

418422

1868, 1-34

Protokół

pierwszego posiedzenia drugiej sesji, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 22. sierpnia 1868. r.

Posłów obecnych sto cztery.

Początek posiedzenia o godzinie 12.-

Jaśnie oświecony książę Marszałek otwiera posiedzenie, wzywa na tymczasowych sekretarzy posłów: Szujskiego, Pfeifera, księdza Barewicza, St. Tarnowskiego.

Następnie wzywa Ich do wzniesienia okrzyku na cześć Najjaśniejszego Pana.

Następnie zabiera głos Jego Excelencya Namiestnik hr. Gołuchowski, i składa u laski Marszałkowskiej następujące przedłożenia rządowe:

1. ustawę zmieniającą postanowienia sejmowej ordynacyi wyborczej (o wykluczeniu od prawa wyboru i wybieralności do Sejmu).
2. Ustawę zawierającą postanowienia na wypadek, gdy poseł ulegnie kondemnacie sądowej, lub zostaje pod śledztwem sądowym.
3. Ustawę znoszącą postanowienia ograniczające udział nie chrześcijańskich członków gminy, w reprezentacyi gminy.
4. Ustawa znoszącą postanowienia ustawy z dnia 22. czerwca 1867. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich, i stanowiącą obowiązek uczenia się obu języków krajowych.
5. Ustawę o wolności obrotu własnością ziemską.
6. Ustawę o terminie ostatecznym do zgłoszenia się z powinnościami podlegającymi indemnizacyi.
7. Ustawę o ponoszeniu kosztów pertraktacyi przedsięwziętych w skutek opóźnionego zgłoszenia się z prawami serwitutoweni, podlegającymi z urzędu wykupowi lub regulacyi.
8. Wniosek względem uregulowania sprawy oddania funduszków indemnizacyjnych w zarząd Wydziału krajowego.
9. Bndżety funduszków indemnizacyjnych galicyjskich i krakowskiego.
10. Wezwanie do wyborów uzupełniających do Rady Państwa.

Poseł Smolka stawia wniosek następującej treści:

„Sejm cofa uchwałę z 2. marca 1867. roku względem obesłania Rady Państwa i wzywa delegatów do złożenia mandatów do Rady Państwa.

„Sejm wybierze komisję z piętnastu członków, której przedmiot powyższy do sprawozdania ma być poruczony.“

Wniosek ten dostatecznie jest poparty przez 15 posłów.

Zyblikiewicz zapowiada co do tego wniosek osobny na następne posiedzenie.

Sekretarz Tarnowski odczytuje podanie posła Kiernicznego o czternastodniowy urlop; doniesienie ks. biskupa Gałęckiego jako tenże dla słabego zdrowia na Sejm przybyć nie może, tudzież posła Paszkowskiego zawiadomienie, że przybędzie skoro mu stan zdrowia pozwoli.

Sejm udziela urlopu posłowi Kiernicznemu, bierze do wiadomości doniesienie ks. biskupa Gałęckiego i pana Pańkowskiego.

Następnie przystępuje Izba z porządku dziennego do wyboru stałych sekretarzy. Wybranymi zostali: ks. Barewicz (głosów 78), Pfeiffer (głosów 94), Szujski (głosów 76), St. Tarnowski (głosów 91).

Następuje wybór dwunastu rewidentów. Jako tacy wybrani są posłowie: Samelson 97, Hoszard 54, Rogawski 41, ks. Ozarkiewicz 52, Koczyński 52, Dziewoński 95, Zborowski 51, Borysikiewicz 51, ks. Polański 52, Fihauzer 52, Haller 51, Wyrobek 51.

J. Exc. Namiestnik przedstawia Izbie Radcę Namiestnictwa, p. Oswalda Bartmańskiego, jako Komisarza rządowego, a c. k. starostę, p. Filipa Zaleskiego, jako tegoż zastępcę.

Marszałek oznajmuje, że rozdane zostały Izbie następujące przedłożenia Wydziału krajowego:

1. Budżet z roku 1868. ze sprawozdaniem.
2. Projekt budżetu na rok 1869.
3. Projekt ustawy co do wykupu propinacyi.
4. Projekt ustawy o ubezpieczeniu prawa wyszynku.
5. Projekt do ustawy o języku w administracji i sądach.

Następne posiedzenie naznaczone na dzień 24. sierpnia o godzinie 10. rano Porządek dzienny:

1. Pierwsze czytanie zamknięcia rachunków z roku 1866. i 1867., tudzież budżetu z r. 1868 i na r. 1869.
2. Pierwsze czytanie projektów do ustaw o języku w administracji i sądach.
3. Pierwsze czytanie projektu do ustawy o wykupnie propinacyi.
4. Pierwsze czytanie projektu do ustawy o uregulowaniu i zabezpieczeniu propinacyjnego prawa wyszynku.
5. Wybór komisji petycyjnej
6. Sprawozdanie Wydziału krajowego o nowych wyborach posłów.

Posiedzenie zamknięte o godzinie drugiej.

L. Sapięha.

St. Tarnowski,
sekretarz.

Pfeiffer,
sekretarz.

Protokół

drugiego posiedzenia, drugiej sesji, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z d. 24. sierpnia 1868. r.

Początek posiedzenia o 10¹/₂ przed południem

Obecni: Książę Marszałek. Sekretarze: Ks. Barewicz, Szujski, Hr. Tarnowski, Pfeiffer.

Posłów 120.

Ze strony Rządu Rada C. k. Namiestnictwa Bartmański, Starosta powiatowy Zaleski.

Protokół 4. posiedzenia z 22. sierpnia b. r. odczytany przez sekretarza hr. Tarnowskiego — przyjęty bez uwagi.

Sekretarz Tarnowski odczytuje spis petycji wniesionych do Sejmu od otwarcia sesji do 24. sierpnia b. r. Podano do wiadomości Zgromadzenia doniesienie telegraficzne księcia Pawła Sanguszki z 22. b. m., iż z powodu słabości na posiedzenia przybyć nie może.

Udziela Sejm urlopu pp. Łosiowi na 6 tygodni, Helełowi na 3 tygodnie, Borysikiewiczowi na 2 tygodnie. Odczytano podanie p. Krzczunowicza — którego składa mandat delegowanego do Rady Państwa, — wniosek podpisany przez Zyblikiewicza i 36 posłów następującej treści:

1. Sejm objawi opinię swoją o konstytucyi grudniowej i innych zasadniczych.
2. W tym celu wybierze komisję dla sprawozdania i poczynienia odpowiednich wniosków.
3. Komisya składać się ma z członków dziewięciu. Nareszcie wniosek podpisany przez posła Koczyńskiego i 17 posłów treści następującej:

Wysoka Izba raczy uchwalić ustawę krajową o księgach publicznych (gruntowych) i miejskich) według projektu załączonego.*

Podano do wiadomości Izby iż rozdane zostały spisane poniżej wnioski.

1. Wniosek Wydziału krajowego o mytach na drogach krajowych.
2. Wniosek Wydziału krajowego o etacie oddziału budowniczego w Wydziale krajowym.
3. Wniosek Wydziału krajowego o interpretacji §. 12. ustawy drogowej.
4. Wniosek Wydziału krajowego o policyi drogowej.
5. Wniosek Wydziału krajowego w sprawie mianowania i wynagrodzenia członków komisji katastralnych.
6. Wniosek Wydziału krajowego o uwolnieniu budynków nowo wybudowanych od krajowego dodatku do podatku.
7. Wniosek Wydziału krajowego o asekuracji majątków naczelników gminy po wsiach i miasteczkach.
8. Wniosek posła Smolki o cofnięciu uchwały z dnia 2. marca 1867. względem obesłania Rady Państwa.
9. Wniosek posła Zyblikiewicza w przedmiocie konstytucyi grudniowej i innych ustaw zasadniczych.
10. Wniosek Wydziału krajowego o organizaeyi zarządu dróg krajowych tudzież projektu przepisów administracyi drogowej dla dróg publicznych nie-eraryalnych.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosków Wydziału krajowego w przedmiocie zamknięć rachunkowych z lat 1866. i 1867. budżetów krajowych na rok 1868. i 1869.

Zgromadzenie uwolniwszy referenta Wydziału krajowego posła Kraińskiego od odczytania dotyczących sprawozdań Wydziału krajowego, na wniosek posła Zyblikiewicza uchwaliło odesłać ten przedmiot do komisji 9 członków, na dzisiejszem posiedzeniu wybrać się mającej.

Następnie odczytał referent poseł Pietruski sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie ustaw o języku w administracji i w sądach. Przedmiot ten odesłała Izba na wniosek posła Chrzanowskiego do komisji 5 członków przez Sejm wybrać się mającej. Wniosek ks. Pawlikowa, ażeby ta komisya składała się z 10 członków, upada.

Referent Wydziału, poseł Grocholski, przystępuje do pierwszego czytania wniosków Wydziału krajowego w przedmiocie ustaw o wykupnie prawa propinacyi i o postępowaniu sądowem względem przyznania kapitału wymierzonego na wykupione prawo propinacyi — i uchwały względem uwolnienia dotyczących dokumentów i podań od należności stempowych i prawnych — i względem uwolnienia mających się składać kapitałów wynagrodzenia od opłaty depozytowej. Izba uwalnia referenta od odczytania projektów do ustaw i odesła takowe na wniosek posła Zyblikiewicza do wybrać się mającej komisji z 9ciu członków. Poseł Grocholski przedstawia dalej wniosek Wydziału krajowego w przedmiocie ustawy o uregulowaniu wykonywania prawa propinacyi co do wyszynku gorących trunków — który na wniosek posła Starowiejskiego zostaje odesłany do komisji dla ustaw wykupna propinacyi wybrać się mającej.

Następnie Zgromadzenie uchwała na wniosek posła Zyblikiewicza wybór stałej komisji petycyjnej z 9ciu członków, — a na wniosek posła Adama hr. Potockiego wybór stałej komisji edukacyjnej z 9ciu członków. Izba przystępuje po przerwie 10ciu minut do wyboru komisji budżetowej. Na skrutatorów przeznaczeni: posłowie Cywiński, Jabłonowski, Gniewosz, Rutowski, Czaczkowski, ks. Polański, Jakobik, Golejewski, ks. Guszalewicz, Dubs, ks. Dietrich i Cieński.

Po półgodzinnej przerwie posiedzenia ogłasza poseł Jabłonowski rezultat głosowania: Głosujących było 115, — większość absolutna 57. Tę otrzymali:

Posłowie — Zyblikiewicz 115 głosów, Szuszkiewicz 107, Gross 106, Skrzyński 86, L. Wodzicki 86, Bocheński 81, Polanowski 75, Koczyndyk 75, Pietrusiewicz 58.

Następuje wybór komisji dla ustawy o języku w administracji i w sądach. — Do skrutynium przeznaczeni: Horodyski, Torosiewicz, Kowalski, Tomuś, Hoenigsmann, Ks. Sulikowski.

Po półgodzinnej przerwie ogłasza poseł Hoenigsmann rezultat głosowania: Głosujących było 116 — absolutna większość 59. Większość absolutną otrzymali czterech a zatem wybrani posłowie: Koczyński 106 głosów Zyblikiewicz 77, Kabat 74, Pietrusiewicz 61. — Reszta głosów rozstrzelona.

Po przerwie 5 minut Księżę Marszałek zarządza powtórny wybór jednego — przy którym na 110 głosujących nikt nieotrzymał absolutnej większości. Następuje wybór ściślejszy między posłem Szujkim który miał 49 głosów i posłem Kowalskim który otrzymał 44 głosy. Przy ściślejszym wyborze otrzymał na 116 głosujących, poseł Szujski głosów 64, zatem wybrany.

Naastępuje wybór 9 członków do komisji petycyjnej. Na skrutatorów przeznaczeni posłowie: Samelson Hoszard, Gnoiński, Ks. Pawlików, Trzeciński, Zborowski, Wolny, Dziewoński, Czajkowski.

Zamknięcie posiedzenia o 3.

Następujące posiedzenie dnia jutrzejszego o 10.

Porządek dzienny.

1. Sprawdzenie wyborów poselskich.
2. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego, o organizacji zarządu dróg krajowych, tudzież projektu przepisów administracji drogowej dla dróg publicznych nie-eraryalnych.
3. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego, o mytach na drogach krajowych.
4. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego, o etacie oddziału budowniczego w Wydziale krajowym.
5. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego, o interpretacji §. 12. ustawy drogowej.
6. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego, o policyi drogowej.
7. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego w sprawie mianowania i wynagrodzenia członków komisji katastralnych.
8. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego, o uwolnienie budynków nowo wybudowanych od krajowego dodatku do podatku.
9. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego o asekuracji majątku naczelników gmin po wsiach i miasteczkach.

Spis

petycyj wniesionych do Sejmu od otwarcia sesyi do 24. sierpnia 1868 r.

1. Gminy Łuszwice, Lipniny, Smyków Wielki i Mały przez posła ks. Morgensterna o uwolnienie od składania funduszu ząpasowego parafialnego.
 2. Rada powiatowa w Dąbrowy przez posła ks. Morgensterna o zaprowadzenie sądów pokoju —
 3. Taż Rada przez posła ks. Morgensterna o zmianę w ustawie reprezentacyi powiatowej i ustawie gminnej.
 4. Taż Rada przez posła ks. Morgensterna o zmianę w ustawie drogowej.
- Taż Rada przez posła ks. Morgensterna o utrzymanie krajowej Rady szkolnej w zasadach autonomicznych.

L. Sapieha.

Pfeiffer,
Sekretarz. 1.

St. Tarnowski.
Sekretarz 2.

2pis

Projekt wycieczki do Szwajcarii na okres od 1.10.1988 r.

- 1. Wycieczka do Szwajcarii (1.10.1988 r.) - 10 dni
- 2. Wycieczka do Niemiec (2.10.1988 r.) - 10 dni
- 3. Wycieczka do Austrii (3.10.1988 r.) - 10 dni
- 4. Wycieczka do Włoch (4.10.1988 r.) - 10 dni
- 5. Wycieczka do Francji (5.10.1988 r.) - 10 dni

W. Kowalski

Dr. J. Kowalski
ul. ...

Warszawa
ul. ...

Protokół

trzeciego posiedzenia, drugiej sesyi, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z d. 25. sierpnia 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10 $\frac{1}{2}$ przed południem.

Obecni: Książę Marszałek.

Sekretarze: Ks. Barewicz — Szujski — hr. Tarnowski — Pfeiffer.

Liczba posłów 120.

Ze strony Rządu Rada c. k. Namiestnictwa Bartmański.

Protokół drugiego posiedzenia z 24 Sierpnia 1868 r. odczytany przez sekretarza posła Pfeiffera przyjęty bez uwagi.

Sekretarz Pfeiffer odczytuje wniosek Ks. Stępka, następującej treści:

«Wysoki Sejm raczy wybrać komisję z 9 członków, która rozpozna stan teraźniejszy katastralnego szacowania gruntów i zda o niej sprawę sejmowi.

Poczem odczytuje spis Izbie na dniu dzisiejszym rozdawanych wniosków:

1. Ustawa zmieniająca postanowienia sejmowej ordynacyi wyborczej, — o wykluczeniu od prawa wyboru i obieralności do Sejmu.

2. Ustawa zawieszająca postanowienia na wypadek, że poseł ulegnie kondemnacyi sądowej, lub zostaje pod śledztwem karnem.

3. Ustawa znosząca postanowienia ograniczające udział niechrześcijańskich członków gminy w reprezentacyi gminnej.

4. Ustawa znosząca postanowienia ustawy z d. 22. Czerwca 1867 r. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich, ustanawiająca obowiązek nauczania się drugiego języka krajowego.

5. Ustawa o wolności obrotu własnością ziemską.

6. Ustawa o terminie ostatecznym do zgłoszenia się z powinnościami podlegającymi indemnizacyi.

7. Ustawa o ponoszeniu kosztów pertraktacyi przedsięwziętych w skutek opóźnionego zgłoszenia się sprawami serwitutowymi podlegającymi z urzędu wykupowi lub regulacyi.

8. Wniosek o uregulowaniu sprawy oddania funduszków indemnizacyjnych w zarząd Wydziału krajowego.

9. Wezwanie do przedsięwzięcia wyborów uzupełniających do Rady Państwa.

10. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zaniechania niektórych dróg jako krajowych.

11. Sprawozdanie o kosztach leczenia

12. Sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego.

Sekretarz odczytuje dalszy ciąg petycyi wniesionych do Sejmu do d. 25. sierpnia 1868 r.

Marszałek donosi, że udzielił ks. Ozarkiewiczowi i Ks. Adamowi Sapieżu pięciodniowy urlop i zapytuje Izbę, czy zezwala na udzielenie posłowi Hausnerowi trzech tygodniowego urlopu o który tenże pismem do Marszałka de dato Brody 22. Sierpnia b. r. uprasza.

Izba zezwala.

Sekretarz Pfeiffer donosi Izbie o ukonstytuowaniu się komisji do budżetu krajowego i komisji do pro-

jektu Wydziału o ustawie co do języka w administracji i sądach Komisya do budżetu krajowego ukonstytuowała się dnia 24. sierpnia pod przewodnictwem p. M. Bocheńskiego, zastępcą prezydującego został poseł Szuszkiewicz sekretarzem poseł Koczyndyk.

Komisya do projektu ustaw o języku w administracji i sądach wybrała przewodniczącym ks. Pietrusiewicz, zastępcą presea Dr. Michała Koczyńskiego, sprawozdawcą Dr. M. Zyblikiewicza, sekretarzem J. Szujkiego.

Przebudząc do porządku dziennego daje Marszałek głos referentowi Wydziału krajowego, Kraińskiemu. Izba uznaje ważność wyborów posłów Horodyskiego, E. Czerkawskiego, Hoszarda, Nalepy, ks. Pawlikowa, ks. Pietrusiewicza, Kocka, Zborowskiego, Szeleszczyńskiego, Szujkiego i hr. Miera.

Po uznaniu ważności wyboru ks. Pietrusiewicza, przyjmuje Izba bez dyskusyi wniosek Wydziału krajowego: „aby protest mieszkańców Kałusza odstąpiono gr. kat. metr. konsystorzowi do zarządzenia dochodzenia okoliczności w nim przytoczonych.»

Sprawozdanie referenta Kraińskiego, dotyczące się wyboru posłów Cywińskiego i Torosiewicza sprowadza dyskusyę względem kwestyonowanej w sprawozdaniu ważności głosu pani Pomeziańskiej. Gdy wszakże wniosek posła Koczyńskiego, dotyczące się interpretacji ustawy o udziale kobiet w wykonywaniu prawa wyborczego, przez tegoż posła cofniętym został, poddaje Marszałek pod głosowanie wniosek posła Smolki: «Izba uznaje ważność głosu p. Pomeziańskiej», który Izba przyjmuje. — Później Izba uznaje ważność wyboru posłów Cywińskiego i Torosiewicza.

Poseł Trzeciecki uwiadamia Izbę o rezultacie wyborów do komisji petycyjnej: Głosujących było 113 — absolutną większość stanowią liczba 57. Wybrani zostali posłowie: Bocheński głosów 79, Sawczyński 106, Kozłowski 62, Wyrobek 84, Samelson 86, Rogawski 105, Pfeiffer 105, Janowski 77, Dzerowicz 103. — Marszałek wzywa komisję do ukonstytuowania się.

Z porządku dziennego przystępuje referent Ziemiałkowski do odczytu sprawozdania Wydziału krajowego do projektu organizacji zarządu dróg krajowych. Poseł Ławrowski stawia wniosek odesłania sprawozdania i wniosku do komisji bez czytania.

Poseł Krzczunowicz wnosi: „Sejm ustanowi komisję administracyjną, złożoną z 9ciu członków.“ — Oba wnioski przyjęto. Marszałek zawieszając posiedzenie na 10 minut, celem porozumienia się co do wyboru komisji administracyjnej. Na skrutatorów wzywa pp. Kozłowskiego, Rutowskiego, ks. Delkiewicza, Torosiewicza, Janowskiego, Popiela, barona Battaglię, Monasterskiego, ks. Krasieckiego, Kułika, Seidlera i ks. Stępkę.

Ks. Stępek donosi o rezultacie głosowania na członków komisji administracyjnej. Głosujących było 106, absolutną większość daje liczba 54. Wybranymi zostali pp.: Ławrowski głosami 100, Zborowski 98, Szumańczowski 98, Badeni 95, Agopsowicz 91, Wolny 69, Wodzicki Henryk 68. — Gdy dla dwóch członków absolutnej brakło większości, zarządza Marszałek wybór tych dwóch, który powołuje do komisji administracyjnej pp. Starowiejskiego głosami 84, ks. Guszalewicza 79.

Następuje pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego o projekcie do ustawy o mytach na publicznych nieeraryalnych drogach, mostach i przewozach. Referent członek Wydziału Ławrowski. Izba przychyliła się do wniosku p. Kozłowskiego, aby wniosek nie czytać, ale odesłać go do komisji administracyjnej.

Referent Wydziału, Grocholski, czyta wniosek względem wynagrodzenia mianowanych przez Wydział krajowy członków komisji krajowej i komisji inspektoracyjnych, tudzież mężów zaufania do katastralnego oszacowania gruntów. Poseł Krzczunowicz stawia wniosek:

„Wysoki Sejm wybierze komisję dla spraw podatkowych z siedmiu członków złożoną“

Poseł Kozłowski wnosi: „aby Sejm wniosek wys. Wydziału, dotyczące się wynagrodzenia mężów zaufania do katastralnego oszacowania gruntów do drugiego czytania przeznaczył.“

Marszałek podaje wniosek p. Kozłowskiego jako dalszy, pod głosowanie, który przechodzi większością.

Poseł Popiel podaje do łaski marszałkowskiej wniosek brzmiący jak następuje:

„Ponieważ orzeczenia §. 12. ustawy drogowej z 18. sierpnia 1866. z należytą słusnością w rozkładzie ciężarów publicznych się mijają, obowiązując obszary dworskie bez różnicy do dostarczania materiału drewnianego do budowy i utrzymania dróg gminnych, zaś doświadczenie uczy, że wznacznej ilości gmin żadnych mostków nie ma i żadnych materyałów nie potrzeba — a więc odnośnie obszary dworskie od konkurencyi do robót drogowych, całkiem uwolnione, a inne przeciwnie taką prestacyą przeciążone są, zaś w ogóle dostarczyć się mający materyał nawet w przy-

bliżeniu kosztom roboty koło dróg, odnośnie do wartości i produktywności obszarów dworskich, a posiadłości rustykalnych nie wyrówna — a zatem gminy tem prawem nad miarę pokrzywdzone są, staje wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić §§. 12. i 13. ustawy drogowej z 18. sierpnia 1866. zmienia się w następujący sposób:

§. 12.

Obowiązek budowania i utrzymywania dróg gminnych ciąży na gminach wspólnie z obszarem dworskim, w miarę opłaconych w §. 11. pod b wymienionych podatków, w gminach zaś samych rozkłada się robota na mieszkańców kolejno, a to w gminach wiejskich według numerów domowych, w gminach zaś miejskich według ilości rodzin.

Więcej jak sześć dni od jednego numeru domowego lub jednej rodziny w gminie nie można w ciągu jednego roku wymagać.

Dzień ciągły liczy się za dwa dni piesze.

Podobnie pokrywa kosztą budowy mostów i dostarczania potrzebnych materiałów do budowy i utrzymania dróg, gmina wspólnie z obszarem dworskiem.

§. 13.

O ile prestacze w naturze nie wystarczają na budowę i utrzymanie dróg gminnych, mogą być kosztą pokryte składką pieniężną w miarę opłaconych przez dłużników gminy, lub obszar dworski podatków bezpośrednich — w obrębie przepisów ustawy gminnej.

Wniosek ten za zgodą wnioskodawcy odesłano do komisji administracyjnej.

Referent Wydziału p. Grocholski podaje sprawozdanie Wydziału krajowego względem uwolnienia budynków nowo wybudowanych, przebudowanych, lub dobudowanych od opłaty dodatku do podatku dla funduszu krajowego kdesłano do komisji budżetowej. Referent Grocholski przemawia za sprawozdaniem Wydziału krajowego względem zaprowadzenia obowiązkowego zabezpieczenia od ognia majątku naczelników gmin po wsiach i miasteczkach.

Na wniosek p. Krzeczunowicza polecono drugie czytanie.

Marszałek zarządza wybór rewidenta w miejsce posła Borysikiewicza, który dwutygodniowy urlop otrzymał wzywając na skrutatorów pp. Kabata, Hallera, Koczydyka, Szeleszczyńskiego, Bazylewicz.

Sekretarz Pfeiffer donosi o ukonstytuowaniu się komisji petycyjnej. Przewodniczącym obrany p. Boeckowski, zastępcą p. Samelson, sekretarzem p. Wyrobek.

Marszałek ogłasza porządek dzienny następnego posiedzenia d. 26. sierpnia o godzinie 10. rano rozpocząć się mającego.

1. Pierwsze czytanie wniosku rządowego do ustawy zmieniającej postanowienia sejmowej ordynacji wyborczej o wykluczeniu od prawa wyboru i obieralności do Sejmu.

2. Pierwsze czytanie wniosku rządowego do ustawy zawierającej postanowienia na wypadek że poseł ulegnie kondemnacji sądowej lub zostaje pod śledztwem karnem.

3. Pierwsze czytanie wniosku rządowego do ustawy znoszącej postanowienia ograniczające udział niechrześcijańskich członków gminy w Reprezentacji gminnej.

4. Pierwsze czytanie wniosku rządowego do ustawy znoszącej postanowienia ustawy z dnia 22. czerwca 1867. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich ustanawiającej obowiązek nauczania się drugiego języka krajowego.

5. Pierwsze czytanie wniosku rządowego do ustawy o wolności obrotu własnością ziemską.

6. Pierwsze czytania wniosku p. Zyblikiewicza w przedmiocie konstytucyi grudniowej.

7. Pierwsze czytanie wniosku p. Smolki o cofnięcie uchwały z 2. marca 1867. w sprawie obsesłania Rady Państwa.

Poczem następuje zamknięcie posiedzenia o godzinie 2 $\frac{1}{2}$.

Leon Książę Sapieha, m. p.

Szujski, m. p.

Barewicz, m. p.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 25. sierpnia 1868.

6. Wydział krajowy przedkłada wniesionych tam 18 podań rad powiatowych w sprawie zaprowadzenia hipotecznych ksiąg włościańskich i uregulowania istniejących.
7. Członkowie gminy starozakonnych w Kłaśnie przez posła Samelzona o odłączenie gminy Klasno od gminy Siercza i utworzenie odrębnej gminy.
8. Merunowicz Teofil, sekretarz Towarzystwa przyjaciół oświaty ludowej o poparcie moralne dla pomysłu zakładania po wsiach kółek towarzyskich włościańskich.
9. Rada gminy miasta «Gorlice» przez posła Ludwika Wodzickiego przeciw udzieleniu przez urząd powiatowy w Gorlicach konsensu na wyszynk słodzonych napojów spirytusowych.
10. Rada gminy Jadownik przez posła Nalepę o uwolnienie od opłaty myta na drodze krajowej w Jadownikach w przewozie przedmiotów rolniczo-gospodarskich.
11. Ks. Wroński Marcin, komendarz w Kurzynie przez posła ks. Dittricha, o ustanowienie tam komitetu kościelnego, któryby zbierał datki na fundusz paraf. kościoła w Kurzynie.
12. Rada powiatowa w Dąbrowie przez posła Dzwonkowskiego o wolność dzielenia i łączenia posiadłości ziemskich.
13. Wydział powiatowy stanisławowski przez posła Jabłonowskiego o zmianę ustawy gminnej, o obszarach dworskich, powiatowej, gminnej i powiatowej ordynacji wyborczej.
14. Tenże Wydział przez posła Jabłonowskiego w sprawie budowania drogi z Manasterzysk do Halicza jako drogi krajowej.
15. Tenże Wydział przez posła Jabłonowskiego, aby dodatek do podatku gruntowego na r. 1868. przez Radę Państwa uchwalony, na Galicyę nie był rozciągnięty.
16. Wydział powiatowy w Chrzanowie przez posła Adama Potockiego o zmianę ustawy drogowej, co do utrzymania dróg gminnych.
17. Tenże Wydział powiatowy przez posła Adama hr. Potockiego o zaprowadzeniu ksiąg hipotecznych dla wszystkich nieruchomości.
18. Tenże Wydział przez posła Adama Potockiego o wciągnięcie przemysłu górniczego pod te same prawa, jak leśnictwo i własność polowa pod względem zasądzenia szkód.
19. Tenże Wydział przez posła Adama Potockiego o zaprowadzenie Rad szkolnych powiatowych — i miejscowych.
20. Tenże Wydział przez posła A. Potockiego, o niektóre zmiany w ustawach: gminnej, o reprezentacji powiatowej i o ordynacji wyborczej gminnej.
21. Nauczyciele szkół ludowych, okręgu tarnowskiego, Dąbrowskiego i Pilzno: przez posła A. hr. Potockiego o polepszenie bytu i podniesienia stanowiska.
22. Nauczyciele szkół ludowych, w powiatach Biąła i Żywiec, przez posła A. hr. Potockiego o podniesienie stanu szkół i bytu materyalnego nauczycieli.
23. Nauczyciele szkół lud. okręgu krakow. Kraków dnia 7. sierpnia 1868. przez posła A. hr. Potockiego w tym samym przedmiocie.

24. Nauczyciele szkół lud. okręgu krakow. Chrzanów dnia 9. lipca 1868. przez posła A. hr. Potockiego w tym samym przedmiocie.

25. Wydział powiat. w Gródku przez posła Niezabitowskiego o nieograniczony podział gruntów włościańskich.

26. Tenże wydział przez posła Niezabitowskiego o zaprowadzeniu ksiąg hipotecznych.

27. Tenże przez posła Niezabitowskiego o zniesienie podatku spadkowego, lub przynajmniej, żeby takowy na podstawie oszacowania był wymierzany.

28. Tenże wydział przez posła Niezabitowskiego o zniesieniu prawa propinacyjnego za wynagrodzeniem.

29. Tenże wydział przez posła Niezabitowskiego o potrzebie reorganizowania krajowego zakładu podrzutków.

30. Tenże wydział przez posła Niezabitowskiego o zmianę w ustawach: gminnej, reprezentacyi powiatowej i ordynacyi wyborów dla gmin.

31. Tenże wydział przez posła Niezabitowskiego o utrzymanie w zasadach autonomicznych krajowej Rady szkolnej, tudzież ustawodawstwa szkół ludowych i średnich.

Sprostowanie. W protokole z pierwszego posiedzenia z dnia 22. sierpnia 1868, w wierszu 8. z góry zamiast: *wyzywa Ich czytają: wyzywa Izbę.*

Protokół

czwartego posiedzenia, drugiej sesji, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z d. 26. sierpnia 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10 $\frac{1}{2}$ przed południem.

Posłów obecnych przy początku posiedzenia 119.

W środku posiedzenia 119.

Marszałek: Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Bawicz, Szujski, Dr. Pfeiffer, hr. Tarnowski.

Komisarz rządowy: Radca Namiestnictwa Bartmański.

Sekretarz Szujski czyta protokół przeszłego posiedzenia.

Protokół bez uwagi przyjęty.

Następnie czyta spis petycyj wniesionych od dnia 25. do 26. Sierpnia od l. 32 do l. 34.

Poseł Wyrobek popiera petycję uczniów Wydziału prawnego uniwersytetu krakowskiego o wprowadzenie języka polskiego do wykładów w najbliższym półroczu i wnosi, ażeby petycja ta uznana została za naglącą i jako taka odesłana była do komisji petycyjnej z poleceniem, ażeby z niej zdała sprawę w jak najkrótszym czasie. Wniosek ten zostaje przyjęty.

Poseł Rutowski wnosi, ażeby petycja miasta Radomyśla o przeniesienie urzędu sądowego z Zasowa do Radomyśla uznana została za naglącą. Wniosek ten nie jest przyjęty.

Poseł książę Paweł Sanguszko prosi o urlop czterotygodniowy z powodu choroby. Marszałek oświadcza że skoro nieobecność posła Sanguszki usprawiedliwiona jest prawnie stanem jego zdrowia i świadectwem lekarskiem, przeto zbytecznym byłoby głosować nad udzieleniem urlopu.

Komisja administracyjna oznajmia że ukonstytuowała się na dniu 25. sierpnia; przewodniczącym obrała posła Henryka Wodzickiego, zastępcą jego Wł. Badeniego, sekretarzem posła Zborowskiego.

Do łaski Marszałkowskiej złożono następujące wnioski: Wniosek posła Krzeczunowicza i 17 posłów następującej treści: Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą ustawę o zmianie §. 4. statutu krajowego.

Artykuł I. Postanowienia §. 4. statutu krajowego z 26. lutego 1861. znoszą się. W ich miejsce wchodzi w moc obowiązującą postanowienia artykułu następującego.

Artykuł II. Do kierowania obradami Sejmu krajowego wybierze Sejm z grona swego Marszałka krajowego na cały czas trwania peryodu sejmowego i dwóch jego zastępców na czas trwania Sejmu.

Artykuł III. Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie z dniem jej ogłoszenia.

Wniosek posła Krzeczynowicza i 18 posłów następującej treści:

Artykuł I Członek Sejmu krajowego nie może być nigdy pociągany do odpowiedzialności za głosowanie odbyte w wykonaniu powołania swojego, za zdania zaś w wykonaniu powołania tego wypowiedziane odpowiedzialnym jest tylko Sejmowi.

Artykuł II. Członek Sejmu nie może być w czasie trwania sesji bez zezwolenia Sejmu sądownie ściganym, lub też uwięzionym, z wyjątkiem ujęcia na gorącym uczynku. Nawet w przypadku ujęcia na gorącym uczynku winien sąd uwiadomić natychmiast Marszałka krajowego o dokonaniem uwięzienia.

Jeżeli sejm tego zażąda musi uwięzienie ustać, lub ściganie na cały czas sesji być odroczone. Uwięzienie lub śledztwo przed rozpoczęciem sesji przeciw członkowi sejmu zarządzone winno ustać na cały czas sesji gdy sejm tego zażąda.

Wniosek posła Starowiejskiego i 16 posłów następującej treści: «Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną (vide allegat) ustawę o zaprowadzeniu nowego urządzenia w Tabuli krajowej przez umieszczenie w księgach własności osobnej rubryki wskazującej na podstawie sprawdzonych rozmiarów stałego katastru, skład terytoryalny każdego ciała tabularnego.

Poseł ks. Barewicz czyta następującą interpelację ks. Dzerowicza i 20 posłów do c. k. komisarza rządowego:

»Co dało powód Jego Excel. c. k. Namiestnikowi, że w przemówieniu swoim przy otwarciu Sejmu na d. 22. sierpnia b. r. wyraził twierdzenie sprzeczne z świadectwem historyi i z najnowszymi zasadniczymi prawami z d. 21. grudnia 1867. krzywdzące głęboko zagwarantowane prawa narodowości ruskiej w Galicyi i zaprzeczające samodzielnosci tej narodowości?»

Komisarz rządowy oświadcza, że da odpowiedź na jednym z przyszłych posiedzeń.

Poseł Haller zdaje sprawę z uzupełniającego wyboru jednego rewidenta. Głosujących było 99 ks. Krzyżanowski otrzymał głosów 97 a przeto obrany jest rewidentem.

Książę marszałek wzywa posłów, których wybory sprawdzone zostały na ostatniem posiedzeniu, do złożenia przyrzeczenia w miejsce przysięgi.

Posłowie: Horodyski, Podlewski, Czerkawski, Hoszard, Nalepa, ks. Pietruszewicz, Kocko, Zborowski, Szeleszczyński, Szujski, Mier, Torosiewicz i Cywiński składają przyrzeczenie.

Następnie przechodzi Izba z porządku dziennego do pierwszego czytania wniosku rządowego do ustawy zmieniającej postanowienia sejmowej ordynacyi wyborczej, o wykluczeniu od prawa wyboru i obieralności do Sejmu.

Komisarz rządowy popiera to przedłożenie.

Poseł Krzeczunowicz wnosi, aby Sejm wybrał dla wniosku powyższego i wszystkich podobnych przedmiotów, komisję konstytucyjną złożoną z 15 członków.

Poseł Ziemiałkowski proponuje komisję z 7 członków. Poseł Koczyński żąda, aby pomienione przedłożenia rządowe odesłane były do wybrać się mającej komisji prawniczej. Izba przyjmuje wniosek posła Krzeczunowicza; i przystępuje do wyboru Komisji. Na skrutatorów wzywa marszałek posłów: Hubickiego, Kabata, Kamińskiego, Gnoińskiego, ks. Krzyżanowskiego, Czartoryskiego, Wiśniowskiego, Bodnowa Makowicza, Zbyszewskiego, Cieńskiego, Morawskiego, Ks. Morgensterna, Popiela, ks. Krasickiego, Jabłonowskiego, Podlewskiego, Ks. Polańskiego, Dziawońskiego, Niezabitowskiego, Agopsowicza, Bataglia, Bocheńskiego, Cichorza, Ks. Dietricha, Ks. Dzerowicza, Golejew-

skiego, Dubsa, Wolnego, Koeka, Tomusia, Tyszkowskiego, Kowalskiego, Cywińskiego, Ks. Stępka, Kowbasiuka, Czaczkowski, Janowski, Horodyskiego, Zborowski, Dzwonkowski.

Poseł Podlewski zdaje sprawę z wyborów do pomienionej komisji. Głosów oddanych 116; absolutna większość 59; tę otrzymali posłowie: Zyblikiewicz 112 głosów. — Ks. Pawlików 112. — Ławrowski 110. — Smolka 107. — Hönigsman 106. — Borkowski 89. — Chrzanowski 77. — Kabat 69. — Sanguszko 67. — Jabłonowski 64. — Pietruski 64. — Kowalski 60.

Pozostawało do wybrania 3 członków komisji.

Przy wyborze uzupełniającym skrutatorowie ciż sami; głosów oddanych 113 większość absolutna 57 tę otrzymali posłowie: Grocholski 81. — Wodzicki Henryk 66. Według regulaminu następuje wybór ściślejszy pomiędzy dwoma kandydatami, którzy mieli ilość głosów absolutnej większości, a mianowicie między posłem Kraińskim a posłem Czerkawskim. Przy wyborze tym otrzymał poseł Czerkawski głosów 66 na głosujących 111, a przeto wybrany został do komisji.

Marszałek wzywa wybraną komisję, aby się po posiedzeniu ukonstytuowała.

Dalsze przedłożenie rządowe co do ustawy zawierającej postanowienia na wypadek, że poseł ulegnie kondemnacji sądowej, lub że zostaje pod śledztwem karnem, odesłaniem zostaje do nowo wybranej komisji. Do teje komisji odesłaniem zostaje przedłożenie rządowe co do ustawy znoszącej postanowienia ograniczające udział niechrześcijańskich członków gminy w reprezentacji gminnej.

Przedłożenie rządowe co do ustawy znoszącej postanowienia ustawy z dnia 22. czerwca 1867. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich, oraz ustanawiającej obowiązek uczenia się drugiego języka krajowego, odesłaniem być ma na wniosek posła Chrzanowskiego do wybrać się mającej komisji edukacyjnej.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku rządowego do ustawy o wolności obrotu własnością ziemską. Poseł Podlewski wnosi odesłać ten wniosek do komisji administracyjnej. Poseł Koczyński wnosi wybór osobnej komisji z 7 członków, do której przedmiot ten byłby odesłany, jako też wszystkie przedmioty dotyczące się wprowadzenia hipoteki lub zmian w prawie hipotecznem.

Sejm uchwała wybór osobnej komisji, do której odesłaniem będzie rzeczzone przedłożenie rządowe, nie orzekając o przedmiotach, które w przyszłości złożone być mogą u łaski marszałkowskiej.

Następne posiedzenie naznaczone na piątek 28. sierpnia o godzinie 10.

Porządek dzienny.

1. Pierwsze czytanie wniosku posła Zyblikiewicza w przedmiocie konstytucji grudniowej.
2. Pierwsze czytanie wniosku posła Smolki o cofnięciu uchwały z 2. marca 1867. w sprawie obesłania do Rady Państwa.
3. Wybór komisji edukacyjnej.
4. Wybór komisji dla ustawy o wolności obrotu własnością ziemską.
5. Sprawozdanie z wyborów poselskich.
6. Pierwsze czytanie wniosku rządowego, o terminie ostatecznym do zgłoszenia się z powinnościami podlegającymi indemnizacji.
7. Pierwsze czytanie wniosku rządowego o ponoszeniu kosztów pertraktacji przedsięwziętych w skutek spóźnionego zgłoszenia się z prawami serwitutowymi podlegającymi z urzędu wykupowi.
8. Pierwsze czytanie wniosku rządowego, o uregulowaniu oddania sprawy funduszów indemnizacyjnych w zarząd Wydziału krajowego.

9. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego, o ponoszeniu kosztów leczenia.

10. Pierwsze czytanie sprawozdania z czynności Wydziału krajowego.

11. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia niektórych dróg krajowych.

Koniec posiedzenia o godzinie 2giej.

Leon Książę Sapieha m. p.

Sekretarz **St. Tarnowski.**

Pfeiffer.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 26. sierpnia 1868.

32. Gmina miasta Radomyśla przez posła Dra Rutowskiego o przeniesienie sądu powiatowego z Zasowa do Radomyśla.

33. Słuchacze wydziału prawnego na uniwersytecie Jagiellońskim przez posła Dra Wyrobka o zaprowadzenie wykładów prawa w języku polskim, już w nadchodzącym roku szkolnym.

34. Gmina Zastawce przez posła Manasterskiego użala się na pokrzywdzenie jej wyrokiem komisji serwitutowej i prosi o nową komisję.

Polary niaz polycy]

Wydawnictwo Państwowe Naukowe, Warszawa 1983

22. Główny wyznacznik macierzy A jest równy $\det A$.
23. Wzajemnie odwzajemnione odwzorowania $f: X \rightarrow Y$ i $g: Y \rightarrow X$ są odwzajemnie odwzajemnionymi odwzorowaniami, jeżeli $g \circ f = \text{id}_X$ i $f \circ g = \text{id}_Y$.
24. Główny wyznacznik macierzy A jest równy $\det A$.

Protokół

piątego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 28. sierpnia 1868. r.

Początek posiedzenia o 10¹/₄ przed południem.

Obecni: JO. Książę Marszałek.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, Tarnowski, Pfeiffer.

Posłów 117. W ciągu posiedzenia 121.

Ze strony Rządu: Rada Namiestnictwa Bartmański, Starosta powiatowy Zaleski.

Protokół 4. posiedzenia odczytany przez Sekretarza posła St. Tarnowskiego przyjęty bez uwagi.

Sekretarz Tarnowski odczytuje dalszy ciąg petycji wniesionych do Sejmu do dnia 28. sierpnia 1868. dalej pismo prezydium Namiestnictwa z 26. sierpnia 1868. L. 5643/pr., o zarządzenie wyborów do Rady Państwa w mieście księcia Konstantego Czartoryskiego i Jego Excelencyi Alfreda hr. Potockiego.

Posel Baworowski donosi telegraficznie, iż z powodu słabości, dopiero za kilka dni przybędzie na posiedzenia.

Posel Smarzewski uprasza o dwutygodniowy urlop, który mu Izba udziela.

Rozdano w Izbie następujące wnioski:

1. Wniosek Wydziału krajowego o semianaryjach nauczycielskich.
2. Wniosek ks. Stęпка o wyborze komisji dla spraw katastralnych.
3. Wniosek posła Krzczunowicza na zmianę §. 4. statutu krajowego.
4. Wniosek posła Krzczunowicza do ustawy o nietykalności posłów Sejmowych.

Komisyja konstytucyjna podaje do wiadomości zgromadzenia że się 26. b. m. ukonstytuowała i wybrała na prezydującego posła księcia Wl. Sanguszkę, zastępcę posła Grocholskiego. Sekretarza posła Hoenigsmana.

Z porządku dziennego, następuje pierwsze czytanie wniosku posła Zyblikiewicza w przedmiocie konstytucyji grudniowej i ustaw zasadniczych.

Wnioskodawca zabiera głos dla poparcia swego wniosku, cofa ustęp co do odesłania go do komisji z 9. członków wybrać się mającej i wnosi natomiast odesłanie go do wybranej już komisji konstytucyjnej.

Posel Grocholski podnosi dotyczący cofnięty ustęp wniosku i wnosi odesłanie wniosku posła Zyblikiewicza do mającej się wybrać komisji z 9. członków.

Przeciw temu przemawiają posłowie: Hoenigsman i książę Wl. Sanguszko; zaś zatem posel Borkowski.

Izba uchwała większością głosów wniosek posła Grocholskiego.

Dalej następuje pierwsze czytanie wniosku posła Smolki, o cofnięcie uchwały z 2. marca 1867. dla którego poparcia wnioskodawca zabiera głos i wnosi, ażeby ten przedmiot odesłany został do komisji dla wniosku posła Zyblikiewicza wybrać się mającej.

Książę Marszałek z porządku dziennego, zarządza wybór komisji edukacyjnej i przernacza na skrutatorów posłów: Rogawskiego, Zbyszewskiego, Landesbergera Barszcza, Bocheńskiego, Wężyka, Morawskiego, Polanowskiego, ks. Guszalewicza; po półgodzinnej przerwie ogłasza posel Rogawski rezultat głosowania; głosujących było 119, większość absolutna 60. Tę otrzymali posłowie: Mayer 116 głosów, Janowski 111, Szujski 100, hr. Potocki Adam 99., Sawczyński 98, ks. Polański 95, Czerkawski 94, Tarnowski Stanisław 77, są zatem wybrani ośmiu.

Książę Marszałek zarządza powtórny wybór dziewiątego członka komisji edukacyjnej, przy którym posel Samelson otrzymał na 111 głosujących 57 głosów — zatem wybrany.

Z porządku dziennego przystępuje Izba do wyboru komisji dla wniosku rządowego o wolności obrotu własnością ziemską.

Skrutatorami mianowani posłowie: Wyrobek, Gnoiński Jan, ks. Krasicki, Bodnar, Gniewosz, Koczyński, Agopsowicz, Dubs, Czajkowski. Po przerwie półgodzinnej ogłasza poseł Wyrobek rezultat głosowania. Głosujących 117. absolutna większość 59. tę otrzymali: Koroluk 100 głosów, Kabat 93, Skrzyński 92, Pfeiffer 92, Gniewosz 89, Haller 68. Reszta głosów rozstrzelona. Książę Marszałek odkłada wybór brakującego 7. członka na koniec posiedzenia.

Następuje pierwsze czytanie wniosków rządowych umieszczonych na porządku dziennym — dla których poparcia zabierał głos Radca Namiestnictwa Barimański.

Wnioski o terminie ostatecznym do zgłoszenia się z powinnościami podlegającymi indemnizacji i o ponoszeniu kosztów pertraktacji przedsięwziętych w skutek spóźnionego zgłoszenia się z prawami serwitutowymi podlegającymi z urzędu wykupowi, odseła Izba do komisji administracyjnej, zaś wniosek o uregulowaniu oddania sprawy funduszów indemnizacyjnych w zarząd Wydziału krajowego, na wniosek posła Hubickiego, do komisji budżetowej.

Następuje pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego, o ponoszeniu kosztów leczenia, który to wniosek, Izba uwolniwszy posła Smolkę od czytania sprawozdania, odseła do komisji administracyjnej; dalej pierwsze czytanie sprawozdania z czynności Wydziału krajowego, które Izba uwolniwszy referenta posła Kraińskiego od czytania, przekazuje komisji budżetowej; nareszcie pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia niektórych dróg krajowych, który Izba uwolniwszy referenta posła Ziemiałkowskiego od czytania — odseła do komisji administracyjnej.

Książę Marszałek zarządza wybór 7. członka do komisji dla ustawy o wolności obrotu własnością ziemską.

Po przerwie 5 minut, poseł Wyrobek ogłasza rezultat głosowania, głosujących 104, wybrany poseł Hubicki 57 głosami.

Następnie referent Wydziału krajowego poseł Kraiński, zdaje sprawę z wyborów posłów: Karola Batagii, ks. Jana Ozarkiewicza, Stanisława Barszcza, Michała Gnoińskiego, Jana Oskarda, Jakóba Laskosza, Paulina Kosińskiego, Michała Koczyńskiego, księcia Adama Sapiehy, które to wybory Izba zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego uznaje za ważne.

Książę Marszałek odbiera przyrzeczenie od posłów: Pawlikowa, Batagii, Barszcza, Laskosza, Kosińskiego, i Sapiehy.

Komisja edukacyjna podaje do wiadomości, iż się ukonstytuowała i wybrała przewodniczącym posła Mayera, zastępcą hr. Adama Potockiego, sekretarzem posła Szujskiego.

Książę Marszałek zamyka posiedzenie o 2¼ godzinie.

Przyszłe posiedzenie jutro o 10.

Porządek dzienny:

1. Wybór komisji propinacyjnej (członków 9).
2. Wybór komisji do wniosku posła Zyblikiewicza, o konstytucji grudniowej (członków 9).
3. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego o seminariach nauczycielskich.
4. Pierwsze czytanie wniosku posła Krzczunowicza na zmianę §. 4. statutu krajowego.
5. Pierwsze czytanie wniosku posła Krzczunowicza do ustawy o nietykalności posłów.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz:

Pfeiffer.

Sekretarz:

Szujski.

Dalszy ciąg petycyj wniesionych do Sejmu

do dnia 28. sierpnia 1868.

35) Dyrekcyja towarzystwa stenografów we Lwowie przez posła Borkowskiego o subwencyę i powierzenie im na przyszłość spisywania rozpraw sejmowych.

36) Mieszkańcy Galicyi i W. Księstwa Krakowskiego przez posła Grocholskiego, o założenie we Lwowie homeopatycznego szpitalu z kliniką, a w instytucie weterynarskim kliniki homeopatycznej.

37) Rada powiatowa w Dąbrowy, przez posła ks. Morgensterna o zmianę w ustawie gminnej i o reprezentacyi powiatowej.

38) Taż Rada powiatowa, przez p. Morgensterna o asekurowanie hudyneków i krescencyi naczelnika gmin i jego zastępcy — kosztem gminy.

39) Taż Rada powiatowa, przez posła ks. Morgensterna, o wypłatę nauczycielom wiejskim ich płacy przez kasy Wydziałów powiatowych.

40) Rada powiatowa w Bochni przez posła Hoszarda o zaprowadzenie sądów pokoju.

41) Taż Rada powiatowa przez p. Hoszarda o zaprowadzeniu ksiąg hipotecznych.

42) Gmina miejska w Laszkach murowanych, przez posła Ludwika Skrzyńskiego, o odłączenie jej od tamtejszej gminy wiejskiej — i uznanie za gminę odrębną.

43) Magistrat miasta Stanisławowa, przez posła Kamińskiego, o zaprowadzenie w Stanisławowie myta drogowego, tak zwanego „kopytkowe“.

44) Poseł Smolka przedkłada projekt statutu miasta Lwowa.

45) Stowarzyszenie ku wspieraniu ubogich słuchaczy Wydziału prawniczego na uniwersytecie wiedeńskim przez posła Smolkę o subwencyę pieniężną.

Protokół

szóstego posiedzenia, drugiej sesji, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z d. 29. sierpnia 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10³/₄ przed południem.

Obecni: Książę Marszałek.

Sekretarze: Tarnowski, Pfeiffer, ks. Barewicz, Szujski.

Posłów obecnych 124.

Ze strony Rządu: c. k. radca Namiestnictwa Bartmański i c. k. starosta powiatowy, Zaleski.

Protokół piątego posiedzenia, odczytany przez sekretarza Pfeiffera bez uwag przyjęty.

Sekretarz Pfeiffer odczytuje dalszy ciąg petycyj do Sejmu wniesionych.

Poseł Smolka wnosi, aby Izba wybrała osobną komisję do ułożenia statutów dla reprezentacyj miejskich.

Poseł Karol Hubicki stawia wniosek, aby projekta statutów miejskich, sejmowi przedłożone, odesłano do komisji konstytucyjnej.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek posła Hubickiego. Gdy ten upada, utrzymuje się tem samem wniosek Smolki, żądający osobnej komisji do statutów miejskich.

Poseł Boczkowski zawiadamia w imieniu komisji petycyjnej o petycyach odstąpionych komisjom, do których owe petycje treścią swoją należą. Stawia zarazem wniosek, aby petycje odesłać wedle przedmiotów do komisji odnośnych. Wniosek przyjęty.

Sekretarz Pfeiffer odczytuje wniosek posła Puszarza, odnoszący się do reparacyi dróg publicznych, w drodze konkurencyi na gromady zarepartowanych, niemniej do nowo zbudować się mających dróg komunikacyjnych, następującej treści:

„Wniosek odnoszący się do reparacyi dróg publicznych, w drodze konkurencyi na gromady zarepartowanych, niemniej do nowo zakładać się mających dróg komunikacyjnych.

Z głębokiem uszanowaniem podpisany deputowany ośmiela się do Wysokiego Sejmu wniosek następujący, do zakładania dróg publicznych i komunikacyjnych, w drodze repartycji odbyć się mających odnoszący się, zakomunikować.

Przy ogólnej konkurencyi, na gminy w drodze repartycji przy nowem zakładaniu jakoteż i reparacyi dróg publicznych i komunikacyjnych nakładanej, wypadaloby mieć na celu spieszne odbudowanie czyli uskutecznienie takowych, i to w ten sposób:

Jeżeli w jakimś powiecie jednocześnie kilka dróg nowozakładanych budować się ma, i do tej budowli tylko ościenne i przyległe wsie konkurować mają, natenczas budowa takich dróg powoli tylko uskutecznić się da z powodu, że po większej części budowa takich dróg w drodze konkurencyi nie gotówką w pieniądzech, lecz po części materiałem, po części robotą, a to przy biednej klasie włościańskiej, w części gotowemi pieniędzami poparta zostaje, powtórę, że czasami w taką miarę jak daniny do tej konkurencyi się odnoszące wpływają, taką miarą i budowa drogi prowadzoną zostaje, przezco kilkuletnia czasami zwłoka przy ukończeniu takich dróg się pokazuje — co zaś największą przeszkodę czyni, jest brak funduszów, gdyż często odleglejsze wsie i zamożniejsze, od konkurencyi podobnych dróg uwolnieni zostają. Z powodów takich zostają wsie bliskoległe całkiem wyteżone, zwłaszcza że takowe tak dobrze

jak i inne odległe wsie także ciężary publiczne, jako to: podatki, wykupno, dotacje do szkół itp. ponosić muszą. Z tych to przyczyn zostają bliskoległe gromady w bycie materyalnym raptownie uszczuplone, i mamy przypadki, że niejeden gospodarz, przyciśniony domowem nieszczęściem, całkiem zrujnowany został, sprzedawszy na pokrycie nań nałożonej kwoty pieniężnej swą chudobę.

W miarę takiego postępowania rzadko da się cel osiągnąć, i budowla takiej drogi lata się przeciąga. Obecnie w pilzniańskim powiecie są dwie drogi w drodze takiej konkurencyi uskutecznić się mające.

Spieszniejsze uskutecznienie takiej budowy dałoby się w ten sposób osiągnąć, gdyby nie równocześnie z dwoma lub więcej w drodze konkurencyi odbudować się mającemi drogami postępowano, tj. w jednym powiecie, tylko pierwaj do jednej się wzięto, dostateczną repartycję rozpisano i ściągnięto, i to nie w różnorodnych daninach, tylko tak od dworów, jakoteż i od gromad li tylko w gotowiznie, i żeby do takiej drogi w jednym powiecie odbudować się mającej, nietylko ościenne dwory i gromady, lecz wszystkie posiadłości całego powiatu konkurowały równocześnie, przez co uskutecznienie takiej drogi w jednym roku osiągnąć można, a biedniejszym gospodarzom sposób do zarobkowania by podano.

Na taki sposób wszystkie gminy ponosiłyby zarówno ciężary w jednym powiecie, i uskutecznienie takiej drogi swój rychły i spieszny cel by osiągnęło.

Dopiero po ukończeniu jednej drogi, wypadałoby do budowy drugiej przystąpić, i cel by rychłej osiągnięty został? Czy nie korzystniej dla gmin i dobra publicznego ukończyć dwie drogi w taki sposób we dwóch lub w trzech latach, niżeli jednocześnie budowę kilku dróg rozpocząć, lata przeciągać i użytku odpowiedniego nie osiągnąć, — bo czy nie lepiej i nie korzystniej używać jednej ukończonej drogi, aniżeli kilku zaczętych i nieukończonych dróg?

Dodatkowo. „Nakoniec dla budowy gościńca z Dębicy na Pustynię, Brzeźnicę, Pustków, Rzemień przez Mielec aż do Nadbrzezia nadwiślańskiego, ofiarował Wysoki Wydział krajowy subwencyę 7.000 złr. w. a.; — $\frac{3}{4}$ mili tego gościńca jest dopiero wyrównane, kamienie wystawione w kupkach, lecz jeszcze nie rozsypane, resztę dopiero w lesie brzeznickim rozwożą w górę, lecz funduszu na materyał brakło, — przeto Wysoki Sejm zechce tę sprawę poprzeć, i do dalszego funduszu się przychylić.“

Wniosek dostatecznie poparty odesłany do druku.

Z kolei odczytuje sekretarz Pfeiffer wniosek posła Oktawa Pietruskiego, poparty dostatecznie podpisami, następującej treści:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić ustawę następującej treści:

1. na wszechnicach lwowskiej i krakowskiej mają być zaprowadzone wykłady polskie dla wszystkich przedmiotów prawniczych i politycznych;

2. z wszystkich przedmiotów, wykładanych w języku polskim, dozwolonem jest składanie examinów rządowych w tymże języku;

3. język polski może być językiem examinacyjnym także przy examinach ścisłych (rygorozach).“

Następuje odczytanie wniosku posła Oktawa Pietruskiego, względem petycyi do Najjaśniejszego Pana, brzmiącej jak następuje:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić petycyę do Najjaśniejszego Pana, ażeby

1. na wszechnicach lwowskiej i krakowskiej dla nauk prawniczych i politycznych, w polskim języku wykładanych, stałe katedry profesorów zwyczajnych systemizowane były;

2. profesorom nadzwyczajnym, wykładającym na wydziale prawniczym lwowskim w języku polskim, przyznane były prawa i emolumenta profesorów zwyczajnych, a zatem utworzone na wszechnicy lwowskiej trzy katedry z wykładem polskim, na stałe katedry profesorów zwyczajnych zmienione zostały.“

Sekretarz Pfeiffer odczytuje wniosek posła Starowiejskiego następującej treści:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą ustawę:

Ustawa dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego, ustanawiająca termin, od którego spory w sprawach wykupna i regulacyi ciężarów gruntowych, mają być sądzone przez e. k. sądy cywilne.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmieniając postanowienia §. 10. patentu z dnia 5. lipca 1855. rozporządzam:

Wszelkie spory w sprawie wykupna i regulacji gruntowych dotyczące, wyrażone w ustępach a). f) §. 7. patentu z dnia 5. lipca 1853. punktów, i pochodzące z pretensyj zameldowanych pod dniem 30. czerwca 1869., sądzone być mają przez c. k. sądy cywilne według ustaw kodexu cywilnego, sprawy zaś dotyczące samego wykupna lub regulacji przyznanych w drodze sądowej służebnictw, pozostają i nadal przy organach ustanowionych dla spraw wykupu i regulacji ciężarów gruntowych.

Sekretarz Pfeiffer odczytuje złożoną do łaski marszałkowskiej interpelację posła Kozłowskiego w sprawie regulacji rzek, a następnie interpelację posła Czerkawskiego do Wydziału krajowego, czyli tenże w bieżącej kadencji przedłoży Wysokiemu Sejmowi wnioski do uchwał o języku wykładowym polskim i ruskim w uniwersytecie lwowskim.

Komisarz rządowy Bartmański zapowiada imieniem Rządu, poseł Oktaw Pietruski imieniem Wydziału krajowego spieszną odpowiedź na odnośne interpelacje.

J. O. Marszałek podaje do wiadomości, że Wysoki Rząd przedłożył Izbie budżet funduszu indemnizacyjnego krajowego na rok 1869.

Poseł Kraiński stawia wniosek, aby przedłożony budżet odesłać do komisji budżetowej. Poseł Grocholski aby nie przesądzając prawa umotywowania wniosku, wedle regulaminu rządowym komisarzom służącego, postawić budżet na porządku dziennym przyszłego posiedzenia.

Gdy wniosek posła Kraińskiego upadł, utrzymał się tem samem wniosek posła Grocholskiego.

Sekretarz Pfeiffer donosi o ukonstytuowaniu się komisji do wniosku rządowego o dzielności gruntów. Przewodniczącym został poseł L. Skrzyński, sprawozdawcą M. Kabat, sekretarzem C. Haller.

Przechodząc do porządku dziennego, daje Marszałek głos p. Oktawowi Pietruskiemu jako sprawozdawcy wniosku Wydziału krajowego o seminariach nauczycielskich.

Izba odesła wniosek bez czytania do komisji edukacyjnej.

Wnioski posła Krzeczunowicza, o wyborze Marszałka i nietykalności posłów, odesłane na żądanie wnioskodawcy do komisji konstytucyjnej.

Marszałek wzywa do wyboru 9 członków komisji propinacyjnej, przeznaczając na skrutatorów posłów: Kamińskiego, Seidlera, Ławrowskiego, Koczyńskiego, Jakóbika, Popiela, ks. Dietricha, Stugliha, Kabata, Czartoryskiego Jerzego, Hönigsmanna, Fichausera.

Poseł Kamiński sprawozdaje z skrutynium komisji propinacyjnej. Głosujących było 117, absolutną większość stanowi liczba 59. Otrzymali: Gross 93, Wężyk 83, Skrzyński 79, Kamiński 77, Hubicki 75, ks. arcybiskup Litwinowicz 65.

Następuje wybór trzech członków uzupełniających, przy powtórnym głosowaniu liczba głosujących wynosi 116. absolutna większość 59. Otrzymali: Tomuś 77, Zbyszewski 75 głosów.

Marszałek wzywa do ściślejszego wyboru jednego członka z pomiędzy dwóch najwięcej głosów mających. Głosujących tylko 113, większość 57, obranym został hr. Badeni mający głosów 69.

Z porządku dziennego przychodzi do wyboru komisji do wniosków pp. Smolki i Zyblikiewicza. Na skrutatorów przeznacza Marszałek posłów: Gnoińskiego Michała, Kosińskiego, Boczkowskiego, Janowskiego, Horodyskiego, hr. Miera, Sawczyńskiego, Szuszkiewicza, Oskarda, Szumańczowskiego, Hallera, ks. Krasickiego.

Poseł Boczkowski donosi o rezultacie wyborów, głosujących 115, absolutna większość 58. Obrani: Zyblikiewicz 114, Ziemiałkowski 75, Smolka 74, Grocholski 62.

Marszałek używa do wyboru 5 członków, uzupełniających komisję. Poseł Boczkowski donosi o rezultacie ponownego wyboru. Głosujących było 118, absolutna większość 60, poseł Czerkawski otrzymał głosów 76.

Zarządza zatem Marszałek ściślejszy wybór czterech uzupełniających członków komisji z pomiędzy ośmiu najwięcej głosów mających.

Poseł Boczkowski ogłasza rezultat ściślejszego wyboru. Głosujących było 93, absolutna większość 47. Wybrani: Pietruski głosów 55, Wolny 55, Ławrowski 51, Chrzanowski 50.

Komisja propinacyjna donosi, że prezesem swoim obrała ks. arcybiskupa Litwinowicza, wiceprezesem, hr. Badeniego, Sekretarzem Ignacego Kamińskiego, a wybór sprawozdawcy na później odłożyła.

Marszałek zapowiada przyszłe posiedzenie na środę, dnia 2. września, z następującym porządkiem dziennym:

1. Pierwsze czytanie wniosku ks. Stepka, o komisji dla spraw katastralnych.
2. Sprawozdanie komisji dla ustawy o języku.
3. Drugie czytanie wniosku Wydziału krajowego, o asekuracji majątków naczelników gmin.
4. Sprawozdanie komisji petycyjnej.
5. Wybór komisji dla Statutów miejskich.

Posiedzenie zamknięte o godzinie 3¹/₂.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz:
J. Szujski.

Sekretarz:
ks. Barewicz.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 29. sierpnia 1868.

- 46) Rada powiatowa w Rohatynie przez posła hr. Badeniego o zmianę w ustawie gminnej i o Reprezentacji powiatowej.
- 47) Taż Rada przez posła hr. Badeniego o zmianę art. 5. ustawy o funduszu zapasowym parafialnym.
- 48) Zwierzchność gminy miasta Pilzna przez posła Dr. Rutowskiego o zniesienie konsensów nadanych wbrew prawa propinacyjnego na wyszynk słodzonych napojów spirytusowych.
- 49) Wydział powiatowy w Pilźnie przez posła Dr. Rutowskiego o wypłatę dotacyi nauczycielom szkół ludowych przez kasę Wydziału powiatowego.
- 50) Rada powiatowa w Stanisławowie przez posła Jabłonowskiego z projektem ustawy do zaprowadzenia ksiąg hypotecznych.
- 51) Taż Rada powiatowa przez posła Jabłonowskiego o potrzebie zmiany §. 96. ustawy gminnej.
- 52) Taż Rada powiatowa przez posła Jabłonowskiego o utrzymanie Rady szkolnej i szkół ludowych i średnich w zasadach autonomicznych.
- 53) Taż Rada powiatowa przez posła Jabłonowskiego o potrzebie asekurowania budynków zwierzchności gminnej.
- 54) Taż Rada powiatowa przez posła Jabłonowskiego względem wynagrodzenia nauczycieli szkół ludowych i wypłacania ich dotacyi przez kasy Wydziałów powiatowych.
- 55) Taż Rada powiatowa przez posła Jabłonowskiego względem zastępywania przeszkodzonego prezesa i jego zastępcę na posiedzeniach Wydziału powiatowego przez członka Wydziału powiatowego.
- 56) Taż Rada powiatowa przez posła Jabłonowskiego względem składania kar pieniężnych na członków zwierzchności gminnej nakładanych do kasy Wydziału powiatowego.
- 57) Nauczyciele szkół ludowych okręgu Wieleckiego przez posła Sawczyńskiego o polepszenie bytu materialnego i oznaczenia ich stanowiska.
- 58) Domański Alojzy b. więzień polityczny przez posła Popiela o posadę przy jakim urzędzie krajowym lub o wsparcie.
- 59) Gmina miasteczka Toporowa przez posła Hubickiego, o zapomogę bezzwrotną, tudzież pożyczkę z funduszu zapomogi celem odbudowania pogorzałych domów.
- 60) Pierożek Tomasz w Dukli, przez posła ks. Dittricha, użala się na bezskuteczne skargi przeciw Janowi Ciechanowiczowi, naczelnikowi gminy w Dukli do władz autonomicznych wniesione.
- 61) Wydział powiatowy w Myślnicach, przez p. Zborowskiego o zmianę ustawy gminnej, ordynacyi wyborczej, gminnej, o reprezentacyi powiatowej i ordynacyi wyborczej powiatowej.
- 62) Tenże Wydział powiatowy przez posła Zborowskiego o zaprowadzenie ksiąg hypotecznych.
- 63) Tenże Wydział powiatowy przez posła Zborowskiego wnosi, aby nauczyciele szkół wiejskich pobierali płace za pośrednictwem Wydziałów powiatowych.

64) Tenże Wydział powiatowy przez posła Zborowskiego o zaprowadzenie języka polskiego, jako wykładowego w obudwóch uniwersytetach w kraju.

65) Tenże Wydział powiatowy przez posła Zborowskiego o utrzymanie Rady szkolnej w autonomicznych zasadach

66) Tenże Wydział powiatowy przez posła Zborowskiego, o zarządzenie, aby urzędy pocztowe i zakłady kolei żelaznych używały języka krajowego.

67) Tenże Wydział powiatowy, przez posła Zborowskiego przedkłada wniosek w sprawie bezpieczeństwa publicznego.

68) Tenże Wydział powiatowy przez posła Zborowskiego o uwolnienie kraju na ten rok od opłaty dodatku krajowego do podatku gruntowego.

69) Asesorowie radni i obywatele miasta Podgórze przez posła St. Tarnowskiego o odwołanie z Podgórze ekspedytury Policji krakowskiej.

Protokół

siódmego posiedzenia, drugiej sesji, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 2. września 1868. r.

Marszałek: Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, Dr. Pfeiffer, St. Tarnowski.

Komisarz rządowy: Radea Namiestnictwa Bartmański.

Liczba posłów obecnych przy otwarciu posiedzenia 92, w ciągu posiedzenia 124, przy końcu posiedzenia 98.

Początek posiedzenia o 10^{1/2}.

Sekretarz Szujski odczytuje protokół poprzedniego posiedzenia. Protokół bez uwagi przyjęty.

Następnie odczytuje sekretarz Szujski spis petycyj złożonych do łaski marszałkowskiej od dnia 29. sierpnia do dnia 2. września, od l. 70. do l. 90.

Poseł Krzeczunowicz składa do łaski wnioski, podpisany przez 15 posłów, następującej treści:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą ustawę, objaśniającą §. 35. ordynacyi wyborczej dla gmin z dnia 12. stycznia 1866.“

„Art. I. Wyjątek od obieralności na członka zwierzchności gminnej, zawarty w ustępie pierwszym §. 35. ordynacyi wyborczej dla gmin z dnia 12. stycznia 1866., nie rozciąga się do tych członków rady gminnej, którzy mają stałe zamieszkanie w obszarze dworskim, tworzącym z gminą, dla której wybór się odbywa, jedną gminę katastralną.“

„Art. II. Wykonanie tej ustawy polecam Ministerstwu.“

Sekretarz Pfeiffer odczytuje następujący wniosek posła Torosiewicza i piętnastu posłów:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Droga gminna wiodąca z Podhajec do Halicza, uznaje się za drogę krajową.

2. Asygnuje się na budowę tej drogi odpowiednie fundusze z budżetu krajowego na rok 1869.“

Komisyja do wniosków posłów Zyblikiewicza i Smolki zawiadamia, że wybrała przewodniczącym posła Ziemiałkowskiego, zastępcą jego posła Grocholskiego, sekretarzem posła Chrzanowskiego.

Ks. Pukalski, biskup tarnowski donosi, że dla zajęć dyecezyalnych nie może przybyć na bieżącą sesję sejmową. Książę Marszałek udzielił ośmiodniowego urlopu posłowi Janowi Tarnowskiemu.

Poseł Wężyk wnosi, aby wniesiona przez niego petycja o dalszą subwencję na restaurację wielkiego ołtarza w kościele Panny Maryi, odesłaną została do komisji budżetowej; petycję zaś o potrzebie niektórych zmian w ustawie o konkurencyi kościelnej, do komisji konstytucyjnej.

Poseł Pietruski chce odesłać ten wniosek do komisji administracyjnej; poseł Wężyk przystaje na tę zmianę. Poseł Torosiewicz wnosi, ażeby wniosek jego odesłany został do komisji administracyjnej.

Poseł Pietruski odpowiada na postawioną na ostatniem posiedzeniu interpelację, że co się tyczy sprawy języka wykładowego na uniwersytetach, odpowiedź znajduje się już w sprawozdaniu Wydziału krajowego, tudzież że odpowiednie wnioski w tym przedmiocie już do łaski marszałkowskiej złożone zostały.

Z porządku dziennego przechodzi Izba do pierwszego czytania wniosku ks. Stępa, o wybór komisji dla spraw katastralnych. Ks. Stępa żąda, ażeby komisja ta składała się z 9 członków, poseł Podlewski chce ją złożyć z 7 członków, książe Sanguszko zaś z 5. Izba przyjmuje ten ostatni wniosek, a komisja ma być wybraną na końcu posiedzenia.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji dla ustawy o języku administracji i w sądzie. Sprawozdawca poseł Zybkiewicz przekłada imieniem komisji do przyjęcia odnośny projekt Wydziału krajowego z niektórymi zmianami, jakie komisja za potrzebne uznała. Ks. Pietruszewicz wnosi: «Wysoki Sejm uchwali: wygotowane sprawozdanie komisji wysadzonej do roztrząśnienia przedłożenia Wydziału krajowego o używaniu języka w c. k. urzędach i władzach administracyjnych, skarbowych, i także w c. k. sądach ma być:

1. odesłane do tejże komisji dla sprawiedliwszego rozbioru projektowanych trzech ustaw na podstawie równouprawnienia i uchwały wysokiego Sejmu z dnia 26. kwietnia 1866. i w tym celu:

2. ma komisja ta być wzmocnioną jeszcze dwoma członkami.» Wniosek ten jest dostatecznie poparty. Poseł Kowalski oświadcza iż w razie jeżeliby się powyższy wniosek nie utrzymał, postawi wniosek następujący: «Sejm przechodzi nad sprawozdaniem komisji do porządku dziennego.»

Wniosek ten jest dostatecznie poparty.

Następnie przemawia poseł Hönigsman, Adam Sapieha, ks. Pietruszewicz. Poseł Smolka wnosi zamknięcie dyskusji ogólnej. Wniosek ten jest przyjęty.

Przemawiają jeszcze zapisani do głosów posłowie: L. Skrzyński i Kowalski. Komisarz rządowy zastrzega że język w stosunkach ze stronami musi być odróżnionym od języka urzędowego jako takiego, i że postanowienia co do tego ostatniego nie należą do kompetencji Sejmu. Sprawozdawca zbija to twierdzenie przytaczając dawne ustawy w których Sejm w sprawach językowych stanowił, a które cesarz sankcyonował. Są więc dowody na to, że język należy do kompetencji Sejmu.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek ks. Pietruszewicza o odesłanie toczącej się sprawy napowrót do komisji i o wzmocnienie takowej dwoma jeszcze członkami.

Poseł Grocholski protestuje przeciw tłumaczeniu tekstu wniosków ruskich na polskie. Wniosek ks. Pietruszewicza upada.

Następuje przychodzi pod głosowanie wniosek posła Kowalskiego o przejście do porządku dziennego. Wniosek ten zostaje odrzucony.

Rozpoczyna się specjalna rozprawa:

Poseł Cbrzanowski wnosi do §. 1. ustawy o języku w urzędach administracyjnych poprawkę następującą: po słowach «C. k. prokuratorye i nadprokuratorye Państwa» w trącić słowa: «tudzież władze bezpieczeństwa jako to policja i żandarmerya.»

Poprawka ta jest dostatecznie poparta.

Poseł Gnoiński Michał wnosi ażeby w paragrafie tym wypisać słowa «niewojskowemi.»

Poseł Haller wnosi aby po wyrazie «administracyjne» dodać słowa «władze naukowe.»

Poseł Hönigsman stawia wniosek: §. 1. językiem urzędowym dla władz administracyjnych niemniej c. k. prokuratoryi i nadprokuratoryi Państwa etc. etc. jest język polski.

Wniosek ten jest dostatecznie poparty. Przy głosowaniu wniosek posła Hönigsmiana upada. Poprawka p. Chrzanowskiego upada. Poprawka posła Hallera upada.

Przychodzi pod głosowanie poprawka posła Gnoińskiego zmierzająca do wypuszczenia słów «nie wojskowemi». Poprawka ta już jest przyjęta, tudzież cały §. 17. w swej ostatniej osnowie.

Poseł Wężyk wnosi: §. 2. ma brzmieć: «Pomienione władze i urzędy powinny w korespondencji z c. k. władzami wojskowemi do pierwopisu polskiego, dołączać tłumaczenie w języku niemieckim, w stosunkach jednak z c. k. żandarmeryą krajową używać mają języka polskiego.» Wniosek jest poparty.

Książe Sanguszko żąda opuszczenia §. 2.

Przy głosowaniu upada wniosek posła Wężyka.

Izba przyjmuje §. 2. podług projektu komisji.

Przy §. 3. wnosi p. Kamiński opuścić wyraz «małoruski» a zatrzymać nazwę języka „ruskiego“. Sprawozdawca przyjmuje poprawkę tę imieniem komisji.

Poseł Potocki wnosi zamknięcie dyskusji; dyskusja zamknięta.

Paragraf 5. przyjęty podług projektu komisji z przyjętą przez sprawozdawcę poprawką.

§. 4. przyjęty bez dyskusyi.

Tytuł i ustęp przyjęty bez dyskusyi.

Posel Smolka wnosi przystąpić do trzeciego czytania. Wniosek ten jest przyjęty.

Ustawa w trzeciem czytaniu przyjęta jak następuje.

Ustawa dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o używaniu języków w c. k. władzach i urzędach administracyjnych, prokuratoryach skarbu i prokuratoryach i nadprokuratoryach Państwa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządza co następuje.

§. 1.

C. k. władze i urzędy administracyjne, niemniej c. k. prokuratorye Skarbu, tudzież c. k. prokuratorye i nadprokuratorye Państwa w królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem używać będą wyłącznie języka polskiego tak w wewnętrznej służbie, jakoteż w stycznościach z wszystkimi urzędami, władzami i urzędami w kraju.

§. 2.

Pomienione władze i urzędy powinny pod względem językowym w korespondencyi z c. k. władzami wojskowemi, stosować się do życzenia tychże władz, w stosunkach jednak z c. k. żandarmeryą krajową używać mają języka polskiego.

§. 3.

W stycznościach ze stronami używać należy na podania w języku ruskim, języka ruskiego, na wszystkie inne języka polskiego.

Na pisma w języku niemieckim z innych królestw i krajów monarchii pochodzące, odpowiadać należy w języku niemieckim. W braku podania lub protokolarnego wniesienia, pismo urzędowe wygotowane być ma w języku polskim.

§. 4.

Protokoły wysłuchania spisane być winny podług życzenia słuchanego, albo w polskim, albo w ruskim, albo w niemieckim języku, ze stronami zaś, nie posiadającemi żadnego z tych trzech języków, za przybraniem tłumacza, w języku polskim.

Następne posiedzenie w piątek d. 4. września b. r. Porządek dzienny:

1. Wybór komisji dla statutów miejskich.
 2. Wybór komisji katastralnej.
 3. Dalszy ciąg rozpraw nad sprawozdaniem komisji dla ustawy o języku urzędowym w sądach i administracyi.
 4. Drugie czytanie wniosku Wydziału krajowego o asekuracyi majątków naczelników gmin.
 5. Sprawozdanie komisji petycyjnej.
- Koniec posiedzenia o godzinie 2¹/₂.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz:

St. Tarnowski.

Sekretarz:

Pfeiffer.

Dalszy ciąg petycji

wniesionych do Sejmu do dnia 2. września 1868.

70. Komitet parafialny i dozór kościoła N. P. Maryi w Krakowie przez posła Wężyka ze sprawozdaniem o restauracji wielkiego ołtarza i z prośbą o dalszą subwencję.
71. Tenże komitet przez posła Wężyka o potrzebie niektórych zmian w ustawie o konkurencji kościelnej.
72. Wydział powiatowy w Krakowie przez posła Szumańczewskiego z przedstawieniem, ażeby drogę prusko-szląską, nadal jako drogę krajową utrzymać.
73. Czapella Jan b. kontrolor w szpitalu lwowskim przez posła Smolkę o policzenie mu emolumentów w naturze pobieranych, do odprawy przez Wydział krajowy uchwalonej.
74. Zwierzchność gminy miasta Bochni przez posła Hoszarda o przyzwolenie do podwyższenia gminnej opłaty od wyrobu i wyszynku piwa.
75. Naganowski Jakób, przez p. Smolkę z zażaleniem przeciw księdzu kanonikowi Malinowskiemu w sprawie odjęcia mu sławy.
76. Nauczyciele szkół ludowych w powiecie Myślenice przez p. Wyrobka o polepszenie bytu materialnego.
77. Gminy Łączki, Łopuchowa, Niedzwiedza, Broniszów i Glinnik, przez p. Rogawskiego o uwolnienie od datków na zapasowy fundusz parafialny.
78. Członkowie gmin Wola rozwiennicka i Pełnatycze przez p. Jakóbika o zniesienie danin różnych dla ks. plebana obrządku gr. kat. w Pełnatyczach.
79. Koloniści z Cieplic, powiatu Sieniawa przez posła Jakóbika o uwolnienie od danin tak zwanych «snopszczyzna» dla plebana obrz. gr. kat.
80. Gminy miejskie i wiejskie byłych powiatów Oświęcim i Kenty przez p. Zyblikiewicza proszą o przeniesienie urzędu powiatowego z Biały do Kent.
81. Nauczyciele szkół ludowych w powiecie Nowy targ przez p. Fihausera, o polepszenie bytu materialnego.
82. Rada powiatowa w Sanoku przez posła Kozłowskiego o otrzymanie krajowej Rady szkolnej i szkół ludowych średnich.
83. Rada powiatowa w Sanoku przez posła Kozłowskiego, o zmianę ustawy drogowej.
84. Taż Rada powiatowa przez p. Kozłowskiego o wypłatę nauczycielom szkół ludowych ich płacy przez kasy wydziałów powiatowych i o oznaczenie funduszu do wspierania gorliwych nauczycieli.
85. Gminy Nozdrzec, Wara, Siedliska, Newistka i Opaszyn przez posła Ludwika Skrzyńskiego o uwolnienie ich od datków na potrzeby kościoła lub przynajmniej o uregulowanie administracji majątku kościelnego w Nozdrzu.
86. Hr. Romer Władysław przez posła Boczkowskiego o przydzielenie włości «Ocicka», do Sądu powiatowego w Ropczycach.
87. Rada ogólna Towarzystwa Dobroczynności w Krakowie, przez posła Leona ks. Sapiechę z przedstawieniem o wypłacenie jej subwencji, pobieranej w sumie 5.425 złr. 50 ct.
88. Madejski Wojciech, Protokolista Wydziału kraj. przez posła Boczkowskiego o policzenie mu 7 lat służby urzędowej, przy publicznym zakładzie kraj. imienia Ossolińskich, do służby terażniejszej przy Wydziale krajowym.
89. Abrahamowicz Dawid, przez posła Agopsowicza przedkłada projekt do wykupna prawa propinacyi.
90. Wydział Rady powiatowej w Krakowie, przez posła Paszkowskiego, o uwolnienie Galicyi, a szczególnie powiatu krakowskiego od dodatku do podatku gruntowego przez Radę Państwa na rok 1868. uchwalonego.

Protokół

ósmego posiedzenia 2. sesji, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 4 września 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10¹/₄ przed południem.

Posłów obecnych z początku posiedzenia 100. W ciągu posiedzenia 120.

Marszałek: książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, hr. Stanisław Tarnowski, Pfeiffer.

Ze strony Rządu c. k. radca Namiestnictwa: Bartmański.

Protokół siódmego posiedzenia sejmowego odczytany przez sekretarza Tarnowskiego, przyjęty bez uwagi.

Sekretarz poseł Tarnowski odczytuje spis petycyj wniesionych do 4. b. m. z wymienieniem komisyj, do których zostały odesłane.

Interpelacya posła Cieńskiego i 21 posłów, treści:

Czyby wysoki Rząd nie uznał za stosowne wydać okólnik do wszystkich urzędów powiatowych, ażeby nadużycia co do poboru opłat targowych usunąć i wydać odpowiednie rozporządzenie, aby pobieranie tej opłaty w należyty ład wprowadzić, — oddana panu komisarzowi rządowemu, który oświadcza, iż odpowie na takową na jednym z przyszłych posiedzeń.

Sekretarz Tarnowski czyta wniosek posła Jerzego Czartoryskiego podpisany przez 15 posłów, treści:

«Wysoki Sejm raczy uchwalić: przyznany będzie miastu Jarosławowi osobny statut, na podstawie sprawozdań komisji sejmowej z ubiegłej kadencji, ze zmianami przez obowiązujące ustawy wymaganymi.» — dalej wniosek posła Czerkawskiego podpisany przez 16 posłów, treści: «Wysoki Sejm raczy uchwalić w myśl załączonego do wniosku projektu, ustawę tyczącą się stosunku szkół ludowych, do gmin i władz nadzorczych.»

Z porządku dziennego zarządza książę Marszałek wybory komisji dla statutów miejskich i komisji katastralnej. Skrutatorowie dla pierwszego wyboru: Pietruski, ks. Krzyżanowski, Kamiński, Kosiński, Bataglia, Landesberger, Cieński, ks. Morgenstern, Szeleszczyński; — dla drugiego wyboru: Kowalski, Cywiński, Czaczkowski, Hönigsmann Hoszard, ks. Sulikowski, Seidler, Torosiewicz, Ławrowski, Baworowski, ks. Dzerowicz, ks. Ozarkiewicz.

Poseł Henryk hr. Wodzicki stawia imieniem komisji administracyjnej wniosek wzmocnienia tej komisji trzema członkami. Izba przychyliła się do tego wniosku — w skutek czego książę Marszałek kładzie wybór tych trzech członków na dzisiejszy porządek dzienny.

Poseł Hoszard ogłasza rezultat wyboru komisji katastralnej: głosujących było 117, większość bezwzględna 59; otrzymali: Krzeczunowicz 111 głosów, Szumańczewski 114, ks. Stępek 82, Wężyk 74, zatem wybrani. Reszta głosów rozstrzelona. Następuje wybór uzupełniający 5. członka.

Poseł Pietruski ogłasza wynik wyboru do komisji statutów miejskich: głosujących 116, większość absolutna 59, otrzymali: poseł Zbyszewski 98 głosów, Kamiński 95, Samelson 85, Rutowski 67, zatem wybrani. Reszta głosów rozstrzelona.

Następuje wybór uzupełniający 5. członka. Poseł Hoszard ogłasza rezultat powtórnego głosowania na 5. członka komisji katastralnej: na 102 głosujących otrzymał p. Golejewski głosów 60, zatem wybrany.

Książę Marszałek zarządza wybór trzech członków dla wzmocnienia komisji administracyjnej. Skrutatorowie: Kozłowski, Wodzicki Ludwik, Rękas, ks. Polański, Popiel, Golejewski, Kabat, Halik, Fichauser

Posel Pietruski ogłasza wynik wyboru piątego członka komisji dla statutów miejskich. Na 97 głosujących otrzymał książę Jerzy Czartoryski głosów 73, zatem wybrany.

Książę Czartoryski Jerzy wnosi odesłanie jego wniosku o statucie dla miasta Jarosławia do komisji dla statutów miejskich — z pominięciem drukowania, do czego się książę Marszałek przy braku przeciwnych głosów przychyła.

Posel Kozłowski ogłasza rezultat wyboru trzech członków komisji administracyjnej; głosujących 111, absolutna większość 56. Wybrani: poseł Paszkowski 91 głosów, Torosiewicz 62, reszta głosów rozstrzelona.

Następuje wybór uzupełniający trzeciego członka; — na głosujących 93 najwięcej głosów otrzymali: Rogawski 44, Dzwonkowski 33; — gdy nikt nie otrzymał absolutnej większości, następuje wybór ściślejszy, przy którym na 95 głosujących otrzymał poseł Dzwonkowski 50 głosów, zatem wybrany.

Z porządku dziennego dalszy ciąg rozpraw nad sprawozdaniem komisji dla ustaw o języku urzędowym w sądach i administracji. Sprawozdawca poseł Zyblikiewicz otrzymuje głos, i przystępuje do drugiego czytania ustawy o używaniu języków w c. k. władzach i urzędach skarbowych.

Zgromadzenie uchwała jednogłośnie §. 1. projektu komisji z opuszczeniem wyrazu niewojkowemi. — §. 2. i dwa pierwsze ustępy §. 3., w których tak jak we wszelkich następnych komisya wyraz małopolski, zmieniła na wyraz ruski. — Trzeci ustęp tego paragrafu przyjęła Izba większością głosów, na wniosek posła Gnoińskiego Michała, następującą stylizację:

„Pisma wychodzące z urzędu, a nie w skutek podania lub protokolarnego wysłuchania stron, mają być wydawane w języku polskim.”

Zgromadzenie przyjmuje jednogłośnie §. 4. i 5., nareszcie tytuł i wstęp tej ustawy, poczem Izba takową uchwała jednogłośnie w trzecim czytaniu, uwolniwszy sprawozdawcę od ponownego onej czytania, w treści następującej:

U s t a w a

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o używaniu języków w c. k. władzach i urzędach skarbowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

C. k. władze i urzędy skarbowe w królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, używać będą wyłącznie języka polskiego, tak w wewnętrznej służbie, jakoteż w styczności z wszystkimi urzędami, władzami i sądami w kraju.

§. 2.

Pomienione c. k. Władze i urzędy powinny pod względem językowym w korespondencji z c. k. władzami wojkowemi, stosować się do życzenia tychże władz, w stosunkach jednak z c. k. żandarmeryą krajową, używać mają języka polskiego.

§. 3.

W stycznościach ze stronami używać należy na podania w języku ruskim, języka ruskiego, — na wszystkie inne języka polskiego.

Na pisma w języku niemieckim, z innych krajów i królestw Monarchii pochodzące, odpowiadać należy w języku niemieckim.

Pisma wychodzące z urzędu, a nie wskutek podania lub protokolarnego wysłuchania stron mają być wydawane w języku polskim.

§. 4.

Protokoły wysłuchania spisane być winny podług życzenia słuchanego, albo w polskim, albo ruskim, albo w niemieckim języku, ze stronami zaś nie posiadającymi żadnego z tych trzech języków, za przybraniem tłumacza w języku polskim.

§. 5.

Ustawa ta wejdzie w wykonanie dnia 1. lipca 1869. roku.“

Sprawozdawca przystępuje do drugiego czytania ustawy o używaniu języków w c. k. sądach.

Do §. 1. stawia poseł Boczkowski poprawkę:

„§. 1. brzmi: C. k. sądy w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, używać będą tak w służbie wewnętrznej, jakoteż w stycznościach ze wszystkimi władzami, urzędami i sądami podrzędnymi równymi i wyższemi, tudzież z najwyższym trybunałem wyłącznie języka polskiego. — §. 2. opuścić.“

Izba odrzuca większością głosów poprawkę posła Boczkowskiego, i przyjmuje §. 17. podług projektu komisji. Do §. 2. stawia poseł Wężyk poprawkę, ażeby §. 2. brzmiał: „pomienione sądy powinny w korespondencyi z c. k. wojskowemi władzami używać języka niemieckiego, jeżeli też władze tego zażądają.“

Przeciw tej poprawce przemawiają: poseł Boczkowski i sprawozdawca; poseł Wężyk cofa swoją poprawkę— Izba przyjmuje większością głosów §. 2. podług wniosków komisji.

Przy §. 3. wnosi poseł Boczkowski poprawkę:

„§. 3. i 4. proponowanej przez komisję ustawy ma być połączony w jeden paragraf, i brzmieć jak następuje: „W sprawach tak spornych jak niespornych powinny strony i ich zastępcy itd. (jak w §. 4. wniosku komisji), W razie, gdyby Wysoka Izba za utrzymaniem §. 3. się oświadczyła, drugi ustęp §. 3. ma być opuszczony.“

Poseł Potocki Adam i sprawozdawca przemawiają przeciw tej poprawce. Izba większością głosów ją uchyla i przyjmuje oba ustępy §. 3. wniosku komisji.

Pierwszy ustęp §. 4. jednogłośnie przyjęty. Do drugiego ustępu stawia poseł Kabat poprawkę, ażeby ten ustęp brzmiał: „Protokóły wysłuchania mają być wedle życzenia słuchanego spisywane albo w polskim, albo w ruskim, albo w niemieckim języku; — jeżeli słuchany żadnego z tych trzech języków itd.“ podług wniosku komisji. Za tą poprawką przemawiają posłowie Hönigsman, Landesberger i wnioskodawca; — przeciw niej posłowie Chrzanowski, Boczkowski, Borkowski, Kamiński i sprawozdawca. Izba odrzuca takową większością głosów, i przyjmuje drugi ustęp §. 4. podług wniosku komisji. — Pierwszy ustęp §. 5. przyjęty jednogłośnie. Do drugiego ustępu §. 5. stawia poseł Gnoiński Michał poprawkę, by drugi ustęp opuścić, a natomiast umieścić następujący:

„Pisma dla innych stron, tudzież wychodzące z urzędu, a nie w skutek podania lub protokólnego wysłuchania stron, mają być wydane w języku polskim.“ — Poprawka ta upada, a utrzymuje się drugi ustęp §. 5. podług wniosku komisji.

Paragrafy 6., 7., 8 i 9. przyjęte jednomyślnie. — Przy §. 10. stawia poseł Kozłowski poprawkę:

W §. 10. ustępie pierwszym po słowach „użyje prokurator“ dodać „i obrońca“, a uchylić ustęp drugi. Poprawka posła Kozłowskiego po przemówieniu posła Hönigsmanna i sprawozdawcy przeciw takowej upada, a Izba przyjmuje jednogłośnie §. 10. podług wniosku komisji.

Do §. 11. poseł Adam Potocki stawia poprawkę, ażeby ten paragraf brzmiał: „Księgi główne tabuli krajowej, księgi urzędów hipotecznych miast i miasteczek prowadzone będą w językach polskim i ruskim, jako urzędowych tych urzędów językach.“ Izba większością głosów odrzuca tę poprawkę i przyjmuje jednogłośnie §. 11. podług wniosku komisji, tudzież tytuł i wstęp.

Izba uchwała trzecie czytanie ustawy uwalniając sprawozdawcę od czytania, i przyjmuje takową w trzecim czytaniu jednogłośnie jak następuje.

U s t a w a

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o używaniu języków w c. k. sądach.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

R o z d z i a ł I.

O języku w służbie wewnętrznej i w stosunkach międzyurzędowych.

§. 1.

C. k. sądy w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem używać będą wyłącznie języka polskiego:

- a) w służbie wewnętrznej, tak w sprawach cywilnych, jak karnych, a w szczególności przy wszelkich rozprawach ustnych i pisemnych,
- b) w stosunkach ze wszystkimi władzami, urzędami, sądami podrzędnymi, równymi i wyższymi w kraju, niemniej z najwyższym trybunałem.

§. 2.

Pomienione sądy powinny w korespondencji z c. k. wojskowemi władzami zastosować się co do używania języka do życzeń tychże władz. W stosunkach jednak z c. k. żandarmeryą krajową używać będą języka polskiego.

Rozdział II.

O języku w stycznościach ze stronami.

A. W sprawach cywilnych.

§. 3.

W sprawach niespornych wolno stronom i ich zastępcom, tak w podaniach, jak i w przesłuchaniach proekolarnych, używać polskiego, ruskiego lub niemieckiego języka. Sąd w odpowiedziach swoich używać będzie na podania i protokolarne wniesienia w języku ruskim, ruskiego; na podania i protokolarne wniesienia w dwóch innych w wyżwymienionych językach, języka polskiego.

Na pisma w języku niemieckim, z innych królestw i krajów monarchii pochodzące, odpowiadać będzie sąd w języku niemieckim.

§. 4.

W sprawach spornych powinny strony i ich zastępcy w podaniach wszelkiego rodzaju używać polskiego lub ruskiego języka.

Protokoły wysłuchania mają być wedle życzenia słuchanego, spisywane w języku polskim lub ruskim; jeżeli słuchany żadnego z tych dwóch języków nie posiada, za przybraniem tłumacza w języku polskim.

§. 5.

Na podanie, pozew lub protokolarne wniesienie w języku ruskim uczynione, otrzyma strona, która je w tym języku uczyniła, odpowiedź, uchwałę, wyrok, jako też uzasadnienie w języku ruskim. Dla innych stron, również w braku podania lub protokolarnego wysłuchania wyjdzie pismo urzędowe w języku polskim.

§. 6.

Wyroki, uchwały i uzasadnienia najwyższego sądu i sądów wyższych, przesłane być winny sądom niższym nie tylko w języku polskim lecz i ruskim w tych wypadkach, w których, w myśl poprzedniego paragrafu jedno ub drugiej stronie w języku ruskim doręczone być mają.

§. 7.

Obwieszczenia sądowe w dziennikach i za kratami ogłaszane być winny w języku polskim. Na żądanie strony nastąpi ogłoszenie w języku ruskim. W dziennikach pozakrajowych używać się ma na żądanie strony, języka tychże dzienników.

B. W sprawach karnych.

§. 8.

Na podania stron w języku ruskim, odpowiada sąd w tymże języku. Na podania w innych językach, odpowiada sąd w języku polskim.

Na pisma w języku niemieckim, z innych królestw i krajów monarchii pochodzące, odpowiadać będzie sąd w języku niemieckim.

§. 9.

Wszelkiego rodzaju protokoły przesłuchania spisywane być mają, podług życzenia słuchanego, w języku polskim, ruskim lub niemieckim.

§. 10.

Przy ostatecznych rozprawach użyje prokurator według życzenia obżałowanego, polskiego, ruskiego lub niemieckiego języka. Również i wyrok ogłoszonym być ma w jednym z tych trzech języków wedle życzenia obżałowanego.

Język prokuratora będzie językiem obrońcy. Jeżeliby jednak obrońca języka ruskiego lub niemieckiego dostatecznie nieposiadał, wolno mu będzie prowadzić obronę w języku polskim.

Rozdział III.

O języku w urzędach hipotecznych.

§. 11.

Księgi główne tabuli krajowej, księgi urzędów hipotecznych miast i miasteczek prowadzone będą w języku polskim, jako urzędowym tych urzędów językiem. Rozporządzenia sądowe do tabuli krajowej i urzędów hipotecznych miast i miasteczek, mają wychodzić w języku polskim, a jeżeli uchwała wygotowaną ma być dla strony w języku ruskim, wtedy strona, oprócz tej uchwały, otrzyma wierzytelny odpis rozporządzenia wydanego do tabuli krajowej, lub urzędu hipotecznego.

Komisya dla statutów miejskich, wybrała przewodniczącym posła księcia Czartoryskiego Jerzego, zastępcą posła Rutowskiego, a sekretarzem posła Kamińskiego.

Komisya katastralna wybrała przewodniczącym posła Węzyka, sekretarzem ks. Stępka.

Koniec posiedzenia o godzinie 2³/₄ z południa.

Przyszłe posiedzenie jutro o 10. przed południem.

Porządek dzienny:

1. Sprawozdanie komisji petycyjnej.
2. Drugie czytanie wniosku Wydziału krajowego, o asekuracji majątków naczelników gmin.
3. Pierwsze czytanie budżetu indemnizacyjnego na rok 1868.
4. Pierwsze czytanie wniosku posła Pietruskiego do ustawy względem zaprowadzenia wykładow polskich na wszechnicach we Lwowie i Krakowie.
5. Pierwsze czytanie wniosku posła Pietruskiego, względem systemizowania stałych katedr dla nauk prawnych i politycznych w języku polskim wykładanych.
6. Pierwsze czytanie wniosku posła Starowiejskiego względem wyznaczenia terminu, z którym sprawy serwitutowe, przejdą do sądów cywilnych.
7. Pierwsze czytanie wniosku posła Puszarza, względem reperacyi dróg publicznych, za repartowania kosztów na gromady.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz:

St. Tarnowski.

Sekretarz.

Pfeiffer.

Dalszy ciąg petycji

wniesionych do Sejmu do dnia 4. września 1868.

91. Wydział powiatowy w Czortkowie, przez posła Podlewskiego, przedkłada wniosek o zmianę niektórych §§. ustawy gminnej (kom. konstyt.).

92. Grochowalski Adolf, inżynier i budowniczy, przez posła Smolkę o uwolnienie go od wykazania się przepisany wiekiem, przy ubieganiu się o służbę krajową (kom. petyc.).

93. Wydział powiatowy w Kolbuszowy, przez posła Grocholskiego przedstawia spostrzeżenia swoje w zastosowaniu ustaw gminy, o obszarach dworskich, powiatowej i odnośnych ordynacji wyborczych (kom. konstyt.).

94. Tenże Wydział powiatowy przez posła Grocholskiego, o zmianę §. 96. ust. gm. i §. 46. ust. o repr. powiatowej (kom. konstyt.).

95. Rada powiatowa w Cieszanowie, przez posła Grocholskiego o potrzebie zmiany w ustawie gminnej, drogowej, parafialnej i o reprezentacji powiatowej (kom. konsyst.).

96. Rada powiatowa w Bóbrce przez posła Grocholskiego przedstawia wniosek względem zmiany ustawy gminnej i ustaw będących z nią w związku (kom. konstyt.).

97. Rada powiatowa w Dolinie przez posła Grocholskiego o zmianę §. 96. ustawy gminnej (kom. konstyt.).

98. Wydział powiatowy w Brodach, przez posła Grocholskiego o zmianę §. 18. ustawy o reprezentacji powiatowej (kom. konstyt.).

99. Mieszkańcy miasta Lwowa w liczbie 1059 przez posła Ad. ks. Sapiechę o cofnięcie uchwały z dnia 2. marca 1867. i wystosowanie adresu do cesarza o nowe ustawy na zasadach federacji (do kom. dla wniosków Smoła i Zyblikiewicza).

100. Wydział powiatowy w Chrzanowie przez posła Adama hr. Potockiego o utrzymanie ustawodawstwa szkół ludowych i średnich, tudzież seminariów nauczycielskich i krajowej rady szkolnej w zasadach autonomicznych (kom. eduk.).

101. Tenże Wydział przez posła Adama hr. Potockiego o zmianę §. 46. ustawy o reprezentacji powiatowej (kom. konstyt.).

102. Tenże Wydział powiatowy przez posła Adama hr. Potockiego o zmianę §§. 102. i 108. ust. gminnej w sprawie ściągania kar pieniężnych od członków zwierzchności gmin. (kom. konstyt.).

103. Tenże Wydział powiatowy przez posła Adama hr. Potockiego, o uznanie dróg górno-szląskiej i wrocławskiej za krajowe (kom. administr.).

104. Tenże Wydział powiatowy przez posła Adama hr. Potockiego, o wypłatę dotacji nauczycieli szkół ludowych przez kasy Wydziałów powiatowych i o wyznaczenie funduszu do wsparcia nauczycieli odznaczających się gorliwością (kom. edukacyjn.).

105. Nauczyciele szkół ludowych w powiatach: Rzeszów, Łańcut, Nisko, Tarnobrzeg, Kolbuszowa, Mielec przez posła Ad. hr. Potockiego, o polepszenie bytu materialnego (kom. edukacyjn.).

106. Gminy Chodnowice, Popowice, Tyszkowice, Boratycze i Chraplice przez posła Kowalskiego o zniesienie wyroku c. k. Namiestnictwa w sprawie konkurencji do potrzeb kościelnych (komisyja petycyjna).

107. Wydział powiatowy w Dolinie przez posła Boczkowskiego o wybudowanie drogi krajowej od Tiapczego przez Weldzisz do Węgier (kom. administr.).

108 Ludwиг Michał z Zniesienia przez posła Smolkę uważa się, że lwowski sąd powiatowy miejski deleg. sek. II., na podanie w polskim języku wniesione, wydał rezolucję w języku niemieckim (kom. petycyjna).

Protokół

dziewiątego posiedzenia, drugiej sesyi, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 5. września 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10 $\frac{1}{2}$.

Obecni: Przewodniczący: JO. ks. Marszałek.

Ze strony rządu: Radca c. k. Namiestnictwa Bartmański.

Sekretarze: Ks. Barewicz, Szujski, Pfeiffer, hr. St. Tarnowski.

Posłów obecnych 109.

Sekretarz Pfeiffer czyta protokół ostatniego posiedzenia. Izba uwalnia sekretarza od czytania ustawy o języku w administracji, urzędach skarbowych i sądach.

Protokół bez poprawek przyjęty.

Następuje odczytanie spisu petycyj wniesionych po d. 5. września 1868. — Książd Stępek wnosi:

•Izba uchwali, aby do obrad komisji o dzielności gruntów, wszyscy członkowie Izby wolny przystęp mieli.»

Wniosek przyjęto.

Sekretarz Pfeiffer czyta wniosek posła Jakóbika:

•Wysoka Izba raczy uchwalić: wszystkie dziesięciny i skopczyzny, meszne i proskurne, lub jakiegokolwiek inne daremszczyzny dla parochów, tak rzymsko-katolickiego jako też i grecko-katolickiego obrządku, są zniesione.» — Odesłany do druku.

Z porządku dziennego daje Marszałek głos sprawozdawcy komisji petycyjnej posłowi Wyrobkowi.

Poseł Wyrobek przedstawia Izbie następujące wnioski komisji:

Na petycję gmin Luszowice, Lipice, Smykowa wielkiego i małego, do parafii kościoła w Luszowicach należących, o uwolnienie od obowiązku składania datków na utworzenie funduszu rezerwowego, przejdzie Izba do porządku dziennego.

Petycję gminy Jadowniki, powiatu brzeskiego, o udzielenie jej potrzebnych swobód, przy przejeździe myta w Jadownikach, odstąpi Izba c. k. Namiestnictwu.

Petycję Marcina Wrońskiego, komendarza kurzyńskiego, o polecenie urzędowi powiatowemu w Nisku, by tenże w Kurzynie ustanowił komitet kościelny i cofnął swe rozporządzenie dawniejsze, składania datków na rzecz kościoła pysznickiego, odstąpi Izba c. k. Namiestnictwu do zbadania i załatwienia.

Nad petycją Rady powiatowej rohatyńskiej o zmianę art. V. ustawy o utworzeniu funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacji budynków kościelnych, przejdzie Izba do porządku dziennego.

Petycję rady powiatowej gródeckiej, o poparcie jej prośby o zniesienie podatku spadkowego, lub zmianę jego podstaw, odstąpi Izba Wydziałowi krajowemu z poleceniem jak najspieszniejszego załatwienia sprawy.

Nad petycją gminy Zastawce, w powiecie podhajeckim, o wydelegowanie nowej komisji serwitutowej, w sprawie tejże gminy z dworem, przejdzie Izba do porządku dziennego.

Nad petycją stowarzyszenia do wspierania ubogich słuchaczy prawa na wszechnicy wiedeńskiej o udzielenie subwencji, przejdzie Izba do porządku dziennego.

Nad petycją Alojzego Domańskiego, byłego pisarza gminy w Jezupolu, o posadę przy Wydziale krajowym lub wsparcie, przejdzie Izba do porządku dziennego.

Petycję gminy miasteczka Toporowa w powiecie brodzkim, o udzielenie z funduszy krajowych bezprowrotnej zapomogi, niemniej zwrotnej pożyczki do 20 tysięcy złr., celem odbudowania po pogorzeli, odda Izba Wydziałowi budżetowemu do załatwienia.

Petycję Tomasza Pierożka, właściciela realności w Dukli, z uzaleniem się na przewłokę w załatwieniu skargi przeciw Ciechanowiczowi, naczelnikowi gminy o nadużycie władzy urzędowej, odstąpi Izba c. k. Namiestnictwu.

Nad petycją Rady powiatowej myślenickiej, o poczynienie stosownych kroków, aby c. k. urzędy pocztowe i zarządy kolejowe używały języka polskiego, przejdzie Izba do porządku dziennego.

Petycję gminy Podgórze, o wyjednanie u c. k. Rządu odwołania z Podgórze c. k. ekspozytury policji, odstąpi Izba c. k. Namiestnictwu i wezwie, aby c. k. Namiestnictwo opisane w petycji nadużycia zbadało i ekspozyturze policji krakowskiej w Podgórzu mieszać się w zakres atrybucyj §. 27. ustawy gminnej, do własnego zakresu działania gminy surowo zakazało, w razie zaś, jeżeli ustanowienie ekspozytury policji w Podgórzu z wyższych względów Państwa za potrzebne uznaje, wys. Rząd w tej mierze jak najspieszniej stosowny projekt do ustawy Sejmowi przedłoży.

Co do petycji Wojciecha Madejskiego, protokolisty Wydziału krajowego, o policzenie mu 7u lat służby urzędowej w zakładzie narodowym Ossolińskich do lat służby terażniejszej przy Wydziale krajowym, poweźmie wys. Izba uchwałę: Pełniona przez p. Wojciecha Madejskiego służba, przy zakładzie narodowym imienia Ossolińskich przez lat siedm, mianowicie od sierpnia 1828. do listopada 1836. jako służba urzędowa, ma mu być policzona do lat służby terażniejszej przy Wydziale krajowym.

Wszystkie powyżej wymienione wnioski komisji petycyjnej, przyjmuje Izba bez dyskusji.

Diskusya zawiązuje się nad wnioskiem komisji co do petycji Jakóba Naganowskiego, majstra szewskiego, o danie mu pomocy w sprawie przeciwko ks. kanonikowi Malinowskiemu, tej treści:

Izba przejdzie nad petycją J. Naganowskiego do porządku dziennego. — Poseł Franciszek Smolka stawia wniosek: Izba odda petycję Jakóba Naganowskiego prezydum wyższego Sądu krajowego. Za wnioskiem przemawiali: Zyblikiewicz, Grocholski, — przeciw: Kowalski, Krasicki, Sanguszko. — Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek posła Smolki. Wniosek upada. Izba przyjmuje wniosek komisji.

Następuje z porządku dziennego drugie czytanie wniosku Wydziału krajowego, o asekuracji majątków naczelników gmin. Sprawozdawca Wydziału Grocholski motywuje wniosek.

W dyskusji ogólnej nad wnioskiem Wydziału zabierają głos za wnioskiem posłowie: Padlewski, L. hr. Wodzicki, ks. Sanguszko, przeciw wnioskowi posłowie: Popiel, ks. Ozarkiewicz, Kowalski, Laskorz, Tyszkowski, Wolny.

Poseł Popiel stawia wniosek: Izba przejdzie nad wnioskiem Wydziału do porządku dziennego. Izba uchwała zamknięcie dyskusji. Zabierają głos Popiel i Ławrynowicz przeciw, H. Wodzicki za wnioskiem Wydziału. — Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek p. Popiela. Przyjęty. Wniosek Wydziału upada. Sprawozdawca Grocholski oświadcza, że tem samem petycyje nr. 53. i 67. za załatwione uważać należy. Toż samo oświadcza poseł Hr. Wodzicki, co do petycji 38. odstąpionej komisji administracyjnej.

Z kolei następuje pierwsze czytanie budżetu indemnizacyjnego na r. 1868. Izba uwalnia od czytania i na wniosek posła Pietruskiego, odseła go do komisji budżetowej. Wnioskodawca poseł Pietruski czyta wniosek do ustawy względem zaprowadzenia wykładów polskich na wszechnicach we Lwowie i Krakowie.

Następuje czytanie wniosku posła Pietruskiego względem systemizowania stałych katedr, dla nauk prawnych i politycznych w języku polskim wykładanych. Oba wnioski odesłano do komisji edukacyjnej, wedle życzenia wnioskodawcy.

Poseł Starowiejski motywuje przy pierwszym czytaniu wniosek względem wyznaczenia terminu, w którym sprawy serwitutowe przejdą do sądów cywilnych.

Izba odseła wniosek do komisji administracyjnej.

Posel Puszkarz motywuje wniosek odnoszący się do reperacji dróg publicznych w drodze konkurencyi na gromady zarepartowanych, niemniej do nowo zakładać się mających dróg komunikacyjnych.

Izba odseła wniosek do komisji administracyjnej.

Marszałek ogłasza porządek dzienny posiedzenia przyszłego 9. września:

1. Pierwsze czytanie wniosku p. Starowiejskiego o uzupełnieniu ksiąg tabularnych.
2. Pierwsze czytanie wniosku p. Koczyńskiego o urządzeniu ksiąg gruntowych.
3. Pierwsze czytanie wniosku p. Krzczunowicza do ustawy objaśniającej §. 35. ordynacyi wyborczej dla gmin.
4. Pierwsze czytanie wniosku p. Czerkawskiego o nadzorze szkół.
5. Drugie czytanie wniosku do ustawy o mytach na drogach nie-eraryalnych.
6. Drugie czytanie wniosku Wydziału krajowego w sprawie mianowania i wynagrodzenia mężów zaufania dla spraw katastralnych.

Poczem następuje zamknięcie posiedzenia o godzinie 1 $\frac{1}{2}$ z południa.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz:

J. Szujski.

Sekretarz:

ks. Barewicz.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 5. września 1868.

109. Wydział powiatowy w Brzesku przez posła Szujskiego, o zmianę ustawy gminnej i potrzebę wzmocnienia policji państwowej aż do czasu reorganizacji gmin (kom. konstyt.)
110. Gmina miasta Wiśnicza przez posła Hoszarda o dozwoleństwo nałożenia dodatku gminnego na konsumpcję wódki i piwa (kom. petyc.)
111. Nauczyciele szkół ludowych w powiecie Bochnia przez posła Hoszarda, o podniesienie ich stanowiska i polepszenie bytu materialnego (kom. eduk.)
112. Wydział powiatowy w Brzesku przez p. Hoszarda przedstawia potrzebę obowiązkowej ogólnej asekuracji budynków (kom. admin.)
113. Gmina miasta Brodów przez p. Hönigsmana przedkłada projekt statutu dla miasta (kom. stat.)
114. Rada powiatowa lwowska przez posła Smolkę przedstawia potrzebę obchodzenia dni świątecznych obrządku łacińskiego i grecko-katolickiego wspólnie tego samego dnia (kom. petyc.)
115. Gmina Harasymów przez posła Cieńskiego o odpisanie podatków zaległych monarchicznych za r. 1868. (kom. petyc.)
116. Rada powiatowa w Kołomyi przez p. Agopsowicza o wypłacenie nauczycielom szkół ludowych płacy przez kasy Rad powiatowych, i o fundusz osobny ku wspieraniu gorliwych (kom. eduk.)
117. Taż Rada przez p. Agopsowicza o zaprowadzenie ksiąg gruntowych.
118. Taż Rada przez p. Agopsowicza o zmianę §. 96. ustawy gminnej (kom. konstyt.)
119. Taż Rada przez p. Agopsowicza o niepodzielną odpowiedzialność pisarzy gminnych z zwierzchnością gminną (kom. konst.)
120. Gmina Pezany przez p. Szuszkiewicza w sprawie wypłaty kosztów szpitalnych z funduszu krajowego (kom. admin.)
121. Taż gmina przez p. Szuszkiewicza o prawo rybołówstwa w obrębie gruntów rustykalnych (kom. pet.)
122. Nauczyciele szkół ludowych w powiecie Wadowickim z przyległemi przez p. Wężyka, o podniesienie ich stanowiska i polepszenie bytu materialnego (kom. eduk.)
123. Wydział powiatowy w Bochni przez p. Hoszarda o zmianę w ustawie gminnej, oraz reprezentacji powiatowej i nadanie Wydziałowi powiatowemu władzy wykonawczej (kom. konst.)
124. Wydział powiatowy w Buczaczu przez p. Podlewskiego przedkłada projekt do zniesienia prawa propinacji (kom. propinacyjna)
125. Tenże Wydział powiatowy przez p. Podlewskiego o zaprowadzenie ksiąg hipotecznych.
126. Tenże Wydział przez p. Podlewskiego o potrzebie zmiany ustawy gminnej o reprezentacji powiatowej (kom. konstyt.)
127. Magistrat miasta Tarnowa przez p. Rutowskiego o nadanie miastu osobnego statutu (kom. statut.)
128. Wydział powiatowy w Kosowie przez p. Kamińskiego o potrzebie reformy przy produkcji i sprzedaży soli w żupie Kossowskiej (kom. petyc.)
129. Izraelici w powiecie Brzozów przez p. ks. Stępka o urządzenie komitetu na wzór katolickich parafialnych, w celu zbierania funduszu na utrzymanie synagogi (kom. konsyst.)
130. Leśniowski Waleryan przez posła Trzecieckiego o pozostawienie sądu powiatowego w Zasowie (kom. petycyjna)
131. Starozakonni gminy Zasowa przez posła Trzecieckiego o pozostawienie nadal sądu powiatowego w Zasowie (kom. petyc.)
132. Właściciele obszaru dworskiego i gmina w Łozinie przez p. Kosińskiego o wyłączenie z powiatu gródeckiego, a przyłączenie jej do lwowskiego (kom. petyc.)

Protokół

dziesiątego posiedzenia, drugiej sesyi, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 9. września.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, Dr. Pfeiffer, St. Tarnowski.

Komisarz Rządowy: radca Namiestnictwa Bartmański.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 84. W ciągu posiedzenia 117.

Początek posiedzenia o godzinie 10¹/₄.

Sekretarz Szujski czyta protokół poprzedniego posiedzenia, który Izba bez zarzutu przyjmuje, a następnie spis petycyj złożonych u łaski Marszałkowskiej od dnia 7. do dnia 9. września b. r. od l. 133. do l. 141.

Poseł Henryk Wodzicki oznajmuje osobnem pismem, że z powodu innych zajęć krajowych składa mandat deputowanego do Rady Państwa. Marszałek oświadcza, że posłowi Kowbasiukowi udzielił ośmiodniowego urlopu.

Sekretarz Szujski odczytuje pismo od Jego Excelencyi Namiestnika hr. Gołuchowskiego który przesyła przedłożenie rządowe o nadzorze szkół ludowych i prosi ażeby przedłożenie to, położone było na porządek dzienny jednego z najbliższych posiedzeń.

Sekretarz ks. Barewicz czyta wniosek posła Kowalskiego i 15 posłów następującej treści:

1. Na wszechnicy lwowskiej dla nauk prawniczych wydziału sądowego w języku ruskim wykładowych stałe katedry profesorów zwyczajnych systemizowane były.
2. Suplentom wykładającym na wydziale prawniczym przyznane były prawa i korzyści profesorów zwyczajnych, a przeto istniejące na wszechnicy lwowskiej katedry z wykładem ruskim, na stałe katedry profesorów zwyczajnych zamienione były.
3. Na tejsze wszechnicy ze wszystkich przedmiotów wykładanych w języku ruskim dozwolonem być ma tak examina rządowe jak i examina ścisłe (na doktorów) zdawać w języku ruskim.

Poseł Kowalski wnosi, ażeby wniosek ten odesłany był bez drukowania do komisji edukacyjnej; Izba się na to zgadza.

Poseł Skrzyński stawia następujący wniosek naglący:

„Zważywszy, iż od rozstrzygnięcia zasadniczej kwestyi czy nieograniczona wolność dzielenia własności gruntowej ma być dopuszczoną, zależy dalsza praca komisji co do przedłożenia rządowego o wolności obrotu własnością ziemską“ komisja w myśl §. 34. regulaminu wnosi:

• Wysoki Sejm raczy uchwalić:

• Komisya ma z pominięciem drukowanego sprawozdania przedłożyć nasamprzód Sejmowi do rozstrzygnięcia to wstępne zasadnicze pytanie: Czy nieograniczona wolność dzielenia własności ziemskiej ma być dopuszczona. • Poseł Grocholski wnosi przejście nad powyższym wnioskiem do porządku dziennego. Izba przyjmuje wniosek posła Grocholskiego.

Z porządku dziennego przechodzi Izba do pierwszego czytania wniosku posła Starowiejskiego, o uzupełnienie ksiąg tabularnych. Poseł Starowiejski popiera swój wniosek i żąda ażeby tenże odesłany był do komisji językowej wzmocnionej trzema nowymi członkami.

Posel Kowalski żąda wyboru osobnej komisji z 9 członków.

Izba przyjmuje wniosek p. Kowalskiego.

Komisya ta ma być wybraną na końcu posiedzenia

Następuje z porządku dziennego pierwsze czytanie wniosku posła Koczyńskiego o urządzenie ksiąg gruntowych. W nieobecności wnioskodawcy Marszałek zapytuje Izbę, czy ta chce, ażeby wniosek ten odesłanym został tak jak wniosek posła Starowiejskiego do wybrać się mającej komisji z 9 członków. Izba zgadza się na tę propozycję.

Dalszym przedmiotem porządku dziennego jest pierwsze czytanie wniosku posła Krzeczunowicza, do ustawy objaśniającej §. 55. ordynacyi wyborczej dla gmin. Posel Szumańczewski prosi, ażeby w nieobecności wnioskodawcy i z jego upoważnieniem wolno mu było poprzeć ten wniosek.

Izba przystaje na żądanie p. Szumańczewskiego, który poparłszy wniosek, wnosi ażeby tenże odesłanym został do komisji konstytucyjnej. Izba wniosek ten przyjmuje.

Następnie popiera z porządku dziennego posel Czerkawski w pierwszym czytaniu wniosek swój o nadzórze szkół i żąda, ażeby wniosek ten odesłany został do komisji edukacyjnej. Izba wniosek ten przyjmuje.

Z porządku dziennego przychodzi drugie czytanie wniosku do ustawy o mytach na drogach publicznych nie-eraryalnych. Sprawozdawca posel Ławrowski. Przy rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera. Przy rozprawie szczegółowej nad §. 2. żąda posel Wężyk ażeby ustęp II tego paragrafu brzmiał: „Myta prywatne na drogach krajowych przechodzą zatem wraz z wszelkimi zabudowaniami i przyrządami, które do wykonywania poboru służyły, na własność funduszu krajowego, a wynagrodzenie za nie nastąpi według przepisów o wywłaszczeniu.” Wniosek ten jest dostatecznie poparty.

Posel Paszkowski wnosi, ażeby w paragrafie tym zamiast słów: «przedmioty od których» położyć słowa: «przedmioty na których myto zaprowadzone było». Poprawka ta jest popartą. Sprawozdawca zgadza się z nią imieniem komisji. Przy głosowaniu upada poprawka posła Wężyka; poprawka posła Paszkowskiego zostaje przyjęta. §. 3. przyjęty bez dyskusji; tak samo §. 4., 5., 6., 7., 8. Przy §. 9. żąda posel Kowalski, ażeby przy oznaczeniu liczby sążni dodać słowa: «miary niższo-austriackiej». Sprawozdawca uważa poprawkę tę za zbytęzną, gdyż innej miary nie ma i prawo takowej nie przypuszcza. Przy głosowaniu upada poprawka posła Kowalskiego, paragraf przyjęty podług wniosku komisji. §. 10. przyjęty bez dyskusji, tak samo §§. 11. i 12. Przy §. 13. wnosi posel Kamiński, ażeby ustęp trzeci tego paragrafu odesłanym został komisji z poleceniem, iżby wyjątki uwolnienia od myta były w osobnym dodatku poszczególnione. Wniosek ten jest dostatecznie poparty. Przy głosowaniu jednak upada; a utrzymuje się §. podług wniosku komisji. Paragraf 14. i 15. przyjęty bez rozprawy; równie też paragraf 16., 17., 18., 19., 20., 21. Przy §. 22. obstaje posel Grocholski przy pierwotnej redakcyi Wydziału krajowego, przeciw zmianie zrobionej przez komisję, i stawia pierwotną tę redakcyę jako poprawkę. Poprawka ta jest poparta. Przy głosowaniu atoli upada. Paragraf 23. i 24. przyjęty bez dyskusji; niemniej tytuł, artykuł pierwszy i drugi.

Z porządku dziennego następuje drugie czytanie wniosku Wydziału krajowego, w sprawie mianowania i wynagrodzenia mężów zaufania dla spraw katastralnych. Sprawozdawca posel Grocholski. Komisarz rządowy oświadcza, iż rząd gotów jest przyjąć na fundusz katastralny koszta dyet i podróży członków komisji krajowej i inspektoryjnej pod warunkiem atoli, że dyety i podróże mężów zaufania opłacone będą z funduszu krajowego.

Posel Podlewski żąda, ażeby sprawę tę po oświadczeniu komisarza rządowego odesłać do komisji katastralnej. Sprawozdawca zgadza się z tym wnioskiem. Przy głosowaniu Izba go przyjmuje, a przeto przedmiot odsyła się do komisji katastralnej.

Następuje wybór komisji do wniosku posła Starowiejskiego w przedmiocie ksiąg gruntowych. Na skrutatorów wezwani panowie: Rutowski, Torosiewicz, Badeni, Czartoryski Konstanty, Zborowski, Makowicz, ks. Dzerowicz, Hönigsmann, Szeleszczyński, Jakóbk, Cywiński, Czajkowski. Posel Torosiewicz zdaje sprawę z skrutynium. Głosujących było 103, większość absolutna 55. Tę otrzymali panowie: Czajkowski 105 głosów, Starowiejski 105, Koczyński 101, Kowalski 99, Ławrowski 96, Zbyszewski 69, Zyblikiewicz 64. Pozostaje jeszcze do wybrania dwóch członków komisji. Przy wyborze uzupełniającym skrutatorowie ci sami; głosujących 96, większość absolutna 49, tę otrzymał tylko posel Haller głosów 79. Następuje wybór ściślejszy pomiędzy posłami Szumańczewskim i Smolka.

Rezultat tego skrutynium ma być ogłoszonym na następnem posiedzeniu.

Marszałek wzywa komisję, ażeby się ukonstytuowała i na najbliższem posiedzeniu Izbę o tem zawiadomiła.

Koniec posiedzenia o godzinie 1. minut 40.

Następne posiedzenie w piątek d. 11. września o godzinie 10. — Porządek dzienny:

1. Pierwsze czytanie wniosku rządowego o budżecie indemnizacyjnym na r. 1869;
2. Pierwsze czytanie wniosku posła Jakóbika o zniesienie mesznego i t. d.
3. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego o zmianę statutu krajowego i Sejmowej ordynacyi wyborczej.
4. Sprawozdanie komisji edukacyjnej o wniosku posła Pietruskiego, o zaprowadzeniu języka polskiego na wszechnicach we Lwowie i Krakowie.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz:

St. Tarnowski.

Sekretarz:

Pfeiffer.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 9. września 1868.

133. Miłkowski Edward, przez posła Trzecieckiego o cofnięcie wydanego przez c. k. urząd powiatowy gorlicki konsensu na wyszynk napojów słodkich, i ażeby więcej podobnych konsensów nie wydawano.

134. Zwierzchność gminy Domaradza, przez posła Krzczunowicza, o uwolnienie od obowiązku składania datków na fundusz zapasowy parafialny.

135. Zwierzchność gminy Hnizdyczów przez posła Smolkę przedstawia niesprawiedliwe załatwienie przez sądy sprawy Iwana Sałdeka i prosi o nową komisję w tej sprawie.

136. Podlewski Waleryan, poseł, przedkłada projekt wykupna prawa propinacyi w połączeniu z założeniem banków hipotecznych w powiatach.

137. Wydział powiatowy w Buczaczu, przez p. Podlewskiego, o zapomogę dla pogrzelców w miasteczku Potoku.

138. Tenże Wydział powiatowy, o wypłacanie nauczycielom szkół ludowych ich płacy przez kasy powiatowe, i o fundusz ku wspieraniu gorliwych nauczycieli.

139. Tenże Wydział powiatowy przez p. Podlewskiego, o zniesienie tacy spadkowej od realności włościańskich, lub przynajmniej o sprawiedliwszy wymiar takowej.

140. Wydział powiatowy w Złoczowie przez posła Hubickiego, o interpelację §. 12. ustawy drogowej.

141. Tenże Wydział powiatowy przez posła Hubickiego, o dozwole nie konkurencyi do dróg gminnych.

Protokół

jedenastego posiedzenia, drugiej sesji, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 11. września 1868.

Początek posiedzenia o godzinie 11. p. p.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, St. Tarnowski, Dr. Pfeiffer.

Posłów 111. — w ciągu posiedzenia 123.

Komisarz Rządowy: radca Namiestnictwa Bartmański i starosta powiatowy Zaleski.

Protokół poprzedniego posiedzenia odczytany przez sekretarza Tarnowskiego — przyjęty z dodatkiem umieszczonym na wniosek p. Grocholskiego, że p. komisarz rządowy w swoim oświadczeniu co do wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie wynagrodzenia mężów zaufania dla spraw katastralnych, wyraźnie powołał się na upoważnienie rządu.

Przy wyborze ściślejszym na 9 członka komisji hipotecznej wybrany został p. Szumańczewski 77 głosów — na 87 głosujących. Komisja ta ukonstytuowała się i wybrała przewodniczącym posła Czajkowskiego, zastępcą p. Szumańczewskiego, sekretarzem posła Kowalskiego.

Poseł Jan Manasterski otrzymał urlop 8 dniowy.

Sekretarz Tarnowski odczytuje spis petycji wniesionych do d. 11. września i b. Na wniosek p. Hönigsmanna Izba uchwała, ażeby komisya administracyjna z przydzielonej jej petycji miasta Brodów, o podwyższenie dodatku gminnego do podatku konsumcyjnego (l. 161.), w jak najkrótszym czasie zdała sprawę; — dalej na wniosek p. Polanowskiego, ażeby komisya petycyjna z przydzielonej jej petycji pogorzalców miasta Krystynopola o wsparcie z funduszu krajowego — w ośmiu dniach zdała sprawę, nareszcie na wniosek posła Kabata, ażeby komisya edukacyjna przydzieloną jej petycję miasta Stryja, o zaprowadzenie wyższej szkoły realnej — jeśli uzna potrzebę zaprowadzenia takiej szkoły, odesłała wprost do komisji budżetowej.

Sekretarz Tarnowski odczytuje interpelację posła Niezabitowskiego i 20 posłów treści:

I. z jakich powodów fundusze stypendyjne a mianowicie:

- 1.) Głowińskiego z dobrami Winniki tworzący 22 stypendya po 210 Złr., 92 po 157 złr. 50 cent.
- 2.) Zawadzkiego 1 na 200 złr. — 14 po 150 złr.
- 3.) Rusiana i Matczyńskiego 1 na 200 złr. — 4 po 150 złr.
- 4.) Potockiego 2 po 200 złr. — 4 po 150 złr.
- 4.) Extrakordonalne 3 po 200 złr. — 15 po 150 złr.
- 6.) Żebrowskiego 7 po 200 złr.
- 7.) Eichhorna 1 na 120 złr.
- 8.) Hauera 1 na 64 złr.
- 9.) Sieleckiej 1 na 200 złr.
- 10.) Krausneckera 2 po 200 złr.
- 11.) Jarosławskie 2 po 100 złr.
- 12.) Brzeskiego 1 na 100 złr.
- 13.) Bema 5 po 50 złr.

- 14.) Przemyskie 1 na 80 złr.
- 15.) Drohobyckie 5 po 80 złr.
- 16.) Łosiów 4 po 100 złr.
- 17.) Nahaczewskiego 2 po 16 złr. 48 c.
- 18.) Kulczyckiego 1 na 104 złr. i 1 na 44 złr.
- 19.) Kielickiego 1 na 110 złr.
- 20.) Niezabitowskiej 3 po 200 złr. i 1 na 150 złr.
- 21.) Rappaporta 1 na 100 złr.
- 22.) Brzeżańskie 1 na 60 złr.
- 23.) Śniatyńskie 2 po 80 złr.
- 24.) Karola Ludwika 2 po 150 złr.
- 25.) Fundusz naukowy 5 po 160 złr. i 20 po 100 złr. dla Rusinów.
- 26.) Brześciańskiej 1 na 50 złr.
- 27.) Borkowskiego 2 po 100 złr.
- 28.) Dobrzańskiego 10 po 40 złr.
- 29.) Poźniaka 1 na 20 złr.
- 30.) Glinieckiej 3 po 100 złr.
- 31.) Lwowskie gminne 3 po 120 złr.
- 32.) Izraelickie 1 na 120 złr.
- 33.) Mikołajowskie 3 po 100 złr.
- 34.) Brzeżańskie 1 na 60 złr.
- 35.) Medyńskie 1 na 105 złr.
- 36.) Samborskie 2 po 60 złr.
- 37.) Stryjskie 1 na 100 złr.
- 38.) Königsberga 1 na 9 złr. 45 cent.
- 39.) Mikiewicza 1 na 55 złr. 65. cent.
- 40.) Sławeckiego 1 na 75 złr.
- 41.) Sądeckie 1 na 128 złr.
- 42.) Fuszoryusza 3 po 15 złr.
- 43.) Janowskiego 2 po 64 złr.
- 44.) Nielepieckiej 1 na 18. złr.
- 45.) Rzeszowskie 1 na 109 złr.
- 46.) Stanettego 1 na 5 złr.
- 47.) Wadowickie 1 na 53 złr.
- 48.) Humberta z rocznym dochodem 664 złr. 85. cent.
- 49.) Śniadeckiego 2 po 76 złr. — stanowiące znaczną i niewątpliwą część majątku krajowego, nie zostały flotą oddane pod zarząd Wydziału krajowego?

II. Kiedy wysoki rząd w zadość uczynieniu §§. 20 i 26. statutu krajowego oddanie to uskutecznić zamierza?

Sekretarz Barewicz odczytuje interpelację p. Pawlikowa i 17 posłów: do komisarza rządowego treści:

1. Czem może usprawiedliwić rozporządzenie krajowej Rady szkolnej, według którego w gimnazyach Galicyi Wschodniej, w rozkładzie godzin na rok szkolny 1869, przeznaczono dla nauki języka polskiego po 3 godzin na tydzień, a dla nauki języka ruskiego tylko po 2 godziny, — a to dla ostatniego względnie — obowiązującą, w godzinach rannych t. j. od 11 do 12, podczas gdy dotąd obudwom językom krajowym przeznaczano jednakową liczbę godzin nauki, jednocześnie t. j. w tych samych godzinach.

2. jakie środki natomiast zechce przedsiębrać Rząd w celu rychlejszego rzeczywistego przywrócenia równego prawa przysługującego ruskiemu językowi z językiem polskim, w szkołach średnich wschodniej części Galicyi.

Komisarz rządowy oświadcza, iż odpowie na obydwie interpelacje na jednym z najbliższych posiedzeń.

Komisarz rządowy odpowiada na interpelację posła Cieńskiego, wniesioną na posiedzeniu z d. 4. b m. w przedmiocie opłat targowych. — Pozwolenie opłat targowych wydaje Namiestnictwo na podstawie §. 70. ustawy prze-

mysłowej — taryfa opłat zaś według §. 69 t. u. powinna być tak urządzoną, ażeby opłata wynagradzała tylko rzeczywiste wydatki z utrzymaniem targów połączone. Rząd wydał przeto do władz powiatowych w których okręgu podług podania interpelantów dzieją się nadużycia, — rozporządzenie, — ażeby zapobiedz podobnym nadużyciom; — prócz tego rząd w myśl objawionego życzenia wydał okólnik do wszystkich starostw powiatowych, ażeby się we wszystkich miejscowościach, w których pobieranie opłaty targowej ma miejsce, przekonali się o sposobie pobierania opłaty — żadnych przekroczeń taryfy nie dopuszczały i porządek zgodny z istniejącymi ustawami zaprowadziły.

Dalej odpowiada komisarz rządowy na interpelację p. Kozłowskiego, wniesioną na posiedzeniu sejmowem z d. 4. b m:

„Z kwoty 1,080.000 złr. przeznaczonej najwyższem postanowieniem z d. 11. listopada 1861. roku na regulację rzek Wisły, Dunajca, Sanu i Wisłoku, a rozłożonej na lat 20 zaasygnowano już w latach 1863 do 1867 razem 239451 złr. 35 kr. W roku zeszłym przedstawiło Namiestnictwo wys. Ministerstwu na podstawie doświadczeń zebranych przez komisję, która zajmowała się zbadaniem przyczyn i skutków powodzi, równie jak rozdaniem zapomóg powodzią dotkniętym — konieczność użycia razem większych funduszy na tę regulację, to z powodów, iż rozłożenie wzmiankowanej sumy, przeznaczonej na regulację rzek na lat 20 chybia celu, ile że przeprowadzenie tej regulacji w myśl ułożonych planów nakładem rocznym tylko 54000 złr. nie da się skutecznie, ponieważ nie można przeprowadzić tym funduszem regulacji pewnych całych przestrzeni rzek, — lecz tylko pojedynczych części, bez związku z całością planu, a przy wezbraniu wód i te roboty marniej i zamierzonego skutku nie osiągają.

Wysokie Ministerstwo uznało słusność tego przedstawienia i już na rok 1868. prelininowało w budżecie przyzwoliło na rachunek wspomnianych 1 080.000 złr. sumę 150.000 złr. a zatem prawie 3 razy tyle, ile przy je rozłożeniu na lat 20 rocznie wypadało.

Oprócz tego wynosi na ten rok zwyczajna dotacya funduszu na budowle wodne w Galicyi 52.000 złr. nadzwyczajna dotacya na regulację Dniestru 30.000 złr.

Na zapytanie szanownych panów interpelantów w ustępach 2. i 3. pozwolę sobie odpowiedzieć następującymi cyframi:

Z przyzwolonych przez Najjaś. Pana 1.080.000 złr. zaasygnowano w latach 1864 do 1867. razem 239451 złr. Różne zwroty na dawniejsze lata, które do tej sumy doliczono, wynosiły 13842 złr. Z tych 253293 złr. użyto na regulację Wisły 181 098 złr. na regulację Sanu 39917 złr. a na regulację Dunajca 32278 złr.

Oprócz tego wydano z zwyczajnej dotacyi fundusze budowli wodnych w tych latach na szczegółowe budowle i roboty konserwacyjne przy Wisle, Sanie, Dunajcu, Popradzie, Rabie i Soli razem 112205. złr. a na regulację Dniestru osobno 97.852. złr.

Jeżeliby szanowni p. interpelanci, życzyli sobie szczegółowej wiadomości, na jakie przedmioty w każdym z przytoczonych lat wymienione kwoty użyte były, to mogę im, jeżeli będą łaskawi pofatygować się do mego biura sejmowego w Namiestnictwie, przedstawić w tym względzie jak najszczegółowsze wykazy:»

Sekretarz Tarnowski odczytuje wniosek naglący podpisany przez posła Kozłowskiego i 82 posłów treści: «Wysoka Izba zechce uchwalić:

„Sejm przernacza kwotę złr. 25000 a w. z funduszu krajowego w celu uczczenia przybycia Najjasniejszych Państwa i upoważnia Wydział krajowy do przedsięwzięcia odpowiednich ku temu kroków» dalej wniosek p. Kozłowskiego co do formalnego traktowania poprzedniego wniosku — treści: ażeby J. O. książę Marszałek takowy z pominięciem odesłania do druku, na porządku dnia dzisiejszego poddał pod uchwałę Wysokiej Izby.

Izba przychyła się do tego ostatniego wniosku, a następnie po przemówieniu posłów Smolki i Borkowskiego przeciw wnioskowi, zaś p. Bodnara i Wolnego za tymże, przeważną większością głosów uchwała wniosek posła Kozłowskiego.

Sekretarz Barewicz odczytuje wniosek podpisany przez ks. Pawlikowa i 19. posłów treści:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. «Rewizję prawa o języku wykładowym z dnia 22. czerwca 1867., a to z powodu doniosłości §. 19. Prawa państwowego z dnia 21. grudnia 1867. o prawach ogólnych obywateli Państwa, dla zastąpionych w Radzie

Państwa królestw i krajów, — i w analogii z teraźniejszym przedłożeniem rządowem, o **zmienienie przymusu uczenia się drugiego języka krajowego.**

2. Sprawozdanie o tem jak najrychlejsze i konieczne jeszcze w ciągu trwającej kadencji sejmowej «

Sekretarz ks. Barewicz odczytuje wniosek podpisany przez posła Minkowicza i 23 posłów treści: «Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Ustawa z dnia 22. lutego 1867. dotycząca funduszu rezerwowego na pokrycie wydatków stawiania i reparaacji kościołów i budynków i parafialnych od dnia dzisiejszego, znosi się i ustaje.»

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku rządowego co do budżetu funduszy indemnizacyjnych na r. 1869., który zostaje odesłanym do komisji budżetowej.

Pierwsze czytanie wniosku posła Jakóbika w przedmiocie zniesienia mesznego i innych daremszczyzn, — który to wniosek Izba odseła do komisji administracyjnej, stosownie do życzenia wnioskodawcy.

Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego o zmianę statutu krajowego i ustawy wyborczej sejmowej. Sprawozdawca Wydziału poseł Ziemiałkowski, przeczytując myłki druku znajdujące się w rozdanem sprawozdaniu — załączenie b) ma być oznaczone lit. a) zaś załączenie a) lit. b) dalej na stronie 16. w ustępie 20. wypuszczono po cyfrze 51. cyfrę 52.

Izba uchwała na wniosek posła Starowiejskiego odesłanie tego wniosku do komisji konstytucyjnej.

Sprawozdanie komisji edukacyjnej co do wniosku posła Pietruskiego, o zaprowadzenie języka polskiego na wszechnicach krakowskiej i lwowskiej. Sprawozdawca poseł Tarnowski Stanisław odczytuje sprawozdanie. Przy ogólnej rozprawie wnosi poseł Kowalski, ażeby całą rozprawę nad sprawozdaniem komisji edukacyjnej, odroczyć aż do wygotowania sprawozdania tejże komisji, względem wniosku p. Kowalskiego w podobnym przedmiocie na posiedzeniu sejmku, z dnia 9. września 1868., postawionego, i ażeby oraz poruczyć tej komisji, ażeby najdalej w czterech dniach swoje sprawozdanie względem ostatniego wniosku wygotował, by takowe razem z dzisiejszem sprawozdaniem na najbliższem posiedzeniu mogło zostać postawionem na porządku dziennym.

Książę Marszałek w myśl §. 47. regulaminu stawia kwestyę głosowania nad wnioskiem posła Kowalskiego przed dalszym ciągiem ogólnej rozprawy.

Izba uchwała dalszy ciąg rozprawy ogólnej, a po tejże ukończeniu dopiero głosowanie nad wnioskiem posła Kowalskiego.

W rozprawie ogólnej przemawiają posłowie Kowalski, Pietruszewicz, Delkiewicz, Pawlików przeciw wnioskowi komisji, — posłowie Potocki Adam, Mayer, Krzczunowicz, Kabat, Zyblikiewicz i sprawozdawca za wnioskiem komisji.

Poseł Delkiewicz stawia wniosek przejścia do porządku dziennego nad wnioskami komisji.

Komisarz rządowy oświadcza, iż Rząd posianowien o języku wykładowym na wszechnicach, nie uważa jako należących do ustawodawstwa — lecz do zakresu władzy wykonawczej, wątpliwem więc pozostaje czy na drodze ustawy krajowej da się osiągnąć cel zamierzony. Żądania kraju w tym względzie mogą jednakże być przedstawione w innej formie.

Ogólna rozprawa zamknięta.

Izba odrzuca wnioski ks. Delkiewicza i Kowalskiego.

Zamknięcie posiedzenia o godzinie 3. z południa. Przyszłe posiedzenie jutro o 10. przed południem. Porządek dzienny:

1. Trzecie czytanie ustawy o mytach.
2. Pierwsze czytanie wniosku rządowego do ustawy o nadzorze szkół.
3. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego o stypendyach pedagogicznych.
4. Szczegółowa rozprawa nad projektem do ustawy o zaprowadzeniu języka polskiego na wszechnicach we Lwowie i Krakowie.

5. Drugie czytanie wniosku Wydziału krajowego o organizacyi i administracyi drogowej tudzież o etacie oddziału budowniczego.

6. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi wydziału powiatowego podhajeckiego o uznaniu dróg z Podhajec do Halicza, za krajową.

Leon książę Sapieha.

**Sekretarz:
St. Tarnowski.**

**Sekretarz.
Pfeiffer.**

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 11. września 1868.

142. Wagilewiczowa Amalia, wdowa po Janie Wagilewiczu byłym tłumaczu języka ruskiego przy Wydziale krajowym i literacie, przez p. Smolkę o udzielenie jej stałej pensji wdowiej. (kom. petyc.)

143. Mach Franciszek b. urzędnik dominikalny przez p. Smolkę z projektem umorzenia długu Państwa na kraju ciężącego. (kom. budżetowa).

144. Zwierzchność gminy miasta Stryja przez posła Kabata, o zaprowadzenie tam szkoły realnej wyższej. (kom. edukacyjna).

145. Mańkowski Julian lekarz miejski w Sokalu, przez p. Jana Gnoińskiego o wypłacenie mu kosztów podróży z powodu czynności sanitarnych. (kom. petyc.)

146. Wydział powiatowy w Złoczowie przez p. Michała Gnoińskiego, o zaprowadzenie kliniki weterynarskiej w kraju. (kom. edukacyjna).

147. Gmina miasta Tyśmienicy przez p. Kamińskiego, o przeniesienie siedziby urzędu powiatowego i podatkowego z Tłumacza do Tyśmienicy. (kom. petyc.)

148. Komisja zdrojowa ustanowiona dla zdrojowiska Szczawnicy przez p. Zyblikiewicza, prosi o wydanie ustawy względem wyłączenia gruntów w obrębie zdrojowiska i o konkurencji do wydatków w celu ulepszenia zdrojowisk. (kom. administracyjna).

149. Królikowski Karol, artysta dramat. sceny polskiej, przez posła Samelzona o policzenie mu lat służby przy scenie krakowskiej i lwowskiej w celu uzyskania przyjęcia do zakładu emerytury aktorów sceny polskiej. (kom. petyc.)

150. Rada gminna miasta Biały przez posła Sejdlera o dalsze pozostawienie siedziby urzędu powiatowego w tem mieście. (kom. petyc.)

151. Wydział powiatowy w Brzesku przez posła Hozarda o wypłatę płacy nauczycieli szkół ludowych, przez kasy Wydziałów powiatowych i o fundusz do wynagradzania gorliwych nauczycieli. (kom. edukac.)

152. Wydział powiatowy w Nowymtargu przez posła Hozarda o uwolnienie od dodatków do podatków na r. 1868. przez Radę Państwa uchwalonych. (kom. petyc.)

153. Tenże Wydział przez p. Hozarda o rewizję ustawy gminnej i o reprezentacji powiatowej. (kom. konstytucyjna.)

154. Tenże Wydział przez p. Hozarda, w sprawie wypłaty nauczycielom szkół ludowych ich płacy przez kasy Rad powiatowych. (kom. eduk.)

155. Wydział powiatowy w Limanowy przez p. Hozarda o zmianę art. 5. ustawy o funduszu zapasowym parafialnym. (kom. petyc.)

156. Wydział powiatowy w Pilźnie przez p. Dr. Rutowskiego o zmianę w ustawie drogowej, co do atrybucji Rad powiatowych i uznanie ważniejszych dróg powiatowych za drogi krajowe. (kom. administr.)

157. Tenże Wydział przez p. Rutowskiego, o zmianę §§. 102. i 108. ustawy gminnej, co do ściągania kar pieniężnych. (kom. konstytuc.)

158. Tenże Wydział przez p. Rutowskiego, o dokładne oznaczenie kompetencji władz autonomicznych i politycznych w zakresie ich działania. (kom. konstytuc.)

159. Tenże Wydział przez p. Rutowskiego, o zmianę w ustawie o reprezentacji powiatowej co do zastępstwa prezesa. (kom. konstytuc.)

160. Pogorzelnicy miasta Krystynopola przez posła Polanowskiego, o wsparcie z funduszu krajowego. (kom. budżetowa.)

161. Zwierzchność gminy miasta Brodów, przez p. Hönigsmana o uchwalenie i wyjednanie dla miasta Brodów obowiązującej ustawy krajowej w celu podwyższenia dodatku od podatku konsumcyjnego.

162. Komisya reklamacyjna, do nowych wyborów Rady gminnej w Mościskach, przez posła Leona ks. Sapiechę, użala się na starostę powiatowego w Mościskach z powodu mieszania się do spraw do zakresu gminy należących, ze szkodą gminy.

Protokół

dwunastego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia
12. września 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10¹/₂.

Posłów obecnych z początku posiedzenia 106. W ciągu posiedzenia 119

Obecni: JO. ks. Marszałek Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, hr. St. Tarnowski, Pfeiffer.

Ze strony rządu Rada c. k. Namiestnictwa Bartmański.

Sekretarz Pfeiffer czyta protokół jedenastego posiedzenia. — Protokół przyjęty.

Sekretarz czyta spis petycyj wniesionych do dnia 12. września 1868.

Posel Ziemiałkowski wnosi, aby petycja zarządu Towarzystwa ogrodniczo-sadowniczego we Lwowie o udzielenie subwencji odesłaną została odrazu do komisji budżetowej. — Przyjęto.

Marszałek donosi o piśmie prezydium Namiestniczego, w którym toż prezydium uprasza go o zarządzanie nowego wyboru do Rady Państwa na miejsce pana Kornela Krzczunowicza.

Sekretarz ks. Barewicz czyta interpelację do komisarza rządowego wniesioną przez ks. Ozarkiewicza:

1. «dlaczego gminy wiejskie okręgu wyborczego Skałat i Grzymalów, nie mają swoich zastępców w Sejmie krajowym do dnia dzisiejszego, chociaż gromady wedle nowych ustaw już się ukonstytuowały.
2. «Aby Wysoki rząd pociągnął winnych do odpowiedzialności, którzy kraj na niezmierne i daremne wydatki, a gromady na naruszenie przysługującego im prawa naraziły.»

Komisarz rządowy obiecuje odpowiedź w najkrótszym czasie.

Przystępując do porządku dziennego daje Marszałek głos sprawozdawcy Wydziału Ławroskiemu do trzeciego czytania ustawy o mytach w języku polskim i ruskim.

Ustawa o mytach w trzecim czytaniu przyjęta Jak następuje:

Ustawa,

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim wydaję załączoną ustawę o mytach i rozporządzam, co następuje:

Artykuł I.

Niniejsza ustawa o mytach na publicznych nie-eraryalnych drogach, mostach i przewozach webedzi zaraz po jej ogłoszeniu w wykonanie.

Artykuł II.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Memu Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Ustawa

o mytach na publicznych nie - eraryalnych drogach, mostach i przewozach.

§. 1.

Na wszystkich drogach krajowych pobierana będzie opłata myta, za uchwałą Wydziału krajowego.

Na drogach powiatowych może być zaprowadzone myto za uchwałą Rady powiatowej, potwierdzoną przez Wydział krajowy.

Na drogach gminnych myto istnieć nie powinno, wyjątkowo atoli może być dozwolone na prośbę obowiązyjących do prestacyi do tej drogi, po zasięgnięciu zdania wydziału powiatowego za uchwałą Wydziału krajowego jednak tylko na przeciąg lat 6, po upływie których pozwolenie na dalsze lata udzielonem być może.

§. 2.

Myta prywatne na drogach krajowych istnieć nie mogą.

Jeżeliby myta prywatne na jakiej drodze krajowej, lub na krajową zmienić się mającej prawnie już istniały, mają być zmienione, a przedmioty, na których myto zaprowadzone było, równie jak te, które do wykonywania poboru służyły, przechodzą na własność funduszu krajowego, a wynagrodzenie za nie nastąpi według przepisów o wywłaszczeniu.

§. 3.

Przedmioty na drogach powiatowych, do których prawo pobierania myta prywatnego przywiązane jest, mogą być nabyte uchwałą Rady powiatowej w drodze wywłaszczenia na fundusz tej drogi, na której myto istnieje.

Również przedmioty powyż wskazane na drogach gminnych mogą być nabyte w drodze wywłaszczenia za uprzednią uchwałą rady gminnej i za przyzwoleniem obszaru dworskiego w drodze wywłaszczenia być nabyte na fundusz utrzymania tej drogi gminnej.

§. 4.

Jeżeli droga przechodzi z niższej kategorii w wyższą lub odwrotnie, ustają na niej istniejące myta, a nadal nie mogą być ustanowione tylko wedle przepisów odnoszących się do tej kategorii dróg, w którą przechodzi.

§. 5.

Stacye myta drogowego będą ustanawiane zazwyczaj w odległości 2 do 3 mil. Myta mostowe i przewozowe mają być zwykle pobierane razem z mytem drogowym, w którym to celu stacya może być zmniejszoną nawet do jednej mili. — Nie należy jednakże łączyć poboru na wyższej należytości drogowego z poborem najwyższej należytości mostowego lub przewozowego.

§. 6.

Opłatę myta drogowego oblicza się całemi milami tak, iż nadwyżkę $\frac{3}{4}$ mili i więcej, przyjmuje się za całą milę, a $\frac{1}{4}$ i niżej wcale się nie liczy. Ułamek od $\frac{1}{4}$ do $\frac{3}{4}$ mili będzie wliczonym do najbliższej linii mytniczej, a jeżeli linia ta nie ma żadnego ułamku do wyrównania, będzie całkiem z rachunku opuszczony.

§. 7.

Miejsca stacyj mytniczych oznacza przy drogach krajowych i gminnych Wydział krajowy przy drogach powiatowych wydział powiatowy atoli należy zachować zasady, iż pierwsza stacya ustanawia się od granicy krajowej ku środkowi kraju.

§. 8.

Myto drogowo opłaca się tylko za przestrzenie zupełnie i bez przerwy zbudowane w długości przynajmniej jednej całej stacyi.

§. 9.

Myta mostowe mają być pobierane od mostów o więcej jak 10 sążni długości, a to według następujących klas:

I. od mostów do 20 sążni długości należytość, równająca się należytości za jedną milę.

II. do 40 sążni należytość za dwie, a

III. od mostów nad 40 sążni za 3 mile drogi.

Również oblicza się długość wszystkich mostów przynajmniej po 5 sążni długości mających, pomiędzy dwoma stacyami znajdujących się, a jeżeli wszystkich takich mostów długość razem wzięta najmniej 20 sążni wynosi, wymierza się należytość wedle ich ogółowej długości tak, aby najwyższa należytość mostowa na jednej stacyi dla wszystkich mostów razem, nie przekraczała taryfy jednego mostu najwyższej klasy.

§. 10.

Jeżeli się myto drogowe pobiera razem z mostowem, tedy ma się odbierać przy stacyi, gdzie takowe (według §. 7.) z góry może być pobierane.

§. 11.

Myta przewozowe dzielą się również na trzy klasy, według szerokości rzek i według tych samych stopniowań, jak myta mostowe, z tą różnicą, iż także od przewozów przez rzeki, mniej niż 10 sążni szerokości mających, należytość ma być opłaconą według najniższego wymiaru.

§. 12.

Jeżeli most od którego się myto płaci, tymczasowo przewozem zastąpionym musi być, należytość opłacaną będzie nie przewozowa, lecz mostowa.

Jeżeli most tymczasowo przewozem zastąpiony, nie był omycony, natenczas przewoz przez rzekę jest bezpłatny.

§. 13.

Na każdej stacyi mytniczej zewnątrz lokalności poboru wywieszoną być winna taryfa w miejscu widocznem dla każdego i schronionem od zepsucia przez niepogodę.

Oprócz tego należy wręczyć poborcy myta zbiór przepisów istniejących co do opłacania myta, co do częściowych ulżeń i uwolnień od tegoż, jako też co do obowiązków poboru względem publiczności. Poborca obowiązany jest okazać zbiór przepisów stronie na każde jej żądanie.

§. 14.

Dla każdej stacyi oznacza się tylko jedna wysokość należytości, którą każdy rogatek przebywający, jeżeli prawnie nie jest wolny od opłaty, opłacać ma bez względu na kierunek w jakim ją przebywa, — lub też na przestrzeń drogi, którą przebył przed przestąpieniem rogatki.

§. 15.

Jeżeli w której miejscowości z jakichkolwiek przyczyn na tej samej drodze, lub przy stykających się kilku drogach należących do tej samej kategorii, kilka rogatki jest postawionych, opłaca się myto raz tylko.

Wydział krajowy stanowi zresztą tak w powyższych, jakoteż i w innych niniejszem postanowieniem nie objętych wypadkach, czy myto opłacane być ma przy każdej z kilku rogatki ustanowionych w miejscowości, czy też tylko przy jednej.

§. 16.

Myta drogowe i mostowe pobierane będą tylko od bydła, a przy przewozach także i od osób.

§. 17.

Jako pojedynczy wymiar taryfy dla dróg krajowych stanowi się za mułę, za most i przewóz I. klasy:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu dwa centy.

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzcho-
wych jeden cent.

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego pół centa.

W szczególności przy przewozach od jednej osoby jeden cent.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cieleta, źrebięta, owce, kozy i świnie do drobnego.

Od bydlęcia niesionego lub wozem wiezionego nie opłaca się żadna należność.

Przy zezwoleniu na myta dla powiatowych i gminnych dróg, mostów i przewozów oznaczy Wydział krajowy w każdym poszczególnym wypadku taryfę poborową, która nie może przewyższać taryfy wyznaczonej dla dróg krajowych.

§. 18.

Wszelkie co do myta na drogach eraryalnych względem poszczególnych osób, przedmiotów, do czasowych lub lokalnych stosunków przepisane ulgi i uwolnienia od myta, stosowane będą całkiem w tym samym sposobie do myt na drogach krajowych, powiatowych i gminnych. W powyższych wypadkach służy oprócz tego Wydziałowi krajowemu prawo zezwalania na inne zmniejszenia od opłat myta na drogach krajowych, powiatowych i gminnych, na tych atoli dwóch ostatnich na wniosek rady powiatowej.

§. 19.

Wszelkie względem dróg eraryalnych obecnie istniejące przepisy o wzajemnych obowiązkach publiczności i poborców myta stosują się także do dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

§. 20.

Dochód z myta należy podług kategorii dróg, mostów i przewozów do funduszu krajowego odnośnie powiatowego,—a na drogach gminnych do funduszu prestatujących, i ma być użyty na utrzymanie tychże przedmiotów.

Dochód z myt na drogach powiatowych pobierany za przestrzeń drogi leżącej w kilku powiatach, rozdzielony być winien między dotyczące powiaty w stosunku długości drogi przechodzącej przez poszczególne powiaty.

Jeżeli na drodze powiatowej, przechodzącej przez dwa lub więcej graniczących między sobą powiatów znajduje się kilka mostów, od których jedno tylko myto się opłaca, natenczas należy rozdzielić dochód mostowego pomiędzy powiaty w stosunku długości poszczególnionych mostów.

§. 21.

Zniżenie taryfy odpowiednio do niniejszych postanowień, nastąpi po upływie albo po rozwiązaniu kontraktów dzierżawnych.

Zniżenie lub zniesienie taryfy na drogach powiatowych nastąpić może za uchwałą rady powiatowej.

§. 22.

Uprawnienie pojedynczych gmin, obszarów dworskich, korporacji i osób do pobierania myta prywatnego jako i dotyczące zobowiązania, trwają na przeciąg udzielonego prawa czyli przywileju do poboru myta, o ile przydłużenie prawa tego poboru myta w sposób niniejszą ustawą (§. 4.) unormowane, uzyskane nie będzie.

§. 23.

Prawo karania według istniejących przepisów w wypadkach omijania rogatki, nieopłacania myta, nieprzyzwoitego obojęcia się ze stronami, nieprzepuszczania stron o każdej godzinie w dzień i w nocy bez zwłoki, nie pobierania należności zewnątrz domu poborczego na drodze, niewywieszenia dokumentu taryfy zewnątrz lokalności poboru w sposób dla każdego przebywającego widoczny, nieoświetlenia rogatki w nocnej porze, pobierania myta w wypadkach, w których się nie należy, albo wyższego myta, niż postanowione, i we wszelkich innych sprawach między poborcą myta i stronami z powodu opłaty myta wynikłych, należy do naczelnika gminy, w której rogatka się znajduje według postanowienia §. 60. ust. gm. z dnia 12. sierpnia 1866.

Kara pieniężna do 10 złr. może być tylko w razie niemożności uiszczenia zamienioną na karę aresztu do 48 godzin.

§. 24.

Przez niniejszą ustawę znoszą się postanowienia §. 6. i 29. ustawy drogowej z dnia 18. sierpnia 1866., atoli przy postanowieniu lub przeniesieniu rogatek mają się władze autonomiczne zastosować do istniejących w tym względzie przepisów.

Projekt rządowy do ustawy o nadzorze szkół odesłany bez czytania, na wniosek księcia Marszałka, do komisji edukacyjnej.

Sprawozdawca wniosku Wydziału krajowego o stypendyach pedagogicznych, poseł Pietruski, czyta sprawozdanie i żąda odesłania go do komisji budżetowej. Izba zgadza się.

Następuje szczegółowa rozprawa nad projektem do ustawy o zaprowadzeniu języka polskiego na wszechni-
cach we Lwowie i Krakowie. Sprawozdawca czyta pierwszy paragraf ustawy.

Posel Sanguszko stawia poprawkę do §. 1.:

„W uniwersytetach krakowskim i lwowskim mają być wykłady polskie albo ruskie dla wszystkich przedmiotów na wydziałach filozoficznym, prawniczym i lekarskim. Dozwolony jest jedynie wyjątek dla historii prawa niemieckiego i literatury niemieckiej.“

Posel Kowalski stawia poprawkę do §. 1.:

„W uniwersytecie krakowskim mają być wykłady polskie dla wszystkich przedmiotów na wydziale filozoficznym, lekarskim i prawniczym, z wyjątkiem historii języka niemieckiego, historii prawa niemieckiego i literatury niemieckiej. W uniwersytecie lwowskim mają być wykłady polskie i ruskie dla wszystkich przedmiotów na wydziale filozoficznym i prawniczym, także z wyjątkiem historii języka niemieckiego, prawa niemieckiego i literatury niemieckiej.“

Po głosie sprawozdawcy podaje Marszałek pod głosowanie poprawki posłów Kowalskiego i księcia Sanguszki, które upadają.

Izba przyjmuje §. 1. w stylizacji komisji.

Posel Kowalski podaje poprawkę do §. 2. następującej treści:

„Zaprowadzone już wykłady ruskie w uniwersytecie lwowskim pozostaną nienaruszone, wprowadzenie języka ruskiego do wykładu innych przedmiotów w którymbądź fakultecie nastąpi, jak tylko zgłaszać się będą ukwalifikowani do tego docenci.“

Wniosek posła Kowalskiego upada, — redakcyja §. 2. podług wniosku komisji przyjęta.

Posel Kowalski stawia poprawkę do §. 3.:

„Docenci prywatni mogą którybądź przedmiot, do wydziałów uniwersyteckich należący, po polsku, rusku albo niemiecku wykładać.“

Poprawka upada; — redakcyja §. 3. podług wniosku komisji utrzymuje się.

Do §. 4. stawia poseł Kamiński poprawkę; słowa: „w którym pobierał nauki na jednym z uniwersytetów krajowych“ zastąpić słowami: „w języku wykładowym podług własnego wyboru.“

Poprawka posła Hönigsmana: „Redakcyję komisji usunąć, a przyjęć: Examina rządowe na wydziale prawniczym, examina kwalifikacyjne na nauczycieli szkół średnich, tudzież examina ściśle na doktorów (rygoroz) wolno jest każdemu podług własnego wyboru zdawać w którymkolwiek z języków wykładowych.“

Posel Koczyński wnosi do §. 4. zamiast „na wydziale prawniczym“ „na wydziałach uniwersyteckich.“

Sprawozdawca przyjmuje imieniem komisji poprawkę podaną przez posła Smolkę zamiast „w tym języku, w którym pobierał nauki na jednym z uniwersytetów krajowych“, „w jednym z języków wykładowych według własnego wyboru.“

Gdy poprawki posłów Kamińskiego i Hönigsmana cofnięte zostały, odrzuca Izba poprawkę posła Koczyńskiego; redakcyja komisji przyjęta z poprawką Smolki.

Paragraf 5. i 6. przyjęty. Tytuł przyjęty.

Ustawa w trzecim czytaniu bez czytania przyjęta.

U s t a w a

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

W uniwersytecie krakowskim i lwowskim mają być wykłady polskie dla wszystkich przedmiotów na wydziale filozoficznym, prawniczym i lekarskim, z wyjątkiem historii prawa niemieckiego, historii języka i literatury niemieckiej.

§. 2.

Dotychczasowe wykłady ruskie w uniwersytecie lwowskim pozostają nietknięte. Wprowadzenie języka ruskiego do wykładu innych przedmiotów nastąpi w miarę możliwości i potrzeby.

§. 3.

Docentom prywatnym zostawia się do woli wybór pomiędzy językami wykładowymi.

§. 4.

Examina rządowe na wydziale prawniczym, examina kwalifikacyjne na nauczycieli szkół średnich, tudzież examina ściśle na doktorów (rygorozą) wolno jest każdemu zdawać w jednym z języków wykładowych według własnego wyboru.

§. 5.

Ustawa ta wchodzi w życie z początkiem drugiego półroczia roku 1869.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy polecam Mejmowi Ministrowi Wyznani i Oświecenia.

Posiedzenie zamknięte o godzinie drugiej.

Porządek dzienny 14. Września:

1. Wybór członka do Wydziału krajowego (z całego Sejmu)
2. Drugie czytanie wniosku Wydziału krajowego o organizacyi i administracyi drogowej tudzież o etacie oddziału budowniczego.
3. Sprawozdanie większości i mniejszości komisji o wniosku rządowym względem dzielności gruntów.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz:

Ks. Barewicz.

Sekretarz:

J. Szujski.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 12. września 1868.

163. Wydział powiatowy w Buczaczu przez posła Podlewskiego o zaprowadzenie ksiąg gruntowych (kom. hypot.)
164. Wydział powiatowy w Śniatynie przez p. ks. Ozarkiewicza, przedkłada projekt ustawy tabularnej. (kom. hypoteczna).
165. Magistrat miasta Stanisławowa przez posła Kamińskiego, przedkłada projekt statutu dla miasta tegoż. (kom. statutowa).
166. Zwierzchność gminy w Komarnie przez p. Zyblikiewicza, o zmianę §. 5. ustawy o parafialnym funduszu zapasowym. (kom. petyc.)
167. Taż zwierzchność gminy przez p. Zyblikiewicza, o zniesienie mesznego. (kom. administr.)
168. Wydział powiatowy w Trembowli przez p. hr. Baworowskiego, przedkłada postrzeżenia w zastosowaniu ustawy gminnej i o reprezentacji powiatowej, tudzież odpowiednich ordynacyi wyborczych. (kom. konstyt.)
169. Gmina m. Dobromila, przez p. Hönigsmanna, o utworzenie starostwa powiatowego w Dobromilu (kom. petycyjna).
170. Galicyjskie towarzystwo muzyczne we Lwowie przez posła Jerzego ks. Czartoryskiego, o podwyższenie subwencji uchwalonej na przeszłorocznej sesyi sejmowej. (kom. petyc.)
171. Nauczyciele szkół ludowych w powiecie Jarosław przez posła Jerzego ks. Czartoryskiego, o polepszenie bytu materyalnego i stanowiska. (kom. eduk.)
172. Wydział powiatowy w Rohatynie przez p. hr. Golejewskiego, ażeby drogi krajowe Lwów-Rohatyn i Halicz-Bursztyn pozostały nadal drogami krajowemi. (kom. administr.)
173. Towarzystwo lekarzy galicyjskich we Lwowie, przez p. Dra. Majera, o zniesienie niższej szkoły medyczno-chirurgicznej we Lwowie. (kom. eduk.)
174. Zarząd Towarzystwa ogrodniczo-sadowniczego we Lwowie, przez posła Ziemiałkowskiego, o udzielenie subwencji. (kom. budż.)
175. Wydział powiatowy w Bóbrce przez p. Bocheńskiego, o zatrzymanie drogi Lwów-Rohatyn w rzędzie dróg krajowych. (kom. administr.)
176. Wydział powiatowy w Bochni przez p. Hoszarda, aby uchwalony przez Radę Państwa dodatek do podatków na rok 1868., na Galicyę nie był rozciągnięty. (kom. petyc.)
177. Tenże Wydział przez p. Hoszarda, o uregulowanie wypłat dotacyi nauczycieli ludowych i wyznaczenie funduszu w celu ich wspierania. (kom. eduk.)
178. Tenże Wydział przez p. Hoszarda, o wyjednanie, by wojsko przechodzące pod ściślejszym rygorem zostawało i po za służbą broni nie nosiło. (kom. petyc.)
179. Tenże Wydział przez p. Hoszarda, o zmianę §§. 102. i 108. ustawy gminnej, w sprawie ściągania kar pieniężnych. (kom. konstyt.)
180. Tenże Wydział przez p. Hoszarda, o uwzględnienie wniosków rady powiatowej stanisławowskiej co do zmian ustawy gminnej i reprezentacji powiatowej i odnośnych ordynacyj. (kom. konstyt.)

181. Tenże Wydział przez posła Hoszarda, o utrzymanie autonomii Rady szkolnej krajowej. (kom. eduk.)

182. Tenże Wydział przez p. Hoszarda, o zmianę ustawy drogowej, co do obowiązku utrzymania ważniejszych dróg gminnych. (kom. administr.)

183. Wydział powiatowy w Grybowie przez p. Grocholskiego, przedkłada wniosek dotyczący urządzenia gmin zbiorowych. (kom. konstyt.)

184. Tenże Wydział przez p. Grocholskiego, o zarządzenie, aby nauczycielom szkół ludowych wypłacono ich dotację przez kasę Wydziału powiat. i wyznaczenie funduszu do wspierania gorliwych nauczycieli. (kom. eduk.)

185. Tenże Wydział przez p. Grocholskiego, o potrzebie zabezpieczenia budynków zwierzchników gmin. (kom. petycyjna).

186. Tenże Wydział przez p. Grocholskiego, o urządzeniu ksiąg hypotecznych, dla wszystkich realności włościańskich i miejskich. (kom. hypoteczna).

187. Tenże Wydział przez p. Grocholskiego, o zarządzenie, aby kary pieniężne w sprawach gminnych do kas powiatowych wpływały. (kom. konstyt.)

188. Tenże Wydział przez p. Grocholskiego, o zarządzenie, ażeby woźni sądowi nie pobierali od stron za wręczenie ekspedycji sądowej po 17 $\frac{1}{2}$ c. (kom. petyc.)

189. Wydział powiatowy w Sanoku przez p. Kozłowskiego, o umieszczenie szkoły ięśnicznej w Sanoku. (kom. edukacyjna).

190. Tenże Wydział, przez p. Kozłowskiego, o zaprowadzenie gmin zbiorowych i zmianę ustawy gminne według przedłożonego wniosku. (kom. konstyt.)

191. Zwierzchność gminy Ułyczno, przez p. Kocka o cofnięcie uchwały z dnia 2. marca 1867. względem delegatów do Rady Państwa i o przedłożenie do tronu adresu w sprawie nowych ustaw w duchu federacyjnym. (kom. dla wniosków Smolki i Zyblikiewicza).

Protokół

trzynastego posiedzenia, drugiej sesyi, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 14. września 1868.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, Dr. Pfeiffer, St. Tarnowski.

Komisarz rządowy: radca Namiestnictwa Bartmański.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 118. W ciągu posiedzenia 119.

Początek posiedzenia o godzinie 11. minut 10.

Sekretarz Szujski odczytuje protokół ostatniego posiedzenia, który Izba bez zarzutu przyjmuje, a następnie spis petycji złożonych do łaski do d. 14. września od l. 192. do l. 196.

Sekretarz ks. Barewicz odczytuje wniosek podpisany przez posła Kowalskiego i 25. posłów. Wniosek ten żąda uchwalenia adresu do Najjaśniejszego Pana, a zarazem podaje projekt takiego adresu, w którym Sejm miałby żądać: «zupełnego i zabezpieczonego równouprawnienia narodowości, możliwości autonomicznego rozwoju gmin przez wyemancypowanie takowych z pod zwierzchnictwa Rad powiatowych, reprezentacyi obu narodowości w Radzie Państwa przez zastępców własnego wyboru, sprawowania spraw krajowych za pośrednictwem odrębnych kuryj w Sejmie krajowym z osobnych Wydziałów krajowych.» Poseł Kowalski wnosi, ażeby wniosek ten odesłany był wprost do komisji wybranej dla wniosków posłów Zyblikiewicza i Smolki. Poseł Borkowski żąda, żeby wniosek posła Kowalskiego traktowany był sposobem zwyczajnym.

Przy głosowaniu upada wniosek posła Kowalskiego, projekt adresu zostanie wydrukowanym i rozdany.

Sekretarz Pfeiffer oświadcza, iż książę Marszałek udzielił ośmiodniowego urlopu posłowi Landesbergerowi.

Sekretarz Szujski odczytuje interpelację posła Rogawskiego i 31. posłów do komisarza rządowego następującej treści:

«Co skłoniło wysoki Rząd do wydania dekretu z d. 31. sierpnia b. r. do l. 48017. zmniejszającego liczbę kleryków na lwowskim seminarjum łacińskim, tudzież dotacyi tego seminarjum; i w jaki sposób zamierza Rząd zaradzić na teraz i na przyszłość brakowi duchowieństwa łacińskiego?»

Komisarz rządowy odpowiada, że rozporządzenie ministeryalne w tym względzie jest świeżej daty, tudzież przedstawienie J. Exc. ks. arcybiskupa lwowskiego w tej sprawie przed dwoma dniami dopiero doszło do c. k. Prezydium Namiestnictwa. Po zbadaniu zaś tego przedstawienia, dopiero będzie mogło Namiestnictwo poczynić dalsze stosowne kroki w tej mierze.

Następnie odpowiada na interpelację posła ks. Ozarkiewicza wniesioną na dniu 12. września r. b. w przedmiocie wyboru posła z okręgu wyborczego Skalat-Grzymałów. Ponieważ przy wyborze tym zaszyły pewne nieformalności, przeto Namiestnictwo legitymacyi wydać nie mogło, ale odesłało sprawę tę do Wydziału krajowego, od którego dotąd odpowiedzi nie otrzymało.

Poseł Boczkowski oświadcza, że komisya petycyjna przydzielone sobie następujące petycye odstąpiła właściwym komisjom: Petycye l. 12, i 25. do komisji wybranej do spraw dotyczących dzielności gruntów. L. 9. i 28. do komisji propinacyjnej. L. 3., 13., 20., 30., 37. komisji konstytucyjnej. L. 17, 26, 41. i 6 komisji hipotecznej. L. 110. komisji administracyjnej.

Z porządku dziennego następuje wybór członka Wydziału krajowego z całego Sejmu. Skrutatorowie: hr. Baworowski, ks. Morgenstern, Dziewoński, Koczyński, Bodnar. Ks. Morgenstern zdaje sprawę z pierwszego głosowania, przy którym było głosujących 117, większość absolutna 59. Tej nie otrzymał nikt. Przy głosowaniu powtórnym głosów oddanych 113. Większość absolutna 57. Poseł Gross otrzymał głosów 55, poseł Kamiński 34, poseł Ławrowski 23, poseł Haller 1. Następuje wybór ściślejszy pomiędzy posłem Grosse a posłem Kamińskim. Głosów oddanych 94, większość absolutna 49. Kartek próżnych dwie.

Poseł Piotr Gross otrzymał głosów 57, a przeto wybrany jest na członka Wydziału krajowego.

Następuje z porządku dziennego drugie czytanie wniosku Wydziału krajowego o organizacji i administracji drogowej, tudzież o stanie oddziału budowniczego. Sprawozdawca poseł Badeni. Przy rozprawie szczegółowej §. 1. przyjęty. Przy §. 2. żąda poseł Potocki, ażeby opuścić wyliczenie czynności oddziału budowniczego w ustępie drugim. Marszałek poddaje pod głosowanie paragraf ten po ustępie. Ustęp pierwszy przyjęty; ustęp drugi także przyjęty.

Przy §. 3. żąda poseł Golejewski opuszczenia ustępu drugiego; poseł Popiel żąda opuszczenia w ustępie 2. słów: «które wchodzą w atrybucye Wydziałów powiatowych». Poseł Potocki żąda podzielenia drugiego ustępu tego paragrafu przy głosowaniu na dwa osobne ustępy. Sprawozdawca prostuje myłkę druku w tym paragrafie, mianowicie słowa: «służy takie prawo» — powinno stać: «służy także prawo». Przy głosowaniu ustęp pierwszy przyjęty. Ustęp drugi przyjęty z opuszczeniem słów: «które wtedy wchodzą w atrybucye Wydziałów powiatowych.»

Przy §. 4. stawia poseł Golejewski poprawkę, ażeby po słowach: «Wydział powiatowy używa do zarządu dróg krajowych», dodać słowo: «inspektorów».

Przy głosowaniu upada poprawka posła Golejewskiego, utrzymuje się paragraf tak jak był wniesiony przez komisję. Przy §. 5. wnosi poseł Skrzyński następującą poprawkę: «Wydział krajowy w celu wzmocnienia kontroli nad drogami krajowymi będzie mianować bezpłatnych inspektorów z pomiędzy obywateli zaufania godnych, i w pobliżu drogi krajowej stale zamieszkałych.» Poseł Zyblikiewicz żąda podzielenia paragrafu na dwa ustępy przy głosowaniu. Poseł Wężyk wnosi, paragraf ten miałby brzmieć: «Wydział krajowy mianować będzie dla dróg krajowych bezpłatnych inspektorów» Przy głosowaniu upada wniosek ten, równie jak i wniosek posła Skrzyńskiego.

Obadwa ustępy paragrafu utrzymują się podług wniosku komisji.

Przy §. 6. wnosi poseł Skrzyński, paragraf ten miałby brzmieć: «Dla jednej i tej samej drogi krajowej może być ustanowiony jeden lub kilku inspektorów drogowych.»

Sprawozdawca zgadza się na tę poprawkę imieniem komisji; — paragraf ze zmianą tą przyjęty.

§. 7. przyjęty bez dyskusji; tak samo §§. 8. i 9.

§. 10. przyjęty podług wniosku komisji.

§. 11. przyjęty bez dyskusji.

§. 12. przyjęty podług wniosku komisji. Przy §. 13. żąda poseł Ludwik Wodzicki osobnego głosowania nad każdym punktem. Przy głosowaniu utrzymują się wszystkie punkta paragrafu. Przy §. 14. żąda poseł Hönigsmann opuszczenia tego paragrafu. Przy głosowaniu paragraf jest przyjęty. Przy §. 15. stawia poseł Golejewski poprawkę: «Wydział powiatowy przyjmuje drożników na przedstawienie inspektora drogowego.» Poprawka ta upada, utrzymuje się paragraf podług redakcyi komisji. §. 16. przyjęty. Przy §. 17. żąda poseł Golejewski opuszczenia paragrafu, paragraf mimo to przyjęty. Paragraf 18. przyjęty bez dyskusji; równie też §. 19.

Koniec posiedzenia o godzinie 5.

Porządek dzienny:

1. Dalszy ciąg rozpraw o administracji drogowej.
2. Sprawozdanie Wydziału krajowego, o petycyi Wydziału powiatowego podhajeckiego, o uznanie drogi z Podhajec do Halicza za krajową (§. 48. regulaminu).
3. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyach Wydziałów powiatowych: chrzanowskiego, horodeńskiego, tarnowskiego, brzeżańskiego, dąbrowskiego, rzeszowskiego, tarnobrzeckiego i kolbuszowskiego, o wybudowanie dróg krajowych wrocławsko-tarnowsko-szczucińskiej, brzeżańsko-chodorowskiej, łopuszno-demiańskiej, buczacko-kołomyjskiej, głogów-nadbrzeskiej, rzeszowsko-chwałowickiej, rzeszowsko-tarnobrze-

skiej, Kopyczyńce-grzymałowskiej, tudzież o uznanie powiatowej drogi z Krosna do Rzeszowa za drogę krajową.

4. Sprawozdanie z wyborów poselskich.
5. Sprawozdanie komisji ustanowionej dla sprawy dzielności gruntów.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz:

St. Tarnowski.

Sekretarz:

Pfeiffer.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 14. września 1868. r.

192. Franke Jan, asystent przy akademii technicznej we Lwowie, przez posła Czerkawskiego o subwencyę na lat 3. w celu kształcenia się w Żyrychu na nauczyciela szkoły politechnicznej.

193. Wydział powiatowy w Żywcu przez posła Wolnego o potrzebie zmiany w niektórych ustawach krajowych.

194. Oświecimska Paulina wdowa po nauczycielu szkoły trywialnej w Dunajowie, przez posła Zyblikiewicza o pensyę wdowią i wsparcie dla jej dzieci.

195. Towarzystwo lekarzy galicyjskich we Lwowie przez posła Hoszarda o potrzebie reorganizacji lwowskiego szpitalu powszechnego.

196. Hr. Skorupka Adam Dyrektor teatru polskiego w Krakowie przez posła Stan. hr. Tarnowskiego o zatrzymany zasiłek za r. 1867. w sumie 2500 złr. w. a., zaś na rok 1868. i 1869. w rocznej sumie 5000 zł.

Protokół

czternastego posiedzenia, drugiej sesji, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 15. Września 1868. r.

Początek posiedzenia o 10. minut 40 przed południem.

Obecni: Książę Marszałek.

Sekretarze: Barewicz, Szujski, St. Tarnowski, Pfeiffer.

Posłów z początku posiedzenia 90, w ciągu posiedzenia 113.

Ze strony Rządu: radca Namiestnictwa Bartmański.

Sekretarz Tarnowski odczytuje protokół 13go posiedzenia. Zgromadzenie przyjmuje takowy bez uwagi.

Sekretarz Tarnowski czyta dalszy ciąg spisu petycyj wniesionych do 15. września.

Na wniosek posła Miera Izba odseła petycję lwowskiej Izby handlowo-przemysłowej (L. 197.), o zaliczkę 10.000 złr. dla urządzenia we Lwowie wystawy przemysłowej, do komisji budżetowej

Sekretarz Tarnowski czyta wniosek podpisany przez posła Czerkawskiego i 17 posłów, treści:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Art. I. Językiem wykładowym w akademii technicznej lwowskiej jest język polski.

Art. II. Powyższe postanowienie wchodzi z dniem 1. października 1869. w wykonanie.

Dalej wniosek naglący, podpisany przez posła Adama Potockiego i 22. posłów, treści.

„Ze względu na uznaną potrzebę korzystnego wpływu na rozszerzenie oświaty ludowej, która nietylko pojedyncze gminy, ale i kraj cały obchodzi, ze względu na ważność zadania powierzonego nauczycielom szkół ludowych w celu moralnego ich zachęcenia i strzeżenia im materyjalnej pomocy — Wysoki Sejm uchwali:

1. Tytułem nagrody dla nauczycieli szkół ludowych, odznaczających się gorliwością i osiągnięciami w szkole rezultatami, tudzież jako wsparcie dla nauczycieli pilnych, a szczególnie potrzebujących, bądź to w skutek zbyt szczupłego utrzymania, bądź w skutek osobiście ciężkich okoliczności, przeznacza się na ten rok z funduszu krajowego sumę 35.000 złr.

2. Wydział krajowy upoważniony jest rozdzielić powyż wymienioną sumę pomiędzy poszczególne powiaty, mając na względzie liczbę szkół w każdym powiecie istniejących, i przypadające z rozdziału części wypłacić Wydziałom Rad powiatowych.

3. Wydziały Rad powiatowych powołane są, w miarę potrzeby i w duchu uchwałą sejmową wskazanym, użyć danych im funduszków, z użytych pieniędzy złożyć rachunek Wydziałowi krajowemu z końcem roku, a osobnem zprawozdaniem wskazać Radzie szkolnej krajowej, jacy nauczyciele i dla jakich powodów uzyskali udział w subwencji krajowej.“
który Izba stosownie do życzenia wnioskodawcy odseła z pominięciem zwykłych form i poprzedniego drukowania i rozdania, do komisji budżetowej.

Sekretarz Tarnowski odczytuje interpelację posła Kamińskiego i 15. posłów, treści:

1. Czy przeprowadzono poruczone Wydziałowi krajowemu na 65. posiedzeniu trzeciej sesji z dnia 12. kwietnia 1866. rokowania z wys. Rządem, prowincyałem OO. Bazyljanów w przedmiocie stałego uposażenia gymnasium buczackiego, do ośmiu klas dopełnić się mającego, i jaki z tych rokowań okazał się rezultat.

2. Dlaczego Wydział krajowy nie przedłożył swego sprawozdania.

Posel Kraiński oświadcza, iż Wydział krajowy na jednym z najbliższych posiedzeń odpowie na tę interpelację.

Z porządku dziennego następuje dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji administracyjnej o projektach Wydziału krajowego: o organizacyi zarządu dróg krajowych, administracyi dróg publicznych nie eraryalnych i etatu służby przy drogach krajowych.

Książę Sapieha Adam wnosi:

1. Projekt organizacyi zarządu dróg krajowych i przepisów administracyi drogowej dla dróg publicznych, nie-eraryalnych *en bloc* prowizorycznie przyjąć.

2. Polecieć ją Wydziałowi krajowemu, aby do najbliższej kadencji Sejmu przygotował nowy projekt.

3. Etat osób i płac tylko przyjąć stale.

Posel Kowalski wnosi: „Wysoki Sejm uchwali: organizacye zarządu dróg krajowych i przepisy administracyi drogowej dla dróg publicznych nie-eraryalnych, uważa się jako in-strukcyę, której wydanie poleca się Wydziałowi krajowemu.“

Sprawozdawca przedstawia imieniem komisji zmiany, jakie w przedłożonym projekcie dodatkowo wnieść uchwaliła, mianowicie:

I. W §. 1. projektu zamiast słów „w wierszu czwartym przeto itd.“ umieścić „przeto co do istniejących obecnie dróg krajowych, które nie posiadają tych warunków, Wydział krajowy odpowiednie wnioski wygotuje do Sejmu (ust. drog. z 18 sierpnia 1866. Dz. ust. i rozp. kraj. z r. 1867. część VII).“

II. W §. 17. zamiast słowa „odpowiadają“ umieścić „obowiązać się muszą odpowiedzi.“

III. Po §. 27. jako §. 28.

„Jeżeli do wykonywania zarządu dróg krajowych nie Wydziały powiatowe delegowanemi zostały przez Wydział krajowy, lecz organa inne, organa te wchodzi w atrybucye Wydziałów powiatowych; w skutek czego §. 28. i następnne §§. dostają cyfrę 29 itd.“

IV. W §. 32., teraz 33., po słowach „tyczące się“ umieścić „kontrolowania.“

Wniosek posła Kowalskiego upada.

Wniosek ks. Sapiehy przyjęty, po cofnięciu wyrazu „prowizorycznie“ ze strony wnioskodawcy, z poprawkami dodatkowo przez komisję wniesionemi.

Następuje rozprawa nad etatem osób i płac. Do §. 1. stawia poseł Golejewski poprawkę; §. 1. ma brzmieć: „Etat oddziału budowniczego przy Wydziale krajowym składać się będzie z nadinżyniera i jednego inżyniera, dwóch pomocników i dwóch rysowników w miarę potrzeby. Poprawka ta upada, a utrzymuje się §. 1. podług projektu komisji. §. 2. podług wniosku komisji przyjęty. Do §. 3. stawia poseł Pawlików poprawkę, umieścić po słowie wynagrodzeniem“ dodatek dochodzącem do maximum 2 złr. w. a. Poprawka ta upada — §. 3. podług projektu komisji przyjęty.

Do §. 4. drugiego ustępu stawia poseł Popiel poprawkę — ustęp ten ma brzmieć: „jeden inżynier, 20 nadzorców drogowych i 100 droźników. Poprawka Popiela upada, a utrzymuje się §. 4. projektu komisji.

Do §. 5. poseł Golejewski wnosi oddzielne głosowanie nad ostatnim ustępem tego paragrafu. Przy temże utrzymuje się cały §. 5 podług projektu komisji. §. 6. projektu komisji przyjęty, tudzież §. 7., który się składa tylko z pierwszego ustępu §. 7., umieszczonego w projekcie komisji.

Sprawozdawca prostuje myłkę druku, zaszła w rozdanem sprawozdaniu w ten sposób, że drugi ustęp §. 7. ma stanowić §. 8. i do niego należeć napis „III. ogólne postanowienie“; — dalej w przedostatnim wierszu §. 8. zamiast słów „nie są stale i bez“ ma być umieszczone słowo „nie nadsją.“

Na wniosek posła Hubickiego Izba uchwała trzecie czytanie, z uwolnieniem referenta od czytania, i przyjmuje w trzecim czytaniu uchwalone w drugim czytaniu projektu organizacyi zarządu dróg krajowych, administracyi dróg publicznych nie eraryalnych, i etatu służby przy drogach krajowych.

Organizacya zarządu dróg krajowych.

§. 1.

Organa zarządu dróg krajowych.

Wydział krajowy prowadzi zarząd ekonomiczny i techniczny dróg krajowych (§. 24. ustawy drogowej z dnia 18. sierpnia 1866. Dz. Ust. i Roz. r. 1866. cz. VII.) za pomocą następujących organów:

- a) swego oddziału budowniczego,
- b) wydziałów powiatowych,
- c) inspektorów drogowych,
- d) inżynierów powiatowych,
- e) nadzorców drogowych,
- f) drożników.

§. 2.

a. Oddział budowniczy Wydziału krajowego.

Wydział krajowy używa swego oddziału budowniczego w sprawach drogowych do wszystkich czynności wymagających specjalnych technicznych wiadomości:

Do takich należą w szczególności:

- a) pomiary wszelkiego rodzaju,
- b) wypracowania, zbadania i poprawy planów budowniczych, obliczeń potrzeb materiałów (przedmiotów), kosztorysów itd.
- c) nadzór i fachowa kontrola nad wykonaniem budowy,
- d) sprawdzenie rachunków pod względem technicznym,
- e) odbiór wykonanych robót (kollaudacya) i zbadania aktu kollaudacyjnego,
- f) nadzór nad stanem istniejących budowli krajowych,
- g) utrzymanie ewidencji środków komunikacyjnych w kraju.

§. 3.

b. Wydziały powiatowe.

Wydział powiatowy wykonywa powierzony mu zarząd pewnej przestrzeni dróg krajowych (§. 27. ustępu 3. Ust. drog.) pod zwierzchnim kierunkiem Wydziału krajowego i w granicach aktem delegacyjnym oznaczonych.

Wydziałowi krajowemu służy także prawo mianowania do wykonywania powyższego zarządu organów innych.

§. 4.

Wydział powiatowy używa do zarządu dróg krajowych inżynierów, nadzorców drogowych i drożników.

§. 5.

c. Inspektorowie drogowi.

Wydział krajowy w celu zabezpieczenia kontroli publicznej nad drogami krajowymi, mianować będzie dla tychże dróg bezpłatnych inspektorów, a to po zasięgnięciu zdania wydziału powiatowego z pomiędzy obywateli zaufania godnych i w pobliżu drogi krajowej stale zamieszkałych.

§. 6.

Dla jednej i tej samej drogi krajowej może być stosownie do potrzeby dwóch lub więcej inspektorów.

§. 7.

d. Inżynierowie powiatowi.

Inżynierowi powiatowi mianowani przez Wydział krajowy, nadzorują drogi krajowe pod względem technicznym i administracyjnym w przydzielonych sobie powiatach i kierują onych budową. W wykonaniu nadzoru tego utrzymywane będą stała kontrolę nad wszelkimi czynnościami poruczonemi przydzielonym sobie nadzorcom drogowym.

§. 8.

Każdemu inżynierowi powiatowemu przydzieloną będzie najmniej 20 milowa przestrzeń drogi krajowej, przyczem baczyć należy, aby w granicach jednego powiatu dwóm inżynierom czynności poruczane nie były. Miejsce zamieszkania inżyniera powiatowego oznaczy w każdym pojedynczym wypadku Wydział krajowy.

§. 9.

Inżynier powiatowy odnosi się we wszystkich sprawach administracyjnych i technicznych do Wydziału krajowego za pośrednictwem właściwego wydziału powiatowego.

W wypadkach zaś nadzwyczajnych, jako też zwłoki nie cierpiących, odnosi się bezpośrednio do Wydziału krajowego, o czem Wydział powiatowy równocześnie zawiadamia.

§. 10.

e. Nadzorcy drogowi.

Wydział krajowy przyjmować będzie na posady nadzorców drogowych, przy drogach krajowych przed innemi takie osoby, które się wykażą z fachowego technicznego wykształcenia.

§. 11.

Każdemu nadzorcy drogowemu porucza się pewna przestrzeń drogi krajowej, zależna od ogólnej długości drogi, od miejscowych stosunków, od konstrukcyi drogi i na niej znajdujących się przedmiotów, wreszcie od granic powiatu w którym mieć będzie siedzibę.

§. 12.

Każdy nadzorca drogowy winien mieszkać, o ile możliwości w środku przydzielonej mu przestrzeni i w pobliżu inspektora drogowego.

§. 13.

Nadzorca drogowy podlega bezpośrednio:

1. Wydziałowi powiatowemu,
2. inspektorowi drogowemu,
3. inżynierowi powiatowemu.

§. 14.

f. Droźnicy.

Droźnicy są to miesięcznie płatni robotnicy przy drogach krajowych, zatem wyłącznie ludzi zdolnych do pracy należy na droźników wybierać.

§. 15.

Wydział powiatowy przyjmuje droźników w wyznaczonej przez Wydział krajowy ilości, oraz oddala niezdatnych i nie wypełniających powinności lub przekraczających przepisy.

§. 16.

Droźnicy podlegają bezpośrednio nadzorcy drogowemu.

§. 17.

Wszelkie uboczne zatrudnienie mogące spowodować zaniedbanie służby, są droźnikom bez wyjątku zakazane.

§. 18.

Każdy droźnik przy drodze krajowej powinien być zaprzysiężony przed Wydziałem powiatowym.

§. 19.

Na przestrzeni jednomyłowej ustanowionym będzie jeden drożnik.

Wyjątki od tej reguły zachodzić mogą: z powodu sztucznej i kosztowniejszej budowy, większego ruchu na drogach krajowych i wydarzającego się częściej usuwania się ziemi, powodzi, również i ze względu na mniej frekwentowaną przestrzeń.

Przepisy administracyi drogowej dla dróg publicznych, nie-eraryalnych.

§. 1.

Ogólne postanowienia.

Gdy drogi krajowe z natury swojej służyć mają interesom całego kraju, tj. utrzymać połączenie zamienitych miejsc między sobą, lub z głównymi komunikacyami (kolejami, rzekami, szosami), z sąsiednimi krajami koronnymi lub z zagranicą w interesie nie samego tylko miejscowego obrotu, przeto co do istniejących obecnie dróg, które nie posiadają tych warunków, Wydział krajowy wygotuje do Sejmu odpowiednie wnioski (ust. drog. z 18. sierpnia 1868).

§. 2.

O szerokości każdej budować się mającej drogi krajowej, i o sposobie jej założenia stanowi Wydział krajowy.

§. 3.

W razie udzielonego wsparcia z funduszu krajowego dla drogi powiatowej lub gminnej, Wydział krajowy może zastrzedz sobie wpływ na sposób budowania tej drogi, lub szczególnego na niej przedmiotu, i zażądać przedłożenia rachunków z uskuteczniionych robót.

§. 4.

Wydział krajowy pozwoli na ustanowienie myta na tych tylko drogach powiatowych lub gminnych, które służą do połączenia ważniejszych miejsc powiatu między sobą, lub z innymi ważnymi liniami komunikacyjnymi, jakoto: drogami eraryalnymi, krajowymi, kolejami żelaznymi itd., które istnieją w interesie ruchu handlowego, jednego lub więcej powiatów lub gmin, i które mieć będą wskazaną przez Wydział krajowy szerokość i wymagany przezeń sposób oszutrowania.

§. 5.

Wydział krajowy może udzielić zezwolenia, aby inżynierowie exponowani lub nadzorczy drogowi w sprawach dróg krajowych, użyć byli przez Wydziały powiatowe do czynności dróg powiatowych lub gminnych.

Co do ryczałtowego wynagrodzenia wydatków podróży i dyet, mają się Wydziały powiatowe porozumieć z wezwanym inżynierem lub nadzorcą drogowym. Jeżeli ugoda o ryczałtowe wynagrodzenie zawartą nie została, inżynierowie lub nadzorczy mają prawo żądania tylko dyet i zwrotu kosztów podróży w moc ustawy dla służby krajowej im przyznanych.

§. 6.

Wydziały powiatowe są obowiązane, z końcem grudnia każdego roku Wydziałowi krajowemu donieść za pomocą tabelarycznego wykazu, które części dróg powiatowych i w jakiej długości są budowane, jakie uchwały powzięto względem przedsiębrania budowy nowych dróg powiatowych i gminnych, jakich wydatków wymaga utrzymanie istniejących dróg powiatowych i jaki był dochód z myta, dla tego, aby Wydział krajowy był w mo-

żności ułożenia pewnej i dokładnej mapy dróg, i zebrania wszystkich ważnych dat statystycznych, utrzymania dróg powiatowych dotyczących, które przy rozprawach reprezentacji kraju w sprawach komunikacji publicznych są potrzebne, i na uchwały tejsze wpływ mieć mogą.

§. 7.

Oddział budowniczy.

Oddział budowniczy objawia zdanie swoje przed ostatecznem załatwieniem każdej sprawy, wymagającej technicznych fachowych wiadomości.

§. 8.

Wydział krajowy może urzędników oddziału budowniczego wysłać na komisye w sprawach należących do zakresu umiejętności technicznej, urzędnicy ci składają relacje z dopełnionych komisyi.

§. 9.

Wydziały powiatowe.

Wydział krajowy może poruczyć w drodze delegacji Wydziałowi powiatowemu, według myśli §. 27. trzeciej ustawy drogowej, przeprowadzenie czynności w celu wydzierżawienia myt drogowych, mostowych i przewozowych, tudzież przedsięwzięciw konserwacyjnych, dostawy materiałów i żwiru, niemniej nadzór czynności przedsiębiorców i dzierżawców i wykonywanie odbiorów (kolaudacye).

§. 10.

Roboty i dostawy bądź do budowy nowych, bądź do konserwacyi istniejących dróg krajowych, należy zwyczajnie przeprowadzać w drodze przedsięwzięciw za pomocą licytacji lub ugód; zatem robót i dostaw pod własnym zarządem (regie), należy ile możności unikać. Roboty i dostawy powyższe, mogą tylko wtenczas pod własnym zarządem być wykonywane, jeżeliby umowy z przedsiębiorcami do skutku nie przysły, lub jeżeli sam przedmiot robót nie da się poprzednio rozmierzyć lub obliczyć, wreszcie jeżeli roboty są pomniejszej natury, i koszt takowych ogólny w ciągu jednego roku i w jednym powiecie sumy 50 złr. w. a. nie przynosi.

§. 11.

Kto w publicznem, rządowem lub krajowem przedsięwzięciu kontraktu nie dotrzymał, przypuszczonym do litacyi być nie może.

§. 12.

Wydział powiatowy zarządzi obwieszczenie wszystkich licytacji wczesnie i należycie tak w własnym, jak i w sąsiednich powiatach, zwłaszcza też w granicach wiejskich.

§. 13.

Licytacye należy przeprowadzić za pomocą pisemnych, w tajemnicy zachowanych ofert (deklaracyj), i zastępujących takowe protokolarnych oświadczeń gmin.

§. 14.

Każda oferta musi być opieczętowaną i znaczoną zewnątrz nazwiskiem lub firmą przedsiębiorcy, i ma zawierać imię i nazwisko, mieszkanie i zatrudnienie oferenta, tudzież ofiarowaną albo żądaną sumę, liczbami i literami wyraźnie wpisaną, następnie przy ofercie dołączyć należy 10% wadyum, albo urzędowe stwierdzenie, że takowe na ten cel złożone zostało w Wydziale powiatowym, które to wadyum w razie zatwierdzenia oferty, jako kaucya zatrzymane będzie. Nakoniec zawierać powinna oferta oświadczenie, że licytujący poddaje się wszystkim tak ogólnym jak i szczegółowym warunkom licytacji.

§. 15.

Każda oferta na dostawę konserwacyjnego materiału do pokrycia dróg krajowych, albo na dostawę materiału kamiennego do budowy nowych lub do restauracji istniejących dróg, powinna także zawierać zobowiązanie się przedsiębiorcy, iż w razie wyłączenia poszczególnych przestrzeni drogi na rzecz gmin, których oferty co do tych przestrzeni przyjętymi zostaną, przedsiębiorca wykona dostawę na resztę przestrzeni po cenach przez siebie ofiarowanych.

§. 16.

Przy wydzierżawieniu dostawy kamienia i żwiru będą miały gminy o ile możliwości pierwszeństwo przed innymi przedsiębiorcami.

§. 17.

Gminy wolne są od składania kaucyj, wszelako członkowie gminy obowiązani są odpowiadać niepodzielnie za niedotrzymanie zobowiązań. Członkowie gminy, którzy imieniem tejże udział w pertraktacjach biorą, mają się wykazać pełnomocnictwem ustawami przepisaniem.

§. 18.

W oznaczonym dniu i godzinie otwiera komisja licytacyjna w obecności dwóch świadków i obecnych przedsiębiorców wszystkie oferty, i rezultat tychże zapisuje w licytacyjnym protokole.

§. 19.

Zatwierdzenie wyniku licytacji, zatwierdzenie kontraktu, tudzież asygnacja wypłat przedsiębiorcom, należy do Wydziału krajowego. Wydział krajowy przy zatwierdzeniu powodować się będzie tak względem na wysokość ofiarowanej ceny, jako i bezpieczeństwem jakie podaje osoba przedsiębiorcy.

§. 20.

Inżynierom i nadzorcóm drogowym zabrania się najsurowiej wszelkiej spółki i umowy z przedsiębiorcami drogowymi. Przepięstwa podobnego rodzaju karane będą niezwłocznie wydalaniem ze służby.

§. 21.

Odbiór robót i dostaw uskutecznia komisja złożona z delegata Wydziału powiatowego, właściwego inspektora drogowego i inżyniera, albo nadzorca drogowego.

§. 22.

Na wypłatę należności za pomniejsze roboty przy drogach krajowych, Wydział krajowy asygnuje Wydziałowi powiatowemu zaliczkę w właściwej kasie podatkowej, a z otrzymanej zaliczki Wydział powiatowy winien będzie wyrachowywać się w sposób należyty.

§. 23.

Wydział powiatowy przedkłada Wydziałowi krajowemu :

- a) z końcem grudnia każdego bieżącego roku :
 1. Listę służbową w powiecie znajdujących się nadzorców drogowych. Listy służbowe sporządzone będą według wzoru, zawartego w ustanowie służby krajowej. Rubryki kwalifikacji wypełnione będą przez prezesa Rady powiatowej i dotyczącego inspektora drogowego.
 2. Wykaz niższej służby drogowej w powiecie przy drogach krajowych.
 3. Inwentarz sprzętów, rekwizytów, budynków, i gruntów, należących do drogi krajowej.
- b) Z końcem czerwca i grudnia każdego roku :

4. Wykaz ilości i stanu drzew wysadzonych przy drogach krajowych.
5. Wykaz przeciętnych cen robocizny przy zgartywaniu śniegu z trzyletniego peryodu, celem wymierzania zaliczki na ten sam wydatek w następnej zimie.
6. Ceny robocizny i materiałów wraz z wyszczególnieniem, o ile takowe różnią się od siebie w pojedynczych miejscowościach, nad drogą krajową w powiecie położonych.
 - c) z końcem każdego kwartału:
7. Dziennik przychodu i rozchodu materiałów.
 - d) bezzwłocznie:
8. Relację w razie śmierci inżyniera lub dozorcę drogowego, przy równoczesnem uwiadomieniu kasy, z której płacę pobierał.

§. 24.

Wydział powiatowy wypełnia także następujące czynności:

1. Prowadzi dziennik dochodów i wydatków pieniężnych, i przedkłada go Wydziałowi krajowemu w pierwszych trzech dniach każdego miesiąca, za miesiąc upłyniony.
2. Koramizuje dziennik przychodu materiałów, jakoteż inwentarz sprzętów, rekwizytów, budynków i gruntów, należących do drogi krajowej.

Dziennik ten, jakoteż inwentarz prowadzą nadzorcy drogowi, i przedkładają takowe Wydziałowi powiatowemu kwartalnie, za pośrednictwem inżyniera powiatowego, który je w porozumieniu z właściwym inspektorem drogowym stwierdza, i potrzebnymi uwagami zaopatruje.

§. 25.

Wydział powiatowy ma się starać, ażeby przy drogach krajowych i powiatowych rzędy drzew sadzonymi były.

§. 26.

Przepisy względem sadzenia drzew przy drogach krajowych i powiatowych, a mianowicie rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 1. lipca 1856. l. 21056, są i nadal obowiązujące.

§. 27.

Służba drogowa będzie mieć w swojej pieczy drzewa te i chronić je od uszkodzeń, a gdyby takowe zaszły, przestępców odda dotyczącej władzy do ukarania.

§. 28.

Jeżeli do wykonywania zarządu dróg krajowych nie Wydziały powiatowe delegowanymi zostały przez Wydział krajowy, lecz organa inne, organa te wchodzi w atrybucye Wydziałów powiatowych.

§. 29.

Inspektor drogowy nadzoruje czynności urzędników i służby drogowej, i podaje spostrzeżenia swoje do wiadomości Wydziału powiatowego.

§. 30.

Inspektor drogowy czuwa nad tem, ażeby droga krajowa w dobrym stanie się znajdowała, i składa sprawozdanie swoje o stanie drogi z końcem każdego roku Wydziałowi powiatowemu, lub gdyby tego uznał potrzebę, bezpośrednio Wydziałowi krajowemu.

§. 31.

Żaden niestały wydatek bądź w pieniądzech, bądź materiałach, nie może być zrobiony bez zawiadomienia inspektora drogowego; dlatego mają być wszystkie raporta nad-

Inspektorowie drogowi.

zorców drogowych, dotyczące powyższych wydatków, przez inspektora sprawdzone tak co do potrzeby, jak co do wysokości wydatku.

§ 32.

Inspektor drogowy powinien być obecnym przy każdym odbiorze robót i dostaw, przez przedsiębiorców wykonanych, a przy podpisywaniu aktu kolaudacyjnego może poczynić uwagi, które za stosowne uzna.

§ 33.

Inspektor drogowy wykonywa polecenia Wydziału powiatowego, dotyczące się kontrolowania administracji dróg krajowych.

§ 34.

Jeżeliby inspektor drogowy nie wypełniał swoich obowiązków, przez kraj nań włożonych, Wydział krajowy zamianuje na jego miejsce innego inspektora drogowego.

§ 35.

Inżynierowie powiatowi.

Inżynier powiatowy jest obowiązany najmniej raz na miesiąc objechać powierzone mu w zarząd drogi krajowe, stan tychże dokładnie zbadać, raporta nadzorca drogowego sprawdzić, i z objazdu zdać sprawę właściwemu Wydziałowi powiatowemu.

§ 36.

Inżynier powiatowy przedkłada Wydziałowi krajowemu :

1. Sumaryczny preliminarz wydatków na powierzone mu drogi krajowe, najdalej do 15. listopada każdego roku na rok następny.
2. Kosztorysy robót konserwacyjnych na rok bieżący, sporządzone na podstawie preliminarza zezwolonego.
3. Kwartalny wykaz stanu dostawy materiałów konserwacyjnych i prowadzonych robót konserwacyjnych.
4. W razie uszkodzenia dróg przez wypadki elementarne sporządza inżynier kosztorys naprawy, który Wydziałowi krajowemu najdalej do 8 dni przedłożyć powinien.

§ 37.

Inżynier powiatowy prowadzi dziennik swoich czynności i dyspozycji wydanych, i przedkłada go kwartalnie Wydziałowi krajowemu do przejrzania.

§ 38.

Wszystkie sprawozdania, wykazy i dzienniki inżyniera powiatowego dla Wydziału krajowego przeznaczone, mają temuż być przedkładane za pośrednictwem Wydziału powiatowego.

§ 39.

Nadzorca drogowi.

Nadzorca drogowy jest obowiązany wszystkie sprzęty, naczynia i inne rekwizyta drogowe, należące do jego przestrzeni, bezpłatnie u siebie przechowywać, i jest za utratę każdej z powyżej wymienionych rzeczy odpowiedzialny.

§ 40.

Wszystkie raporta w sprawach dróg krajowych, składa nadzorca drogowy Wydziałowi powiatowemu zwyczajnie za pośrednictwem inżyniera powiatowego, w wypadkach tylko nagłych w nieobecności inżyniera, bezpośrednio Wydziałowi powiatowemu.

§. 41.

Każdy nadzorca drogowy będzie utrzymywał dla przydzielonej sobie przestrzeni księgi dochodów i wydatków tak pieniędzy, jak i materiałów, jakoteż inwentarz rekwizytów.

§. 42.

Do wypłacenia należności robotnikom, otrzymuje nadzorca drogowy od Wydziału powiatowego zaliczki odpowiednie, z których miesięcznie ma składać rachunki dokumentami stwierdzone.

§. 43.

Wszystkie wykazy wydatków pieniężnych i materiałów, muszą być właściwym inspektorem drogowym do stwierdzenia podane.

§. 44.

Nadzorca drogowy dozoruje przydzielonych sobie droźników, czuwa nad tem, aby swoją powinność wypełniali i dokłada starania, aby się obeznali z instrukcją służbową i przepisami policyi drogowej.

§. 45.

Nadzorca drogowy wymierza kary na droźników zaniedbujących swe powinności, lub przekraczających przepisy.

Karami takimi mogą być:

1. Napomnienie,
2. odciągnięcie płacy dwudniowej.

O nałożonej karze na droźnika złoży nadzorca drogowy sprawozdanie Wydziałowi powiatowemu, któremu w przypadku odwołania się, służy prawo ostatecznego w tej mierze orzeczenia.

§. 46.

Nadzorca drogowy jest obowiązany zwiedzić przynajmniej cztery razy na miesiąc całą mu przydzieloną przestrzeń.

§. 46.

Nadzorca drogowy dogląda przedsiębiorców w ich czynnościach, i składa raport w tej mierze Wydziałowi powiatowemu za pośrednictwem inżyniera powiatowego.

§. 48.

Obowiązkiem droźnika jest uskutecznić wszystkie pomniejsze naprawy na całej powierzzonej mu przestrzeni drogi, obchodzić ją i doglądać ciągle, wyjąwszy wtedy, kiedy robota wymagać będzie jego stałej obecności w jednym punkcie drogi. W ogóle powinien droźnik zawsze znajdować się na swej przestrzeni.

§. 49.

Droźnicy wykraczający nieposłuszeństwem albo pijaństwem, lub innymi nałogami i tacy, którzy obowiązków swoich nie wypełniają, jeżeli kary §. 45. wymienione, okażą się bezskutecznymi, zostaną ze służby wydaleny.

§. 50.

Przy robotach na rachunek własnego zarządu wykonywanych, droźnicy nadzorują robotników.

Droźnicy.

§. 51.

Dalsze postanowienia o poszczególnych pracach, mianowicie technicznych, Wydział krajowy wyda w osobnych instrukcyach dla inżynierów, nadzorców drogowych i droźników.

**Etat osób i płac oddziału budowniczego przy Wydziale krajowym,
jakoteż służby na drogach krajowych.**

I Oddział budowlany.

§. 1.

Etat oddziału budowniczego przy Wydziale krajowym składać się będzie z jednego nadinżyniera, dwóch inżynierów, dwóch pomocników i z rysowników w miarę potrzeby.

§. 2.

Płacę roczną pobierać będzie:

1 nadinżynier	3000 złr.
1 inżynier	1800 „
z podwyższeniem po 10 latach służby do	2000 „
1 inżynier	1600 „
z podwyższeniem po 10 latach służby do	1800 „
2 pomocników po	600 „

§. 3.

Liczbę przybrać się mających rysowników za dziennem wynagrodzeniem oznaczy Wydział krajowy.

§. 4.

Służbę przy drogach krajowych wypełniać będzie:

6 inżynierów powiatowych, 20 nadzorców drogowych i 200 droźników.

II. Służba dróg krajowych.

§. 5.

Płace inżynierów powiatowych są następujące;

1 inżynier w Krakowie	1300 złr.
2 inżynierów po	1100 „
3 „ „	1000 „

Oprócz tego otrzymuje każdy inżynier powiatowy ryczałtowo na objazdy kwotę 350 „

§. 6.

Płace nadzorców drogowych są następujące:

10 nadzorców drogowych klasy I. po	500 złr.
10 nadzorców drogowych klasy II. po	400 „

Oprócz tego otrzymuje każdy nadzorca drogowy na konia kwotę ryczałtową 80 złr. do 120 złr. wal. austr. stosownie do miejscowości.

§. 7.

Każdy droźnik pobiera rocznie 120 złr. wal. austr.

§. 8.

Nadinżynier i inżynierowie przy oddziale budowniczym Wydziału krajowego są urzędnikami stałymi, z wszystkimi, tymże według ustanowy służby krajowej przysługującymi prawami, posady zaś pomocników, rysowników, inżynierów powiatowych i służby dróg krajowych nie są stałe i bez prawa do emerytury.

III. Ogólne postanowienie.

Umieszczone na dalszym porządku dziennym sprawozdanie Wydziału krajowego o petycji Wydziału powiatowego podhajeckiego, o uznanie drogi z Podhajec do Halicza za krajową — tudzież o petycyach Wydziałów powiatowych: chrzanowskiego, horodeńskiego, tarnowskiego, brzeżańskiego, dąbrowskiego, rzeszowskiego, tarnobrzéskiego, i kolbuszowskiego, o wybudowanie dróg krajowych wrocławsko-tarnowsko-szczucińskiej, brzeżańsko-chodorowskiej, łopuszno-demianowskiej, huczacko-kołomyjskiej, głógów-nadbrzeskiej, rzeszowsko-chwałowickiej, rzeszowsko-tarnobrzéskiej, kopczyńce-grzymałowskiej, i o uznanie powiatowej drogi z Krosna do Rzeszowa za drogę krajową—odseła Izba na wniosek posła Hubickiego do komisji administracyjnej.

Następuje sprawozdanie komisji ustanowionej dla sprawy dzielności gruntów.

Sprawozdawca większości poseł Kabat, czyta sprawozdanie — po nim zabiera głos poseł Skrzyński, sprawozdawca mniejszości.

Zamknięcie posiedzenia o godzinie 2 minut 40.

Przyszłe posiedzenie jutro o 10. — Porządek dzienny:

1. Dalszy ciąg rozpraw nad wnioskami o dzielności gruntów.
2. Wybór zastępcy członka Wydziału krajowego z kuryi miejskiej.
3. Pierwsze czytanie wniosku posła ks. Pawlikowa o rewizyi ustawy o języku wykładowym w szkołach.
4. Pierwsze czytanie wniosku posła Minkowicza na zniesienie ustawy o funduszu zapasowym kościelnym.

Leon Książę Sapicha

Sekretarz:
Pfeiffer.

Sekretarz:
St. Tarnowski.

Dalszy ciąg petycji

wniesionych do Sejmu do dnia 15. września 1868.

197. Izba handlowo - przemysłowa lwowska, przez p. hr. Miera, o zaliczkę 10.000 zł. na urządzenie we Lwowie wystawy przemysłowej
198. Rada gminna w Borysławiu przez p. Pfeiffra, użala się na zaprowadzony tam wyjątkowy stan, ścieśniający zakres działania gminy.
199. Wydział powiatowy w Bochni przez p. Hoszarda, o ustanowienie roгатki do pobierania myta na drodze z Bochni do Ujścia solnego.
200. Wydział powiatowy w Czortkowie, przez p. Podlewskiego, z wnioskiem o wymaganej kwalifikacji od pisarza gminnego.
201. Wydział powiatowy w Bohorodczanach, przez p. Jabłonowskiego o autonomię krajową w sprawach szkolnych.
202. Tenże Wydział pow. przez p. Jabłonowskiego, o potrzebie, ażeby członek Rady powiatowej, zastępował nicobecnego prezesa i jego zastępcę na posiedzeniach wydziałowych.
203. Tenże Wydział przez p. Jabłonowskiego, o potrzebie zmiany §. 96. ustawy gminnej.
204. Tenże Wydział przez p. Jabłonowskiego, o wypłacanie nauczycielom szkół ludowych ich płacy przez kasy Rad powiatowych.
205. Tenże Wydział przez p. Jabłonowskiego, aby w czynnościach zakresu własnego działania, apelacje i rekursa stron wyłącznie do organów autonomicznych zwracano.
206. Tenże Wydział przez p. Jabłonowskiego, wnosi, ażeby kary pieniężne, nałożone na członków zwierzchności gminnej, wpływały do kas Rad powiatowych.
207. Wydział krajowy odstępuje prośbę Jędrzeja Gorczaka, naczelnika gminy Kisielów i Cieszanin, o zapomogę z powodu zniszczonego całego majątku jego przez pożar.
208. Rada gminy włościańskiej Lackie, przez posła Zborowskiego, przedstawia nielegalne podzielenie się mieszkańców tamtejszych na trzy gminy.
209. Gmina Pezany przez p. Szuszkiewicza, użala się na zmuszenie jej do opłaty na fundusz zapasowy parafialny za r. 1867.
210. Wydział filii towarzystwa pedagogicznego w Nowym Sączu przez posła Koczyńskiego o utworzenie funduszu emerytalnego dla nauczycieli szkół ludowych.
211. Tenże Wydział przez p. Koczyńskiego, o podwyższenie płacy dla nauczycieli szkół gimnazjalnych.
212. Rada powiatowa w Nowym Sączu, przez posła Koczyńskiego, udziela spostrzeżenia swoje, odnoszące się do zastosowania niektórych ustaw krajowych.
213. Rada powiatowa w Rudkach przez posła Grossa, o zmianę w niektórych ustawach krajowych.
214. Rada powiatowa w Nowym Sączu przez posła Koczyńskiego, o zniesienie taxy spadkowej.
215. Taż Rada przez posła Koczyńskiego, o przeprowadzenie rewizji szacunku katastralnego, według podstawy stanu faktycznego gospodarstwa.

216. Taż Rada przez posła Koczyńskiego o zmianę ustawy o funduszu zapasowym parafialnym.

217. Taż Rada powiat. przez p. Koczyńskiego, o składaniu kar pieniężnych na członków zwierzchności gminnych nałożonych, do kas Rad powiatowych.

218. Taż Rada powiatowa przez p. Koczyńskiego, o zmianę §§. 5., 11. i 12. ustawy drog.

219. Taż Rada przez p. Koczyńskiego, o uwolnienie kraju od opłaty dodatku do podatku na rok 1868, przez Radę Państwa uchwalonego.

220. Taż Rada powiatowa przez p. Koczyńskiego, o autonomię dla Rady szkolnej krajowej, i szkół tudzież o fundusz do wspierania gorliwych nauczycieli szkół ludowych.

221. Pogorzelscy z Jezierny przez posła Bodnara, o zapomogę.

222. Suchorzelski Ignacy z Mielca przez posła Jana hr. Tarnowskiego, użala się na postępowanie starosty powiatowego w Mielcu w sprawie obszaru dworskiego

223. Rada powiatowa w Jaworowie przez posła Skrzyńskiego, o wyjednanie dla Wydziałów powiatowych władzy egzekutywnej i przeznaczenie wszelkich spraw własnego zakresu działania do kompetencji reprezentacji powiatowej.

224. Gmina Moszczanica, przez posła Wolnego, o zmianę §. 12. ustawy drogowej.

Protokół

pietnastego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia
16. września 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10¹/₂.

Obecni: JO. ks. Marszałek Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, hr. St. Tarnowski, Pfeiffer.

Ze strony rządu Rada c. k. Namiestnictwa Bartmański.

Posłów obecnych 121.

Sekretarz Tarnowski czyta protokół ostatniego posiedzenia. Hr. Badeni uważa w ostatnim §. w ustawie o drogach o etacie, ma być zamiast „sług“ — „służby“. Protokół przyjęty.

Dalszy ciąg petycyj wniesionych po d. 16. września 1868. odczytany przez sekretarza. — Odnośnie do petycji l. 225. stawia Adam hr. Potocki następujący wniosek:

„Zważywszy, iż dopóki ustawa o mytach nie uzyska sankcyi, załączonej prośbie Wydziału Rady powiatowej chrzanowskiej Wysoki Sejm zadość uczynić nie może;

„zważywszy dalej na krótkie trwanie zebrania sejmowego i na istotną potrzebę niewstrzymywania dalszej budowy dróg w kierunkach wskazanych przez Wydział Rady powiatowej chrzanowskiej — Wysoki Sejm uchwali:

Wydział krajowy upoważniony jest tytułem subwencyi i po sprawdzeniu zamierzonych robót, wypłacić z funduszu krajowego Wydziałowi Rady powiatowej chrzanowskiej, na rzecz tych robót sumę 10 000 złr. — Powyższy wniosek przekazuje się komisji administracyjnej do sprawozdania. Wniosek przyjęty.

Sekretarz czyta wniosek posła Zbyszewskiego o nadanie statutu dla miasta Rzeszowa, i odesłanie wniosku bez drukowania do komisji statutowej. Wniosek przyjęty.

Sekretarz Pfeiffer czyta oświadczenie L. hr. Wodzickiego, składającego mandat do Rady Państwa. Powzięto do wiadomości.

Marszałek zawiadamia, że Najjaśniejszy Pan przyjeżdża d. 26. września do Krakowa, że biuro prezydyjalne i Wydział krajowy jedzie do Krakowa na powitanie Najjaśniejszego Pana; każdy kto zechce towarzyszyć, raczy się zapisać w biurze księcia Marszałka

Poseł Golejewski stawia wniosek, aby biuro Marszałkowskie i jadący z własnej ochoty posłowie, uważani byli jako deputacya sejmowa. Przyjęto jednogłośnie.

Z porządku dziennego przychodzi dyskusya nad wnioskiem większości i mniejszości komisji do przedłożenia rządowego o podzielnosci gruntów. Do głosu zapisani za większością posłowie: Kosiński, Weżyk, Gniewosz, Haller, Hubicki, Wolny, Krzczunowicz, Kowbasiuk, Pfeiffer, Ławrynowicz, Wodzicki Henryk, Potocki, Dzwonkowski, Rogawski. Za mniejszością: ks. Stępek, Tyszkowski, ks. Ozarkiewicz, Kowalski, Koczyński, Kraiński, Koroluk, Sangusko. Po mowach posłów Kosińskiego, Stępka, Weżyka, Tyszkowskiego, Gniewosza, poseł Golejewski stawia wniosek zamknięcia dyskusyi. Wniosek upada. Przemawiają ks. Ozarkiewicz, Haller, Kowalski, Hubicki.

Po odrzuceniu przez Izbę ponownego wniosku o zamknięcie dyskusji, zamyka ks. Marszałek posiedzenie godzinie 2 $\frac{1}{2}$. Przyszłe posiedzenie d. 17. września o godzinie 10.

Porządek dzienny:

1. Dalszy ciąg rozpraw nad wnioskami o dzielności gruntów.
2. Wybór zastępcy członka Wydziału krajowego z kurii miejskiej.
3. Pierwsze czytanie wniosku p. ks. Pawlikowa o rewizji ustawy o języku wykładowym w szkołach.
4. Pierwsze czytanie wniosku posła Minkowicza na zniesienie ustawy o funduszu zapasowym kościelnym.
5. Sprawozdanie o wborach posłów.
6. Pierwsze czytanie wniosku posła Kowalskiego o adresie.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz:

J. Szujski.

Sekretarz.

Ks. Barewicz.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 16. września 1868.

225. Wydział powiatowy w Chrzanowie przez posła Adama hr. Potockiego, o zaprowadzenie 6 stacyj mylnicznych na drodze wrocławskiej i z Krzeszowic do Brodeł.

226. Borodyński Jan przez posła Michała Gnoińskiego, o dyspensę pod względem przekroczonego wieku normalnego przepisanego dla ubiegających się o służbę krajową.

227. Rada miasta Buczacza przez posła Kamińskiego, o uzupełnienie tamtejszego niższego gimnazjum do ośmiu klas z funduszu krajowego.

228. Przełożeni gmin należących do kościoła parafialnego w Trzęsówce przez posła ks. Morgensterna, o zniesienie ustawy o zapasowym funduszu parafialnym.

229. Gmina miasta Kolbuszowy przez posła ks. Morgensterna, o interpretacyę §. 12. ustawy drogowej.

230. Wydział powiatowy w Kolbuszowy przez posła ks. Morgensterna, aby dodatek do podatku gruntowego przez Radę Państwa na rok 1868. uchwalony, na Galicyę nie był rozciągnięty.

231. Tenże Wydział przez posła ks. Morgensterna, o zniesienie prawa do pobierania targowego i straganowego w Kolbuszowy i Majdanie.

232. Tenże Wydział przez posła ks. Morgensterna, o wyznaczenie funduszu dla wynagradzania gorliwych nauczycieli szkół ludowych.

233. Obywatele powiatu rudeckiego przez posła Niezabitowskiego, o cofnięcie uchwały z drugiego marca 1867. w sprawie delegacyi do Rady Państwa i wyjednanie u Tronu nowych ustaw dla kraju w duchu federacyjnym.

234. Młodecki Kazimierz, właściciel dóbr Brody, przez posła Hubickiego, o nieuwzględnienie petycyi miasta Brodów względem pobierania nadzwyczajnych dodatków od podatku konsumcyjnego.

235. Rada miasta Krakowa przez posła Majera o przyspieszenie reorganizacyi instytutu technicznego krakowskiego w myśl uchwały jej z dnia 27. lutego 1868.

Protokół

szesnastego posiedzenia, drugiej sesyi, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 17. września 1868.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, Dr. Pfeiffer, St Tarnowski.

Komisarz rządowy: radea Namiestnictwa Bartmański.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 97. W ciągu posiedzenia 119.

Początek posiedzenia o godzinie 10. minut 40.

Sekretarz Szujski czyta protokół ostatniego posiedzenia, który Izba bez zarzutu przyjmuje, a następnie spis petycji złożonych do łaski do d. 17. września od l. 256. do l. 242.

Poseł Kowbasiuk żąda, ażeby podana przez niego petycja l. 238. odesłana była do komisji administracyjnej. Izba przychyła się do tego żądania.

Z porządku dziennego następuje dalszy ciąg rozprawy nad przedłożeniem rządowem, o wolności dzielenia gruntów. Poseł Kabat jako sprawozdawca oświadcza, że w komisji nie było żadnej wątpliwości co do wolnego podziału gruntów dawniej dominikalnych. Oświadczenie to spowodowane jest niektórymi wątpliwościami, które się ostatniem posiedzeniu objawiły. Potem zabierają głos posłowie: Koczyński, Wolny, Koroluk, Krzczunowicz, Kraiński. Ten ostatni wnosi:

Wysoki Sejm raczy polecić Wydziałowi krajowemu, ażeby nad kwestyą nieograniczonej lub ograniczonej wolności dzielenia gruntów, zasięgnął zdania Rad powiatowych i na podstawie odnośnych dat statystycznych, na najbliższej sesyi przedłożył Wysokiemu Sejmowi wnioski co do wolności dzielenia gruntów.

Poseł Potocki żąda zamknięcia dyskusyi Izba wniosek ten przyjmuje. Mowcy zapisani za wnioskiem mniejszości: ks. Sanguszko, za wnioskiem większości: Kowbasiuk, Pfeiffer, Ławrynowicz, Henryk Wodzicki, Potocki Dzwonkowski, Rogawski, Popiel, Nalepa. Ci wybrać mają mowę generalnego. Poseł Kowbasiuk żąda, ażeby Izba pozwoliła mówić posłom włościańskim, z powodu że przedmiot jest dla tych szczególnie ważnym. Izba uchwała, że głos ma być dany posłowi Kowbasiukowi, a po nim mowcom generalnym.

Za wnioskiem mniejszości przemawia ks. Sanguszko, za wnioskiem większości wybrany generalny mowca Henryk Wodzicki. Ten ostatni stawia poprawkę: we wniosku większości opuścić słowo: „włościańskich“.

Po przemowie komisarza rządowego, tudzież sprawozdawcy mniejszości posła Skrzyńskiego, Marszałek zamyka posiedzenie o godzinie 2. minut 55.

Następne posiedzenie w piątek d. 18. września o godzinie 10.

Porządek dzienny:

1. Dalszy ciąg rozpraw nad wnioskami o dzielności gruntów.
2. Sprawozdanie komisji konstytucyjnej o wniosku rządowym o zmianie ordynacyi wyborczej.
3. Sprawozdanie o wyborach posłów.

4. Wybór zastępcy członka Wydziału krajowego z kuryi miejskiej.
5. Pierwsze czytanie wniosku p. ks. Pawlikowa o rewizyi ustawy o języku wykładowym w szkołach.
6. Pierwsze czytanie wniosku posła Minkowicza na zniesienie ustawy o funduszu zapasowym kościelnym.
7. Pierwsze czytanie wniosku posła Kowalskiego o adresie.
8. Wniosek posła Czerkawskiego o języku wykładowym na technice lwowskiej.

Leon książę Sapicha.

Sekretarz:
St. Tarnowski.

Sekretarz:
Pfeiffer.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 17. września 1868. r.

236. Towarzystwo kredytowe galicyjskie przez posła Michała Gnoińskiego, przedstawia potrzebę, ażeby tabuła krajowa zawierała katastralny wykaz gruntów każdego ciału tabularnego.

237. Mieszkańcy powiatu Nowy Sącz przez posła Oskarda, przedstawiają potrzebę zaprowadzenia ksiąg hipotecznych, udzielania pożyczek na hypotekę, i zmuszania izraelitów, aby dzieci posyłali do szkół średnich i wyższych.

238. Zwierzchność gminy Berezów, Tekucza, Bania Berezowska, Łuczki przez posła Kowbasiuka, użalają się na konkurencyę kościelną i na fundusz zapasowy parafialny.

239. Przełożony klasztoru OO. Kapucynów w Rozwadowie, przez posła ks. Dietricha, o zapomogę z funduszu religijnego, z powodu pożaru.

240. Wydział powiatowy w Gródku, przez posła Niezabitowskiego wnosi, aby budynki kościelne i parafialne asekurowano kosztem funduszu parafialnego zapasowego.

241. Marszałkiewicz Maxymilian przez posła Adama hr. Potockiego, przedkłada wniosek uzupełniający projekt ustawy, o wykupnie prawa propinacyjnego, przez Wydział krajowy przedłożony.

242. Kowalski Jakób i Więcek Jan, włościanie ze Strzelczysk, przez posła Halika, o uwolnienie ich od płacenia czynszu z gruntu, do kasy miejskiej w Mościskach.

Protokół

siedmnastego posiedzenia, drugiej sesyi, drugiego peryodu Sejmu gali- cyjskiego z dnia 18. września 1868.

Początek posiedzenia o 10. godzinie 35 minut.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barwicz, Szujski, Dr. Pfeiffer, St. Tarnowski.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 95. W ciągu posiedzenia 117.

Ze strony Rządu: radca Namiestnictwa Bartmański i starosta powiatowy Zaleski.

- Protokół 16. posiedzenia odczytany przez sekretarza Tarnowskiego — przyjęty bez uwagi.

Sekretarz Tarnowski odczytuje dalszy ciąg spisu petycji, wniesionych do dnia 18. września b. r.

Wniosek podpisany przez Michała Gnoińskiego i 15 posłów, treści: „Wysoki Sejm raczy uznać nagłą potrzebę drogi krajowej, łączącej główną stację wchodową Stojanów, we względzie handlowym bardzo ważną, z koleją żelazną lwowsko-brodzką i polecić Wydziałowi krajowemu, ażeby w tym względzie projekt wyrobił i koszta budowy tej drogi do budżetu krajowego na r. 1870. przyjął.“ Izba stosownie do życzenia wnioskodawcy oddała ten przedmiot do komisji administracyjnej z pominięciem drukowania i rozdania.

Posłowie Piotr Gross i Stanisław hr. Tarnowski składają mandaty do Rady Państwa.

Pan komisarz rządowy odpowiada na interpelację posła Pawlikowa, wniesioną na 12. posiedzeniu Sejmowym, w przedmiocie godzin przeznaczonych dla nauki języka ruskiego przy gimnazyach — jak następuje:

„Rozporządzenie w godzinach przeznaczonych dla nauki języka wykładowego jest ogólne, i tyczy się obu języków. Język wykładowy czy polski czy ruski ma o jedną godzinę więcej — drugi język ma osobne godziny, na które uczniowie chodzić są obowiązani.“

„Co do zmian jakie w rozporządzeniu o języku wejść mogą, z powodu nowych ustaw zasadniczych, rząd uczynił już stosowne przedłożenie.“

Z porządku dziennego dalszy ciąg rozprawy nad wnioskami komisji, w przedmiocie ustawy o wolności obrotu własnością ziemską. Sprawozdawca większości poseł Kabat, przyjmuje imieniem komisji poprawkę posła Wodzickiego, ażeby na wniosku większości wykreślić słowo: „włościańskich“.

Wniosek odraczający posła Kraińskiego upada.

Na wniosek posła Podlewskiego należycie poparty, następuje ustne głosowanie nad wnioskiem większości. Na 117 głosujących — dwóch posłów wstrzymało się od głosowania — 69 oświadcza się za wnioskiem większości, 46 przeciw wnioskowi. Zatem wniosek większości przyjęty, a odrzucony wniosek mniejszości.

Dalej uchwała Izba wniosek posła Hubickiego, z poprawką posła Wężyka, do której wnioskodawca się przyłączył, polecić komisji, ażeby najdalej do trzech dni zdała sprawę z przedłożenia rządowego o wolności obrotu własnością ziemską.

Na wniosek posła Grocholskiego, książę Marszałek zamyka posiedzenie o godzinie 12. minut 30.

Przyszłe posiedzenie jutro o godzinie 10.

Porządek dzienny:

1. Sprawozdanie komisji konstytucyjnej o wniosku rządowym o zmianie ordynacji wyborczej.
2. Sprawozdanie o wyborach posłów.
3. Wybór zastępcy członka Wydziału krajowego z kuryi miejskiej.
4. Pierwsze czytanie wniosku p. ks. Pawlikowa o rewizji ustawy o języku wykładowym w szkołach.
5. Pierwsze czytanie wniosku posła Minkowicza na zniesienie ustawy o funduszu zapasowym kościelnym.
6. Pierwsze czytanie wniosku posła Kowalskiego o adresie.
7. Wniosek posła Czerkawskiego o języku wykładowym na technice lwowskiej.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz:
Pfeiffer.

Sekretarz:
Szujski.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 18. września 1868. r.

243. Wydział powiatowy w Borszczowie przez posła Horodyskiego, przedkłada projekt do zmiany w ustawach: gminnej o reprezentacji powiatowej i odnośnych ordynacji wyborczych.

244. Surga Józef i Łopatka Karol z Wielkiejwsi przez posła Zyblikiewicza, użalają się na niesprawiedliwe ich zasądzenie przez Sąd karny w Wojniczu.

245. Rada miejska w Krakowie przez posła Koczyńskiego, o wyjednanie w właściwej drodze, aby Sejm krajowy zwoływany był na przemian w Krakowie i we Lwowie.

246. Wydział powiatowy w Limanowy przez posła Henryka hr. Wodzickiego, o zarządzenie, aby dziennik praw Państwa i rozporządzeń krajowych wydawano bezpłatnie dla wszystkich Wydziałów powiatowych.

247. Tenże Wydział przez posła Henryka hr. Wodzickiego, przedstawia wniosek względem udzielenia powiatowi temu wsparcia na budowę dróg powiatowych.

248. Tenże Wydział przez posła Henryka hr. Wodzickiego, o zmiany lub bliższe określenie niektórych paragrafów ustawy drogowej.

249. Urzędnicy Wydziału krajowego przez posła Dr. Pfeiffra o udzielenie dodatków na pomieszkania.

Protokół

osiemnastego posiedzenia drugiej sesji, drugiego peryodu Sejmu gali- cyjskiego z d. 19. Września 1868.

Początek posiedzenia o godzinie 10¹/₄:

Obecni: Książe Marszałek.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, St. Tarnowski, Pfeiffer.

Ze strony rządu: Radca c. k. Namiestnictwa Bartmański.

Posłów obecnych 112.

Protokół ostatniego posiedzenia odczytany przez sekretarza Pfeiffra, przyjęty bez poprawek.

Sekretarz czyta dalszy ciąg petycyj, wniesionych do dnia 19. Września.

Posel Wolny wnosi, aby petycja Nr. 250 odesłaną była do komisji administracyjnej. Przyjęto.

Następuje odczytanie interpelacji księdza Stępka do komisarza rządowego, należycie poparty, «dla czego Rząd nie uwiadomił parafian, ile mają dodawać na utrzymanie kościoła, potrzeb z liturgią połączonych według usta-
wy z d. 15 Sierpnia 1866 r. aby niewinnych w tym względzie X. X. plebanów nie wystawiać na nieprzyjemność i szzykanę swych parafian».

Komisarz rządowy odpowiada, że urzędy powiatowe obowiązane są do oznaczenia dodatków gminnych na potrzeby kościoła, a jeżeli tego zaniedbują, upomnieni będą. Odpowiada zarazem na interpelację ks. Dzerowicza i ko-
legów, z przyczyny przemówienia c. k. Namiestnika na pierwszym posiedzeniu sejmowym.

Przechodząc do porządku dziennego daje Marszałek głos sprawozdawcy komisji konstytucyjnej, o wniosku rządowym, o zmianie ordynacji wyborczej.

W §. 3. ustawy zwraca sprawozdawca uwagę na pomyłkę druku po słowach «albo ugodna» zamiast §.17. lit. e. e. ma być §. 16 lit.c.

Przy rozprawie ogólnej zabierają głos posłowie:

Koczyński, Krzeczunowicz, Hönigsmann. Następuje rozprawa szczegółowa. §. 1. przyjęty większością. Do §. 2. stawia poseł Michał Koczyński poprawkę, aby po słowach; oszustwa — dodać «lub krydy lekkomyślnej» po §§. 460., 461., 463., 464., dodać «§. 486.».

Komisarz rządowy oświadcza, że §. 2. opartym jest na nowelli karnej.

Pierwszy ustęp §. 2. do słów «skutek ten kondemnaty» z poprawką posła Koczyńskiego, **przyjęty większością.**

Drugi ustęp §. 2. przyjęty.

Rozprawa nad §. 3., otwarta. Poseł Hönigsmann stawia wniosek opuszczenia §. 3. Wniosek upada.

Paragraf 3. przyjęty. §. 4. Tytuł i ustęp przyjęte.

Następuje z porządku dziennego wybór zastępcy członka Wydziału krajowego z kurii miejskiej.

Wezwani na skrutatorów posłowie: Podlewski, ks. Guszałewicz, Cywiński, Hoszard, Wiśniowski, Zborowski.

Posel Podlewski donosi o rezultacie wyboru: Głosujacych bylo 15, absolutna wikszoce głosów 8. Posel Ignacy Kamiński otrzymał głosów 10, — wybrany,

Ks. Pawlików przystępuje do pierwszego czytania wniosku swego o rewizyi ustawy o języku wykładowym w szkołach. Odesłano do komisji edukacyjnej.

Posel Minkowicz motywuje swój wniosek o zmianienie ustawy o funduszu zapasowym kościelnym, i prosi: aby był odesłany do komisji administracyjnej. Przyjęto.

Posel Kowalski przystępuje do pierwszego czytania wniosku swego, o adresie do Najjaśniejszego Pana i żąda, aby był odesłany do komisji dla wniosków Zyklikiewicza i Smolki.

Wniosek o odesłanie upada.

Posel Czerkawski motywuje swój wniosek o języku wykładowym na technice lwowskiej, i wnosi aby go odesłać do komisji edukacyjnej. Przyjęto.

Marszałek ogłasza porządek dzienny następującego posiedzenia d. 21 Września o godzinie 10.

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborach posłów.
2. Sprawozdanie komisji o wniosku posła Zyblikiewicza względem ustaw zasadniczych i posła Smolki o cofnięcie uchwały z 2. Marca 1867.
3. Wybór delegatów do Rady Państwa.

Zamknięcie posiedzenia o godzinie 12¹/₂.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz

J. Szujski w. r.

Sekretarz

Ks. Barewicz w. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 19. września 1868. r.

250. Gminy Rychwałd, Pewel mały, Łękawica i inne przez posła Wolnego, o spisywanie aktów opieczętowania i inwentarzy pośmiertnych przez organa zwierzchności gminnej i c. k. Sądu (kom. administracyjna.)

• 251. Ks. Wcisłak Jan, kapelan w Jaślanach, przez posła ks. Stępka, o zmianę ustawy, dotyczącej pokrycia wydatków kościelnych (kom. petycyjna.)

252. Nauczyciele szkół ludowych w pow. Brzozów i Sanok, przez p. ks. Stępka, o wypłacanie ich dotacyj przez kasy rządowe lub rad powiatowych (kom. edukacyjna.)

253. Dudek Józef z Sutczy przez p. ks. Stępka, o uwolnienie syna jego Antoniego od służby wojskowej. (kom. petycyjna.)

254. Gmina Bieniawa, przez posła Torosiewiczza, przedstawia zdrożności, których się dopuszcza ks. Fr. Weklisz, pleban gr. kat. w Bohatkowcach (kom. petycyjna.)

255. Wydział powiatowy w Limanowy, przez p. Szujskiego, o autonomiczne ustawodawstwo dla Rady szkolnej i szkół ludowych, tudzież o wypłatę płacy nauczycielom przez kasy Rad powiatowych (kom. edukacyjna.)

256. Dziewięciu obywateli powiatu Limanowa przez p. Szujskiego, o zmianę §. 12. w projekcie ustawy przez Wydział krajowy przedłożonej, o wykupnie prawa propinacyi (kom. propinacyjna.)

257. Baron Borowski Kalixt wraz z małżonką Julią przez posła Zborowskiego, o uwzględnienie wyjątkowego położenia przy oszacowaniu propinacyi w ich dobrach (kom. propinacyjna.)

258. Wydział powiatowy w Chrzanowie przez p. Adama hr. Potockiego, o zaprowadzenie języka polskiego, jako wykładowego na uniwersytetach i akademii technicznej (kom. edukacyjna.)

259. Tenże Wydział przez p. Adama hr. Potockiego, o założenie w Krakowie wyższego instytutu czyli akademii technicznej (kom. edukacyjna.)

260. Wydział powiatowy w Brzozowie, przez p. ks. Stępka, o poruczenie wstępnych czynności spadkowych przy masach włościąńskich sądom powiatowym lub zwierzchnościom gminnym (kom. administracyjna.)

261. Tenże Wydział przez posła ks. Stępka, o przeniesienie sądu powiatowego z Dubiecka do Dynowa. (kom. petycyjna.)

262. Gminy starostwa powiatowego w Myślenicach, przez p. Zborowskiego, o zniesienie ustawy, o przymusowem tworzeniu zapasowego funduszu parafial (kom. petycyjna.)

263. Gmina miasta Rozwadowa, przez posła Zbyszewskiego, o dozwoleńie pobierania dodatków od wyzynku napojów spirytusowych i od piwa (kom. administracyjna.)

Protokół

dziewiętnastego posiedzenia 2. sesji, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 21. września 1868. r.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Dr. Emil Pfeiffer, Józef Szujski, St. Tarnowski.

Komisarz rządowy radca Namiestnictwa Bartmański.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 114. W ciągu posiedzenia 104.

Początek posiedzenia o godzinie 10¹/₂.

Sekretarz Szujski czyta protokół poprzedniego posiedzenia. Poseł Stuglik zastrzega sobie gdyby w stenograficznych sprawozdaniach podane było, iż on w sprawie wolności gruntów, głosował za wnioskiem większości, a żeby podanie to, jako mylne zostało sprostowane.

Następnie czyta tenże sekretarz, spis petycji złożonych do laski do dnia 21. września od 1 264 do 1.720 i pismo posła Maurycego Kraińskiego do JO. księcia Marszałka, w którym tenże poseł oświadcza, że z powodu wieku i nadwątłego zdrowia, zmuszony jest złożyć i składa urząd członka Wydziału krajowego. Wybór członka Wydziału nastąpić ma na jednym z najbliższych posiedzeń. Dalej oznajmia Sekretarz Szujski, że nowo obrany poseł żółkiewski, Tadeusz Wiszniewski bawiąc u wód dla zdrowia, nie może jeszcze zająć krzesła swego, w Izbie — tudzież że prezydent m. Krakowa JW. Dr. Dietl osobnem pismem zażądał uwiadomienia czy i którzy posłowie życzą sobie, a żeby zamówiono dla nich mieszkania w Krakowie, na czas pobytu Najjaśniejszych Państwa. Posłowie którzy z oświadczenia tego zechcą korzystać, zgłosić się mają do biura Marszałkowskiego.

Następnie odczytuje pismo J. Ex. Pana Namiestnika, w którym tenże donosi o przesłanem w załączeniu przedłożeniu rządowem, w przedmiocie zwrotu zaliczki, w kwocie 350.000 złr., udzielonej krajowi ze skarbu Państwa dla wspomżenia powodzią dotkniętych, tudzież prosi o położenie przedmiotu tego na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń. Przytoczone przedłożenie rządowe brzmi:

»Wysoki Sejm raczy uchwalić: Upoważnia się Wydział krajowy do ułożenia z Rządem odnośnie do §. 2. ustawy z d. 24. Marca, bliższych postanowień co do sposobu zwrotu zaliczki w kwocie 350.000 złr. udzielonej królestwu Galicyi i Lodomerji na mocy rzezzonej ustawy z funduszów państwowych, dla wspomżenia powodzią dotkniętych».

Poseł Pietruski odpowiada na podaną na d. 15. września interpelację posła Kamińskiego i innych względem uzupełnienia gimnazjum Buczackiego, w sposób następujący: W skutek uchwały Sejmu z d. 12. kwietnia 1866. udał się Wydział krajowy do Namiestnictwa i do prowincyała OO. Bazylianów, z zapytaniem jakimi środkami gimnazjum Buczackie dałoby się dopełnić do klas naprzód 5 a następnie 8. Z odpowiedzi pokazało się że koszta dopełnienia tego byłyby znaczne. Wydział krajowy odebrał potrzebne wyjaśnienia przed samą kadencją sejmową z r. 1867. która zbyt krótko trwała, żeby Wydział mógł być zdać sprawę z rozpoczętych w tej mierze rokowań; niemając zaś preliminowanych na ten cel funduszów, nie mógł Wydział krajowy dalszych kroków ku temu przedsiębrać. Z począt-

kiem zaś bieżącego roku przeszła sprawa ta z rąk Wydziału krajowego w zakres działania Rady szkolnej, gdzie o ile mowcy wiadomo, w ostatnich czasach wzięta została pod rozwagę.

Poseł Smolka imieniem Wydziału krajowego stawia następujące wnioski co do formalnego traktowania niektórych przedmiotów, mianowicie: ażeby wniosek Wydziału krajowego względem podwyższenia płacy sekundaryuszów i praktykantów lekarskich przy lwowskim szpitalu powszechnym, tudzież względem przyzwolenia remuneracyi prowizorycznej w rocznej kwocie 360 złr. dla drugiego sekundaryusza przy oddziale obłąkanych tegoż szpitala, wniosek Wydziału krajowego względem dodatkowego zamieszczenia w budżetach krajowych niektórych wydatków w administracyi szpitalu głównego we Lwowie, szpitalu S. Łazarza w Krakowie, tudzież uzasadnienie subweneyi z funduszu krajowego na budowę domu obłąkanych w Kulparkowie, tudzież wnioski o zamieszczonej w budżecie na rok 1869. dotacyi na budowę nowego domu dla szpitalu S. Łazarza i nowego domu obłąkanych w Krakowie, przekazane były do komisyi budżetowej. Izba przyjmuje wniosek posła Smolki.

Z porządku dziennego przychodzi pod obrady sprawozdanie komisyi o wnioskach posłów Zyblikiewicza i Smolki.

Sprawozdawca poseł Grocholski. Poseł Adam Sapięha żąda ażeby oprócz ogólnej dyskusyi nad całością sprawozdania komisyi, dyskusya ogólna prowadzona była osobno nad każdym wnioskiem komisyi. Wniosek ten jest przyjęty.

W rozprawie ogólnej zabierają głos przeciw wnioskowi komisyi: Borkowski, Smolka, Adam Sapięha, — za wnioskiem komisyi: Ziemiałkowski, Krzczunowicz.

Posiedzenie zamknięte o godzinie 3. minut 15.

Przyszłe posiedzenie we Wtorek d. 22. o godzinie 10. rano.

Na porządku dziennym.

1. Dalszy ciąg dyskusyi nad sprawozdaniem komisyi o wniosku posła Zyblikiewicza względem ustaw zasadniczych i posła Smolki o cofnięcie uchwały z 2. Marca 1867.
2. Wybór delegatów do Rady Państwa.
3. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborach posłów.

Leon Książę Sapięha w. r.

Sekretarz.
Pfeiffer.

Sekretarz.
St. Tarnowski.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 21. września 1868.

264. Rada gminy Rychcice ze strony ruskiej przez posła ks. Guszalewicza o odłączenie z tej gminy części ruskiej od polskiej i utworzenia osobnej gminy, oraz zarządzenie wyborów Zwierzchności tej gminy. (Komisya petycyjna).

265. Gmina Bylice przez posła Skrzyńskiego o wystawienie mostu na rzece Wiar i zbudowanie drogi między Samborem a Przemyślem. (Komisya administracyjna).

266. Gmina Rogoźno przez posła Kozłowskiego, o wybudowanie mostu na rzece Wiar i drogi prowadzącej z Przemyśla przez Czyżki, Wojutyce do Sambora. (Komisya administracyjna).

267. Muczkowska Ludwika z Krakowa przez p. Wyrobka o roczną zapomogę przez wzgląd na zasługi jej brata zmarłego Dra Muczkowskiego, bibliotekarza w uniwersytecie Jagiellońskim. (Komisya petycyjna).

268. Wydział powiat. w Złoczowie, przez posła Hubickiego, o uwolnienie powiatu Złoczowskiego, od opłaty dodatku do podatku gruntowego na r. 1868. przez Radę państwa uchwalonego. (Komisya petycyjna).

269. Tenże Wydział przez p. Hubickiego, o zmianę ustawy gminnej. (Komisya konstytucyjna).

270. Tenże Wydział przez posła Hubickiego, o zniesienie podatku spadkowego. (Komisya petycyjna).

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PH.D. THESIS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PH.D. THESIS

Protokół

dwudziestego posiedzenia, drugiej sesji, drugiego peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 22. września 1868.

Obecni: JO. Książę Marszałek.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, Tarnowski St., P. Pfeiffer.

Posłów 116.

Ze strony rządu Rada c. k. Namiestnictwa Bartmański.

Protokół dziewiętnastego posiedzenia odczytany przez sekretarza Tarnowskiego przyjęty bez zarzutu.

Sekretarz Tarnowski odczytuje dalszy ciąg spisu petycyj wniesionych do d. 22. b. m.

Poseł Borysikiewicz donosi iż z powodu słabości nie może przybyć na posiedzenia sejmowe.

Poseł Boczkowski podaje do wiadomości Izby, iż komisya petycyjna odstąpiła petycye do l. 170 i 197 do komisji budżetowej, l. 257 do komisji propinacyjnej, l. 228, 209, 134, 262, 155, 166, 266, 78, 79, do komisji administracyjnej.

Sekretarz Tarnowski odczytuje wniosek podpisany przez p. Kabata i 14. posłów treści:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Każda para nowożeńców obowiązana jest przed ślubem, złożyć w urzędzie gminnym 1. złr. w. a. jako opłatę szkolną.

2. Opłaty te mają wpływać do kas Wydziałów Rad powiatowych i mają stanowić fundusz szkolny powiatowy, będący wyłączną własnością dotyczącego powiatu i zostający pod jego zarządem.

3. Fundusze szkolne powiatowe mają służyć wyłącznie na cele szkolne dotyczącego powiatu mianowicie: na zakładanie i utrzymanie szkół powiatowych, na uregulowanie dotacyi szkół w gminach ubogich, na zapomogi i nauczycieli szkół ludowych i na stypendya dla kandydatów stanu nauczycielskiego.

Sekretarz Tarnowski odczytuje interpelacyę do komisarza rządowego podpisaną przez ks. Wojciecha Stępkę i 15. posłów, z zapytaniem na jakiej podstawie zostało dopuszczonem dowolne obliczenia dodatku konkurencyjnego przy plebańskich zabudowaniach mieszkalnych i gospodarskich na parochów przypadającego, bo nie od czystego dochodu, którego pojęcie wymaga potrącenia wszystkich wydatków na probostwie ciężających, dalej, co Wys. Rząd w celu sprostowania onego stosownie do §. 4., ustawy konkurencyjnej z d. 15. sierpnia 1866. zarządzić zamierza. P. komisarz rządowy Bartmański oświadcza iż odpowie na tę interpelacyę na jednym z najbliższych posiedzeń.

Z porządku dziennego następuje dalszy ciąg rozpraw nad sprawozdaniem komisji do wniosków posłów Zyblikiewicza względem ustaw zasadniczych, i Smolki o cofnięcie uchwały z 2. Marca 1867., mianowicie dalszy ciąg rozprawy ogólnej nad wnioskami komisji. Za temi wnioskami przemawiają posłowie: Chrzanowski, Trzebieski, Kozłowski, Zyblikiewicz, Ziemiałkowski, — przeciw wnioskom Ludwik Wodzicki, Boczkowski, Skrzyński, Wężyk, Gołuchowski.

Na wniosek posła Smolki Izba uchwała zamknięcie dyskusji z pozostawieniem głosu wszystkim zapisanym mowcom.

Książę Marszałek zawieszka posiedzenie o godzinie 3. minut 45. i zarządza dalszy ciąg posiedzenia na godzinę 6. wieczorem. O godzinie szóstej minut 30 otwiera Książę Marszałek napowrót posiedzenie.

Przy obecności 99 posłów w dalszym ciągu rozprawy ogólnej nad wnioskami komisji dla wniosków posłów Smolki i Zyblikiewicza wysadzonej, przemawiają posłowie: Szujski, Sanguszko Wł. Kozłowski, nareszcie sprawozdawca za wnioskami komisji. Zaś posłowie Popiel, Potocki Adam, Smolka przeciw tym wnioskom, przemawia tudzież pan komisarz rządowy, oświadczając iż rząd wniosków komisji w obec obowiązujących ustaw zasadniczych popierać nie może.

Zamknięcie posiedzenia o godzinie 9. minut 15

Przyszłe posiedzenie jutro o godzinie 10. rano.

Porządek dzienny.

1. Trzecie czytanie ustawy o wykluczeniu od obieralności posłów.
2. Dalszy ciąg dyskusji nad sprawozdaniem komisji o wniosku posła Zyblikiewicza względem ustaw zasadniczych i posła Smolki o cofnięcie uchwały z 2. Marca 1867.
3. Wybór delegatów do Rady Państwa.
4. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborach posłów.

Leon książę Sapieha.

Sekretarz.

Pfeiffer.

Sekretarz.

ks. Barewicz.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 22. września 1868.

271. Gmina m. Przeworska przez posła Zbyszewskiego, o przeznaczenie kwoty na wystawienie budynku na szkołę.
 272. Wydział powiat: Krakowski, przez p. Grocholskiego o zmianę w ustawie drogowej.
 273. Dr. Günsberg Rudolf, suplent przy lwowskiej akademii technicznej przez posła Grocholskiego, o zaprowadzenie systemizowanej katedry technologii chemicznej w tej akademii w najbliższym roku szkolnym.
 274. P. Jakubowski Józef, właściciel dóbr Żuklin przez posła Boczkowskiego, o odpisanie zapomogi w kwocie 1421 złr. 93 ct. udzielonej niegdyś przez Rząd gminom Łopuszka mała i Żuklin.
 275. Tworowski Franc. kapelan obrz. łac. w szpitalu powszechnym tutejszym, przez posła Koczyńskiego o wynagrodzenie za pełnienie obowiązku kapłańskiego przy filiach szpitalu tego.
 276. Wydział filii Towarzystwa pedag. w Samborze przez posła Sawczyńskiego o podwyższenie stanowiska szkół w Samborze, i o polepszenie bytu materialnego nauczycieli.
 277. Gmina Przysietnica przez p. ks. Stępka o zniesienie ustawy o funduszu parafialnym zapasowym.
 278. Gmina Golcowa. przez p. ks. Stępka, o zniesienie ustawy o funduszu zapasowym parafialnym.
 279. Wydział powiat. w Brzozowie, przez p. ks. Stępka o zaprowadzenie rządowych magazynów soli, w każdym mieście powiatowem.
 280. Zwierzchność gminy m. Jarosławia, przez p. Jerzego księcia Czartoryskiego, o przeznaczenie seminarjum nauczycielskiego do tegoż miasta.
 281. Ludwińska Gabryela, wdowa po nauczycielu szkoły trywialnej w Balicach, przez p. Szumańczewskiego, o zabezpieczenie utrzymania dla niej i 5ga dzieci.
 282. Gmina Rudki przez p. Tomusia, o podwyższenie łożyska drogi rządowej, między Rudkami a Samborem w Koniuszkach, z powodu przerywanej komunikacji w skutek wylewu Strwiążu.
 283. Gminy Tuszyna, Białybór, Dobrynia przez p. Kulika, o zniesienie ustawy o funduszu zapasowym parafialnym i uregulowanie opłat za funkcy kościelne.
-

Protokół

dwudziestego pierwszego posiedzenia 2. sesji 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z d. 23 września 1868.

Początek posiedzenia o godzinie 10^{3/4}

Obecni JO. Księżę Marszałek

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, Tarnowski, Pfeiffer.

Ze strony rządu Rada Namiestnictwa Bartmański, Starosta powiatowy Zaleski.

Posłów obecnych 107.

Sekretarz Pfeiffer czyta protokół ostatniego posiedzenia.

Protokół przyjęty. Sekretarz czyta spis petycji wniesionych do dnia 22. września.

Z porządku dziennego przychodzi trzecie czytanie ustawy o wykluczeniu od obieralności. Henryk Hr. Wodzicki czyta ustawę po polsku, ks. Barewicz po rusku. Ustawa w trzecim czytaniu przyjęta, jak następuje

Ustawa

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem
zmieniająca postanowienia Sejmowej ordynacyi wyborczej dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wykluczeniu od prawa wybierania i obieralności do Sejmu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Znosi się §. 17. Sejmowej ordynacyi wyborczej dla Galicyi i Lodomeryi z wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Czy i o ile ma miejsce wykluczenie od prawa wyboru i wybieralności do Sejmu, ma być osądzonem na przyszłość, a to i względem skutków dawniejszych wyroków karnych już nie według powyższego paragrafu, lecz według następujących postanowień.

§. 2.

Od prawa wyboru i obieralności wykluczone są osoby skazane wyrokiem sądowym za jakąkolwiek zbrodnię — lub za przestępstwo kradzieży, sprzeniewierzenia się udziału w tychże, oszustwa lub za wykroczenie upadłości (§§. 460. 461. 463. 464. i 486. ustawy karnej).

Skutek ten kondemnaty ma ustać, względem zbrodni wyliczonych w §. 6. pod liczbami 1. do 40. ustawy z dnia 15. listopada 1867. (Dzien. pr. Pań. nr. 151.) z końcem kary, względem wszelkich innych zbrodni po upływie 10 lat, jeżeli winny skazany został przynajmniej na pięcioletnią karę, w innych razach po upływie 5 lat, a względem wykroczenia i przestępstw powyżej przytoczonych po upływie trzech lat, licząc od ukończenia kary.

§. 3.

Osoby względem których majątku konkurs ogłoszono, lub postępowanie ugodne zaprowadzono, nie są obieralne do Sejmu jak długo trwa rozprawa konkursowa albo ugodna (§. 17 lit. ec. Sejmowej ordynacyi wyborczej).

§. 4.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Następuje rozprawa ogólna nad uchwałą proponowaną przez komisję do wniosków Zyblikiewicza i Smolki. Przeciw uchwale zapisali się Krzeczunowicz, A. Sapieha, A. Potocki, Skrzyński.

Książe Adam Sapieha składa następujący wniosek:

«Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem oświadcza na mocy §. 19. statutu krajowego:

I. że stworzony państwowemi ustawami zasadniczemi z d. 21. Grudnia 1867, roku ustroj monarchii nie daje naszemu krajowi tyle ustawodawczej i administracyjnej samodzielności, ile mu się należy ze względu na jego historyczno - polityczną przeszłość, odrębną narodowość, stopień cywilizacji i rozległość, — nie odpowiada potrzebom kraju i warunkom rozwoju narodowego, a przeto jest szkodliwym dla całego państwa;

II. że ta należąca się krajowi samodzielność, ustawodawcza i administracyjna, tylko przez wzgląd na całość i stanowisko państwowe monarchii powinna być ograniczoną w ten sposób, iż nie naruszając w niczem zakresu działania delegacji dla spraw wspólnych obu posłów monarchii, w Radzie Państwa za współdziałaniem delegacji Sejmu naszego mają być załatwiane następujące sprawy, o ile takowe odnoszą się do naszego kraju:

1. sprawy zagraniczne, o ile należą do kompetencji Rady Państwa i nie dotyczą wyłącznie naszego kraju,
2. wszelkie sprawy odnoszące się do służby wojskowej i coroczne przyzwoleń kontyngensu rekrutów,
3. budżet spraw wspólnych krajów nie węgierskich, sprawa pożyczek państwowych, monopole i regalia,
4. sprawy monetarne i not bankowych, sprawy celne i handlowe, telegrafy, poczty, koleje żelazne i żegluga,
5. sprawy kredytu i przywilejów, ustawodawstwo o miarach o wagach, markach i wzorach,
6. ustawodawstwo w pracach sanitarnych,
7. ustawodawstwo w przedmiotach prawa handlowego i wekslowego; —

wszelkie inne sprawy zaś, odnoszące się do kraju naszego, powiuną pozostawione być krajowym władzom autonomicznym, do których także należy zarząd dóbr krajowych, tak zwanych bonalnych, jako własności krajowej;

III. że dłuższe trwanie obecnego stanu musi udziaływać zgubnie na pomyślność naszego kraju. zatem i na dobro całego państwa, że więc delegacja Sejmu naszego, gdyby dotychczasowy stan utrzmiano, w czynnościach Rady Państwa udziału brać nie będzie mogła.

Aby zaś położeniu temu zaradzić, Sejm stawia na mocy powołanego §. 19. statutu krajowego następujący

Wniosek

I. Królestwu Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, przysłuża w ustroju niewęgierskich krajów monarchii stanowisko odrębne z samorządem narodowym wykonywanym przez Sejm jako ciało ustawodawcze i przez odrębny krajowy zarząd, pod naczelnictwem kanclerza przy tronie monarchii, odpowiedzialnego sejmowi za wykonywanie ustaw krajowych

II. w Radzie Państwa Królestwa Galicyi i Lodomeryi bierze udział przez delegację sejmu. Określenie sposobu wyboru członków delegacji i uznanie trwania mandatu należą do kompetencji Sejmu krajowego;

III. Komisya złożona z równej liczby członków Rady Państwa i Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wyrobi wnioski do ustaw przeprowadzających wyżej określone stanowisko odrębne kraju i do oznaczenia stosunków, w którym kraj nasz, do pokrycia budżetu spraw wspólnych rocznie ma się przyczyniać, i przedłoży te wnioski do zatwierdzenia Radzie Państwa i Sejmowi krajowemu.

Wniosek ten dostatecznie poparty.

Co do formalnego traktowania stawia poseł Sapieha następujący wniosek, dostatecznie poparty.

Wysoka Izba raczy uchwalić:

1. Odsyła się wniosek Adama Sapiehy do komisji mianowanej do rozpoznania wniosków posłów Zyblikiewicza i Smolki z poleceniem, aby na następującym posiedzeniu zdała sprawę.

2. Odsyła się dyskusję nad projektem komisji do uchwały i wniosku do tegoż posiedzenia.

Adam hr. Potocki stawia wniosek następujący:

«W najgłębszym przekonaniu, że stanowisko, jakie ustawy z d. 21. grudnia 1867. krajowi naszemu w monarchii Austriackiej nadają, nie odpowiada warunkom jego pomyślności i rozwoju, a przeto w dalszym następstwie niekorzystnie wpłynąć musi na przyszłość całego państwa, Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim w moc zastrzeżonego mu prawa (§. 19. st. kraj.), stawia następujący wniosek.

Królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim otrzyma te przynajmniej warunki samorządu, które już w najbliższej przyszłości są mu niezbędne, a przedewszystkiem oprócz przedmiotów, które według ustaw obowiązujących już za sprawy krajowe są uznane:

Całkowity samorząd we wszystkich sprawach wychowania publicznego pod względem prawodawczym i administracyjnym, oraz ustawodawstwo o uniwersytetach, współudział Sejmu w ustawodawstwie o podstawach organizacji władz sądowniczych i administracyjnych, sąd najwyższy i kasacyjny w kraju, krajowy zarząd odpowiedzialny przed sejmem w sprawach administracji wewnętrznej, wyznań, oświaty, bezpieczeństwa publicznego, kultury krajowej, oraz Ministra w Radzie korony. Na pokrycie potrzeb krajowego zarządu wydzieloną będzie z funduszu Państwa kwota rzeczywistym potrzebom odpowiadająca i ta kwota wyjęta co do szczegółów jej użycia z zakresu działania Rady Państwa będzie pod rozporządzeniem Sejmu.

Sejm stanowić będzie wyłącznie o sposobie wyboru do Rady Państwa

Dobra krajowe, zwane kameralne, tudzież żupy solne, (kopalnie i warzelnie) nie będą mogły być ani sprzedane, ani zamienione, ani obciążone bez zezwolenia Sejmu,

Marszałek zawiesza posiedzenie na 10 minut.

Po upływie tego czasu, Marszałek stawia wniosek zamknięcia dyskusji — przyjęty.

Pozostają głosy posłów, Zyblikiewicza, Smolki i Chrzanowskiego.

Po przemówieniu sprawozdawcy posła Głocholskiego, następuje głosowanie nad wnioskami księcia Sapichy.

Wniosek cofnięty przez wnioskodawcę.

Marszałek zawiesza posiedzenie na żądanie Izby do godziny 6. po południu.

Dalszy ciąg posiedzenia po południu o godzinie 6¹/₂.

Dalszy ciąg porządku dziennego co do wniosku komisji do zdania sprawy nad wnioskami posłów Zyblikiewicza i Smolki, a mianowicie rozpoczęto rozprawę specjalną nad uchwałą.

Wstęp do uchwały odczytany. Poseł Smolka stawia wniosek, aby wniosek jego wziąć najpierw pod głosowanie imienne. Wniosek o imienne głosowanie upada. Izba przyjmuje aby wniosek posła Smolki najpierw był wzięty pod obrady i pod głosowanie.

Generalna dyskusja nad wnioskiem Smolki otwarta. Posłowie Boczkowski, Tyszkowski, Smolka bronią wniosku Izba większością przechodzi na wniosek komisji, nad wnioskiem Smolki do porządku dziennego.

Poseł Adam Potocki stawia jako poprawkę do uchwały proponowanej przez komisję, pierwszy ustęp wniosku.

«W najgłębszym przekonaniu, że stanowisko, jakie ustawy z d. 21 grudnia 1867 krajowi naszemu w monarchii Austriackiej nadają, nie odpowiada warunkom jego pomyślności i rozwoju, a przeto w dalszym następstwie niekorzystnie wpłynąć musi na przyszłość całego Państwa, Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim w moc zastrzeżonego mu prawa (§. 19. stat. kraj.

Poprawka poparta

W dyskusji zabierają głos posłowie: Zyblikiewicz, Wężyk, Krzczunowicz, Chrzanowski.

Dyskusja zamknięta Zapisani do glosa posłowie Ludwik Wodzicki, Adam Sapięha stawia poprawkę aby: po alinea 2. dodać jako alinea 3, «że zatem delegacya Sejmu naszego, gdyby dotychczasowy stan zatrzymano, w czynnościach Rady Państwa udziału brać nie będzie mogła».

Marszałek poddaje pod głosowanie poprawkę hr. Potockiego — poprawka w mniejszości.

Następuje głosowanie nad redakcją komisji od słów «uchwała do słów, pragnąc temu położeniu». Poprawka księcia Sapięhy do 2. aliny upada. Poseł Adam Potocki wnosi podzielenie aliny 3. «pragnąc temu położeniu zaradzić». Pierwszy ustęp aliny 3. do słów «i sejm królestwa» wypuszczony.

Sprawozdawca czyta dalszy ciąg uchwały od słów: «Wniosek «do słów» przedewszystkiem (inclusive)»

Adam Potocki stawia po słowie „wniosek“ poprawkę: « Królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem otrzyma te przynajmniej warunki samorządu, które już w najbliższej przyszłości są mu niezbędne, a przedewszystkiem oprócz przedmiotów które według ustaw obowiązujących już za sprawy krajowe są uważane».

Książę Adam Sapieha stawia wniosek — w przedłożeniu komisji zamiast słów: «samorząd narodowy» «stanowisko odrębne»

Posel Skrzyński stawia poprawkę, zamiast: «odrębnej narodowości» — »odrębnym stosunkom«.

Zamknięcie dyskusji uchwalone.

Posel L. Wodzicki stawia poprawkę do wniosku Potockiego do słów «samorządu» dodać «narodowego».

Poprawka Potockiego z poprawką L. Wodzickiego, podana pod głosowanie upada. Poprawka Księcia Adama Sapiehy upada.

Zmiana stylistyczna posła Skrzyńskiego przyjęta.

Ustęp: «Królestwu Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem przyznany będzie samorząd narodowy w zakresie odpowiednim jego potrzebom odrębnym stosunkom — przedewszystkiem przyjęty.

Dyskusya nad punktem 1. Przemawiają posłowie: Krzczunowicz, Hönigsmann, Borkowski, Zyblikiewicz, Chrzanowski, Potocki, Weżyk, Sanguszko, Komisarz rządowy.

Posel Potocki stawia poprawkę zamiast punktu 1. „Sejm stanowić będzie wyłącznie o sposobie wyboru do Rady Państwa„.

Krzcunowicz stawia poprawkę po słowach: „co do uznania mandatu„. «Ustawa o wyborach bezpośrednich do Rady Państwa, nie będzie mieć mocy obowiązującej w Galicyi.

Po przemówieniu sprawozdawcy, poprawka hr. Adama Potockiego większością przyjęta.

Punkt 2. wniosku przyjęty bez rozprawy.

Punkt 3 od słów: następujące przedmioty, do słów «Sejmu tegoż Królestwa». Przyjęty bez rozprawy.

Lit. a. punktu 3. Zabierają głosy: Hönigsmann, Krzczunowicz, Komisarz rządowy — przyjęty.

Lit. b. punktu 3. Posel Skrzyński stawia poprawkę po słowach «banków» dodać »z wyjątkiem banków emitujących znaki pieniężne«.

Po przemówieniu posłów Hönigsmanna, Puszkarza, komisarza Rządowego i sprawozdawcy, następuje głosowanie nad słowami «ustawodawstwo względem zakładów kredytowych i ubezpieczenia, banków i kas oszczędności, z poprawką Skrzyńskiego, «z wyjątkiem banków emitujących znaki pieniężne» która to pierwsza część litery b. się utrzymuje, podczas gdy druga część, «ustawodawstwo przemysłowe», upada.

Litera c. punktu 3. Po przemówieniu komisarza Rządowego i sprawozdawcy, głosuje Izba przyjmując literę c. punktu 3.

Marszałek zamyka posiedzenie o godzinie 9¹/₂.

Porządek dzienny posiedzenia następnego:

1. Dalszy ciąg dyskusji nad sprawozdaniem komisji o wnioskach posła Zyblikiewicza względem ustaw zasadniczych i posła Smolki o cofnięcie uchwały z 2. marca 1867.
2. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborach posłów.
3. Wybór delegatów do Rady Państwa.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz

J. Szujski w. r.

Sekretarz

Ks. Barewicz w. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 23. września 1868.

284. Właściciele większych i mniejszych posiadłości powiatu Sokal, przez posła Polanowskiego, o zmianę kierunku drogi murowanej, budować się mającej z Mostów do Sokala.

285. Wydział powiatowy w Żółkwi, przez posła Polanowskiego, w sprawie ochrony ptaków, rolnictwu pożytecznych, zniesienia opłaty spadkowej, zmiany niektórych ustaw krajowych, uwolnienie od dodatku do podatku gruntowego i w sprawie drogi Stojanów.

286. Wydział powiatowy «Cieszanów» przez posła Polanowskiego, przedstawia swe uwagi nad projektem Wydziału powiatowego buczackiego, zniesienia prawa propinacyi.

287. Ciepanowski Cypryan, naczelnik fabryki żelaza w Mizoniu, przez p. Zyblikiewicza, o wyznaczeniu komisji, w celu osądzenia jego wynalazku ogniotrwałego pokrywania dachów.

288. Naftale Dawid i spółka, dzierzawcy propinacyi w Przemyślu, przez p. Honigsmana, o zniesienie uchwały Wydziału krajowego w sprawie dzierzawy propinacyi miejskiej.

289. Właściciele posiadłości tabularnych, opłacający mniej jak 100 złr. podatku w powiecie «Lisko» przez posła Skrzyńskiego, ażeby wraz z innymi właścicielami większych posiadłości tabularnych, przy wyborze posłów do Sejmu i członków Rad powiatowych głosować mogli

Galaxy ring galaxy

Discovered in 1975 by ...

1975 ...
1976 ...
1977 ...
1978 ...
1979 ...
1980 ...
1981 ...
1982 ...
1983 ...
1984 ...
1985 ...
1986 ...
1987 ...
1988 ...
1989 ...
1990 ...
1991 ...
1992 ...
1993 ...
1994 ...
1995 ...
1996 ...
1997 ...
1998 ...
1999 ...
2000 ...
2001 ...
2002 ...
2003 ...
2004 ...
2005 ...
2006 ...
2007 ...
2008 ...
2009 ...
2010 ...
2011 ...
2012 ...
2013 ...
2014 ...
2015 ...
2016 ...
2017 ...
2018 ...
2019 ...
2020 ...
2021 ...
2022 ...
2023 ...
2024 ...
2025 ...

Protokół

dwudziestego drugiego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 24. września 1868. r.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, Dr. Emil Pfeiffer, St. Tarnowski.

Komisarz Rządowy Radea Namiestnictwa Bartmański.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 106 w ciągu posiedzenia 100.

Początek posiedzenia o godzinie 10. minut 25.

Sekretarz Szujski czyta protokół poprzedniego posiedzenia, a po przyjęciu tego protokołu przez Izbę bez zarzutu, dalszy ciąg petycyj złożonych do Iaski do dnia 24 września od l. 290 do l. 308.

Poseł Zbyszewski żąda ażeby petycja l. 308 odesłaną została do komisji statutowej. Izba przychyliła się do tego żądania.

Izba przystępuje z porządku dziennego do dalszego ciągu rozprawy szczególnie nad sprawozdaniem komisji o wnioskach posłów Zyblikiewicza i Smolki, a mianowicie do rozprawy nad ustępem d. Art. 3. wniosku komisji. Przeciw wnioskowi komisji przemawiają Komisarz rządowy, za nim Sawczyński; poseł L. Wodzicki żąda zamknięcia dyskusji; dyskusja zamknięta. Przemawia jeszcze poseł Wężyk i sprawozdawca. Przy głosowaniu przyjmuje Izba jednogłośnie ustęp d. podług wniosku komisji.

Przy ustępie e. art 3. przemawia za wnioskiem komisji poseł Koczyński — przeciw Hönigsman, Gnoiński Michał, Komisarz rządowy. Po przemówieniu sprawozdawcy przychodzi ustęp ten pod głosowanie; poseł Zyblikiewicz żąda głosowania imiennego. Ustęp e. jest przyjęty głosami 56. przeciwko 25.

Ustęp f. po przemówieniu komisarza rządowego i sprawozdawcy przyjęty.

Ustęp g. tak samo.

Przy ustępie h. żąda poseł Krzeczunowicz ażeby zamiast słów «stosunki pojedynczych krajów między sobą» położyć «stosunki naszego kraju do innych krajów monarchii». Sprawozdawca przyjmuje poprawkę tę za swoją. Przemawia za komisją poseł Zyblikiewicz — przeciw Hönigsman i Komisarz rządowy. Przy głosowaniu ustęp ten zostaje przyjęty.

Poseł Skrzyński żąda dodania do artykułu 3. jednego jeszcze ustępu, a mianowicie: «ustawodawstwo gminne bez ograniczenia wpływającego z art. 4. zasadniczej ustawy o powszechnych prawach obywateli». Wniosek ten jest poparty. Przeciw niemu przemawia Zyblikiewicz, za Skrzyński, i Krzeczunowicz. Poseł Koczyński żąda zamknięcia dyskusji; po zamknięciu tejże zabiera jeszcze głos przeciw wnioskowi Henryk Wodzicki i Zyblikiewicz. Przy głosowaniu wniosek jest przyjęty.

Do artykułu 4. stawia poseł Skrzyński następującą poprawkę. «Wszystkie dochody krajowe tak te które z podatków bezpośrednich i pośrednich pochodzą, jako i te, które monopole państwowe w kraju przynoszą, uważane

będą jako dochód należący do Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem z którego pokrywane być mają:

- a. potrzeby zarządu krajowego we wszystkich jego gałęziach,
- b. kwota stosunkowa corocznie wyznaczona na wspólne potrzeby państwa.

Ustawodawstwo co do podatków pośrednich z produkcją przemysłową państwa związanych, ceł i monopolów państwowych, pozostaje przy Radzie Państwa. Całe ustawodawstwo co do innych podatków i opłat należyć będzie do Sejmu krajowego.

Wniosek ten jest poparty.

Przeciw wnioskowi przemawiają posłowie: Wężyk, Chrzanowski. Dyskusya zostaje zamknięta. Potem przemawia za wnioskiem poseł Krzczunowicz i Skrzyński — przeciw niemu Zyblikiewicz i sprawozdawca. Komisarz rządowy oświadcza się zarówno przeciw wnioskowi posła Skrzyńskiego, równie jak przeciw wnioskowi komisji. Przy głosowaniu wniosek posła Skrzyńskiego zostaje w mniejszości, wniosek komisji jest przyjęty.

Przy art. 5. zabiera głos komisarz przeciw artykułowi; artykuł jest przyjęty. Artykuł 6. przyjęty. Przy artykule 7. oświadcza się Komisarz rządowy przeciw artykułowi. Artykuł jednogłośnie przyjęty.

Przy artykule 8. stawia poseł Krzczunowicz następującą poprawkę. Administracya w sprawach wszystkich należących do zakresu Ministrów spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, wyznań i oświecenia, obrony krajowej, rolnictwa, handlu i skarbu (z wyjątkiem spraw dotyczących się ceł, monopolów państwowych, długu Państwa i kolei żelaznych): uważane będzie za sprawę krajową. Naczelné kierowanie tą administracją należyć będzie do rządu krajowego, sejmowi odpowiedzialnego. W Radzie korony będzie dla Galicyi Minister do pośredniczenia między koroną i centralnymi władzami administracyjnymi i do zawiadywania w obrębie kraju naszego sprawami które są z innymi krajami wspólne, z wyjątkiem spraw do zakresu państwowego Ministra wojny należących.

Wniosek ten jest poparty. Dyskusya zostaje zamknięta a po jej zamknięciu przemawia p. Zyblikiewicz. Poseł Skrzyński stawia wniosek następującej treści:

Dla spraw administracyi i sprawiedliwości, wyznań oświecenia, bezpieczeństwa publicznego, kultury krajowej i handlowych spraw krajowych, otrzyma Królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem odrębny swój zarząd, który pod naczelnictwem namiestnika, wykonywany będzie przez Naczelników poszczególnych krajowych wydziałów rządowych odpowiedzialnych Sejmowi.

Królestwo Galicyi i Lodomeryi z wielkiem Księstwem Krakowskiem będzie miało w Ministerstwie wspólnem krajów nie należących do korony Ś. Szczerpana swego ministra z głosem równie stanowczym jak inni ministrowie.

Wniosek ten jest poparty.

Poseł Potocki Adam stawia jako poprawkę w miejscu art. 8. ustęp następujący:

Królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem otrzyma krajowy zarząd odpowiedzialny przed Sejmem, w sprawach administracyi wewnętrznej oświaty, bezpieczeństwa publicznego i kultury krajowej, oraz ministra w Radzie korony. Wniosek jest poparty.

Komisarz rządowy oświadcza się przeciw wnioskowi komisji, równie też przeciw wnioskowi posłów Krzczunowicza, Skrzyńskiego i Potockiego.

Po przemówieniu sprawozdawcy przychodzi pod głosowanie naprzód wniosek posła Krzczunowicza. Wniosek pozostaje w mniejszości. Następnie wniosek posła Skrzyńskiego, i takż upada. Wniosek posła Potockiego zostaje przyjęty.

Sprawozdawca wnosi ażeby Izba przystąpiła zaraz do 3. czytania. Izba się nie zgadza.

Proponowane przez komisję, uchwała i wniosek są w trzecim czytaniu przyjęte.

O godzinie 3. minut 5. posiedzenie zawieszono do godziny 6.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6. minut 35., liczba posłów obecnych 99.

Z porządku dziennego przechodzi Izba do rozprawy nad wniesionym przez komisję projektem adresu do Najjaśniejszego Pana. Poseł Koczyński wnosi przyjęcie adresu bez dyskusji. Marszałek oświadcza, że regulamin nie pozwala na postawienie takiego wniosku, przy rozprawie ogólnej. Poseł Skrzyński czyta odmienną redakcję adresu; jeżeliby projekt jego nie był przyjęty za podstawę dyskusji, zapowiada poprawki przy rozprawie szczegółowej. Dalej zabiera głos poseł Szujski, Ks. Sanguszko, Zyblikiewicz, Chrzanowski, Adam Sapieha. Dyskusja zamknięta. Po zamknięciu dyskusji przemawia poseł Ks. Sanguszko, następnie sprawozdawca. W rozprawie szczegółowej tytuł przyjęty bez dyskusji; tak samo ustęp 1, 2, 3. Przy ustępie czwartym zabiera głos poseł Skrzyński przeciw ustępowi; za nim Sapieha, Chrzanowski, Zyblikiewicz. Przy głosowaniu ustęp ten jest przyjęty.

Ustęp 5. przyjęty bez dyskusji; przy ustępie 6. wnosi poseł Zyblikiewicz poprawkę, ażeby zamiast słowa «nie zaparliśmy się» położyć słowa «nie odstąpiliśmy». Sprawozdawca poprawkę tę przyjmuje.

Ustęp z poprawką tą przyjęty. Przy ustępie 8. stawia poseł Skrzyński następującą poprawkę, „domagając się o rozleglejszy samorząd narodowy dla kraju naszego mieliśmy i mamy na względzie i t. d.». Poprawka ta jest poparta. Przemawia przeciw niej poseł Zyblikiewicz i Chrzanowski, za nią powtórnie Skrzyński. Sprawozdawca oświadcza że w jego osobistym przekonaniu poprawka tak mało się różni od tekstu proponowanego przez komisję. Przy głosowaniu przyjęta jest poprawka posła Skrzyńskiego, druga zaś połowa ustępu przyjęta podług projektu komisji.

W ustępie 8. żąda poseł Szujski ażeby po słowie «potężną» dodać słowo «wolną». Poprawka ta jest poparta. Sprawozdawca zgadza się z tą poprawką, którą Izba równie jak cały ustęp przyjmuje.

Ustęp 9. przyjęty bez dyskusji. Przy ustępie 10. stawia poseł Skrzyński następującą poprawkę: „ażeby ustęp 10 i 11. ściągnąć w jeden któryby miał brzmienie jak następuje:

«Lecz tem boleśniej dotknięci zostaliśmy tem, że ustawy zasadnicze z d. 21. grudnia 1867. w wielu postanowieniach nie odpowiadają potrzebom i prawom naszym. Ustawy te zapewniły wprowadzić wolność polityczną, co też jako Polacy z prawdziwą powitalną radością, lecz nie jednokrotnie zapoznają prawa nasze narodowe i nie mają względu ani na odrębne stosunki, ani na żywotne potrzeby i tylekroć objawiane życzenia kraju naszego.»

Sprawozdawca zgadza się z tą poprawką Izba przyjmuje ją zamiast ustępu 10. i pierwszej połowy 11. z projektu komisji; druga połowa ustępu 11. przyjęta podług wniosku komisji.

Przy ustępie 12. stawia poseł Skrzyński następującą poprawkę:

«Kraj nasz obawiać by się musiał o swą przyszłość, gdyby jak dotąd było, nie miał i nadal prawa stanowienia o własnych sprawach i potrzebach życia publicznego. Dalsze odmawianie krajowi prawa tego zagrażałoby mu zupełnym rozstrojem». Sprawozdawca zgadza się z poprawką którą Izba przyjmuje. Ustęp 13. przyjęty bez dyskusji. Tak samo ustęp 14. Przy ustępie 15. stawia poseł Skrzyński poprawkę następującej treści:

«Do ciebie zaś Najjaśniejszy Panie, Najmiłościwszy Cesarzu i Królu nasz, udajemy się z unizoną prośbą abyś łaskawie uwzględnić raczył życzenia i potrzeby kraju naszego.

W Twojej głębokiej mądrości, w Twojej opiekuńczej a równej dla wszystkich troskliwości pokładamy Najjaśniejszy Panie naszą nadzieję i ufność». Poprawka jest poparta a następnie przez Izbę przyjęta.

Ustęp końcowy przyjęty bez dyskusji.

Następuje trzecie czytanie. Adres w trzecim czytaniu jednomyślnie przyjęty.

Sprawozdawca komisji poseł Grocholski oświadcza następnie, że uchwalonemi co dopiero wnioskami załatwione są petycje l. 173 o uchwalenie wniosku posła Smolki, podpisywana we Lwowie. Petycja Radnych gminy Ułyčno o przyjęcie wniosku posła Smolki liczba 292 Petycja ohywateli powiatu Rudeńskiego w tym samym przedmiocie l. 542.

Z porządku dziennego przechodzi Izba do wyboru posłów do Rady Państwa; a mianowicie do wyboru posła Hausnera. Skrutatorowie: Trzeciecki, Rogawski, Hönigsman, Tomuś, Kosiński, Szeleszczyński, Wyrobek, Tarnowski Jan, Kulik. Rezultat wyboru ogłoszony będzie na następnem posiedzeniu.

Następne posiedzenie w Piątek d. 25. Września o godzinie 10.

Posiedzenie zamknięte o godzinie 9.

Porządek dzienny.

1. Wybór delegatów do Rady Państwa.
2. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborach posłów.
3. Pierwsze czytanie wniosku rządowego o pożyczce krajowej 350.000 złr. z r. 1868.
4. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego o fundacyi ś. p. Czajkowskiego.
5. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego o wypagrodzenie członków Rady szkolnej.
6. Sprawozdanie komisji, o wniosku rządowym w sprawie wolności dzielenia własności gruntowej.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz

J. Szujski w. r.

Sekretarz

Ks. Barewicz w. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 24. września 1868.

290. Gmina Rudki przez posła Popiela o przyzwolenie na pobieranie czopowego od napojów spirytusowych.
291. Gmina Chyrów przez posła Popiela, o przeniesienie rogatek w Chyrowie za obręb miasteczka.
292. Wydział powiatowy w Rohatynie przez posła hr. Golejewskiego, o stały fundusz do podwyższenia dotacyi nauczycieli szkół ludowych.
293. Tenże Wydział przez posła hr. Golejewskiego, o zaprowadzenie ksiąg hypotecznych.
294. Wydział powiatowy w Gródku przez posła Niezabitowskiego, o uwolnienie tego powiatu od opłaty dodatku do podatku gruntowego.
295. Zwierzchność gminy w Kolbuszowy górnej przez posła Kulika, o uwolnienie od datków na fundusz zapasowy parafialny.
296. Taż zwierzchność przez posła Kulika, o zniesienie targowego w Kolbuszowy.
297. Zwierzchność gminy Kolbuszowy dolnej i Świerczowa przez posła Kulika, o zniesienie targowego w Kolbuszowy.
298. Taż sama przez posła Kulika, przeciw opłacie na rzecz funduszu zapasowego parafialnego.
299. Zwierzchność gminy Nowawieś przez posła Kulika, o zniesienie opłaty targowego w Kolbuszowy.
300. Taż zwierzchność przez posła Kulika, o uwolnienie od płacenia na fundusz zapasowy parafialny.
301. Grabczyński Józef, właściciel części dóbr Jasienna przez posła Trzecieckiego, użala się na po krzywdzenie go przy indemnizowaniu serwitutów i żąda rewizyi tej czynności.
302. Nauczyciele szkoły w Horodence przez posła Cieńskiego, o udzielenie zapomogi i polepszenie ich dotacyi.
303. Ks. Łukowiecki Jan, pleban gr. kat. w Harasymowie przez posła Cieńskiego, użala się na opłatę myta w miasteczku Obertyn, nieprawnie nałożonego.
304. Gminy starostwa powiatowego w Stanisławowie i Rohatynie, przez posła Kamińskiego, o przeniesienie siedziby starostwa z Bohorodczan do Halicza.
305. Gmina miasta Halicza przez posła Kamińskiego o przeniesienie siedziby starostwa z Bohorodczan do Halicza.

306. Wydział powiatowy w Limanowy przez posła Ziemiałkowskiego przedstawia potrzebę zmiany w ustawach o kokurencyi kościelnej i o zapasowym funduszu parafialnym.

307. Tenże Wydział przez posła Ziemiałkowskiego przedstawia potrzebę zmiany w ustawach gminnej, o obszarach dworskich, o reprezentacji powiatowej i odośnych ordynacyi wyborczych.

308. Gmina miasta Zatora przez posła Zbyszewskiego o przydzielenie zabudowań dworskich, zamek i folwarki wraz z wszelkimi innymi budynkami i gruntami do gminy miasta Zatora.

Index of the year 1908

Wydział powiatowy w Limanowy przez posła Ziemiałkowskiego

- 306. Wydział powiatowy w Limanowy przez posła Ziemiałkowskiego przedstawia potrzebę zmiany w ustawach o kokurencyi kościelnej i o zapasowym funduszu parafialnym.
- 307. Tenże Wydział przez posła Ziemiałkowskiego przedstawia potrzebę zmiany w ustawach gminnej, o obszarach dworskich, o reprezentacji powiatowej i odośnych ordynacyi wyborczych.
- 308. Gmina miasta Zatora przez posła Zbyszewskiego o przydzielenie zabudowań dworskich, zamek i folwarki wraz z wszelkimi innymi budynkami i gruntami do gminy miasta Zatora.

Protokół

dwudziestego trzeciego posiedzenia 2. sesji 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z d. 25. września 1868.

Początek posiedzenia o godzinie 10. minut 35.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: Barewicz; Szujski, St. Tarnowski, Pfeiffer.

Posłów 108,

Ze strony rządu c. k. Radca Namiestnictwa Bartmański.

Protokół 22 posiedzenia odczytany przez sekretarza Tarnowskiego przyjęty bez zarzutu.

Sekretarz Tarnowski czyta dalszy ciąg spisu petycyj wniesionych do dnia 25. b. m.

Sekretarz Tarnowski czyta pismo prezydium Namiestnictwa z d. 25 września 1868., l. 39 — zawiadamiające Ks. Marszałka, że Najwyższem postanowieniem z 24. września 1868, zapowiedziana podróż Najjaśniejszych Państwa do Galicji została odroczoną.

Posel Rogawski ogłasza rezultat wyboru delegata do Rady państwa z kurji Izb handlowych. Głosujących 105 — poseł Helcel otrzymał głosów 72 zatem wybrany.

Z porządku dziennego przystępuje Izba do wyboru delegatów do Rady Państwa.

Marszałek zarządza wybór jednego członka Rady Państwa z kurji gmin wiejskich, powiatów Brzeżany, Przemysłany, Bóbrka, Chodorów, Rohatyn, Bursztyn, Podhajec, Kozowa.

Skrutatorowie: Podlewski, Tyszkowski, ks. Ozarkiewicz, Rutowski, Jerzy Czartoryski, Puszkarcz, Ławrowski, dalej wybór jednego członka z kurji gmin wiejskich powiatów: Stanisławów, Halicz, Bohorodczany, Sołotwina, Manasterzyska, Buczacz, Nadworna, Delatyn, Tyśmienica, Tłumacz — Skrutatorowie: Hausner, Guszalewicz, Sulikowski, Krzczunowicz, Szeleszczyński, Rutowski, Cywiński, Kowalski, Krasicki.

Nareszcie wybór 7. delegatów do Rady Państwa z grona posłów większych posiadłości — Skrutatorowie: Jabłonowski, Gnoiński Jan, ks. Pawlików, Kocko, ks. Dietrich, Boczkowski, Mier, Fiehauser, Skrzyński, Tarnowski Jan, Kozłowski, ks. Pietruszewicz, ks. Dzerowicz.

Umieszczony na porządku dziennym wniosek rządowy o pożyczce krajowej 350.000 zlr. z r. 1868. Izba odesła na wniosek posła Pietruskiego do komisji budżetowej. Następuje pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego o fundacyi ś. p. Hipolita Czajkowskiego. Sprawozdawca Wydziału krajowego poseł Pietruski wnosi: odesłać ten przedmiot do komisji budżetowej, do którego to wniosku Izba się przychyła.

Następuje pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego o wynagrodzenie członków krajowej Rady szkolnej — Sprawozdawca Wydziału krajowego poseł Pietruski wnosi odesłać ten przedmiot do komisji budżetowej — poseł Mayer zaś wnosi odesłać go do komisji edukacyjnej, która takowy odesłać ma ze swojemi uwagami wprost do komisji budżetowej.

Izba uchwała wniosek posła Majera — poseł Podlewski ogłasza rezultat wyboru delegata do Rady Państwa z kurji gmin wiejskich powiatów Brzeżany, Przemysłany, i t. d. Na 105, głosujących otrzymał poseł Makowicz głosów

86 zatem wybrany. Poseł Szeleszczyński ogłasza rezultat wyboru delegata do Rady Państwa z kurii gmin wiejskich powiatów Stanisławów, Halicz i t. d. Na 98 głosujących poseł Czackowski otrzymał 54 głosów, zatem wybrany.

Po przerwie 15. minut poseł Pawlików ogłasza rezultat wyboru 7. delegatów do Rady Państwa z grona posłów większych posiadłości. Głosujących 107., większość absolutna 54. Wybrani: Hubicki 91 głosów, Agopsowicz 81. Grocholski 66. Haller 55. Reszta głosów rozstrzelona. Gdy poseł Haller oświadcza iż mandatu do Rady Państwa przyjąć nie może, Ks. Marszałek zarządza powtórny wybór 4 delegatów. Po przerwie 15. minut poseł Mier ogłasza rezultat wyboru — na 97 głosujących otrzymali posłowie Jabłonowski 74 gł., Gnoiński Michał 67 gł., Bochenski 61 gł., Torosiewicz 57 zatem wybrani.

Poseł Pietruski zdaje imieniem Wydziału krajowego sprawę z wyborów poselskich.

Wydział krajowy wnosi: wybór ks. Gabryela Krzyżanowskiego na posła z gmin wiejskich powiatów Manasterzyska i Buczacz uznać za nieważny. Izba uznaje wybór ten za nieważny. Następuje sprawdzenie wyborów posłów Dymitra Koczyndyka i Macieja Stuglika, które Izba zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego uznaje za ważne. Wydział krajowy wnosi dalej wybór ks. Józefa Krasiekiego na posła gmin wiejskich powiatów: Kamionka, Busk, Olesko, uznać za nieważny. Izba przychyliła się do wniosku Wydziału krajowego, odrzucając wniosek posła Kowalskiego odroczenia głosowania do dalszego dochodzenia i sprawdzenia rzeczy, za pośrednictwem Namiestnictwa.

W sprawie niedokonanego wyboru posła z okręgu wyborczego gmin wiejskich powiatów Skalat, Grzymałów, Izba uchwała na wniosek Wydziału krajowego wezwać e. k. prezydium Namiestnictwa do ponownego rozpisania wyboru posła w okręgu wyborczym gmin wiejskich powiatów Skalat — Grzymałów.

Następuje sprawozdanie komisji o wniosku rządowym w sprawie wolności obrotu własnością ziemską. Sprawozdawca poseł Kabat. Do §. 1. stawia poseł Wodzicki Henryk poprawkę, do której przyłącza się poseł Kaminski. §. 1. ma brzmienie: przepisy i ustawy polityczne ograniczające wolność rozrządzania własnością ziemską, dzielenia, łączenia takowej, tracą moc obowiązującą. Poseł Gnoiński Michał stawia dodatek po słowie «łączenia i »nabywania«, który to dodatek poseł Wodzicki Henryk przyjmuje do swej poprawki. Poprawka posła Wodzickiego upada, a utrzymuje się §. 1. podług wniosku komisji — utrzymują się niemniej §. 2. 3. 4. 5. 6. wniosku komisji tudzież tytuł i ustęp. Izba uchwała trzecie czytanie z uwolnieniem sprawozdawcy od czytania i przyjmuje ustawę tyczącą się wolności obrotu własnością ziemską w trzecim czytaniu jak następuje:

U s t a w a

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, tycząca się wolności obrotu własnością ziemską.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Przepisy i ustawy polityczne, ograniczające wolność obrotu własnością ziemską tracą moc obowiązującą.

§. 2.

Znosi się niepodzielność posiadłości ziemskich, jaka istnieje na mocy przepisów i ustaw politycznych.

§. 3.

Właściciel posiadłości ziemskiej może rozrządzać jakąkolwiek jej częścią bez zezwolenia władz politycznych.

§. 4.

Właściciel posiadłości włościańskiej nie jest obowiązany sam na niej gospodarować.

Równoczesne posiadanie kilku posiadłości włościańskich, tudzież równoczesne posiadanie posiadłości włościańskiej i własności ziemskiej innego rodzaju, nie ulega nadal żadnym prawnym ograniczeniom.

§. 5.

Ustawa niniejsza nie narusza ograniczeń prawa wolnego rozrządzania własnością ziemską, zasadzających się na prawie prywatnem — ani ograniczeń prawa rozrządzania własnością gminną, zawartych w przepisach ustawy gminnej — ani nareszcie ograniczeń co do podzielności lasów gminnych (ustęp pierwszy §. 21. ustawy lasowej z dnia 3. grudnia 1852. Dz. P. P. nr. 250) i co do podzielności lasów, które tak jak lasy gminne mają być uważane (§. 31.

ces. pat. z dnia 5. lipca 1853. Dz. P. P. nr. 130.). Również pozostają nietknięte przepisy względem utrzymywania ewidencji stanu posiadania w celu opodatkowania.

§. 6.

Memu Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Memu Ministrowi Sprawiedliwości polecam wykonanie niniejszej ustawy.

Zamknięcie posiedzenia o godzinie 2. Następne posiedzenie dziś wieczór o godzinie 6.

Porządek dzienny.

1. Pierwsze czytanie wniosku p. Kabata o obowiązkowym składaniu datków na fundusz szkół ludowych.
2. Wybór członka do Wydziału krajowego z całego Sejmu.
3. Sprawozdanie komisji administracyjnej o kosztach leczenia ubogich chorych.

Leon Książę Sapicha w. r.

Sekretarz

J. Szujski w. r.

Sekretarz

Ks. Barewicz w. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 25. września 1868.

309. Wydział powiatowy w Skalacie przez posła Grocholskiego, o zniesienie opłaty spadkowej.
310. Wydział powiatowy w Gorlicach przez p. Trzecieckiego, o zmianę w ustawach, gminnej, o reprezentacji powiatowej i odnośnych ordynacji wyborczych.
311. Tenże Wydział przez p. Trzecieckiego, o zaprowadzenie ksiąg hipotecznych.
312. Tenże Wydział przez p. Trzecieckiego, aby nauczyciele szkół ludowych pohierali płacę z kas Rad powiatowych i aby wyznaczyć fundusz ku wspieraniu gorliwych nauczycieli.
313. Tenże Wydział przez p. Trzecieckiego, o usunięcie niejasnych ustępów w ustawie szkolnej.
314. Wydział powiatowy w Brzozowie przez p. ks. Stępka, o zmianę w ustawie drogowej.
315. Gminy Krzeczów, Tenczyn, Skomielna, Rabki i inne, przez p. Zborowskiego, ażeby spisywanie aktów pertraktacyj spadkowych powierzano zwierzchnościom gminnym.
316. Gminy Krzeczów, Skomielna, Rabka, Zaryte, Słonne i inne przez p. Zborowskiego, użalają się na uciążliwą opłatę 17¹/₂ cent. woźnym sądowym za doręczenia.
317. Rada powiatowa w Przemyslanach przez posła Grocholskiego, o uchwalenie zmiany w ustawie gminnej i o reprezentacji powiatowej.
318. Wydział powiatowy w Starem mieście przez p. Zyplikiewicza, o otworzenie na nowo żupy sólnej w Starej soli.
319. Gminy Kamionka, Cierpisz i Ruda przez p. Kulika, użalają się na opłatę na fundusz parafialny zapasowy, na zniesienie służebnictwa lasowego i na nałożenie dodatku na potrzeby Rad powiatowych.
320. Gmina Huta przez posła Kulika, o zniesienie opłaty na fundusz zapasowy parafialny.
321. Gmina Przedbóź przez p. Kulika, o zniesienie opłaty na fundusz parafialny i opłaty targowego w miasteczku Kolbuszowy.
322. Kobiela Józef przez p. Zyplikiewicza, o powstrzymanie wyroku, którym jest zasądzony na jednodniowy areszt.
-

Protokół

dwudziestego czwartego posiedzenia 2. sesji, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 25. września 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 6¹/₂.

Obecni: JO. Książę Marszałek.

Sekretarze: Barewicz, Pfeiffer, Szujski, Tarnowski.

Ze strony rządu c. k. Radca Namiestnictwa: Bartmański.

Posłów 102

Sekretarz Pfeiffer czyta protokół, który Izba bez poprawek przyjmuje.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku posła Kabata, o obowiązkowym składaniu datków na fundusz szkół ludowych.

Wnioskodawca żąda, ażeby jego wniosek odesłano do komisji edukacyjnej. Wniosek upada.

Następuje wybór członka Wydziału krajowego z całego Sejmu na miejsce M. Kraińskiego. Na skrutatorów wezwani: L. Wodzicki, ks. Guszalewicz, Kabat, Rekas, ks. Sulikowski, Popiel, ks. Sanguszko, Sawczyński, Ławrowski, Bodnar, Pietruski, Hoszard.

Książę Sanguszko donosi o rezultacie wyborów. Na 101 głosów miał poseł Kozłowski 1 głos, Kamiński 1 Krzeczunowicz 1, Borkowski 1; 97 głosów otrzymał Maurycy Kraiński.

Z porządku dziennego przychodzi sprawozdanie komisji administracyjnej o kosztach leczenia ubogich chorych. Przeciw sprawozdaniu mówi poseł Popiel — za sprawozdaniem posłowie Gniewosz i Dzwonkowski.

Po zamknięciu dyskusji zabierają głos posłowie Popiel i Pilipów przeciw — posłowie Kowbasiuk i Smolka za sprawozdaniem. Członek Wydziału poseł M. Kraiński odpiera zarzuty czynione Wydziałowi przez posła Popiela o administrację szpitalów. Po przemówieniu sprawozdawcy posła Zborowskiego następuje szczegółowa rozprawa nad ustawą o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich w szpitalach publicznych.

Paragraf 1. i 2. przyjęte.

Poseł Kraiński żąda dodania do §. 3: «Niniejsza ustawa wchodzi w życie w trzy miesiące po jej ogłoszeniu». § 3. wedle wniosku posła Kraińskiego, tytuł i pierwszy ustęp przyjęte.

Ustawa w trzecim czytaniu z uwolnieniem od czytania przyjęta.

U s t a w a

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich w szpitalach publicznych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego rozporządzam co następuje:

I.

Gminy Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego są obowiązane zwracać funduszowi krajowemu połowę kosztów leczenia i utrzymania (taxy szpitalnej) przynależnych swoich ubogich w publicznych szpitalach Państwa Austriackiego.

II.

Niniejsza ustawa nie narusza przepisów co do zwrotu kosztów za leczenie i utrzymanie ubogich obłąkanych i położnic.

III.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie w 3miesiące po jej ogłoszeniu.

Następujące posiedzenie w poniedziałek 28 września.

Porządek dzienny.

1. Sprawozdanie komisji edukacyjnej o seminariach nauczycielskich.
2. Sprawozdanie komisji administracyjnej, o wniosku Wydziału krajowego względem uwolnienia budynków nowo wybudowanych od dodatku do podatku.
3. Sprawozdanie komisji administracyjnej o polityce drogowej.
4. Sprawozdanie komisji administracyjnej, o petycjach tamże przydzielonych.
5. Sprawozdania komisji petycyjnej.

Leon książę Sapieha. w. r.

Sekretarz

J. Szujski w. r.

Sekretarz

ks. Barewicz w. r.

Protokół

dwudziestego piątego posiedzenia 2. sesji 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z d. 28. września 1868.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz; Dr. Emil Pfeiffer, Józef Szujski, St. Tarnowski,

Komisarz rządowy Radca Namiestnictwa: Bartmański.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 92 w ciągu posiedzenia 102.

Początek posiedzenia o godzinie 10. minut 40.

Sekretarz Szujski czyta protokół ostatniego posiedzenia, a po przyjęciu onego bez zarzutu, czyta dalszy ciąg spisu petycyi do dnia 28. września od l. 323 do l. 342.

Następnie odczytuje protest posła Smolki przeciw temu, że przeszkodzono mu motywować wniosek co do odroczenia wyborów do Rady Państwa. Protest ten stosownie do regulaminu ma być umieszczony w protokole.

Brzmi on jak następuje:

«Gdy na posiedzeniu Sejmu krajowego z 25. września 1868. r. dano do wiadomości odroczenie przyjazdu Najjaśniejszych Państwa zażądałem głosu i wypowiedziałem: («Postanowienie najwyższe dopiero odczytane dotknęło niezawodnie bardzo boleśnie każdego z nas i kraj cały») — przerwano mi mowę moją uwagą: że uwiadomienie rzezone nie może być przedmiotem dyskusyi.

Odpowiedziałem: że o tem wiem, że zaś odnośnie do tego zawiadomienia chcę postawić wniosek naglący: aby wybory do Rady Państwa były odroczone, pragnąc wypowiedzieć że niewypada wyborem delegatów do Rady Państwa wspierać systemu i Ministerstwa, które widocznie usiłuje zapobiedz życzliwemu Najjaśniejszym Państwa zbliżeniu się do kraju.

Przerwano mi motywowanie mego wniosku uwagą: że wniosek winien być na piśmie złożony do łaski marszałkowskiej.

Gdy stosując się do tego wezwania wniosek mój pisałem i napisawszy go w treści następującej: (Wniosek naglący: odnośnie do danego nam zawiadomienia o odroczeniu podróży Najjaśniejszych Państwa, Sejm raczy uchwalić: Wybory do Rady Państwa odracza się) wniosek ten do łaski marszałkowskiej złożyłem, zabrał głos poseł Krzczunowicz, postawił wniosek: aby wybory do Rady Państwa odroczone były celem porozumienia się co do osobistości wybrać się mających delegatów i umotywował swój wniosek bez przeszkody, lubo wniosku nie podał na piśmie i nie żądano poprzedniego poparcia jego wniosku.

Mnie zaś nie pozwolono umotywować mego wniosku, chociaż postawiłem tenże pierwaj, chociaż złożyłem go na piśmie, chociaż według dotychczasowej naszej praktyki parlamentarnej, winien był być przypuszczonym co najmniej do umotywowania tak, jak to wolno było posłowi Krzczunowiczowi.

Widzę się przeto zniewolonym zastrzedz się przeciw takiemu postępowaniu, sprzeciwiającemu się regulaminowi i dotychczasowej używalności naszej parlamentowej, a to celem zawarowania sobie wolności głosu, przysługującej mi zarówno jak każdemu innemu posłowi. Wnosząc przeto protest niniejszy upraszam o tegoż zamieszczenie do dzisiejszego protokołu.

Lwów d. 28. września 1868.

Sekretarz ks. Barewicz czyta interpelację posła Manasterskiego i 32 posłów, następującej treści:

«1. Czy wysoki Rząd niebyłby skłonny ogłosić gminom w sposób zrozumiały patentów o Jura stolae

2. Czyby dalej wysoki Rząd nie zechciał dla uspokojenia ludności oświadczyć jak daleko układy z przewielebnymi ordynatami doprowadzone zostały i kiedy dotyczące przedłożenie przed wysoki Sejm wniesionem będzie».

Komisarz rządowy oświadcza że na interpelację tę odpowie na jednym z najbliższych posiedzeń, tymczasem zaś odpowiada na dawniejszą interpelację posła Niezabitowskiego i innych w przedmiocie funduszów stypendyalnych.

«Układy pomiędzy rządem a Wydziałem krajowym względem oddania tych funduszów w zarząd Wydziału krajowego — Wydział krajowy gotów był przyjąć zarząd ten na siebie, wszelako pod tym warunkiem żeby rozdawnictwo tych stypendyów jemu było oddane. Świeżo zaś nadszedł reskrypt Ministra oświecenia który warunek ten przyjmuje, a przeto oddanie tych funduszów w zarząd Wydziału krajowego może nastąpić już w najkrótszym czasie».

Sekretarz Szujski odczytuje pismo posła Michała Gnoińskiego do Marszałka w którym tenże poseł oświadcza, że postawiony w konieczności wyboru pomiędzy czynnością w Radzie Państwa a obowiązkami swojemi w Dyrekcji Towarzystwa kredytowego, zmuszonym się widzi złożyć mandat do Rady Państwa. Marszałek oświadcza że wybór uzupełniający odbędzie się na jednym z najbliższych posiedzeń.

Izba przystępuje do porządku dziennego, a mianowicie do sprawozdania komisji edukacyjnej o seminariach nauczycielskich.

Sprawozdawcą poseł Sawczyński.

Przy rozprawie ogólnej zabierają głos przeciw wnioskowi komisji posłowie: Janowski, ks. Pawlików; za wnioskiem Czerkawski. Następuje zamknięcie dyskusji, — zapisani jeszcze do głosu posłowie: Golejewski, Skrzyński, Kowalski. Po tych przemawia Komisarz rządowy i sprawozdawca.

Po skończeniu rozprawy ogólnej Marszałek zawiesza posiedzenie do godziny 6.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6. minut 30.

Posłów obecnych przy otwarciu 81.

W ciągu posiedzenia 99.

Sekretarz Tarnowski czyta interpelację posła Dzwonkowskiego i 23. posłów do przewodniczącego komisji propinacyjnej następującej treści:

«Ze względu że bieżąca sesja sejmowa według wszelkiego prawdopodobieństwa zbliża się już do końca, ze względu dalej że załatwienie sprawy propinacyjnej jest jedną z potrzeb istotnych i nagłych i że dalsza w tej sprawie odwłoka mogłaby pociągnąć za sobą złe skutki,

zapytują podpisani pana przewodniczącego komisji propinacyjnej jak daleko komisya ta w pracach swoich postąpiła i kiedy ze sprawozdaniem swoim przed Izbą wystąpi?».

Z porządku dziennego przechodzi Izba do rozprawy szczegółowej nad sprawozdaniem komisji edukacyjnej o seminariach nauczycielskich.

Przy §. 1. zabiera głos poseł Pietruski i wnosi następującą poprawkę: zamiast «a to na teraz w liczbie dotychczasowych 7. preparand» umieścić słowo: «a to na teraz w liczbie 5». Wniosek ten jest poparty.

Ks. Pawlików wnosi: zamiast nazwy «seminaryów», używać nazwy «kursów pedagogicznych». Wniosek ten jest poparty. Oprócz tego stawia ks. Pawlików poprawkę: po słowach «siedmiu preparand» umieścić słowa «i w miejscach w których dotąd istniały». Poprawka ta jest poparta.

W razie gdyby poprawka ta upaść miała, zapowiada ks. Pawlików poprawkę ewentualną następującą treści: po słowach «7. preparand» dodać «pod tym warunkiem ażeby we Lwowie została jedna ruska, a jedna polska preparanda i żeby poza Lwowem były jeszcze ustanowione w części kraju wschodniej, a to według możliwości w miejscach gdzie teraz takie były dwie preparandy ruskie».

Poseł Mayer jako przewodniczący komisji przychyła się jej imieniem w części do wniosku posła Pietruskiego i wnosi następującą poprawkę: «a to w liczbie dotychczasowych siedmiu preparand. z których 5. ma być zaprowadzonych niezwłocznie, dwie inne w miarę uzyskanego funduszu». Poseł Pietruski cofa swój wniosek. Poseł Skrzyński go podnosi. Pod głosowanie przychodzi naprzód wniosek ks. Pawlikowa o zmianę nazwy i upada. Następnie wniosek ks. Pawlikowa ażeby seminaria zaprowadzone były w miejscach w których dotąd istniały preparandy, i takż upada; dalej wniosek ewentualny ks. Pawlikowa który zostaje w mniejszości. Wniosek posła Skrzyńskiego upada. Pierwszy ustęp pierwszego paragrafu przyjęty według wniosku komisji z poprawką posła Mayera.

Do ustępu 2. tego paragrafu stawia ks. Pawlików następującą poprawkę, «seminarya te będą o trzech całorocznych kursach. Wyjątkowo mogą być przypuszczonymi do examinu kandydaci, którzy odbyli dwa lata kursu preparandowego, a według uznania Rady szkolnej». Poprawka ta jest poparta.

Przy głosowaniu upada poprawka ks. Pawlikowa, utrzymuje się ustęp podług wniosku komisji. Tak samo ustęp trzeci.

Przy §. 2 stawia ks. Pawlików następującą poprawkę: zamiast końcowych słów ma być położone «będzie kurs preparandoryi połączony ze szkołą główną teraz już istniejącą».

Wniosek ten jest poparty. Przy głosowaniu poprawka ta upada — paragraf przyjęty podług wniosku komisji.

Przy § 3. wnosi poseł Golejewski, ażeby dalsze paragrafy począwszy od 3. przyjęte były en bloc. Poseł Kowalski wnosi ażeby w §. 3. opuścić punkt 12. (wiadomości o konstytucyi krajowej ze szczególnem uwzględnieniem instytucyi autonomicznych.)

Wniosek posła Golejewskiego jest poparty. Poseł Rutowski stawia do §. 3. dwie poprawki: ażeby w punkcie 10. zamiast słów «nauka o szkolnictwie», położyć słowa «nauka o szkole» — w punkcie zaś 11. po słowie «z statystyki» dodać słowo «osobliwie». Poprawki te są poparte. Ks. Pawlików wnosi w ostatnim ustępie po słowach «zakład głuchoniemych» dodać słowa «ślepych lub ochronki». Poprawka ta jest poparta. Dyskusya zostaje zamkniętą. Po zamknięciu dyskusyi zabiera głos poseł Koczyński i sprawozdawca. Poseł Rutowski cofa swoje poprawki. Przychodzi pod głosowanie wniosek posła Golejewskiego o przyjęcie dalszych paragrafów ustawy, włącznie z trzecim (en bloc). Ustawa przyjęta w drugim czytaniu en bloc. Poseł Golejewski wnosi 3. czytanie. Ustawa w 3. czytaniu przyjęta jak następuje.

U s t a w a

obowiązująca Królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o seminaryach nauczycielskich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Meggo Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

W Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem założone będą seminarya nauczycielskie jako osobne zakłady, mające na celu kształcenie kandydatów na nauczycieli dla szkół ludowych wiejskich i miejskich, a to na teraz w liczbie dotychczasowych siedmiu preparand, z których pięć ma być zaprowadzonych niezwłocznie, dwa inne w miarę uzyskanego funduszu.

Seminarya te będą bądź wyższemi o trzech, bądź niższemi o dwu całorocznych kursach.

Rodzaj seminaryów i miejsca, w których będą umieszczone, oznaczy Rada szkolna krajowa.

§ 2

Dla odbywania ćwiczeń praktycznych w nauczaniu i nabywaniu wprawy w obchodzeniu się z młodzieżą, tudzież dla bezpośredniego obznajomienia seminarzystów z urządzeniem, trybem i zawiadowaniem szkołą, połączona będzie z każdym seminaryum szkoła ludowa.

§. 3.

W seminaryach wyższych wykładane będą następujące przedmioty obowiązkowe:

1. Nauka religii.
2. Język polski.
3. « ruski.
4. « niemiecki.
5. Arytmetyka z uwzględnieniem rachunkowości przemysłowo — rolniczej.
6. Geometrya.
7. Geografia i historia z szczególnem uwzględnieniem kraju ojczystego.
8. Nauki przyrodnicze, przedewszystkiem w zastosowaniu do gospodarstwa wiejskiego, do technologii, tudzież zachowania zdrowia człowieka.
9. Psychologia jako nauka przygotowania do

10. Pedagogiki w połączeniu z dydaktyką i nauką o szkolnictwie.
11. Najpotrzebniejsze wiadomości z nauki o gospodarstwie społecznem objaśnione danymi ze statystyki krajowej i austriackiej.
12. Wiadomości o konstytucyi krajowej ze szczególnem uwzględnieniem instytucji autonomicznych.
13. Kaligrafia.
14. Rysunki.
15. Śpiew i muzyka.
16. Gimnastyka.

Jeżeli w miejscu, gdzie jest seminaryum, znajduje się zakład głuchoniemych, seminarzyści mają się obznajomić z metodą udzielania im nauki.

§ 4.

W seminaryach nauczycielskich niższych następujące przedmioty są obowiązkowe:

1. Nauka religii.
2. Język polski.
3. „ ruski.
4. „ niemiecki.
5. Arytmetyka i geometrya z uwzględnieniem zasad miernictwa praktycznego.
6. Geografia krajowa i powszechna, historia krajowa w zarysie w połączeniu z wiadomością o konstytucyi krajowej i instytucji autonomicznych.
7. Elementarne wiadomości z nauk przyrodniczych.
8. Rolnictwo i ogrodnictwo praktyczne.
9. Powinności nauczyciela wiejskiego co do wychowywania młodzieży i udzielania nauki
10. Kaligrafia i początki rysunku geometrycznego.
11. Śpiew.
12. Gimnastyka.

§ 5.

Nauka gry na organach, tudzież rytuałów kościoła gr. kat. będzie obowiązkową dla uczniów, którzy się na nią zapisawszy odpowiednie okażą zdolności.

§ 6.

Uczniowie wyznań akatolickich pobierają naukę religii prywatnie i obowiązani są tak przy rocznych promocyjach, jak przy egzaminie po ukończeniu seminaryum wykazać się świadectwem przełożonych swojego wyznania, że posiadają odpowiednie wiadomości religii.

§ 7.

Dla uczniów starozakonnych ustanawia się do nauki religii i języka hebrajskiego nauczyciela osobnego przy seminaryach wyższych. Uczniowie seminaryów niższych wykazą się świadectwami przełożonych jak akatolicy (§ 6).

§ 8.

Szczegółowy rozkład nauk na kursy i tygodniowe godziny tudzież zakres każdego przedmiotu naukowego wskaże Rada szkolna krajowa w osobnej instrukcyi.

§ 9.

Do wykładów w seminaryach użyty będzie język polski i ruski w takim stosunku, jaki Rada szkolna krajowa dla każdego seminaryum uzna za odpowiedni.

§ 10.

Koszta założenia i utrzymania seminaryów nauczycielskich, tudzież zaopatrzenia ich w potrzebne przybory naukowe, ponosi fundusz szkół normalnych.

§ 11.

Przy seminaryach nauczycielskich wyższych ustanawia się następujące posady:

Dyrektora, trzech nauczycieli i katechety;

Przy seminaryach niższych posady.

Dyrektora, dwu nauczycieli i katechety.

Przy seminariach wyższych, we Lwowie lub Krakowie umieszczonych, pobierać będą :

Dyrektorowie po 1200 złr. w. a. płacy rocznej.

Nauczyciele „ 1000 „ „ „ „

Katecheci „ 800 „ „ „ „

przy takich samych seminariach po innych miastach :

Dyrektorowie po 1100 złr. w. a,

Nauczyciele „ 900 „ „

Katecheci „ 700 „ „

Przy seminariach niższych pobierać będą :

Dyrektorowie po 1000 złr. w. a.

Nauczyciele „ 800 „ „

Katecheci „ 600 „ „

Przy seminariach wyższych i niższych o uczniach różnych obrządków, ustanowieni będą dwaj katecheci z równą, w powyższej skali oznaczoną płacą.

Do każdego seminarium dodani będą według potrzeby pomocnicy, których liczbę i płacę oznaczy w każdym razie Rada szkolna krajowa.

Dyrektorowie i nauczyciele pobierać będą w pierwszych dwudziestu latach od otrzymania stałej posady przy seminarium zacząwszy co 5 lat dodatek w kwocie 100 złr. a. w.

§. 12.

Nauczyciele i katecheta (lub katecheci) pod przewodnictwem dyrektora, pod którego zarządem zostaje i szkoła do seminarium przyłączona, tworzą zgromadzenie nauczycielskie, którego prawa i obowiązki opisze Rada szkolna krajowa.

§. 13.

Seminaria nauczycielskie należą do kategorii szkół średnich; a dyrektorowie i nauczyciele przy nich stale umieszczeni liczą się do tej samej klasy dyet, co dyrektorowie i nauczyciele szkół średnich.

§. 14.

Mianowanie dyrektorów, nauczycieli i pomocników przy seminariach, tudzież ich czasowe lub stałe oddalenie i przenoszenie na stau spoczynku, należy do Rady szkolnej krajowej, jako najwyższej nad seminariami nauczycielskimi władzy nadzorczej, dyscyplinarnej i wykonawczej

Kwalifikacją, jaką się wykazać mają dyrektorowie i nauczyciele przy seminariach, określi na teraz Rada szkolna krajowa.

Wpływ biskupów na mianowanie katechetów, tudzież ich udział w zatwierdzeniu książek do nauki religii, pozostaje nielknięty.

§. 15.

Uczeń zgłaszający się o przyjęcie do seminarium nauczycielskiego powinien :

- 1) mieć ukończonych przynajmniej lat 16;
- 2) być wolnym od jawnych wad fizycznych, któreby przeszkadzały w przyszłym zawodzie,
- 3) wykazać się zaświadczeniem moralności i skreślić przebieg życia, a wreszcie
- 4) poddać się egzaminowi wstępnemu. Egzamin ten, ustny i pisemny, który bliżej określi Rada szkolna krajowa, ma okazać stopień rozwoju umysłowego, odpowiedni wiekowi ucznia i dostateczne przygotowanie do pobierania nauk, w seminarium przepisanych.

§. 16.

Przyjęcie do seminarium odbywa się z początkiem roku szkolnego.

W ciągu roku zezwolić może wyjątkowo na przyjęcie ucznia tylko Rada szkolna krajowa.

Kandydaci starsi, od 18 lat począwszy, mogą być przyjęci na kurs wyższy do seminarium na mocy egzaminu wstępnego i dopełnienia warunków pod 1. 2. i 3. §. 16. wymienionych.

Każdy uczeń wstępujący do seminarium płaci 4 złr. w. a. na powiększenie zbiorów naukowych zakładu.

§. 17.

Z końcem roku szkolnego postanawia zgromadzenie nauczycieli pod przewodnictwem dyrektora o promocyi uczniów do kursu wyższego.

Uczniowie nie kwalifikujący się do promocyi powtarzać mogą kurs tylko przez rok jeden.

§. 18.

Po ukończeniu ostatniego kursu seminaryum uczeń podda się egzaminowi, celem uzyskania świadectwa uzdolnienia na kandydata do stanu nauczycielskiego.

Egzamina stanowiące o uzdolnieniu abiturjentów odbywają się przy każdym seminaryum z końcem roku szkolnego przed komisją, mianowaną przez Radę szkolną krajową w sposób, który też Rada bliżej określi.

Uzdolnienie przyznane będzie abiturjentom podług rodzaju seminaryum, w którym pobierali nauki.

§. 19.

Do składania egzaminów na kandydatów nauczycielskich przypuszczeni będą nie tylko uczniowie seminaryów, lecz i tacy, którzy się kształcili prywatnie.

Uczniowie prywatyści zgłaszający się do takich egzaminów, winni mieć wiek odpowiedni (ukończony przynajmniej rok 18, względnie 19.), wykazać się świadectwem moralności, a po złożonym z pomyslnym skutkiem egzaminie, odbyć w szkole do seminaryum przyłączonej przynajmniej trzechmiesięczną praktykę, poczem wydane im będzie świadectwo.

Duchowni, lub ukończeni teologowie, wykazawszy się dobrmi świadectwami nauk teologicznych, a zwłaszcza świadectwem pedagogiki, metodyki i katechetyki, mogą zostać pomocnikami lub tymczasowymi nauczycielami. Stałą posadę otrzymają po złożeniu egzaminu kwalifikacyjnego (§. 20),

§. 20.

Świadectwo uzdolnienia nadaje kandydatowi prawo do posady pomocnika lub tymczasowego nauczyciela przy szkole ludowej.

Po trzech a najdalej czterech latach praktyki w zawodzie nauczycielskim, winien każdy kandydat nauczycielski poddać się egzaminowi kwalifikacyjnemu.

Kandydat, który złożywszy egzamin uzdolnienia, przez trzy następne lata nie był w praktyce przy szkole publicznej, poddać się ma powtórnemu egzaminowi, jeśli chce otrzymać tymczasowe miejsce przy szkole.

Kandydat, który po trzech lub czterech latach praktyki w publicznym zawodzie nauczycielskim nie stawi się do egzaminu kwalifikacyjnego, lub go nie zda, traci uzyskane na mocy pierwszego egzaminu prawo do tymczasowego nauczycielstwa.

§. 21.

Osobne Komisye egzaminacyjne, każdorazowo przez Radę szkolną krajową mianowane, egzaminować będą kandydatów po odbytej praktyce dla udzielenia im stałej kwalifikacyi nauczycielskiej niższej lub wyższej podług przyznano im poprzednio uzdolnienia.

Komisye egzaminacyjne zbierać się będą co rok w terminach przez Radę szkolną krajową oznaczonych i na trzy miesiące wprzód publicznie ogłoszonych.

Miejsca, w których za każdym razem zbierać się będą komisye, tudzież program egzaminów kwalifikacyjnych, wskaże również Rada szkolna krajowa.

§. 22.

Do składania egzaminu kwalifikacyjnego i uzyskania stałej kwalifikacyi potrzebne jest zaświadczenie uzdolnienia na kandydata, odbyta przynajmniej trzechletnia praktyka w charakterze pomocnika lub tymczasowego nauczyciela przy szkole publicznej i zaświadczenie o nienagannem sprawowaniu się i pełnieniu obowiązków podczas praktyki, wydane przez odpowiednią zwierzchność szkolną.

§. 23.

Oprócz seminaryów nauczycielskich publicznych zakładane być mogą seminaria prywatne przez osoby, które się wykazały potrzebnem do tego uzdolnieniem.

Zakłady tego rodzaju, jeśli w punktach zasadniczych zgadzają się z planem seminaryjów publicznych, a dyrektorów i nauczycieli podają do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej, mogą być uznane za publiczne z prawem wydawania świadectw.

Nadzór nad takimi zakładami należy do Rady szkolnej krajowej.

§. 24.

Prócz punktów, powyżej w osobnych paragrafach wymienionych i Radzie szkolnej krajowej pozostawionych do załatwienia, taż Rada określi bliżej:

stosunek seminaryjów do szkół ludowych, do tychże seminaryjów przyłączonych, sposoby kształcenia dalszego nauczycieli już w zawodzie szkolnym ustalonych, warunki, pod jakimi uczeń z kursu seminaryjum niższego przejść może na kurs seminaryjum wyższego, lub kandydat ukończywszy seminaryjum niższe uzupełnić może wykształcenie swe w seminaryjum wyższem, przepisać miarę oceniania postępu uczniów i kandydatów, tudzież formę świadectw, wyda rozporządzenia normujące stan przejścia z dotychczasowych stosunków w stosunki nowe, jakie wynikną ze zaprowadzenia seminaryjów jako nowych zakładów nauczycielskich i trybu nowego kształcenia nauczycieli, a w ogóle oznaczy wszystkie bliższe szczegóły nieodłączne od zaprowadzenia nowych instytucyj i wyda podwładnym organom potrzebne do tej ustawy instrukcje.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji administracyjnej z wniosku Wydziału krajowego o uwolnienie budynków nowo - wybudowanych od dodatku do podatków. Sprawozdawca poseł Zborowski oświadcza że komisja administracyjna przyjęła wniosek Wydziału krajowego i w tem samem brzmieniu poddaje wniosek ten pod uchwałę Izby. Gdy we wniosku jest jeden tylko paragraf przeto rozprawy ogólnej nie ma. Wniosek komisji zostaje przyjętym. Poseł Badeni jako zastępca przewodniczącego w komisji propinacyjnej odpowiada na zamieszczoną powyżej interpelację i oświadcza że niebawem wyjdzie z komisji tej, wniosek, który Izbę o stanie tej sprawy objaśni.

Poseł Paszkowski imieniem komisji administracyjnej zdaje sprawę z petycji do komisji tej przekazanych a mianowicie: Liczba 191 petycja Rady powiatowej Brzeskiej o zaprowadzenie przymusowej ogólnej asekuracji ogniowej. Sprawozdawca wnosi: nad prośbą Rady powiatowej Brzeskiej przejść do porządku dziennego. Wniosek przyjęty. Tenże poseł zdaje sprawę z petycji (l. 243) komisji zdrojowisk w Szczawnicy o wydanie ustawy o wywłaszczeniu gruntów na rzecz zakładu zdrojowisk i wnosi:

1. «Petycję c. k. Naczelnika powiatu i przewodniczącego w komisji zdrojowej Szczawnickiej, właścicieli Szczawnicy i Miodzusia, lekarzy i gości zdrojowych. Sejm przekazuje Wydziałowi krajowemu:
po 1. dla zbadania w jakich warunkach mogłyby być wydawanemi przepisy mające na celu podniesienie zdrojowisk krajowych i usunięcia przeszkód miejscowych jakie podnoszeniu się ich obecnie stoją na zawadzie.
po 2. dla porobienia stosownych kroków w zakresie działania władz autonomicznych, a w razie potrzeby przedstawienia sejmowi odpowiednich wniosków. Wniosek przyjęty.

Poseł Agopsowicz zdaje sprawę imieniem komisji administracyjnej o petycji miasta Brodów l. 259/161 o dozwolenie nałożenia dodatku do podatku konsumcyjnego. i wnosi: «Wysoki Sejm raczy przejść nad tą petycją do porządku dziennego». Poseł Hönigsmann wnosi: «odesłać napowrót sprawę tę do komisji administracyjnej, ażeby ta za pośrednictwem Wydziału krajowego zażądała sprawozdania od Wydziału powiatowego w najkrótszej drodze, i ażeby na nowo zdała sprawę Sejmowi». Wniosek ten jest poparty. Przy głosowaniu upada wniosek posła Hönigsmanna. Izba przyjmuje wniosek komisji. Dalej zdaje sprawę tenże poseł z petycji Kazimierza Młodeckiego (l. 343/234 i wnosi: «przekazać petycję tę do Wydziału powiatowego Brodzkiego». Poseł Grocholski wnosi: «przejście nad tą petycją do porządku dziennego». Przy głosowaniu Izba przyjmuje wniosek p. Grocholskiego.

Posiedzenie zamknięte o godzinie 8. minut 50.

Przyszłe posiedzenie we Środę d. 30. września o godzinie 10.

Porządek dzienny.

1. Sprawozdanie komisji konstytucyjnej o wniosku rządowym do ustawy znoszącej postanowienia ograniczające udział niechrześcijańskich członków gminy w reprezentacji gminnej.

2. Sprawozdanie komisji administracyjnej o polityce drogowej.

3. Sprawozdanie komisji petycyjnej.

4. Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie wydzielenia gminy Półwieś z okręgu sądu powiatowego w Liszkach, a przydzielenia do okręgu miejsko - delegowanego sądu w Krakowie.

5. Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie zaprowadzenia niektórych zmian w terytoryalnych granicach niektórych c. k. sądów powiatowych.

6. Wybór członka do Rady Państwa z kurii większych posiadłości.

Leon Książę Sapicha w. r.

Sekretarz
Pfeiffer w. r.

Sekretarz
St. Tarnowski w. r.

Dalszy ciąg petycji

wniesionych do Sejmu po dzień 28. września 1868. r.

323. Szadra Daniło i Garnczarz Jurko z Lipiny, przez posła Morawskiego, aby rowów przy gościncu Belz-Jarosław, nie kopano ze szkodą ich gruntów.
324. Wydział powiatowy w Jasle, przez posła Dziewońskiego, aby kary pieniężne, nałożone na zwierzchności gminne, wpływały do kas rad powiatowych.
325. Tenże Wydział przez posła Dziewońskiego, o utrzymanie krajowej Rady szkolnej i szkół ludowych i średnich w zasadach autonomicznych.
326. Tenże Wydział przez p. Dziewońskiego, aby gminy we wszystkich sprawach własnego zakresu działania, wносиły apelacje i rekursa do władz autonomicznych.
327. Tenże wydział przez p. Dziewońskiego, o potrzebie rewizyi w ustawie gminnej w celu zaprowadzenia gmin zbiorowych.
328. Tenże wydział przez p. Dziewońskiego, o zmianę w ustawie drogowej.
329. Tenże wydział przez p. Dziewońskiego, przedstawia wniosek, względem oznaczenia na każdą milę drogi, stałej subwencji.
330. Tenże wydział przez p. Dziewońskiego, o powierzenie zwierzchnościom gminnym sporządzania aktów sądowych pośmiertnych.
331. Tenże wydział przez p. Dziewońskiego, żeby nauczyciele szkół ludowych pobierali płace z kas Rad powiatowych.
332. Tenże wydział przez p. Dziewońskiego, o uznanie drogi powiatowej Krosno-Rzeszów za drogę krajową.
333. Gmina Błoże górne, przez p. Ławrowskiego, o uwolnienie jej od składania dodatków na parafialny fundusz zapasowy.
334. Wydział powiatowy w Borszczowie, przez posła Podlewskiego, o założenie wyższego gimnazjum w Buczaczu.
335. Wydział powiatowy w Buczaczu, przez p. Podlewskiego, o założenie wyższego gimnazjum tamże.
336. Proboszcze z czterech dekanatów, przez p. księdza Sulikowskiego, o wytłumaczenie c. k. izbie ob-rachunkowej §. 4. ustawy o konkurencyi kościelnej.
337. Gminy Damaków, Bukuwice i Wola Domalkowska przez p. Kulika o zniesienie ustawy o funduszu parafialnym zapasowym.
338. Zwierzchność gminy miasta Tarnowa, przez posła Dra Pietruskiego, o zaprowadzenie tam se-minaryum dydaktycznego.
339. Janicki Władysław właściciel Stubna, przez p. Smolkę o zarządzenie, ażeby kanał rzeki Wiszni do ujścia samego mógł być dokończonym.
340. Jarecki Paweł przez p. Smolkę, o posadę woźnego albo droźnika, lub jakąkolwiek bądź inną.
341. Gmina miasta Kut, przez posła Agopsowicza o przeniesienie władz politycznych z Kosowa do Kut.
342. Rada powiatowa w Żyweu, przez posła Wolnego przedkłada skargę gmin Ślemien, Las, Kurów, Paneł i Giłowic, na notaryusza Nehego, w sprawach pertraktacyjnych.

Protokół

dwudziestego szóstego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 30. września 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10 $\frac{1}{2}$.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: Bawicz, Szujski, Tarnowski, St. Pfeiffer.

Komisarz rządowy Radca Namiestnictwa: Bartmański.

Posłów obecnych 117.

Protokół 25. posiedzenia, odczytany przez sekretarza Tarnowskiego — przyjęty, z odmianą stylistyczną §. 1. ustawy o seminariach nauczycielskich, w którym zamiast słów: «z których pięć ma być zaprowadzonych niezwłocznie» należy umieścić słowa «mianowicie pięć niezwłocznie». Sekretarz Tarnowski odczytuje dalszy ciąg spisu petycyj wniesionych do Sejmu do d. 30. września.

Izba udziela posłowi Landesbergerowi ośmiodniowe przedłużenie urlopu przez Ks. Marszałka już poprzednio udzielonego.

Sekretarz Tarnowski Stanisław czyta wniosek nagłący podpisany przez posła Golejewskiego i 70 posłów: Wysoki Sejm raczy uchwalić! Dla zapobieżenia głodowi i nędzy wynikłej z pogorzeli miasta Stanisławowa d 28 i 29. września 1868, upoważnia Wysoki Sejm Wydział krajowy do użycia odpowiedniej pieniężnej sumy nieprzewyższającej 15.000 złr. Poseł Polanowski stawia poprawkę «dla zapobieżenia głodowi i nędzy, wynikłej z pogorzeli miast: Stanisławowa, Krystynopola, Toporowa, Złotego Potoka, i Jezierny — upoważnia się Wydział krajowy do użycia z funduszu krajowego sumy do wysokości 20.000 złr. a, w. które po rozpatrzeniu rzeczywistych szkód, w stosunku do tychże rozdzieli».

Ks. Stępek wnosi: dodać do wyliczonych w poprawce posła Polanowskiego miast, także i «gminą Mrowla».

W skutek wniosku Ks. Marszałka, Izba uchwała odesłać wnioski posła Golejewskiego z poprawkami posłów Polanowskiego i Stęпка do komisji budżetowej z poleceniem zdania sprawy na najbliższem posiedzeniu.

Sekretarz Tarnowski czyta pismo prezydium Namiestnictwa zawiadamiające że podróż Najjaśniejszych Państwa stanowczo została odwołaną.

Ks. Marszałek wyrażając z tego powodu w imieniu Izby żal i oraz nadzieję, że przybycie Najjaśniejszych Państwa w krótkce nastąpi, wzywa też Izbę do wykrzyku na cześć Najjaśniejszego Pana i Najjaśniejszej Pani. Izba przyjmuje to trzykrotnem okrzykiem «Niech żyją».

Z porządku dziennego. Sprawozdanie komisji konstytucyjnej o wniosku rządowym do ustawy znoszącej postanowienia ograniczające udział niechrześcijańskich członków gminy w reprezentacji gminnej. Sprawozdawca poseł Smolka.

Przeciw wnioskowi komisji przemawiają posłowie: Torosiewicz, który stawia wniosek przejścia do porządku dziennego, i Haller, który wnosi: «wniosek zwraca się komisji konstytucyjnej z poleceniem przedłożenia projektu ustawy, mieszczącego w sobie wszystkie zmiany obowiązujących ustaw i przepisów, jakie się okażą potrzebne z powodu równouprawnienia izraelitów z chrześcianami co do prawa wyborczego w gminie».

Za wnioskiem komisji przemawiają posłowie: Gniewosz, Rogawski i Zbyszewski, który stawia poprawkę: Wysoki Sejm raczy uchwalić jako ustęp drugi «Równocześnie z tą ustawą znoszą się wszelkie przepisy i rozporządzenia dotyczące zakresu działania i wyboru kahałów, czyli tak zwanych zwierzchności gmin izraelickich, o ile się takowe

w ustawie gminnej, a mianowicie: zawartym w niej postanowieniem co do nadzoru sprzeciwiają. Na wniosek p. Koczyńskiego Izba uchwała zamknięcie dyskusji.

Przerwa 5 minut. Mowcy zapisani przeciw wnioskowi komisji (posłowie: Krzeczunowicz, Ks. Sanguszko Wł., Skrzyński i Puzkarz) wybierają mowcą jeneralnym p. Krzeczunowicza, zaś posłowie zapisani do głosu za wnioskiem komisji posłowie Hönigsman, Dubs, Gniewosz, Sawczyński, Koczyński i Węzyk, — wybierają mowcą jeneralnym posła Dubsą. Po przemówieniu tych mowców cofa poseł Torosiewicz swój wniosek. Następnie zabiera głos Komisarz rządowy i sprawozdawca. Na wniosek posła Rogawskiego nałożycie poparty Izba przystępuje do imiennego głosowania nad wnioskiem p. Hallera, i przyjmuje takowy większością głosów 63., przeciw 43., zaś odrzuca wniosek posła Czartoryskiego Jerzego, ażeby komisji polecić zdać sprawę z odesłanego do niej przedmiotu.

Zamknięcie posiedzenia o 3. minut 15.

Przyszłe posiedzenie jutro, o godzinie 11. przed południem.

Porządek dzienny.

1. Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku posła Golejewskiego o wyznaczenie wsparcia dla pogorzalców miasta Stanisławowa.

2. Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku rządowym w sprawie pożyczki krajowej 350.000 złr. z r. 1867.

3. Sprawozdanie komisji administracyjnej o policyi drogowej.

4. Sprawozdanie komisji petycyjnej.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie wydzielenia gminy Półwieś z okręgu sądu powiatowego w Liszkach, a przydzielenia do okręgu miejsko delegowanego sądu w Krakowie.

6. Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie zaprowadzenia niektórych zmian w terytoryalnych granicach niektórych c. k. Sądów powiatowych.

7. Wybór członka do Rady Państwa z kuryi większych posiadłości.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz
Pfeiffer. w. r.

Sekretarz
ks. Barewicz w. r.

Dalszy ciąg petycji

wniesionych do Sejmu po dzień 28. września 1868. r.

343. Izba giełdy we Lwowie przez p. hr. Miera o subwencyę 2.500 złr. rocznie z funduszu krajowego aż do ustalenia jej bytu.
344. Zwierzchność gminy Mrowla w powiecie rzeszowskim przez posła ks. Stępka, o zapomogę bezwrotną dla pogorzalców w tej gminie.
345. Torosiewicz Józef Dr. Medycyny przez posła Czajkowskiego, o uwolnienie zakładu naukowego przez niego utworzonego od opłaty należności skarbowej za przeniesienie własności na ten zakład.
346. Gminy powiatów Gorlice i Biecz przez posła Barszcza, o zniesienie opłaty na fundusz zapasowy parafialny, przyznanie im prawa propinacyi, i zakazania starozakonnym gwałcenia świąt katolickich przez handel.
347. Rechowicz Antoni, lekarz w Bełzie, przez posła Polanowskiego, o wypłacenie mu kosztów podróży 90 złr. 54 ct. z powodu szczepienia ospy w roku 1865.
348. Rada powiatowa w Śniatynie przez posła ks. Ozarkiewicza, o odpisanie w tym powiecie dodatków od podatków przez Radę Państwa na rok 1868. uchwalonych.
349. Włościanie powiatu tarnobrzeskiego przez posła Rękasa, o uwolnienie ich od opłaty na fundusz zapasowy parafialny i od opłaty targowego, tudzież o założenie magazynu soli.
350. Gmina Poręby przez posła Kulika o uwolnienie od konkurencyi do funduszu zapasowego parafialnego, naprawy dróg, opłaty targowego w Kolbuszowy i o przywrócenie poboru drzewa z lasów dworskich.
351. Gminy powiatu gorlickiego przez p. Barszcza, o zniesienie opłaty spadkowej.
352. Też gminy przez p. Barszcza, o zniesienie komitetów kościelnych.
353. Też gminy przez p. Barszcza, o zarządzenie, ażeby starozakonni swoim handlem nie gwałcili świąt katolickich.
354. Też gminy przez p. Barszcza, ażeby załatwienie spraw prowizorycznych poruczono zwierzchnościom gminnym.
355. Też gminy przez p. Barszcza, o zniesienie Rad powiatowych.
356. Też gminy przez p. Barszcza, ażeby c. k. straż finansową znieść, a żandarmeryi nadać większy zakres działania.
357. Maślikiewicz Leon z Biecza przez p. Barszcza, aby nauczycielom szkół wiejskich nie wolno było pełnić usług kościelnych.
358. Tenże Maślikiewicz przez p. Barszcza, o uwzględnienie wysłużonych krajowców w wojsku, przez nadanie im utrzymania.
359. Wydział powiatowy w Brzeżanach przez p. Grocholskiego, o odpisanie dodatków od podatków na rok 1868.
360. Wydział Rady powiatowej w Sokalu przez p. Grocholskiego, o uchwalenie ustawy względem wydawania paszportów przy sprzedaży koni.
361. Magistrat miasta Przemyśla przez p. Zbyszewskiego, o statut dla miasta tego.
362. Władysław Żarski, aptekarz w Manasterzyskach, przez posła Kamińskiego, o wynagrodzenie za spaloną realność we Lwowie w czasie bombardowania r. 1848.

Deputy Chief Justice

Minister of Justice, Ottawa, Ontario, Canada

Dear Sir: I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 14th inst. in relation to the proposed amendments to the Criminal Code, and in reply to inform you that the same have been referred to the Department of Justice for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
Yours faithfully,
J. G. MacNeill, Deputy Chief Justice

Protokół

dwudziestego siódmego posiedzenia 2. sesji 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z d. 1. października 1868.

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Bawiecz; Szujski, Pfeiffer, St. Tarnowski,

Komisarz rządowy Rada Namiestnictwa: Bartnański.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 97 w ciągu posiedzenia 118.

Początek posiedzenia o godzinie 11. minut 50.

Sekretarz Pfeiffer czyta protokół poprzedniego posiedzenia, a po przyjęciu protokołu bez zarzutu, dalszy ciąg spisu petycyj złożonych do łaski do dnia 1. października od l. 363 do l. 370.

Izba przystępuje do porządku dziennego a mianowicie do sprawozdania komisji budżetowej z wniosku posła Golejewskiego o wyznaczenie wsparcia dla pogorzalców miasta Stanisławowa.

Sprawozdawca Zyblikiewicz wnosi imieniem komisji:

«1. Na chwilowe potrzeby pogorzalców miasta Stanisławowa, tudzież Toporowa, Krystynopola, Złotego Potoka, Jezierny i Mrowli — użyje Wydział krajowy odpowiedniej sumy, nie przenoszącej 18.000 złr. a. w.

«2. Do sumy tej wniesione być mają zasiłki pogorzalców miasta Stanisławowa przez Wydział krajowy dotychczas udzielone.

Uchwałą na powyższe wnioski zapasę mającą załatwione będą zarazem wzmiankowane petycje».

Poseł Ziemiałkowski wnosi ażeby całą sumę 18.000 złr. przeznaczyć na pierwsze potrzeby pogorzalców Stanisławowa. Poseł Golejewski wnosi, podnieść sumę przeznaczoną na wsparcie pogorzalców do 25.000, a to z powodu że prócz pożaru w Stanisławowie są klęski ogniowe i w innych miejscach. Wniosek ten jest poparty. Przy głosowaniu utrzymuje się wniosek posła Golejewskiego, wniosek Ziemiałkowskiego o przeznaczenie 18.000 złr. dla Stanisławowa samego — upada.

Z porządku dziennego przychodzi sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku rządowym w sprawie pożyczki krajowej 350.000 złr. Sprawozdawca poseł Zyblikiewicz wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

«Upoważnia się Wydział krajowy do ułożenia z rządem odnośnie do §. 2. ustawy z dnia. 21. marca b. r. bliższych postanowień, co do sposobu zwrotu zaliczki w kwocie 350.000 złr. a. w. udzielonej Królestwu Galicyi i Lodomerji na mocy rzeczonyj ustawy z funduszów państwowych dla wspomżenia powodzią dotkniętych». Wniosek przyjęty. Oprócz tego ze względu że brak dostatecznych budowli wodnych naraża kraj na coraz nowe klęski wnosi tenże poseł imieniem komisji:

«aby wysoka Izba uchwalić raczyła:

«Sejm wzywa c. k. Namiestnictwo, aby zarządało od c. k. Rządu dostatecznych środków do systematycznego uregulowania rzek galicyjskich».

Poseł Wolny wnosi: «ażeby ustawy przeciw zniszczeniu lasów były przestrzegane». Wniosek ten jest po-

party, wszelako wnioskodawca cofa go chcąc go postawić później jako wniosek oddzielny. Izba przyjmuje wniosek komisji.

Następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego o policji drogowej. Sprawozdawca poseł Zborowski. Poseł Popiel stawia wniosek o odroczenie tego przedmiotu aż do przyjęcia lub odroczenia §. 12 ustawy drogowej. Wniosek jest poparty. Przy głosowaniu wszakże upada. Przy rozprawie szczegółowej nad §. 1. żąda poseł Kocko sprostowania myłki druku, mianowicie żeby zamiast §. 8. położyć § 9. Paragraf pierwszy z tą poprawką przyjęty.

Przy §. 2, wnosi poseł Kowalski następującą poprawkę: żeby zamiast słów «pod karą 20 złr.» powiedzieć «pod karą do 20 złr.». Poprawka jest poparta. Poseł Kocko wnosi: w ustępie drugim między słowami «może i tylko» dodać «w miejscach zamieszkałych», poprawka ta jest poparta. Poseł Kocko wnosi do ustępu 3. następującą poprawkę: «gdyż w przeciwnym razie bezprawnie postawione zabudowanie, na jego rachunek zniesionem zostanie». Poprawka ta jest poparta. Poseł Kowalski wnosi następującą poprawkę: «karze pieniężnej do 20 złr. a w razie niemożności zapłacenia jej, karze aresztu do czterech dni podlega każdy ktoby przeciw pierwszemu ustępowi tego postanowienia wykroczył» wniosek ten jest poparty.

Przy głosowaniu ustęp 1. §. 2. przyjęty. Przy głosowaniu nad ustępem 2. pierwsza poprawka posła Knecka upada, — upada także poprawka posła Kowalskiego, ustęp przyjęty podług wniosku komisji. Przy głosowaniu nad ustępem 3. utrzymuje się poprawka posła Kowalskiego równie jak dodatek posła Kocka.

§. 5. przyjęty bez dyskusji.

Przy §. 4. wnosi poseł Kocko: do litery e. dodać słowa: «uszkodzenie bankiet». Dyskusja zamknięta. Pod głosowanie przechodzi naprzód na żądanie posła Grossa lit e. i jest przyjęta z opuszczeniem słów «narzędzi rolniczych». Poseł Kocko cofa swój wniosek, cały paragraf przyjęty.

Przy § 5. żąda poseł Golejewski w ustępie pierwszym po słowach «szerokość ładunku bryk», dodać «i zaprzęgów». Poprawka ta jest poparta. Poseł Polanowski stawia do ustępu czwartego następującą poprawkę: po słowach ustanowione tu maximum przechodzi, umieścić ustęp: «na wypadek przewożenia takich niepodzielnych przedmiotów, gdyby przewożący uszkodził drogę lub most, obowiązany będzie szkodę funduszowi drogowemu, właściwej drogi wynagrodzić».

Diskusja zamknięta Golejewski wnosi w ustępie pierwszym zamiast «przekraczać» «miałoby być» przenosić. Przy głosowaniu upadają obie poprawki posła Golejewskiego, ustęp pierwszy przyjęty podług wniosku komisji również ustęp drugi i trzeci.

Przy głosowaniu nad ustępem czwartym, utrzymuje się ustęp z poprawką Polanowskiego.

Golejewski wnosi przyjęcie dalszych paragrafów en bloc. Wniosek ten upada.

Paragraf szósty przyjęty bez dyskusji. Tak samo §. 7. Przy §. 8. stawia poseł Popiel poprawkę następującą. «Ten sam obowiązek ciąży na obszarach dworskich wśród własnych posiadłości w gminie» Wniosek ten jest poparty. Poseł Skrzyński wnosi: «odroczyć uchwałę nad §. 8. aż do uchwalenia §. 12. ustawy drogowej».

Poseł Badeni jako przewodniczący komisji administracyjnej zgadza się z tym wnioskiem. Wniosek przyjęty.

Poseł Golejewski wnosi pozostałe paragrafy przyjąć en bloc. Wniosek ten przyjęty. Cała ustawa oprócz §. 8. w drugim czytaniu przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego z 21 petycji, o zaprowadzenie niektórych zmian w terytoryalnych granicach niektórych sądów powiatowych. Sprawozdawca poseł Gross wnosi: prośbę gminy Półwie Zwierzynickie o wydzielenie z okręgu sądu powiatowego w Liszkach i przydzielenie takowej do okręgu sądu powiatowego miejsko - delegowanego w Krakowie, odsła sejm rządowi na ręce c. k. Prezydum Namiestnictwa z tem zdaniem, iż prośba ta na stosunkach miejscowych oparta i na ściślejszej słuszności polegająca, uwzględnioną być powinna». Wniosek przyjęty.

Co do innych petycji podobnej treści a mianowicie gminy Radomyśla, Czarnego Dunajca, Żabna, Wydziału powiatowego w Limanowie, Władysława hr. Romera, gmin Biezdzieczy, Biezdziecki, Lublicy i Sawina, Felixa hr. Mierza gmin Grab, Orzena, Czechanie żydowskie, Wyszowadka i Rozstajne, Borszczowice, Bybło, Pachowice, Wilanice, Drozdowice, Niżynice i Gdyżyce, Kopeczyńce, Krowica, Majdan, i Lipowiec, Dukla, Mogilnica, Romanówka, Chmielówka, Brykula, Darachów i Fiutków, Żurawno, Szczercz, Olszanica i Miłowanie, Chorostków, Komarno, Tyśmienica i Niżankowice wnosi: przekazać powyższe petycje do komisji petycyjnej do złożenia sprawozdania. Wniosek przyjęty. Następne posiedzenie w Sobotę dnia 3. października.

Porządek dzienny.

1. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego co do interpelacji §. 12. ustawy drogowej, o wniosku posła Popiela i projekcie do ustawy na zmianę §. 12. ustawy drogowej.

2. Sprawozdanie komisji administracyjnej o §. 8. ustawy o policji drogowej.
 3. Sprawozdanie Wydziału krajowego względem żadanego przez gminę miasta Przemyśla podwyższenia opłaty gminnej od słodzonych napojów.
 4. Sprawozdanie Wydziału krajowego względem żadanego przez gminę Winniki pozwolenia na zaprowadzenie opłaty czopowego.
 5. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego względem dróg krajowych i o petycjach w tym przedmiocie.
 6. Sprawozdanie komisji statutowej o petycji miasta Zatora względem wcielenia zamku i folwarków dworskich do gminy.
 7. Sprawozdanie komisji petycyjnej.
 8. Wybór członka do Rady Państwa z kuryi większych posiadłości.
- Posiedzenie zamknięte o godzinie 2. minut 10.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz
Pfeiffer w. r.

Sekretarz
St. Tarnowski w. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 1. października 1868 r.

363. Rada powiatowa w Wadowicach przez posła Wężyka, przedkłada wnioski do zmian w ustawach: gminnej, w obszarach dworskich, reprezentacji powiatowej i odnośnych ordynacji wyborczych.

364. Taż rada przez posła Wężyka wnosi przedstawienie w przedmiocie szkół publicznych i położeniu nauczyciela szkół wiejskich.

365. Wydział powiatowy w Ropczycach przez posła Grocholskiego, o zmianę w ustawie drogowej w przedmiocie konkurencji do utrzymania dróg gminnych.

366. Tenże wydział przez posła Grocholskiego o potrzebie zmiany w ustawie gminnej.

367. Tenże wydział przez posła Grocholskiego, o potrzebie zmiany w ustawie o reprezentacji powiatowej w sprawach gminnych.

368. Wydział powiatowy w Nowym Sączu przez posła Koczyńskiego, o administracji dróg krajowych i zwrócenia wydatków na drogi krajowe, z funduszu dróg obwodowych, pokrytych.

369. Gminy Kupno i Poremby Kupieńskie przez posła Wiśniewskiego, o uwolnienie ich od opłaty na zapasowy fundusz parafialny.

370. Rada powiatowa w Sokalu przez posła Jana Gnoińskiego, o przywrócenie nagrody z funduszu krajowego za zabicie wilka.

Protokół

dwudziestego ósmego posiedzenia 2. sesji, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 3. października 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10 $\frac{1}{2}$ przed południem

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: Barewicz, Szujski, Tarnowski St., Pfeiffer.

Posłów 118.

Ze strony rządu c. k. Radca Namiestnictwa: Bartmański.

Protokół 27. posiedzenia odczytany przez Sekretarza Tarnowskiego, przyjęty bez zarzutu.

Sekretarz Tarnowski czyta dalszy ciąg spisu petycyj wniesionych do dnia 3 października 1868. Sekretarz Tarnowski odczytuje interpelację posła Hubickiego i 15 posłów do p. Komisarza rządowego treści: czyli władze odnośne przedsięwzięły dochodzenie celem wysledzenia i ukarania winnych z powodu zaszłego na d. 1. b. m., wypadku powybijania okien w Bóźnicy starozakonnych? Komisarz rządowy oświadcza iż odpowie na tę interpelację na jednym z najbliższych posiedzeń.

Sekretarz Tarnowski czyta zaproszenie prezydium Namiestnictwa na uroczyste nabożeństwo, które się odbędzie w d. 4. października, jako w dniu imienin Jego c. k. Apostolskiej Mości.

Sekretarz Barewicz odczytuje interpelację posła Ozarkiewicza i 14. posłów do p. Komisarza Rządowego treści:

1. Dlaczego całkowita spłata gminom w Kozłowie, Wydynowie, i Tułowie, na zabrane pod kolej żelazną Lwowsko Czerniowiecką grunta, dotąd nie nastąpiła?

2. Z jakiej przyczyny podatek (który w przykrem położeniu tamecznego stanu włościńskiego za pomocą egzekucyi bywa ściągany) z gmin wspomnianych na Towarzystwo Lwowsko - Czerniowieckiej kolei żelaznej nie jest dotąd przeniesionym.

Komisarz rządowy oświadcza iż odpowie na tę interpelację na jednym z najbliższych posiedzeń:

Sekretarz Pfeiffer czyta pismo posła Stanisława Tarnowskiego do Księcia Marszałka, w którym składa urząd zastępcy w Wydziale krajowym.

Następuje wybór członka do Rady Państwa z grona posłów większych posiadłości. Skrutatorowie: Ławrowski, Gnoiński Jan, Hoszard, Wężyk, Kocko, Fichauser, Jakóbiak, Polanowski, Wolny.

Po przerwie 5. minut ogłasza poseł Wężyk rezultat wyboru. Na 100 głosujących poseł Szujski otrzymał głosów 70, zatem wybrany.

Z porządku dziennego zdaje poseł Szumańczewski imieniem komisji administracyjnej sprawę o wniosku Wydziału krajowego co do autentycznej interpelacji §. 12. ustawy drogowej z d. 18. sierpnia 1866., oraz o wniosku posła Popiela co do zmiany tegoż §.

W rozprawie ogólnej zabierają głos przeciw wnioskowi komisji pp. Wolny, Kocko, Gross, Koroluk, Krzczunowicz który stawia wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

•Zważywszy: że ustawa drogowa dopiero w r. 1866. została wydana i niemamy dostatecznych doświadczeń, aby należycie osądzić błędy tej ustawy i środki do naprawienia tych błędów.

Ze Sejm przy uchwaleniu §. 12. ustawy drogowej, co do obowiązku obszarów dworskich do dawania materiału drewnianego na drogi, chciał utrzymać zwyczaj dawny który w różnych gminach być może i jest rozmaity — że więc w pojedynczych przypadkach zwyczaj ten powinien być dokładnie wysledzony i zachowywany.

Nie widzi Sejm potrzeby zmiany lub ogólnej interpretaryi tego paragrafu przez nową ustawę i przechodzi nad wnioskami:

1. Wydziału krajowego co do interpelacji §. 12. ustawy drogowej z 18. sierpnia 1866.
2. Posła Popiela.
3. Komisji co do zmiany §. 12. do porządku dziennego.

Dalej przemawiają: przeciw wnioskowi komisji Laskorz — za wnioskiem komisji poseł Skrzyński.

Izba uchwała na wniosek posła Wodzickiego Ludwika zamknięcie dyskusji, pozostawiając głos wszystkim zapisanym mowcom, W dalszym ciągu rozprawy ogólnej przemawiają przeciw wnioskowi komisji posłowie: Kowbasiuk, Kulik, Wiszniewski, Golejewski, Potocki, Grochołski, Krzczunowicz i Wężyk. Za wnioskami komisji: Skrzyński, Paszkowski i sprawozdawca.

Wniosek posła Krzczunowicza upada. Izba na wniosek posła Skrzyńskiego, przystępuje do specjalnej dyskusji nad Art. II. projektowanej przez komisję ustawy. Sprawozdawca prostuje myłkę druku w drugim wierszu ostatniego ustępu, gdzie zamiast słowa «za» umieszczone ma być słowo «zaś».

Poseł Rogawski wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić:

«wniosek komisji administracyjnej zmierzający do usunięcia §. 12. ustawy z 18. sierpnia 1866. o prestacyach i kompetencji co do dróg publicznych, a zastąpionego dwoma dodatkowymi artykułami, przydziela się Wydziałowi krajowemu do gruntownego zbadania tego przedmiotu, po zasięgnięciu zdań Rad powiatowych i do przedłożenia sejmowi na pierwszej kadencji sejmowej odroczonych wniosków». Poseł Wolny wnosi: Wysoka Izba raczy uchwalić, ażeby zmiana §. 12. ustawy drogowej z d. 18. sierpnia 1866. r. brzmiała: «Roboty przy drogach gminnych rozkładają się na mieszkańców gminy i obszary dworskie według stosunku do podatku».

Poseł Kowalski stawia poprawkę, by ostatni ustęp tego artykułu brzmiał: Więcej jak trzy dni roboty pieszej od jednego robotnika, zaś dwa dni roboty pociągowej od jednego zaprzęgu w ciągu roku wymagać nie można. Przy imiennem głosowaniu upada wniosek posła Rogawskiego §8. głosami przeciw §2. Dalej upada wniosek posła Wolnego

Ks. Marszałek zawiesza posiedzenie o godz. 2. minut 20 do 6. wieczorem.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6. mint 20. wieczorem przy obecności 109. posłów.

Rozprawa szczegółowa nad pojedynczemi ustępami artykułu II. ustawy o zmianie §. 12. ustawy z 18. sierpnia 1866. o prestacyach i kompetencji co do dróg publicznych. Na wniosek posła Wiśniewskiego Izba uchwała odroczenie rozprawy nad tym przedmiotem do jednego z najbliższych posiedzeń. Z tego powodu odroczone także dokonanie rozprawy nad sprawozdaniem komisji administracyjnej co do ustawy o policji drogowej.

Z porządku dziennego poseł Grochołski zdaje imieniem Wydziału krajowego sprawę co do rządowego przez gminę m. Przemysła podwyższenia opłaty gminnej od słodzonych napojów, i wnosi nie przychylić się do żądania gminnym. Przemysła i przejść nad tym przedmiotem do porządku dziennego. Izba nie przychyliła się do wniosku Wydziału krajowego.

Poseł Grochołski zdaje dalej sprawę a do żądanego przez gminę Winniki pozwolenia zaprowadzenia opłaty czopowego i wnosi, nieprzychylić się do tego żądania i przejść nad takowem do porządku dziennego. Izba uchwała wniosek Wydziału krajowego.

Poseł Badeni zdaje imieniem komisji administracyjnej sprawę o wnioskach Wydziału krajowego zmierzających do zaniechania niektórych dróg krajowych, tudzież budowania nowych lub wykończenia już istniejących dróg krajowych, narazicie o petycyach w tym przedmiocie. W rozprawie nad wnioskami A. i B. komisji przemawiają pp. Potocki Adam, Golejewski, Zyblikiewicz, ks. Dzerowicz, Bocheński — za wnioskami komisji poseł Hubicki i sprawozdawca. Poseł Bocheński wnosi przejście do porządku dziennego nad wnioskiem a. komisji. Izba przychyliła się do tego wniosku, w skutek czego odpada wniosek b. komisji.

Izba przychyliła się do wniosku c. komisji z opuszczeniem wyrazu stosownie do wniosku posła Torosiewicza «Byszów» w §. 1. projektowanej ustawy, i uchwała takową w drugim i trzecim czytaniu uwolniwszy sprawozdawcę od czytania w brzmieniu następującem.

U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, dotycząca przedłużenia drogi krajowej czortków - manasterzyskiej z Manasterzysk do kolei żelaznej lwowsko - czerniowieckiej pod Haliczem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Megu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Droga krajowa czortków - manasterzyska ma być przedłużona z Manasterzysk na Izabellę, Toustobaby Horożankę, do dworca kolei lwowsko - czerniowieckiej pod Haliczem.

§. 2.

Przebieg ta z Manasterzysk do Halicza uznaje się za drogę krajową.

Izba przychyliła się do wniosku D. komisji i uchwała projektowaną ustawę w drugim i trzecim czytaniu u-
wolniejszy sprawozdawcę od czytania, jak następuje.

U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, dotycząca wybudowania drogi krajowej lubelskiej w dalszej przestrzeni od Mogiły do Cła na granicy Królestwa Polskiego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Megu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Droga krajowa lubelska, poczynająca się w Krakowie i do Mogiły wybudowana. ma być dalej aż do Cła na granicy Królestwa Polskiego budowaną.

§. 2.

Przebieg ta od Mogiły do Cła uznaje się za drogę krajową.

W rozprawie nad wnioskiem E. wnosi poseł Sapieha Adam przejście do porządku dziennego nad ustępem 2. tego wniosku. Izba uchwała ustęp 1. wniosku E a uchyla ustęp 2. Następnie Izba uchwała wniosek wniosek F. komisji.

Sprawozdawca wnosi imieniem komisji przejście do porządku dziennego nad petycjami przedłożonemi przez Wydział krajowy do l. 349/68. w przedmiocie dróg krajowych, — powrócić prośby te Wydziałowi krajowemu do zbadania przy sposobności zamierzonego wypracowania ogólnej sieci dróg krajowych, przy czem tenże zwróci swoją uwagę na drogę Tarnowsko - Szczucińską.

Poseł Dzwonkowski wnosi: polecić Wydziałowi krajowemu, aby przy wypracowaniu sieci dróg krajowych uwzględnił drogę Tarnowsko - Dombrowsko - Szczucińską.

Poseł Bocheński wnosi petycje o drogi zachodnich obwodów Galicyi przekazać komisji budżetowej.

Poseł Zyblikiewicz wnosi: petycje przekazać Wydziałowi krajowemu do rozpoznania.

Izba uchwała 2, ustęp wniosku komisji.

Sprawozdawca wnosi imieniem komisji przejście do porządku dziennego nad petycjami do l. 186, 393, i 394, wniesionemi — przesłanie petycji Rady powiatowej Limanowskiej do l. 367., Wydziałowi krajowemu do załatwienia, — przesłanie petycji miasteczka Rudki do l. 419, c. k. prezydium Namiestnictwa do uwzględnienia, — nareszcie odstąpienie petycji właścicieli powiatu Sokalskiego do l. 426, Wydziałowi krajowemu do zbadania i ostatecznego rozstrzygnięcia.

Izba przyjmuje wnioski komisji.

Zamknięcie posiedzenia o godzinie 10. wieczorem.

Przyszłe posiedzenie w Poniedziałek 5. października o 10. zrana.

Porządek dzienny.

1. Sprawozdanie komisji statutowej o petycji miasta Zatora względem wcielenia zamku i folwarków óworskich do gminy
2. Sprawozdanie komisji petycyjnej.
3. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego względem zakazu łapania i sprzedaży ptaków śpiewających i owadożernych.
4. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego względem odłączenia kolonii niemieckiej Dobrzanica od gminy tegoż nazwiska.
5. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego względem pozwolenia gminie Witków powiatu Sokalskiego, na pobór dodatku gminnego do wszystkich podatków bezpośrednich w wysokości 40%.
6. Sprawozdanie komisji sejmowej, do wniosku Wydziału krajowego, względem zabezpieczenia i wykupna prawa propinacyi ustanowionej, w przedmiocie dalszego trwania tejże komisji po zamknięciu sesji sejmku krajowego.
7. Sprawozdanie komisji budżetowej o fundacyi Hipolita Czajkowskiego.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz
Pfeiffer w. r.

Sekretarz
St. Tarnowski w. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 3. października 1868 r.

371. Wydział powiatowy w Śniatynie, przez p. ks. Ozarkiewicza przedkłada projekt do zmian w ustawie gminnej.

372. Schneider Antoni, dyurnista Wydziału krajowego przez p. Pietruskiego, o zasiłek pieniężny w celu wydania dzieła pod tytułem: Encyklopedia do krajoznawstwa w Galicyi.

373. Ksiądz Adamowski Kazimierz, kapelan w Mużyłowicach przez p. Morgensterna, użala się na nadużycia, jakich się dopuścił zarząd dóbr w Jaworowie przy wydzieleniu dla niego mieszkania.

374. Gmina Iwonicz przez p. ks. Dietrycha o uwolnienie jej od płacenia 500 złr. na budowę drogi do zdrojowiska w Iwoniczu prowadzącej, i o uznanie tej drogi za krajową.

375. Zwierzchność gminna Rozwadów przez p. Koczyńskiego, robi przedstawienia w celu ustanowienia stosowniejszych siedzib dla Starostw powiatowych.

376. Gmina miasta Przeworska, przez posła Jerzego ks. Czartoryskiego, o ustanowienie seminarjum nauczycielskiego w Jarosławiu.

377. Dr. Morawski Adam i Leśniowski Aleksander, przez posła Rogawskiego, o zarządzenie ażeby sprawa Maryi Ochockiej z Budzynowa przez najwyższy trybunał w Wiedniu niesłusznie zawyrokowana, mogła być na nowo pod obradę wzięta.

378. Zwierzchności gminne, należące do państwa Wielkie Poremby, przez p. Cichosza o przyspieszenie uregulowania ich służebnictw i nadanie im prawa propinacyi.

379. Gmina miasta Tarnowa przez p. Zbyszewskiego o utworzenie tam głównej szkoły realnej.

380. Piaskowski Wojciech był akcesista przy namiestnictwie przez p. Smolkę, o jednoroczną odprawę 367 złr. 50 cent. z powodu sześcioletniej służby przy namiestnictwie.

381. Obywatele miasta Lwowa w liczbie 341 przez p. Smolkę o przyjęcie ustępu w przedłożonym projekcie statutu dla miasta Lwowa, odnoszącego się do zawiadywania sprawami ludności lwowskiej.

382. Mach Franciszek przez p. Smolkę o załatwienie przedłożonego przez niego (do l. 234/5) projektu do umorzenia długu Państwa

Protokół

dwudziestego dziewiątego posiedzenia 2. sesji 2. peryodu Sejmu gali- cyjskiego z d. 5. października 1868.

Początek posiedzenia o godzinie 10¹/₂.

Obecni: JO. Książę Marszałek.

Sekretarze: Ks. Barewicz, Pfeiffer, Szujski, hr. Tarnowski.

Ze strony rządu c. k. Radca Namiestnictwa Bartmański.

Posłów obecnych 117.

Sekretarz Pfeiffer czyta protokół posiedzenia z d. 3. października. Protokół przyjęty.

Sekretarz Pfeiffer czyta dalszy ciąg petycyj wniesionych do dnia 5. października.

Poseł Pietruski wnosi, aby petycję dotknietą pożarem gminy Kniaziołuka, odesłać do Wydziału krajowego. Przyjęto. Sekretarz Pfeiffer odczytuje interpelację do p. komisarza rządowego wniesioną przez posła hr. Miera, czy fundusz na regulację rzek przeznaczony corocznie będzie oddany pod zarząd władz autonomicznych, lub czy pozostawiony nadal pod zarządem władz rządowych w należyty sposób będzie używanym. Pan Komisarz rządowy zapowiada odpowiedź na jednym z najbliższych posiedzeń.

Na interpelację posła Hubickiego i towarzyszków, odpowiada p. Komisarz rządowy, że rząd stosowne kroki celem powściągnięcia excessów względem żydów i celem ukarania winnych uczynił.

Zarazem odpowiada p. Komisarz rządowy na interpelację ks. Stępka w sprawie obliczenia należności parochów do konkurencji kościelnej.

Z porządku dziennego sprawozdaje poseł Zbyszewski imieniem komisji statutowej z petycji miasta Zatora względem wcielenia zamku i folwarków dworskich do gminy.

Komisja statutowa stawia wniosek:

Petycja miasta Zatora, przekazuje się c. k. rządowi krajowemu z zaleceniem, ażeby w myśl ustawy o obstarach dworskich §. 1 — do 5., tudzież w myśl ustawy gminnej §. 5., w petycji dowodów przez właściwy urząd powiatowy, z wszelką dokładnością zbadać polecił, a następnie przedmiot ten w porozumieniu z Wydziałem krajowym załatwił. Wniosek przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji petycyjnej.

Poseł Rogawski referuje petycję Nr. 115. Petycja gminy Harasymów powiatu Horodenskiego, aby zaległa suma w kwocie 2543 złr. 16¹/₂ ct. na rok 1868., w podatkach monarchicznych potrąconą była. Wniosek: petycję gminy Harasymów odstępować się wysokiemu Prezydum Namiestnictwa do wysokiego zbadania i możebnego załatwienia sprawy. Przyjęto. Nr. 128., Wydziału powiatowego w Kosowie. Komisja petycyjna stawia wniosek: Petycję odstąpić wysokiemu Prezydum Namiestnictwa, do gruntownego zbadania przedstawionych zażeń, a zarazem wyjednania, aby ile możności stało się zadosyć życzeniom Wydziału powiatowego w Kosowie. Poseł Golejewski stawia poprawkę: Wezwać wysokie Prezydum Namiestnictwa, aby c. k. urzęda salinarne sprzedawały bolety za gotowe pieniądze z góry, nie na zadatek, z wyjątkiem Wydziałów powiatowych. Przyjęto.

Posel Samelson referuje petycję Nr. 128, Wydziału powiatowego w Gródku, o zreorganizowanie zakładu podrzutków we Lwowie i wnosi: Wysoki Sejm uchwalić raczy przesłanie petycji Wydziałowi krajowemu z poleceniem przedstawienia na najbliższej kadencji Sejmu projektu, do odpowiedniej reorganizacji zakładu domu podrzutków we Lwowie.

Petycja Nr. 192., Jana Frankiego o udzielenie subwencji na lat 3., celem wykształcenia się ostatecznego na zakładzie technicznym w Zurychu, przekazuje Sejm na wniosek przedstawiony przez referenta Samelzona do komisji budżetowej.

Petycję Wydziału powiatowego Sanockiego o umieszczenie szkoły leśniczej w mieście Sanoku przekazuje Izba Wydziałowi krajowemu do stosownego użytku.

Posel Wyrobek referuje imieniem komisji petycyjnej następujące petycje:

Petycję Michała Ludwika mieszczącą w sobie zażalenia na postępowanie Sądu miejsko delegowanego Sekcji II we Lwowie, w sprawie używania języka polskiego — odstępuje Izba na wniosek komisji petycyjnej do Prezydium Sądu wyższego we Lwowie z wezwaniem, ażeby fakt w petycji przytoczony zbadać, a w razie sprawdzenia dotyczącemu sędziemu odnośnie przepisy co do używania języka polskiego, energicznie przypomnieć, i ściśle przestrzeganie takowych surowo nakazać zechciało.

Petycję Józefa Surgi i Karola Łopatki z Wielkiej wsi przeciw postępowaniu c. k. Sądu powiatowego w Wojniczku odstępuje Izba na wniosek komisji petycyjnej Prezydium Sądu wyższego w Krakowie do zbadania zaszłych w tym wypadku informalności istoty sprawy dotyczących, a w razie sprawdzenia takowych do stosownego pouczenia, a względnie skarcenia, dotyczącego sędziego.

Petycję ks. Łukowieckiego przeciw zdzierstwom i sekaturom na stacyi mytniczej w Obertynie — odstępuje Izba Prezydium Namiestnictwa, do zbadania wzmiankowanych w niej nadużyć i stosownego załatwienia.

Petycję gminy Bieniawa przeciw ks. proboszczowi gr. kat. Franciszkowi Wechlicz w Bohatkowcach — odstępuje Izba Prezydium Namiestnictwa z wezwaniem, aby na właściwej drodze odpowiednie poczyniło kroki, by śledztwo w sprawie będącej, jak najspieszniej dokończzone i rozstrzygnięte zostało.

Petycję Rady powiatowej Grybowskiej o wydanie ustawy względem przymusowego zabezpieczenia od ognia budynków gospodarskich zwierzchności gminnej — uznaje Izba jako załatwioną, uchwałą powziętą nad projektem Wydziału krajowego do ustawy w tym przedmiocie.

Następnie referuje poseł Wyrobek petycje l. 250., 260., 315., i 342 w prawie spisywania aktów, opieczętowania i sporządzania inwentarzy spadkowych przez organa gminne i przez c. k. organa sądowe, tudzież w sprawie nadużyć c. k. notaryusza w Żywcu i wnosi: 1. petycje powyższe przekazują się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, by sprawę w tych petycjach poruszoną wziął pod swoją rozwagę i na następną sesję wypracował, i Sejmowi przedłożył stosowne w tej mierze wnioski.

W szczególności zaś co do petycji Nr. 342/498 wnosi komisja petycyjna: Wysoka Izba raczy tę petycję odstąpić c. k. Prezydium Sądu wyższego w Krakowie do zbadania wskazanych w niej nadużyć notaryusza Bernarda Nehego w Żywcu i zarządzenie odpowiedniego względem tegoż notaryusza postępowania; przy dyskusji nad tym przedmiotem wnosi poseł Wolny następującą poprawkę. Przesłać wszystkie petycje względem nadużyć notaryuszów do wysokiego c. k. Prezydium Namiestnictwa z tem wezwaniem, aby je przedłożyło wysokiemu c. k. Ministerstwu sprawiedliwości jako dowód jak dla włościan ustawa o notaryuszach jest zgubną i niekorzystną.

Przesłać skargę na notaryusza Bernarda Nechi z Żywca w kopii do c. k. Sądu wyższego krajowego w Krakowie do dalszego przeciw niemu dochodzenia dyscyplinarnego. III. Wezwać c. k. Sąd wyższy krajowy w Krakowie i we Lwowie o wydanie rozporządzenia do podwładnych c. k. Sądów; i aby c. k. notaryuszom nie przyznawały wyższych należności jak im się według ustaw należą. Po cofnięciu poprawki posła Wolnego ad II., Izba odrzuca poprawkę posła Wolnego ad I., i przyjmuje wnioski komisji tudzież poprawkę posła Wolnego ad III.

Petycje L. 139, 214, 270, 309 i 351. w sprawie zmienienia taks spadkowych, odstępuje Sejm na wniosek komisji petycyjnej Wydziałowi krajowemu odnośnie do uchwały na dniu 5. września 1868 r. powziętej, do jak najspieszniejszego w wskazanym tamże kierunku załatwienia.

Petycje L. 353. naczelników gmin powiatu Gorlickiego przeciw gwałceniu świąt katolickich odstępuje Izba Prezydium Namiestnictwa z wezwaniem, ażeby rzeczywistość wskazanych w tej petycji nadużyć w powiecie Gorlickim bezwzględnie badać — a w razie sprawdzenia natychmiast zapobiedz im poleciło.

Nad petycją L. 354. Naczelników gmin powiatu Gorlickiego o oddanie spraw prowincjonalnych pod zarządek gmin przechodzi Izba do porządku dziennego. Podobnie przechodzi Izba do porządku dziennego nad petycją L. 356. pomienionych patentów o zniesienie straży skarbowej i przeniesienia jej czynności na c. k. Żandarmeryę.

Petycje L. 15, 90, 152, 176, 219, 250, 268, 294, 548 i 559. wniesione przez Rady powiatowe krakowską, stanisławowską, nowotarską, bocheńską, sądecką, kolbuszowską, złoczowską, grodecką, śniatyńską i brzeżańską, aby uchwalony w Radzie Państwa dodatek do podatków na r. 1868. na te powiaty niebył rozciągnięty, odstępuje Izba Prezydium Namiestnictwa z usilnem wezwaniem, aby takowe przedłożyło Ministerjum Skarbu z najgorętszem ze swej strony poparciem do możliwego uwzględnienia.

Petycję l. 36. podaną przez pięciuset obywateli we Lwowie o założenie szpitalu z kliniką homeopatyczną odstępuje Izba Wydziałowi krajowemu z poleceniem, by sprawę w tej petycyi poruczoną, dokładnie zbadał, i o ile według rezultatu tych badań za stosowne uznawać będzie — Wysokiej Izbie w swoim czasie odpowiednie przedstawił wnioski.

Zdając sprawę o petycyi l. 149. Karola Królikowskiego o przyjęcie do zakładu emerytury dla aktorów sceny lwowskiej, komisya petycyjna wnosi: Dziesięcio i pół letnia służba przez pana Karola Królikowskiego przy scenie dramatycznej polskiej w Krakowie odbyta — ma mu w razie przyjęcia do zakładu emerytury dla aktorów polskich przy teatrze hr. Skarbka policzoną być, w lata służby według §. 25. statutów emerytalnych do pobierania pensyi emerytalnej kwalifikujące.

Posel Pietruski wnosi przejście do porządku dziennego nad petycją. Posel Zyblikiewicz stawia na wypadek przyjęcia wniosku posła Pietruskiego, wniosek ewentualny następującej treści:

«Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby się postarał o zmianę statutu emerytalnego o tyle, iżby artystom sceny polskiej we Lwowie lata służby przy innych scenach polskich dla uzyskania emerytury wliczone być mogły.»

Izba przyjmuje wnioski posłów Pietruskiego i Zyblikiewicza.

Petycja l. 92. Adolfa Grochowalskiego tudzież petycję l. 226. Jana Borodyńskiego o veniam aetatis ubiegania się o służbę krajową, odstępuje Izba Wydziałowi krajowemu do załatwienia i upoważnia go do uwzględnienia prośb patentów, jeżeli to za stosowne uzna.

Petycję l. 545. Dra Józefa Torosiewicza o uzyskanie uwolnienia utworzonego przez petenta zakładu naukowego od opłaty należności skarbowych za przemienienie własności darowanych temuż zakładowi majątności, odstępuje Izba Prezydium Namiestnictwa z gorącym zaleceniem do uwzględnienia.

Nad petycją Leona Maslakiewicza l. 558 aby Sejm miał wzgląd na wysłużonych żołnierzy przechodzi Izba do porządku dziennego.

Petycję Rady powiatowej bocheńskiej o wyjednanie, aby c. k. wojsko w przechodzie pod ścisłym nadzorem, broni po za służbą nie nosiło, i aby kaźden szeregowiec szczegółową odznaką był oznaczony odstępuje Izba Prezydium Namiestnictwa dla przedłożenia jej Ministerjum obrony krajowej do uwzględnienia.

Zdając sprawę z petycyi l. 188 i 316. w sprawie nadużyć woźnych sądowych przy pobieraniu zapłaty od doręczających stronom z urzędu przeznaczonych i w sprawie zmiany dotyczących postanowień stawia komisya petycyjna następujące wnioski:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby sprawę w petycyach powyższych poruszoną, wziął pod swoją rozważę i w swoim czasie sejmowi stosowne przedłożył wnioski.

2. Wzywa się c. k. Prezydium Namiestnictwa, jak niemniej Prezydya c. k. Sądu Wyższego we Lwowie i Sądu Wyższego w Krakowie, ażeby do podwładnych im urzędów i sądów wydały jak najspieszniej stosowne rozporządzenia względem ścisłego stosowania się woźnych do odnośnych postanowień rozporządzenia ministerjalnego z dnia 5. lipca 1854. N. 61. Dz. pr. Pań. i zapobieżenia popełnionym w tej mierze nadużyciom.

Wnioski komisji przyjęte.

Co do petycyi l. 86, 52, 150, 131, 261, 556, 74, 160, 215, 214 i 384. w sprawie przeniesienia niektórych c. k. Sądów powiatowych — tudzież w sprawie zaprowadzenia zmian terytoryalnych w granicach niektórych okręgów sądowych, komisya wnosi, przekazać takowe Wydziałowi krajowemu i upoważnia go, aby względem żądań w nich zawartych po dokładnem zbadaniu takowych i zasięgnięciu potrzebnych informacji — dał w imieniu Sejmu wzmiankowaną w §. 2. ustawy Państwowej z dnia 11. czerwca 1868. Nr. 25. opinię.

Posel Stępek wnosi: «Sejm wyraża życzenie, aby c. k. Sąd powiatowy z Dubiecka przeniesiono do środkowego punktu do Dynowa. Wniosek ks. Stęпка i wnioski komisji przyjęte.

Sekretarz Tarnowski odczytuje pismo c. k. Namiestnika do Marszałka krajowego, o zarządzenie zamknięcia sesji sejmowej najpóźniej dnia 10. października.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego, względem zakazu łapania i sprzedaży ptaków śpiewających i owadożernych.

Sprawozdawca p. Grocholski stawia wniosek, aby przystąpić do drugiego czytania bez odesłania do komisji. Przyjęto.

W ogólnej dyskusji zabierają głos p. Koczyński, Laskorz za, p. Kowbasiuk przeciw.

Przy szczegółowej rozprawie poseł Majer zwraca uwagę, że niedoperz przez omyłkę między ptaki policzony został.

Sprawozdawca p. Grocholski stosownie do uwagi p. Majera prostuje §. 1. w ten sposób, iż po słowie «gniazdo» lit. a) — zaś punkt 14. oznacza literą b).

Poseł Kowbasiuk stawia przy §. 1. wniosek: opuścić punkt 7 i 9.

Przy głosowaniu upada wniosek posła Kowbasiuka. Izba przyjmuje na wniosek p. Sawczyńskiego całą ustawę en bloc.

Następnie przyjmuje Izba ustawę w trzecim czytaniu bez czytania.

Ustawę względem zakazu łapania, wytepiania i sprzedawania zwierząt alpejskich, przyjmuje Izba w drugim czytaniu na wniosek posła Pietruskiego en bloc, a następnie w trzecim czytaniu z uwolnieniem sprawozdawcy od czytania.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego względem odłączenia kolonii niemieckiej Dobranica od gminy tegoż nazwiska.

Na wniosek sprawozdawcy Grocholskiego następuje drugie czytanie ustawy bez odesłania do komisji.

Poseł Koczyński stawia wniosek przejścia do porządku dziennego nad przedłożoną ustawą. Wniosek posła Koczyńskiego upada. Izba przyjmuje na wniosek posła Adama Potockiego ustawę en bloc, a następnie w trzecim czytaniu bez czytania.

Sprawozdawca Grocholski czyta wniosek Wydziału krajowego względem pozwolenia gminie Witków, powiatu sokalskiego na pobór dodatku gminnego od podatków bezpośrednich w wysokości 40%, i stawia wniosek drugiego czytania bez odesłania do komisji. Izba zgadza się i przyjmuje ustawę w drugim i trzecim czytaniu.

Poseł Zyblikiewicz prosi ze względu na krótkość czasu, aby na raz jeden uwolnić od tłumaczeń ruskich wniosków budżetowych.

Poseł Kowalski dodaje poprawkę, aby tłumaczenia te później rozdane zostały.

Poseł Zyblikiewicz wnosi, aby nie żądać od komisji budżetowej drukowania wniosku płacy Radeów szkolnych, skoro komisja wniosek Wydziału przyjęła.

Wnioski posła Zyblikiewicza z poprawką posła Kowalskiego przyjęte.

Marszałek zapowiada posiedzenie na 6. października 10. godzinie z rana.

Porządek dzienny na dzień 6. października.

1. Sprawozdanie komisji sejmowej do wniosku Wydziału krajowego, względem zabezpieczenia i wykupu prawa propinacyi, ustanowionej, w przedmiocie dalszego trwania tejże komisji po zamknięciu sesji Sejmu krajowego.

2. Sprawozdanie komisji budżetowej o fundacyi Hippolita Czajkowskiego

3. Sprawozdanie o dotacyi dla członków Rady szkolnej.

4. Wybór zastępcy członka Wydziału krajowego.

5. Sprawozdanie komisji administracyjnej o §. 8. ustawy o policyi drogowej.

6. Sprawozdanie komisji edukacyjnej, o języku wykładowym na technice lwowskiej.

7. Sprawozdanie komisji edukacyjnej o petycyach.

8. Sprawozdanie komisji administracji o petycyi miasta Stanisławowa o przyzwolenie kopytkowego.

Leon książę Sapieha. w. r.

Sekretarz
J. Szujski w. r.

Sekretarz
Ks. Barewicz w. r.

Dalszy ciąg petycji
wniesionych do Sejmu do dnia 5. października 1868.

383. Gmina miasta Kołomyi przez posła Ziemiałkowskiego, o nadanie jej osobnego statutu, według dołączonego projektu, wraz z ustawą ordynacji wyborczej.
384. Leśniewicz Ignacy, nauczyciel gimnastyki i jazdy konnej, przez posła Ziemiałkowskiego o subwencję.
385. Mieszkańcy miasta Przemyśla przez posła Smolkę, aby protest dzierżawców propinacyi w Przemyśle przeciw uchwale Wydziału krajowego wniesiony, nie został uwzględniony.
386. Mieszkańcy miasta Przemyśla przez posła Smolkę, o zmianę niektórych paragrafów ustawy gminej.
387. Wydział filii pedagogicznego towarzystwa w Jaśle przez posła Rogawskiego, o podwyższenie stanowiska i polepszenie bytu nauczycieli szkół ludowych.
388. Gmina Bełełuja przez posła Koeka użala się na zabranie jej gruntów przez zarządcę obszaru dworskiego.
389. Wydział powiatowy w Dolinie przez posła Pietruskiego o zapomogę dla pogorzalców w Kniaziołuce w powiecie Dolina
390. Wydział powiatowy w Bochni przez posła Horszarda o ustawę względem ochrony zwierząt gospodarstwu użytecznych.
391. Gminy w powiecie Nowy targ przez posła Wolnego, o rychłe ostateczne załatwienie spraw serwitutowych w Dolinie Nowotarskiej.
392. Gmina Hankowce przez posła ks. Ozarkiewicza o zarządzenie, aby właściciel obszaru dworskiego zwrócił zabrane grunta.
393. Taż gmina przez posła ks. Ozarkiewicza o zniesienie opłaty spadkowej.
394. Taż gmina przez posła ks. Ozarkiewicza o odpisanie zaległych podatków od r. 1865. do 1868.
395. Gmina Zadubrowce przez posła ks. Ozarkiewicza o odpisanie podatków za lat 4. zaległych.
396. Taż gmina przez posła ks. Ozarkiewicza o zniesienie opłaty spadkowej.
397. Taż gmina przez posła ks. Ozarkiewicza o zwrot gruntów przez dwór zabranych.
-

Protokół

trzydziestego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 6. października 1868. r.

Obecni: Marszałek książę Leon Sapieha.

„ Sekretarze: ks. Barewicz, Dr. Pfeiffer, Józef Szujski, St Tarnowski.

Komisarz rządowy: radca Namiestnictwa Bartmański.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 76.

„ „ „ w ciągu posiedzenia 113.

Początek posiedzenia o godzinie 10. minut. 35

Sekretarz Szujski czyta protokół ostatniego posiedzenia. a po przyjęciu onego przez Izbę, czyta dalszy ciąg spisu petycyi wniesionych do Sejmu do dnia 6 października ad l. 398 do l. 403. Z porządku dziennego przechodzi sprawozdanie komisji propinacyjnej w przedmiocie dalszego trwania tejże komisji po zamknięciu sesyi sejmowej. Sprawozdawca p. Zbyszewski. W rozprawie ogólnej stawia poseł Zyblikiewicz wniosek następujący: Wysoki Sejm uchwali:

1. „dla sprawy propinacyjnej złożyć Wydział krajowy osobną pozasejmową komisję.
2. Do komisji tej powoła tak posłów jako też i innych mężów z całego kraju, na których pomoc i skuteczną radę będzie mógł liczyć.
3. Opinię tej komisji, jak i swoje o niej zdanie, przedłoży Wydział krajowy na najbliższym Sejmie wraz z projektem ostatecznego załatwienia sprawy propinacyjnej.“

Wniosek ten jnż poparty. Przeciw niemu przemawia imieniem Wydziału krajowego poseł Grocholski, następnie Wężyk. Krzczunowicz wnosi: wybrać nową komisję z 9 członków do wypracowania wniosku do ustawy o ubezpieczeniu i wykupnie prawa propinacyi. Wniosek ten jest poparty. Ks. Pawlików wnosi: „Nad przedłożoną ustawą, o dalszem trwaniu komisji sejmowej w przedmiocie zabezpieczenia i wykupna prawa propinacyi, przejść do porządku dziennego a natomiast uchwalić: Sejm przekazuje Wydziałowi krajowemu sprawę o zabezpieczeniu i wykupnie prawa propinacyi i porucza ażeby Wydział krajowy zarządził nad tym przedmiotem obrady we wszystkich Radach powiatowych — a na podstawie tychże obrad, żeby na najbliższym posiedzeniu Sejmu przedłożyć odpowiedni projekt do ustawy. Wniosek ten już poparty. Dyskusya ogólna zamknięta. Zapisani do głosu za wnioskiem komisji — Skrzyński, Wodzicki Ludwik, Chrzanowski, Wężyk; przeciw, Golejewski, Bocheński, Zyblikiewicz, Laskosz, Borkowski, Kowbasiuk, Iszczuk, Pilipów, Ławrynowicz. Mową generalnym za wnioskiem komisji obrany Skrzyński; przeciw, Zyblikiewicz. Sprawozdawca oświadcza imieniem komisji, iż przyjmuje wniosek p. Krzczunowicza. Co do formalnego traktowania wnosi p. Zyblikiewicz, poddać naprzód pod głosowanie, czy Izba przechodzi nad wnioskiem komisji do porządku dziennego. Skrzyński żąda imiennego głosowania. Izba przechodzi do porządku dziennego większością głosów 66. przeciw 52.

Następuje przechodzi pod głosowanie dalszy punkt wniosku ks. Pawlikowa. Poseł Kowbasiuk żąda imiennego głosowania, wniosek ks. Pawlikowa upada większością 65. przeciwni 51.

Następuje głosowanie nad wnioskiem p. Zyblikiewicza, wniosek ten zostaje przyjętym.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej, o fundacyi Hipolita Czajkowskiego

Sprawozdawca Zyblikiewicz wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Własność dóbr Dydiatycze na fundacyę stypendyjną imienia Hipolita Czajkowskiego zapisanych, ma być odstąpioną pani Felicji Nowaczyńskiej pod następującymi przez nią przyjętymi warunkami:

- a) ażeby z kapitału 12.000 złr. w. a., który według propozycji pani Nowaczyńskiej na rzecz fundacyi za odstąpienie prawa własności dóbr Dydiatycze na tychże dobrach zabezpieczone być mają sumą 3.000 złr. w. a. równocześnie z zawarciem układu ostatecznego w sprawie powyższej do kasy krajowej w gotówce złożoną została;
- b) ażeby reszta w kwocie 9 000 złr. zainstalowana została na hypotece dóbr Dydiatycze w ten sposób, iżby prócz pożyczki z galicyjskiego zakładu kredytowego lub innego instytutu publicznego, aż do wysokości 35.000 złr. w. a. zaciągniętej, żaden inuy ciężar ani dług powyższego kapitału 9 000 złr nie poprzedzał;
- c) ażeby i ta ostatnia suma 9.000 spłaconą została w gotowiznie do kasy krajowej zaraz po wygaśnięciu prawa na rzecz Aleksandra i Matyldy Wiener testamentem z dnia 27. maja 1862 zabezpieczonego;
- d) ażeby pani Nowaczyńska zobowiązała się należytość od przeniesienia własności dóbr Dydiatycze tak z tytułu przejścia onych na rzecz fundacyi jako też odstąpienia na własność pani Nowaczyńskiej całkowicie spłacić.

2. Upoważnia się Wydział krajowy do zawarcia w tej sprawie ostatecznego układu na podstawie powyższych warunków.

Wniosek ten jest przyjęty.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej o dotacyi dla członków Rady szkolnej krajowej. Sprawozdawca poseł Zyblikiewicz wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Następujący członkowie krajowej Rady szkolnej; jako to: dwaj duchowni, przez Najjaśniejszego Pana powołani, dwaj delegowani, wybrani przez Rady miejskie głównych miast Lwowa i Krakowa i dwie osoby zaszczytnie znane w zawodzie naukowym przez Wydział krajowy przedstawione, a przez Najjaśniejszego Pana mianowane pobierać będą z funduszu krajowego począwszy od 24. stycznia 1868. za kwitami przez Przewodniczącego w krajowej Radzie szkolnej koramizowanemi, roczne wynagrodzenie w sumie 1.200 złr. w. a. w miesięcznych ratach z dołu, a to:

Duchowni przez Najjaśniejszego Pana mianowani aż do odwołania, przez Wysoki Sejm wypłaty tego wynagrodzenia, delegowani zaś miast i mianowani przez Najjaśniejszego Pana członkowie z zawodu naukowego przez czas trwania mandatu, a to jest przez lat trzy.

Członek nie biorący udziału w czynnościach krajowej Rady szkolnej przez cały miesiąc, nie ma prawa do wynagrodzenia na ten miesiąc przypadającego. Zasadę tę zastosować także należy do wynagrodzenia za czas niebiegły na raz wypłacić się mającego.

Ks. Ozarkiewicz wnosi: sprawę wynagrodzenia członków Rady szkolnej krajowej, poruczyć Wydziałowi krajowemu, aby tenże:

1. odnośnie opłacenia pod 4. 6. i 7. w sprawozdaniu oznaczonych osób z funduszu państwowego z wysokim Rządem porozumiał się, i na najbliższem zebraniu Sejmu krajowego do uchwalenia przedłożył.

2. Członków duchownych Rady szkolnej z innymi członkami co do trwania czasu służby równouprawnić.“
Wniosek jest poparty. Poseł Rogawski wnosi zamknięcie dyskusyi. Dyskusya zamknięta. Zapisani do głosu za wnioskiem komisji: Majer, Stepek, Trzeciecki, Skrzyński — przeciw: Koczyński, Koroluk, Ławrynowicz, Kowbasiuk. Mową jeneralnym za wnioskiem komisji wybrany poseł Majer, przeciw Kowbasiuk.

Po przemowie sprawozdawcy przychodzi pod głosowanie pierwszy punkt wniosku ks. Ozarkiewicza i zostaje w mniejszości. Przy rozprawie szczegółowej nad ustępem 1. wnosi poseł Wężyk, po słowach: „z funduszu krajowego“ dodać: „tymczasowo nim rokowanie z Rządem przeprowadzone zostanie, na rachunek Skarbu Państwa.“ — Wniosek ten jest poparty.

Poseł Koczyński wnosi: nad słowami: „za kwitami przez przewodniczącego w krajowej Radzie szkolnej koramizowanemi“ — przejść do porządku dziennego, — a oprócz tego. „wynagrodzenie członków Rady szkolnej oznaczyć na 1500 złr.“ — Wnioski te są poparte. Dyskusya zamknięta. Zapisani do głosu posłowie: Trzeciecki, Pietruski, Dunajewski, Kozłowski, Janowski, Pilipów. Poseł Janowski wnosi, ażeby wynagrodzenie powyższe, rozcią-

gnąć i na tych członków Rady szkolnej, którzy są inspektorami szkolnymi. Poprawka ta jest poparta. Po przemowie sprawozdawcy przychodzi pod głosowanie naprzód poprawka posła Janowskiego i upada. Następnie dodatek posła Wężyka i upada. Pierwsza poprawka p. Koczyńskiego upada; tak samo i poprawka jego co do cyfry wynagrodzenia. Ustęp przyjęty podług wniosku komisji.

Poseł Potocki Adam wnosi: w miejsce ustępu 2. posiedzenia „a to do czasu dopóki Wys. Sejm postanowionej tej wypłaty nie odwoła. Sprawozdawca przyjmuje tę poprawkę. Ustęp z poprawką tą przyjęty.

Sprawozdawca cofa ustęp trzeci w imieniu komisji. Poseł Pietruski go podnosi i stawia jako swój wniosek. Przy głosowaniu ustęp trzeci zostaje odrzucony. Poseł Wężyk wnosi artykuł dodatkowy następującej treści: Sejm poleca Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie rokowań z rządem, aby wynagrodzenie członków Rady szkolnej krajowej nastąpiło z funduszków Państwa. Wniosek ten jest poparty. Dyskusya zamknięta, do głosu zapisany książę Adam Sapieha. Przy głosowaniu utrzymuje się wniosek posła Wężyka. Izba przystępuje do 3. czytania, — ustawa w trzecim czytaniu przyjęta.

Marszałek zawiesza posiedzenie do godziny 6ej wieczorem.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6. minut. 30.

Liczba posłów obecnych 110.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji edukacyjnej o petycyach. Sprawozdawca poseł Majer oświadcza, że petycja miasta Jarosławia i petycja miasta Przeworska, o zachowanie seminaryum nauczycielskiego w Jarosławiu, niemniej prośba miasta Tarnowa o zaprowadzenie tamże takiego seminaryum, załatwione są po części paragrafem 1. ustawy o seminaryach, który orzeka, że Rada szkolna oznaczy miejsca, w których seminarya zaprowadzone być mają. Wnosi przeto sprawozdawca odstąpić pomienione prośby Radzie szkolnej krajowej. Wniosek przyjęty. Podobnie też co do petycji miasta Tarnowa o utworzenie tamże głównej szkoły realnej, wnosi sprawozdawca: „odstąpić niniejszą prośbę Radzie szkolnej krajowej do właściwego użycia.“ Wniosek ten jest przyjęty.

Co do petycji Rady miasta Krakowa, o reorganizacyą szkoły technicznej w Krakowie l. 347., tudzież co do petycji Wydziału powiatowego chrzanowskiego w tym samym przedmiocie l. 382., wnosi sprawozdawca imieniem komisji: Wys. Sejm raczy uchwalić: „1. Poleca się Wydziałowi krajowemu złożyć komisję, w której będą reprezentowane zakłady naukowe krakowskie i lwowskie, która to komisya rozpoznawszy sprawę zdałaby relacyę Wydziałowi krajowemu.

2. Na podstawie tej relacyi przedstawi Wydział krajowy Wys. Sejmowi odpowiedni wniosek organizacyi zakładów technicznych, a to już na najbliższej sesji sejmowej.“ Wniosek ten jest przyjęty. Co do petycji Towarzystwa lekarzy lwowskich, o zwinięcie szkoły niższej medyczno-chirurgicznej we Lwowie l. 269., wnosi sprawozdawca: Wysoka Izba raczy uchwalić: „odstąpić tę prośbę c. k. Prezydium Namiestnictwa do właściwego użycia.“ — Wniosek ten jest przyjęty.

Sekretarz Pfeiffer czyta interpelacyę posła Krzeczunowicza i 16. posłów, do przewodniczącego komisji konstytucyjnej, następującej treści: „Do komisji konstytucyjnej odesłane były bardzo ważne wnioski do ustaw o powiększenie liczby posłów z miast, o zmianach ustawy wyborczej, o nieodpowiedzialności posłów. Uchwalenie rzeczonych ustaw na tej jeszcze sesji jest bardzo pożądanem. Zapytujemy komisję konstytucyjną: dla czego dotąd nie wniosła do Sejmu sprawozdań o wnioskach wspomnianych i którego dnia wnieść je zamysła?“

Poseł Grocholski odpowiada, że wnioski te nie mogły dotąd być rozdane w Izbie, bo członkowie komisji konstytucyjnej zajęci byli w innych komisjach. Poseł Zyblikiewicz oświadcza, że wniosek o nietykalności posłów jest już w komisji zreferowany i niebawem będzie rozdany.

Sekretarz Pfeiffer czyta następującą interpelacyę posła Hoszarda i 26 posłów do przewodniczącego komisji hipotecznej: „Po zniesieniu przez Wysoką Izbę sejmową ograniczeń tamujących wolność dzielenia gruntów, okazuje się więcej jak przedtem konieczna potrzeba jak najprędszego urządzenia hipotek włościańskich i uzupełnienia tak tabuli lwowskiej, jako też hipoteki krakowskiej. Zmierające do tego wnioski posłów Koczyńskiego i Starowiejskiego, przekazane zostały komisji hipotecznej. Gdy zaś komisya ta dotąd sprawozdania nie przedłożyła, a zamknięcie sesji sejmowej niebawem ma nastąpić, pozwalają sobie podpisani zapytać pana przewodniczącego tejże komisji: Czyli komisya hipoteczna sprawozdanie nad wnioskami posłów Koczyńskiego i Starowiejskiego przygotowała, i czy je jeszcze w czasie trwania obecnej sesji sejmowej do Izby wnieść zamysła?“

Poseł Czajkowski odpowiada, że wniosek posła Starowiejskiego już raz był zreferowany w komisji, że jednak komisya porobiła w referacie zmiany, przeto nie mógł jeszcze wniosek rozdany być w Izbie, że jednak niebawem komisya z odpowiednim wnioskiem wystąpi.

Następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o §. 8. ustawy o policyi drogowej. Sprawozdawca poseł Zborowski wnosi: „Każdy właściciel zabudowań mieszkalnych lub gospodarskich, obowiązany jest, jak daleko takowe stykają się z drogą publiczną, na tej części drogi zgartywać śnieg, lub nawiany piasek i wywozu błota z kolei jezdnej pozgartywane lub z rowów drogi wyrzucone.“

Poseł Kowalski żąda odroczenia rozprawy nad tym przedmiotem. Wniosek ten upada. Poseł Skrzyński wnosi następujący dodatek: „Do zgartywania śniegu, lub nawianego piasku i wywożenia błota z kolei jezdnej pozgartywanego, lub z rowów wyrzuconego, winna gmina dostarczyć potrzebnego robotnika po cenie ustanowionej każdego roku przez zwierzchność gminne, a przez Wydział powiatowy zatwierdzone. Do wydatku tego tak obszar dworski, jako też każdy opłacający w gminie podatki bezpośrednie, obowiązany jest przyczynić się w miarę opłacanych przezeń w gminie podatków bezpośrednich.“

Wniosek ten jest poparty. Poseł Kocko wnosi:

„Każda gromada i obszar dworski są obowiązanymi pośród swej miejscowości, dopokąd domy sięgają, bezpłatnie z dróg publicznych błoto, śnieg albo piasek nawiany zgartywać i w razie potrzeby wywozić. Wniosek ten jest poparty. Poseł Skrzyński żąda odesłania obu wniosków do komisji, któraby nazajutrz zdała z nich sprawę. Wniosek ten jest przyjęty.“

Następuje wybór zastępcy członka Wydziału krajowego z całego Sejmu. Skrutatorowie pp. Łoś, Jabłonowski, Podlewski, Kocko, Baworowski, Gnoiński Jan, ks. Morgenstern, Czaczkowski, ks. Pietruszewicz. Poseł Podlewski zdaje sprawę z odbytego skrutynim. Głosujących 108. Większość absolutna 55. Poseł Haller otrzymał głosów 67, poseł Kowalski 33, inne głosy rozstrzelone; przeto poseł Haller wybrany jest zastępcą członka Wydziału krajowego. — Następne posiedzenie we środę o godzinie 10. rano.

Porządek dzienny:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego względem żadanego przez gminę miasta Przemyśla podwyższenia opłaty gminnej od sprzedawanych napojów słodzonych.

2. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Jakóbika, w sprawie zniesienia dziesięciny, mesznego, skoczyny i proskurnego.

3. Sprawozdanie komisji budżetowej o budżetach funduszów krajowych w ściślejszem i obszerniejszem znaczeniu, tudzież funduszów samoistnych na r. 1868.

4. Sprawozdanie komisji budżetowej o administracji funduszów krajowych i zamknięciu rachunków na rok 1866. i 1867.

5. Sprawozdanie komisji administracyjnej o §. 8. ustawy o policyi drogowej.

Posiedzenie zamknięte o godzinie 8. wieczór.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz
Pfeiffer w. r.

Sekretarz
St. Tarnowski w. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 6. października 1868 r.

398. Kobiety w liczbie 582 we Lwowie przez posła Hoszarda, o wyższą szkołę żeńską we Lwowie.

399. Zwierzchność gminy w Śniatynie przez posła hr. Golejewskiego, o zezwolenie na utworzenie funduszu w celu zaprowadzenia straży ogniowej w Śniatynie.

400. Bieńkowski Walenty przez posła Starowiejskiego, o odpis testamentu ś. p. Mruczkowskiego i o wyznaczenie innego egzekutora testamentu.

401. Rada gminna w Manasterzyskach przez posła Kabata, o przyzwolenie na pobieranie kopytkowego w czasie targów w Manasterzyskach.

402. Taż Rada przez posła Kabata, o przyzwolenie na pobieranie dodatku od podatku konsumcyjnego.

403. Galotzy Piotr przez posła Zyblikiewicza, użala się na nadużycia urzędu sądu powiatowego w Leżajsku.

Protokół

trzydziestego pierwszego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu gali-
cyjskiego z d. 7. października 1868 r.

Początek posiedzenia o godzinie 10¹/₂, przed południem.

Obecni: Marszałek książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, Tarnowski Stanisław, Pfeiffer.

Posłów z początku posiedzenia 84, później 115.

Ze strony rządu: c. k. radca Namiestnictwa Bartmański.

Protokół 30. posiedzenia odczytany przez sekretarza Tarnowskiego, przyjęty bez zmiany.

Sekretarz Tarnowski czyta dalszy ciąg petycyj wniesionych do dnia 7. października.

Posel Hönigsmann popiera petycję pod l. 409. gminy wyznaniowej lwowskiej o zapomogę dla pogorz-
ców izraelskich lwowskich i wnosi, aby Sejm polecił Wydziałowi krajowemu tę petycję. Przyjęto.

Sekretarz Tarnowski czyta pismo Wydziału powiatowego gródeckiego z wyrażeniem uznania dla posta-
wionych wniosków i dla czynności Wysokiego Sejmu. Powzięto do wiadomości

Następuje odczytanie wniosku naglącego posła Helcla popartego 80 podpisami, aby Wysoki Rząd przed-
łożył Radzie Państwa wniosek o uwolnienie zakładów naukowych i dobroczynnych od wszelkich podatków. Izba u-
znaje wniosek za nagły. Wniosek jednomyślnie przyjęty.

Komisarz rządowy odpowiada na interpelację hr. Miera, iż rozrządzanie funduszami na budowę rzeczne
Przysłuża rządowi — że wszakże rząd tych funduszy stosownie użyje.

Na interpelację posła Manasterskiego odpowiada komisarz, że rokowania co do jnra stolae zostały ukoń-
czone, że cała sprawa przedłożoną będzie wysokiemu Ministerstwu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o § 8. ustawy o policji drogo-
wej. Sprawozdawca stawia wniosek:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić: § 8. opuszcza się. Dalsze paragrafy otrzymują odpowiednie liczby po-
rządkowe.“ Posel Skrzyński poprawia wniosek:

„Do zgartywania śniegu lub nawianego piasku i wywożenia błota z kolei jezdnej pozgartywanego lub
z rowów wyrzuconego, winna gmina dostarczyć robotnika po cenie wyznaczonej przez zwierzchność gminną, a przez
Wydział powiatowy zatwierdzoną. Do wydatku tego tak obszar dworski, jako też każdy opłacający w gminie po-
datki bezpośrednio obowiązany jest przyczyniać się w miarę opłacanych przezeń podatków bezpośrednich. Zabierają
głosy: posłowie Gniewosz, Wężyk. Posel Kraiński stawia poprawkę do wniosku posła Skrzyńskiego do drugiego
ustępu: Do wydatku tego dodać: „o ile się nie tyczy obszaru dworskiego. zajętego przez zabudowania osady, przez
którą droga prowadzi.“ Wniosek poparty.

Dyskusya na wniosek p. Leona Chrzanowskiego zamknięta. Za wnioskiem komisji zapisani: Paszkowski,
Golejewski, Wężyk, H. Wodzicki, wybierają jeneralnym mowcą p. Henryka Wodzickiego — przeciwko wnioskowi
zapisani Popiel, Tomuś, Kraiński, Skrzyński — posła Skrzyńskiego.

Po przemówieniu posła Skrzyńskiego, oświadcza poseł Grocholski imieniem Wydziału, że projekt Wydziału tyczył się dróg krajowych i powiatowych, które bez wynagrodzenia z śniegu i błota uprzątane być powinny.

Wniosek posła Skrzyńskiego przyjęty.

Następuje z porządku dziennego sprawozdanie Wydziału krajowego względem żadanego przez gminę miasta Przemyśla podwyższenia opłaty gminnej, od sprzedawanych napojów słodzonych — wniosek Wydziału przedłożony przez posła Grocholskiego jako członka Wydziału przyjęty w drugim czytaniu en bloc — w trzecim bez czytania.

Potem przyszło z porządku dziennego sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Jakóbika w sprawie zniesienia dziesięciny, mesznego, skupczyny i proskurnego. Wniosek komisji administracyjnej o przejście do porządku dziennego nad wnioskiem posła Jakóbika i wniosek o odstąpienie sprawy w tymże wniosku Jakóbika poruczonej Wydziałowi krajowemu, przyjęte. Zaczem załatwione zostały petycje l. 263, 217, 78, 166, 79.

Następuje sprawozdanie komisji budżetowej o administracji funduszów krajowych i zamknięciu rachunków na rok 1866 i 1867. przez posła Koczyndyka.

Izba przyjmuje wniosek komisji, aby wydać absolutoryum Wydziałowi krajowemu.

Następuje sprawozdanie komisji budżetowej o budżetach funduszów krajowych w ściślejszem i obszerniejszem znaczeniu, tudzież funduszów samoistnych na r. 1868. przez p. Zyplikiewicza. Następuje rozprawa szczegółowa nad dochodami (w sprawozdaniu na str. 14—16 umieszczonemi).

Wniosek: Dochód z odsetków od obligacyi ma być na budżecie r. 1868. zamieszczony w kwocie 9952 zł.

Przyjęto.

Drugi punkt o sprzedaży obligacyi, przyjęty.

Wniosek: jako ażyo ze sprzedaży monety brzeźcanej zamieszcza się na budżecie na rok 1868. kwota 10 złr. Przyjęto.

Z preliminarza specjalnego funduszu krajowego przyjęto głosując za każdą razą pojedyncze pozycje kosztów reprezentacyi krajowej 1, 2, 3, 4—7 pozycyi 8, 9, 10 razem 71650 złr.

Następuje preliminarz kosztów zarządu (str. 19—24) pozycye 11—19 i wniosek. Tytułem dodatków na pomieszkania dla obecnie w czynnej służbie Wydziału krajowego pozostających urzędników i sług, wyznacza się 20% od płac z kasy krajowej pobieranych i zamieszcza się w budżecie krajowym należność za 4. kwartał r. 1868. w kwocie 1320 złr.

Poseł Kraiński czyni wniosek: dodatek 20/100 rocznych płac na pomieszkania dla urzędników i sług w służbie Wydziału krajowego stale pozostających i niemających pomieszkania w naturze, przeznaczona się na 4 kwartał 1868. i na r. 1869. przyczem poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby najbliższemu Sejmowi przedłożył motywowany wniosek względem ustalenia dodatku na pomieszkania. Poseł Koczyński czyni poprawkę w 3 wierszu ostatniego ustępu przed słowami „i zamieszcza“ dodać: „Zarazem wymierza się tytułem dodatku do dyurny pracujących obecnie w Wydziale krajowym dyetaryuszy 20% od dyurny pobieranej przez nich z kasy krajowej.“ Wnioski posła Kraińskiego i Koczyńskiego przyjęte. Pozycye od 11—19 przyjęte.

Rubryka III. (koszta leczenia ubogich chorych str. 25. Referent Ludwik Wodzicki). Referent czyta sprawozdanie komisji budżetowej dotyczące rubryki III. funduszu krajowego i wnioski: Wysoki Sejm raczy przyjąć preliminowaną w budżecie funduszów krajowych w ściślejszem słowa znaczeniu na r. 1868. w rubryce III. sumę 244000 złr. Wniosek przyjęto.

Następuje ogólna rozprawa nad projektowaną przez komisję budżetową ustawę, o przejście szpitalów powszechnych pod nadzór Wydziału krajowego. Poseł Smolka popiera projekt ustawy. Przy rozprawie szczegółowej przyjmuje Izba §. 1. bez dyskusyi.

Przy §. 2im stawia poseł Kraiński poprawkę: „popraw“ i obowiązków gmin, korporacye osób trzecich, opartych na ogólnych postanowieniach lub specjalnych tytułach prawnych.

§. 2. przyjęty z poprawką posła Kraińskiego. §. 3. i 4. i tytuł w drugim czytaniu — cała ustawa bez czytania w trzecim czytaniu przyjęta.

Sekretarz hr. Tarnowski czyta pismo Agenora hr. Gołuchowskiego, zawiadamiające Izbę o udzielonym sobie uwolnieniu posady Namiestnika — następującej treści:

Jaśnie oświecony książę!

Jego Ces. Król. Apostolska Mość Najjaśniejszy Pan, przychylając się najlaskawiej do mej prośby, Najwyższym listem odręcznym z d. 1. b. m. najmiłościwiej raczył uwolnić mnie z posady Namiestnika Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Jak zawsze i wszędzie, tak i w przeciągu tego powtórnego mego urzędowania jedynem było mem staraniem, krzewienie i wzmacnianie uczuć przywiązania, lojalności i wdzięczności, ludności do korony, a zaufania korony do ludu, jedynym względem, usilna baczność na wzrost i potęgę monarchii, na dobro i pomyślność rodzinnego mego kraju i na prawa jego.

Spełnienie mego trudnego zadania ułatwiła mi znakomicie łaskawa pomoc i życzliwość, jakiej doznawałem ze strony wysokiej reprezentacji krajowej i świętego Wydziału krajowego, jako też z swej strony, Jaśnie oświecony książę Marszałek — co przy pracy, gorliwości i dobrych chęciach władz i organów, których naczelne kierownictwo było mi poruczonem, głównie umożliwiło przeprowadzenie wielu ważnych i zbawiennych reform i prac organizacyjnych w przeciągu stosunkowo krótkiego czasu. To też ustępując z mej posady, której dalsze kierownictwo z dniem dzisiejszym składam tymczasowo w ręce pana wiceprezydenta Namiestnictwa JW. Karola Moscha, muszę wyrazić Wysokiemu Sejmowi i świętnemu Wydziałowi krajowemu i Tobie Jaśnie oświecony książę najżywszą moją wdzięczność za szczerą, serdeczną, prawdziwie obywatelską życzliwość, jaką raczyliście otoczyć i popierać moje starania około sprawy krajowej. Życząc jak najlepszego powodzenia dalszym waszym pracom dla dobra kraju naszego podejmowanym, proszę, ażebyście chcieli zachować mi dobre wspomnienie, a Ty Jaśnie oświecony książę, ażebyś raczył przyjąć zapewnienie mego poważania.

We Lwowie dnia 7. Października 1868.

Gołuchowski w. r.

Marszałek powstawszy wyraża żal Izby z przyczyny nastąpienia Agenora hr. Gołuchowskiego z posady Namiestnika, na której tyle dobrego działał dla kraju Zawiadania oraz Izbę, że Wydział uda się do hr. Gołuchowskiego z wyrażeniem mu tych uczuć. Izba powstawszy przyjmuje do wiadomości.

Rubryka IV. i V. koszta szczepienia i sanitarne przyjęte bez dyskusyi.

Rubryka VI. Zasiłki dla zakładów dobroczynności. Komisya budżetowa wnosi: Wysoki Sejm raczy na wniesiony przez Wydział krajowy projekt operacyi finansowej zezwolić, oraz przyjąć sumę preliminowaną na ten cel w kwocie 15,000 złr. w budżecie na r. 1868.

Wniosek przyjęty.

Taż komisya stawia wniosek :

1. Wydzielić sumę 30 000 złr. preliminowaną w rub. VI. budżetu krajowego na r. 1868.

2. Zalecić Wydziałowi krajowemu rozpoczęcie bezwzględnie budowy gmachu na Kulparkowie funduszami na ten cel istniejącymi, a następnie przedłożenie Sejmowi krajowemu planu operacyi finansowej do pokrycia kosztów przenoszących wysokość tych funduszków.

Poseł Smolka przeciw wnioskowi komisyi za niewymazywaniem 30.000 złr. Po zamknięciu dyskusyi przemawiają Chrzanowski, Bocheński za, Kowalski i Smolka przeciw wnioskowi. Po przemówieniu sprawozdawcy następuje głosowanie — wnioski komisyi przyjęte. Marszałek zawieszka posiedzenie do godziny 6ej po południu.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6 $\frac{1}{2}$ po południu.

Liczba posłów 114.

VII. Rubryka preliminowana funduszu krajowego. Referent poseł Zyblikiewicz stawia w imieniu komisyi budżetowej wniosek: Wysoka Izba raczy stypendya pedagogiczne uznać za stałe. — Przyjęto. Petycye lit. c. d. B. wsparcia dla zakładów i instytucyi krajowych lit. a. b. c. d. e. f. g. przyjęte. Podobnie przyjęto lit. h. Lit. i już zawotowano na wczorajszym posiedzeniu.

VIII. Rubryka na utrzymanie pomników historycznych poz. 30. 31. 32. a. b. przyjęta.

Rubrykę IX. przyjęto wedle wniosku również XI.

XII. Rubryka drogi krajowe (referuje poseł Skrzyński.) pozycye 1. 2. 3. 4. 5. 6. przyjęto.

Rub. XIII. różne przypadkowe pozycye 55. — 59. przyjęto. — Poz. 60. jako uchwalona dawniej, nie podpada pod głosowanie.

2. Szpital główny we Lwowie.

Referent Ludwik Wodzicki (sto. 44.), przyjęto en bloc. Co do dochodów sumę 80506. Co do wydatków sumę 89.674. Co się tyczy niedoborów przez fundusz krajowy pokryć się mającego 9.168.

Przez to samo przyjęto punkt 3. o fundacji położnic, 4 o funduszu obłąkanych i 5. o funduszu podrzutek. Podobnie przyjęto preliminarz szpitala Sw. Łazarza w Krakowie, a mianowicie oddziału chorych sporadycznych, oddziału położnic i podrzutek, obłąkanych i syfilitycznych.

Posel Zyblikiewicz referuje o funduszu policyjnym (str. 142) Preliminarz funduszu politycznego wedle wniosku komisji przyjęty.

Tenże referent przedkłada Izbie preliminarz sumaryczny dochodów i wydatków funduszu krajowego na r. 1868.

Suma wydatków wynosi 1,162.214

„ dochodów „ 191.509

Niedobór 980.705

Po odtrąceniu pozostałej gotówki 778931 przyjęto; niemniej i uchwałę finansową o pokrycie niedoboru funduszu krajowego, zawartą w I i II. Sprawozdanie komisji budżetowej.

Posel Kamiński stawia następujący wniosek :

Rezolucya.

Sejm usprawiedliwia wprawdzie Wydział krajowy koniecznością politycznego położenia, iż tenże podatki krajowe na r. 1867. uchwalone także i na pierwsze dziewięć miesięcy r. 1868. rozpiisał i takowe pobierał, wszelako usprawiedliwienie to łączy Sejm z zastrzeżeniem prawa Reprezentacyi krajowej przysługującego z mocy §. 22. statutu krajowego i z wyrażeniem życzenia aby Sejm do uchwalenia budżetu krajowego w normalnym czasie był zwolywany.

Wniosek Kamińskiego przyjęty.

Posel Zyblikiewicz referuje petycje oddane komisji budżetowej, l. 133, 136, 161, 234, 266, 406, 506 Izba przyjmuje wnioski komisji. Fundusze samoistne referuje posel Zyblikiewicz. Fundusz domestykalny 3 394 złr., wydatki 1.308 złr. przyjęto. Fundusz szkoły kucia koni 1.928 złr. przyjęto, Fundusz stanowy sierociński 1 658 złr. wydatki 1.613 złr. Fundusz kultury krajowej 2.805 złr, wydatki 827 złr. Fundusz pomnika Kosciuszki nie poddaje Marszałek pod głosowanie, jako będący tylko pod dozorem Wydziału.

Posiedzenie zamknięto o godzinie 7³/₄.

Następne posiedzenie jutro o godzinie 10.

Porządek dzienny :

1. Trzecie czytanie ustawy o policyi drogowej.
2. Sprawozdanie komisji konstytucyjnej z przedłożenia rządowego ustawy znoszącej postanowienia ograniczające udział niechrześcijańskich członków gminy w Reprezentacyi gminnej, tudzież o wniosku posła Hallera przekazanej komisji do opracowania uchwałą sejmową z d. 30. września 1868. r.
3. Sprawozdanie komisji edukacyjnej z wniosku rządowego i i wniosku posła Czerkawskiego o nadzorce dla szkół ludowych.
4. Sprawozdanie komisji budżetowej z rachunków funduszu zapomogi dla dotkniętych klęską głodową mieszkańców Galicyi za rok 1867. i 1866., jako też z budżetów tegoż funduszu za rok 1868. i 1869.
5. Sprawozdanie komisji administracyjnej co do pozwolenia pobierania kopytkowego dla miasta Stanisławowa.
6. Sprawozdanie komisji budżetowej o budżetach funduszy indemnizacyjnych Królestwa Galicyi i Lodomeryi tudzież Wielkiego Ks. Krakowskiego na r. 1868. i 1869.
7. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi Stanisławowa względem nyzyskania półmilionowej pożyczki ze Skarbu Państwa.

Leon Książę Sapieha.

Sekretarz :
J. Szujski.

Sekretarz :
Barewicz.

Dalszy ciąg petycyj
wniesionych do Sejmu do dnia 7. października 1868. r.

404. Plebani z powiatu Sędziszowskiego i Rzeszowskiego przez posła ks. Dietricha, o podwyższenie kongruy, o odtrucenie wszystkich podatków ciężących na plebańskich dochodach, aby roczna kongrua 400 złr. czystą była

405. Ks. Pauer Floryan proboszcz z Sędziszowa przez posła ks. Dietricha, użala się na niesprawiedliwe wyrachowanie dochodów plebańskich przez Izbę obrachunkową.

406. Rada powiatowa Rawska i Sokalska przez posła Jana Gnoińskiego, o uznanie drogi z Sokala przez Rawę do Oleszyc, za drogę krajową.

407. Rada gminy Jeziorzany przez posła Szumańczowskiego, o zezwolenie do wykupienia od obszaru dworskiego należącego do szpitala Ś. Łazarza w Krakowie 48 morgów — 720 sążni kwadratowych gruntu.

408. Grono nauczycieli szkół ludowych okręgu Samborskiego przez posła ks. Barewicza, o polepszenie ich bytu materialnego.

409. Przełożeni gminy kultusowej izraelskiej we Lwowie przez posła Hönigsmanna, o udzielenie wsparcia dla dotkniętych pożarem we Lwowie d. 4. b. m.

410. Wydział powiatowy w Gródku przez posła Niezabitowskiego, wyraża radośne zadowolenie z postępowania Sejmu w sprawach potrzeb krajowych.

Dalazy ciąg petycji)

wnieionych do Sejmu do dnia 1. października 1888. r.

401. Plebani z powiatu Szamotawskiego i Heszowskiiego przez posła ks. Dietricha o podwyższenie kontry, o odroczenie wszystkich podatkow. ciążących na plebańskich dochodach, aby roczna kontrya 400 złr. wynosiła była
402. Ks. Paweł Florian proponuje z Szamotaw przez posła ks. Dietricha, użala się na niesprawiedliwe wyznaczanie dochodów plebańskich przez król. obrotunkaw.
1888. Wzrost powiatowa Hawska i Sokalska przez posła Jana Gmorskiego, o uznanie drogi z Sokala przez
107. Laska Gminy Ieziorny przez posła Szamotawskiego, o zezwolenie do wykupienia od obszaru dworskiego należącego do szlachez. Kszarza w Warkowie 48 morgów — 120 szani kwadratowych gruntu
108. Grono nauczycieli szkół ludowych okręgu Szamotawskiego przez posła ks. Barwiczę, o polepszenie ich
400. Przełożeni Gminy kulturalnej izraelickiej we Lwowie przez posła Hönigsmanna, o udzielenie wsparcia dla dotkniętych potrzebom we Lwowie d. 4. d. m.
109. Wydział powiatowy w Gródku przez posła Niezabitowskiego, wyraża także żądanie zwołania z powiatu powania Sejmu w sprawach potrzeb krajowych.

Protokół

trzydziestego drugiego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 8. Października 1868 r.

Początek o godzinie 10. minut 50.

Obecni: Marszałek książe Leon Sapiecha.

• Sekretarze: Ks. Bawicz, Szujski, Tarnowski, Stanisław Pfeiffer.

Posłów obecnych z początku 110, w ciągu posiedzenia 120.

Komisarz rządowy c. k. Radca namiestnictwa Bartmański.

Protokół 31. posiedzenia odczytany przez Sekretarza Szujskiego przyjęty, z poprawką wytkniętej przez posła Grossa myłki druku, zaszelej w projektowanej przez komisję a przyjętej przez Sejm uchwale finansowej co do dodatku krajowego na rok 1868., w której to uchwale w ustępie 1, zamiast «podatków stałych z dodatkiem $\frac{1}{4}$ części», należy umieścić: «podatków stałych z dodatkiem $\frac{1}{3}$ części».

Sekretarz Szujski udczytuje spis petycyi wniesionych do dnia 8. października b r, i wniosek naglący posła Minkowicza i 26. posłów treści:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Prawo prezentowania dusz pasterzy przez większych właścicieli ustaje i przechodzi na gminy parafialne i dla tego
2. Szósta ostatnia część wydatków na budynki kościelne i parafialne przechodzi na gminy.
3. Wydziałowi krajowemu poleca się, ażeby projekt do ustawy na wyż wspomnionych zasadach wyrobił na najbliższej kadencji Sejmowej przedłożył.

Izba nie uznaje nagłości tego wniosku, lecz odsła takowy do Wydziału krajowego.

Poseł ks. Pawlików interpeluje ustnie przewodniczącego komisji edukacyjnej — czy jeszcze w ciągu obecnej kadencji będzie zdana sprawa z wniosku interpelanta co do rewizyi ustawy o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich.

Przewodniczący komisji poseł Mayer odpowiada, że komisya zajęta innemi naglejszemi sprawami — nie mogła wygotować sprawozdania — jednak przekaże przedmiot powyższy Wydziałowi krajowemu — ażeby tenże na najbliższej kadencji odpowiednie mógł przedłożyć wnioski.

Z porządku dziennego następuje trzecie czytanie ustawy o policyi drogowej — przy imiennem głosowaniu Izba odrzuca w trzeciem czytaniu ustawę 58. głosami przeciw 54.

Dalej zdaje poseł Smolka imieniem komisji konstytucyjnej sprawę z przedłożenia rządowego ustawy znoszącej postanowienia ograniczające udział niechrześcijańskich członków gminy w reprezentacji gminnej, tudzież z wniosku posła Hallera przekazanego komisji do opracowania uchwałą sejmową z d. 30. września 1868.

W rozprawie ogólnej przemawia przeciw wnioskowi komisji poseł Torosiewicz.

Za wnioskami komisji zaś poseł Hönigsmann.

Izba uchwała na wniosek posła Hubickiego zamknięcie dyskusji. — Zapisani mówcy za wnioskiem komisji posłowie Wężyk, Haller, Skrzyński i Dubs, wybierają jeneralnym mowcą Wężyka — mowcy przeciw wnioskowi zapisani posłowie: Gniewosz, Makowicz, Papezok, Krzeczunowicz, Kowbasiuk, posła Krzeczunowicza. — Po przemowie pana komisarza rządowego i sprawozdawcy — poseł Gołuchowski przy rozprawie szczegółowej wnosi przyjęcie wniosków komisji w całości — co izba przyjmuje — i następnie uchwała w trzecim czytaniu wnioski komisji w brzmieniu jak następuje :

U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca zmiany ustawy gminnej z powodu usunięcia postanowień ograniczających udział niechrześcijańskich członków gminy w reprezentacji gminnej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. 1.

Postanowienie ordynacyi wyborczej dla gmin, ogłoszonej ustawą z dnia 12. sierpnia 1866. dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawarte w §. 15. ustępie 2., że przynajmniej dwie trzecie części radnych i zastępców, przez każde koło wybranych, powinny być wyznania chrześcijańskiego — pozostające w związku z tem postanowieniem §. 28. samej ordynacyi wyborczej dla gmin, dalej postanowienia ordynacyi wyborczej dla gmin w §. 35. w ostatnim ustępie, jakoteż postanowienie statutu miejskiego Krakowskiego z dnia 1. kwietnia 1866. w §. 46. ustępie 3., że naczelnikiem gminy (prezydentem miasta) lub jego zastępcą nie może być obrany, kto nie jest wyznania chrześcijańskiego, nareszcie ustawa z dnia 14. marca 1867., zmieniająca gminną ordynację wyborczą dla miasta Brodów, znoszą się i przestają obowiązywać.

Art. II.

Postanowienia §. 90. ust. gm. z dnia 12. sierpnia 1866. zmieniają się w następujący sposób :

Specyalne sprawy ludności chrześcijańskiej (§. 91.) o ile zawiadywanie niemi podług ustaw należy do reprezentacji gminnej, zawiadywane będą przez tę reprezentację podług przepisów ustawy gminnej z tem jednak ograniczeniem, że izralicycy członkowie reprezentacji (rady i zwierzchności) gminnej w głosowaniu nad temi sprawami i w załatwieniu tych spraw w ogólności udziału mieć nie będą.

Gdyby jednakże chrześcijańscy członkowie Rady gminnej nie stanowili przynajmniej połowy wszystkich jej członków, wybiera chrześcijańscy wyborcy gminy, w sposób ordynacyi wyborczej gminnej oznaczony, dla załatwienia spraw ludności chrześcijańskiej tylu chrześcijan, ile będzie potrzeba do uzupełnienia tej połowy.

Do ważności uchwał w sprawach chrześcijańskiej ludności potrzeba jest obecność więcej niż połowy chrześcijańskich członków i bezwzględna większość głosów członków obecnych.

Jeżeli naczelnikiem gminy jest nie chrześcijanin, wybierze chrześcijańska część Rady gminnej, a wedle potrzeby uzupełniona, ze swego grona przewodniczącego, któremu przysługiwać będą co do załatwienia specyalnych spraw ludności chrześcijańskiej te same prawa i obowiązki, które na mocy ustawy przysługują naczelnikowi gminy.

Art. III.

Postanowienia §. 94. ust. gm. zmieniają się w następujący sposób :

Nakładanie dodatków do podatków, jako też innych preścacy (§ 77.) na członków gminy, na cele w §. 91. i 92. wskazane, nastąpić może tylko za przyzwoleniem Rady gminnej, o ile ustawy specyalne nie stanowią inaczej.

Jeżeli jednak w Radzie gminnej nie ma $\frac{2}{3}$ chrześcian, nakładanie dodatków do podatków i innych prestaacy na chrześciańskich członków gminy na cele w §. 91. wskazane (Art. II.) nastąpić może za przyzwoleniem Wydziału powiatowego.

Przeciw uchwałom w tej mierze tak Rady gminnej, jak i Wydziału powiatowego, służyć te same środki prawne, co i przeciw uchwałom tych władz.

Art. IV.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Uchwała.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wszystkie ustawy, przepisy i rozporządzenia dotyczące ludności izraelskiej z wszelką dokładnością zbadał i poczynił potrzebne kroki w drodze właściwej w celu zniesienia specjalnych ustaw, przepisów i rozporządzeń dla starozakonnych, nadających im dotychczasowe wyjątkowe stanowisko.

Zawieszenie posiedzenia o 6. wieczorem.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6. minut 40. wieczorem.

Posłów obecnych 113.

Z porządku dziennego zdaje poseł Szujski imieniem komisji edukacyjnej sprawy z wniosku rządowego i wniosku posła Czerkawskiego o nadzorce dla szkół ludowych i prostuje następujące myłki druku w rozdanem sprawozdaniu:

W ostatnim ustępie §. 5. wierszu przedostatnim między słowa «szkół wynosi» należy włożyć słowa „młodzieży“ a zamiast «do wiejskiej rady» ma być powiedziane do «miejskiej Rady» — Tak samo w §. 6. wierszu 1. zamiast „wiejskiej» ma być powiedziane «miejskiej.» — W §. 8. zamiast ostatniego słowa «mogą» ma być umieszczone słowo «mają.» — W ostatnim ustępie §. 14. zamiast «wymienionych» «wymienionemi.» — Nareszcie w §. 22. zamiast „wybierać ma zastępcę“ — «wybierać ma na zastępcę.»

W rozprawie ogólnej przemawiają przeciw wnioskowi komisji posłowie ks. Stępek, ks. Guszałewicz, Kowbasiuk, — za temi wnioskami poseł Czerkawski i sprawozdawca.

Pan komisarz rządowy przemawia przeciw wnioskowi komisji — a za projektem rządowym.

W specjalnej rozprawie przyjmuje Izba §. 1. Do §. 2. stawia poseł Skrzyński zmieniającą ten paragraf poprawkę, jak następuje:

«W miejscowościach które mają jedną lub kilka szkół ludowych, nadzór szkolny nad temi szkołami wykonywany jest przez Radę szkolną miejscową.

Izba przyjmuje poprawkę posła Skrzyńskiego, poczem książę Marszałek na żądanie posła Majera i sprawozdawcy zawieszają posiedzenie.

Po przerwie minut 30 poseł Szujski imieniem komisji wnosi, opuścić §. 3. i 4. i znieść różnicę między miejskimi i wiejskimi Radami szkolnymi miejscowymi.

W miejscu §. 3. proponuje komisja następujący § 3. «Na przedstawienie Rady szkolnej okręgowej, może Rada szkolna krajowa gdzie się tego okaże potrzeba, dla szkół kilku gmin jedną radę szkolną miejscową utworzyć.

Izba przyjmuje ten §. 3. — Następnie wnosi poseł Wodzicki Henryk przyjęcie dalszych paragrafów ustawy w całości.

Sprawozdawca przedstawia zmiany jakie przez komisję w ustawie poczynione zostały z powodu przyjęcia poprawki posła Skrzyńskiego — tudzież z powodu zamierzonych, a przez komisję przyjętych poprawek posła Hallera do §. 5. i posła Stępka do §. 15. mianowicie §. 5. (teraz §. 4.).

W skład Rady szkolnej miejscowej wchodzi:

- a) delegaci gminy —
- b) pasterze dusz lub ich zastępcy
- c) przewodnik szkoły lub przewodniczący szkół w miejscu istniejących.

Delegatów gminy do Rady szkolnej miejscowej i t. d., aby na każdą szkołę w miejscu wypadło i t. d. — Młodzieży izraelskiej o ile takowa do szkoły lub szkół uczęszcza, do Rady szkolnej miejscowej i t. d. jak w sprawozdaniu komisji.

W §. 6. wyraz „miejskiej“ należy opuścić, a wyraz „w mieście“ tak w tym paragrafie jak i wszędzie gdzie w tej ustawie przychodzi — przemienić na wyraz „w miejscu“.

§. 15. teraz (§. 14.) ma brzmieć.

Dusz pasterze mają prócz służącego im wraz z innymi członkami Rady szkolnej miejscowej prawa nadzoru — szczegółowe prawo i t. d. jak w sprawozdaniu.

Izba przyjmuje wszystkie następne paragrafy, do końca w całości z poprawkami przedstawionymi i uchwała trzecie czytanie w którym projektowaną przez komisję ustawę uchwała w osnowie pod %. załączony.

Tem ułatwiona petycja do l. 46 podana.

Następnie odseła Izba petycje do l. 21. 22. 23. 24. 49. 54. 57. 63. 76. 81. 84. 104. 105. 151. 154. 171. 177. 184. 204. 210. 232. 252. 255. 276. 292. 502. 512. 531. 387. dotyczące polepszenia bytu materialnego nauczycieli do Wydziału krajowego — celem wygotowania stosownego projektu.

Zamknięcie posiedzenia o 9. minut 45,

Przyszłe posiedzenie jutro o 10. z rana.

Porządek dzienny.

1. Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku rządowym w sprawie oddania funduszków indemnizacyjnych galicyjskich i krakowskiego w zarząd Wydziału krajowego.
2. Sprawozdanie komisji budżetowej z rachunków funduszu zapomogi dla dotkniętych klęską głodową mieszkańców Galicji za r. 1866 i 1867 jakoteż z budżetów tego funduszu za r. 1868 i 1869.
3. Sprawozdanie komisji budżetowej o budżetach funduszków indemnizacyjnych królestwa Galicji i Lodomerji tudzież Wielkiego ks. Krakowskiego na rok 1868 i 1869.
4. Sprawozdanie komisji budżetowej o budżetach krajowych w ściślejszem słowa znaczeniu, tudzież funduszków samoistnych na rok 1869.
5. Sprawozdanie komisji administracyjnej co do pozwolenia pobierania kopytkowego dla miasta Stanisławowa.
6. Sprawozdanie komisji petycyjnej
7. Sprawozdanie o petycji miasta Stanisławowa względem uzyskania półmilionowej pożyczki w skarbie Państwa.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz
Pfeiffer.

Sekretarz
St. Tarnowski

Dalszy ciąg petycji

wniesionych do Sejmu do dnia 8. października 1868.

411. Gmina miasta Dębowca, przez p. Zybliekiewicza o prawo wyłącznego wyrobu i wyszynku miodu, piwa i wódki.

412. Gmina Budy, przez posła Wiśniewskiego użala się na przysądzone jej wynagrodzenie za odkóp służebnictwa i oświadcza się przeciw płaceniu na fundusz paraf. zapasowy i przeciw Radom powiatowym.

413. Gmina Widinów przez p. ks. Ozarkiewicza, o zniesienie ustawy do konkurencyi na fundusz parafialny zapasowy.

414. Gmina Karłów przez p. ks. Ozarkiewicza o zniesienie opłaty na fundusz paraf. zapasowy.

415. Gminy Zabłocie, Zaszczę i inne przez posła Wolnego, o prawo rybołówstwa na Soli.

416. Gminy Bratkowice, Lipie i inne przez p. Wiśniewskiego użalają się na przysądzone im wynagrodzenie za służebnictwo, oświadczają się przeciw opłacie na fundusz parafialny i przeciw Radom powiatowym.

417. Gminy Widelki, Przewrotne i inne przez p. Wiśniewskiego użalają się na opłatę potrzeb kościelnych i fundusz zapasowy parafialny.

418. Mąciński Józef przez posła Smolkę przysłał 300 egzemplarzy broszury szkoła pszczelnictwa i prosi o pozwolenie przedstawić ul i korzyści, jaki ten system przynieść może dla kraju.

Protokół

trzydziestego trzeciego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 9. października 1868. r.

Posiedzenie otwarte o godzinie 10 $\frac{1}{2}$.

Obecni: JO. książę Marszałek.

• Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, hr. Tarnowski, Pfeiffer.

Posłów z początku posiedzenia 78,

• w ciągu posiedzenia 118.

Ze strony rządu c. k. Radca Namiestnictwa Bartmański.

Sekretarz Pfeiffer czyta protokół posiedzenia z d. 8. października. Protokół przyjęty.

Sekretarz Pfeiffer czyta dalszy ciąg petycyi wnesionych do Sejmu do dnia 9. października 1868.

Posel Golejewski stawia wniosek, aby czytane i przyjść mające petycyje, odesłać do Wydziału krajowego.

Przyjęto.

Komisarz odpowiada na interpelacyę ks. Ozarkiewicza.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji budżetowej, o wniosku rządowym, w sprawie odnania funduszów indemnizacyjnych galicyjskich i krakowskiego w zarząd Wydziału krajowego. Sprawozdawca poseł Zyblikiewicz.

Po przemówieniu komisarza rządowego, dodaje poseł Zyblikiewicz imieniem komisji punkt do proponowanego przez komisję, a wydrukowanego wniosku, między 2. i 3. umieścić się mający tej treści:

3. Na tej podstawie może Wydział krajowy zawrzeć z rządem umowę względem odebrania funduszów indemnizacyjnych przez reprezentacyę krajową. Liczba porządkowa punktu 3. w sprawozdaniu zmienia się 4.

W ogólnej rozprawie zabierają głos posłowie: Koczyński, Helceł, Golejewski, Kowalski, Krzeczunowicz.

Następuje rozprawa szczegółowa:

Punkt 1. i 2. wniosku komisji przyjęte.

Następuje rozprawa nad punktem 3. dodanym przez komisję. Posel Golejewski przemawia przeciw punktowi 3. Punkt 3. przyjęty. Punkt czwarty przyjęty. Posel Kraiński stawia jako wniosek, aby dodać jako punkt 5.

• Odebranie funduszów indemnizacyjnych poprzedzi ścisła oblikwidacya stanu czynnego i biernego tychże funduszów. •

Punkt 5. przyjęty wedle wniosku posła Kraińskiego. Wniosek komisji bez czytania w trzecim czytaniu

Przyjęty.

Następnie czyta poseł Piotr Gross sprawozdanie komisji budżetowej z rachunków funduszu zapomogi dla dotkniętych klęską głodową mieszkańców Galicyi na r. 1866. i 1867. jako też budżetów tego funduszu na r. 1868. i 1869.

Izba uwalnia referenta od czytania zestawienia rachunków tyczących się operacji tej finansowej.

Wniosek: Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem ks. Krakowskiem udziela Wydziałowi krajowemu absolutoryum z rachunków funduszu zapomogi dla dotkniętych klęską głodową, przeznaczonej na r. 1866. i 1867. przyjmuje Izba jednomyślnie.

Wniosek: Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zatwierdza preliminarz funduszu zapomogi głodowej przez Wydział krajowy na r. 1868. i 1869. przedłożone i postanawia bezimienne przyjęcie wszystkich w tych budżetach wykazanych petycji. Przyjęto.

Tenże Referent czyta sprawozdanie komisji budżetowej o budżetach funduszków indemnizacyjnych Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na r. 1868. i 1869.

Wniosek: Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem ks. Krakowskiem postanawia zamieszczenie następujących pozycji w odpowiednich budżetach indemnizacyjnych.

A. W budżecie funduszków indemnizacyjnych na r. 1868.

a) dla Galicyi Wschodniej A. pokrycie w sumie 3,774.055 zł.

B. potrzeby w sumie 3,774.055 zł.

b. dla Galicyi Zachodniej.

A. pokrycie w sumie 2,156.281 zł.

B. potrzeby w sumie 2,156.281 zł.

c. dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego;

A. pokrycie 222.892 zł.

B. potrzeby 222,892 zł. przyjęte.

B. W budżecie funduszków indemnizacyjnych na rok 1869

a. dla Galicyi Wschodniej pokrycie w sumie 3,690.775 zł.

„ „ „ potrzeby „ 3,690.775 zł.

b. dla Galicyi Zachodniej pokrycie w sumie 2,137.474 zł.

„ „ „ potrzeby „ 2,137.474 zł.

c. dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego pokrycie w sumie 211.439 zł.

„ „ „ „ potrzeby „ 211.439 zł.

głosując, przyjmuje Izba jednomyślnie.

Przytem prostuje sprawozdawca myłki druku na str. 2. wiersz 6. z góry — zamiast 2,772.189 zł. ma być 2,772.184 zł.

Na teje stronnicy w tytule 6) punkcie B. (potrzeby) w wierszu 1. zamiast 53.922 zł. ma być 53.992 zł.

Wnioski komisji: Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem wzywa c. k. Namiestnictwo aby przedkładając budżet funduszu indemnizacyjnego na r. 1870. równocześnie dokładny wykaz dotychczasowych obrotów tegoż funduszu przedłożyć zechciało wniosek:

Dodatek krajowy do podatku na rzecz funduszków indemnizacyjnych ustanawia się na r. 1868. i 1869. w kwocie 51 centów od jednego zlr. podatków stałych bez wojennego i nadzwyczajnych dodatków — przyjęte.

Następuje sprawozdanie komisji budżetowej o budżetach krajowych w ściślejszem słowa znaczeniu, tudzież funduszków samoistnych na r. 1869.

Gdy w ogólnej dyskusji nikt głosu nie żąda następuje rozprawa szczegółowa nad budżetem krajowym na r. 1869.

Dochody: Fundusz krajowy w ścisłym znaczeniu Komisya wnosi:

Upoważnia się Wydział krajowy do sprzedaży z efektów 198.698 zł. wynoszących takiej ilości jaka będzie potrzebną do uzyskania w gotówce kwoty 50.000 zł. Po sprzedaży tej ilości pozostanie w efektach prawdopodobnie 142.500 zł. Procent od tej reszty wynosić będzie 6.625 zł. komisya przeto wnosi aby ta kwota 6.625 w rubryce dochodów zamieszczoną była. Głosowanie nad tym wnioskiem odroczone na wniosek Jana hr. Tarnowskiego.

Preliminarz specjalny. I. koszta reprezentacyi krajowej.

Izba głosuje tytułami. Tytuł A. (Sejm krajowy) B. (Wydział krajowy).

II. Koszta zarządu 89.737 zł. z dodatkiem podwyższenia dla dyurnistów przyjęto.

Referent Ludwik Wodzicki referuje III. Koszta leczenia ubogich chorych przyjęto. IV. i V. koszta szczepienia i wydatki sanitarne. Przy punkcie IV. i V. oświadcza się komisarz rządowy przeciw wykreśleniu kosztów szczepienia i wydatków sanitarnych — Izba przyjmuje wykreślenie rubr. IV. i V. i sumy w pozycyach 21. w rubr. IV. i 23. lit. b. w rubryce V. wyszczególnione.

VI. Zasiłki dla zakładów dobroczynności przyjęto. — Wniosek komisji o wykreślenie 30.000 zł. na budowę szpitalu w Kulparkowie z budżetu przyjęty.

VII. Zasiłki dla zakładów naukowych i wychowania publicznego. Poseł Czerkawski przemawia o pozycji 29. lit. k. i stawia wniosek.

Sumę 7.400 podnieść na 15.000.

Poseł Dunajewski stawia poprawkę do słów „nauczyciel” dodać „i pomocników nauczycielskich”. Po przemówieniach posłów Bocheńskiego i Zyblikiewicza następuje zamknięcie dyskusji lit. k. pozycji 29. przyjęto.

VIII. Utrzymanie pomników historycznych pozycji 30. i 31. przyjęte. Poseł Wężyk stawia wniosek: Na restaurację ołtarza w kościele N. P. Maryi w Krakowie wypłaci Wydział krajowy do rąk dozoru kościelnego sumę 1,500 złr. ze sumy 6 000 przeznaczonej na restaurację pomników historycznych. Przyjęto.

IX. Zwrot do funduszu zapomogi rozdanej w r. 1866 poz. 32.

X. Kwaterunkowe dla żandarmeryi poz. 33—49.

XI. Podatki i daniny poz. 50. Przyjęte.

Referent Ludwik Skrzyński sprawozdaje z petycji: Izby handlowo przemysł. lwowskiej o 10.000 złr. zasiłku na urządzenie wystawy przemysłowej. Komisya wnosi aby Wys Izba przeszła do porządku dziennego nad tą petycją

Poseł Adam Sapięha wnosi, aby Izbie handlowo-przemysłowej we Lwowie dać zasiłek 5.000 złr.

Wniosek komisji przyjęty.

Następuje sprawozdanie z rubryki XII. Drogi krajowe.

Pozycje 1. 2. 3. 4. 5. przyjęte.

Wniosek komisji: System dotowania dróg gminnych z funduszu krajowego, celem ułatwienia im budowy tych dróg w sposób właściwy drogom wyższego rzędu ma na przyszłość być zaniechany.

Zasiłki zaś na drogi gminne mają być dawane jedynie w wypadkach w sposób ustawą drogową oznaczony.

L. Wodzicki wnosi: po słowach „być zaniechany” umieścić ustęp: „Drogi które przed oddaniem spraw drogowych w zarząd krajowy, za drogi krajowe przez rząd uznane były, jako takie i nadal uważane będą, dopóki ustawa krajowa inaczej nie orzeknie.” Wniosek poparty.

Następnie przemawia w imieniu Wydziału krajowego poseł Kraiński. Za wnioskiem L. Wodzickiego, poseł

Gniewosz. Zyblikiewicz wyjaśnia sprawę drogi gminnej Dębicko-Tarnobrzesckiej. Poseł Gross stawia wniosek do ustawy: Droga z Dębicy do Tarnobrzega uznaje się za drogę krajową. Poseł Grocholski przemawia imieniem Wydziału. Poseł Golejewski wnosi o zamknięcie dyskusji. Po przemówieniu sprawozdawcy posła Kraińskiego imieniem Wydziału, następuje głosowanie nad wnioskiem komisji. System dotowania dróg gminnych z funduszu krajowego, celem ułatwienia im budowy tych dróg w sposób właściwy drogom wyższego rzędu ma na przyszłość być zaniechany. Zasiłki zaś na drogi gminne mają być dawane jedynie w wypadkach i w sposób ustawą drogową oznaczony (ust. 18. sierpnia 1866.) przyjęto.

Zawieszenie posiedzenia do godziny 6.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6 $\frac{1}{2}$.

Posłów obecnych 106.

Referent większości komisji Zyblikiewicz popiera wniosek większości.

Zabiera głos poseł Skrzyński:

Po zamknięciu dyskusji na wniosek posła Rogawskiego przemawiają L. Wodzicki, Gniewosz, Ad. Sapięba.

Po przemowie sprawozdawcy poddaje Marszałek pod głosowanie wniosek posła Grossa.

Wniosek upada. Wniosek posła L. Wodzickiego upada.

Wniosek komisji, aby drogę Dębicko-Tarnobrzeską z pomiędzy dróg gminnych wyjąć, a włożyć między drogi krajowe w budżecie przyjęty.

Komisya proponuje na tę drogę z funduszu drogowego krakowskiego złr. 50.000.

Poseł Jan Tarnowski stawia poprawkę o nie 50.000, ale 80.000 złr. z funduszu drogowego w Galicyi zachodniej. Wniosek posła Tarnowskiego przyjęty.

Budżet drogowy podniesiony w ten sposób o 30.000 złr. przyjęty w sumie 369.000 złr.

Wniosek komisji: I.

Wysoki Sejm raczy uchwalić: Poleca się Wydziałowi krajowemu aby ponownie upomniał się u c. k. Namiestnictwa:

1. O jak najspieszniejsze przeprowadzenie i przedłożenie rachunków, ze wszystkich zaległości konkurencyjnych, celem uwidocznienia rzeczywistego stanu funduszu drogowego i oddania go w zarząd Wydziału krajowego.

2. O zwrot zaliczek zwrotnych udzielonych przez c. k. Namiestnictwo z funduszu krajowego na drogi krajowe.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby o zwrot kosztów wyłożonych z funduszu krajowego na budowę mostu na Dunajcu pod Czorsztynem, ponownie upomniał się u król. węgierskiego ministerstwa. Przyjęte.

Wniosek komisji: Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przedłożył Sejmowi na najbliższej kadencji projekt do sieci najpotrzebniejszych dróg krajowych, oraz plan pożyczki krajowej, przeznaczony wyłącznie na budowy tych dróg.

Pierwsza część wniosku do słów „oraz plan“ przyjęto.

Druga część wniosku od „oraz plan“ przyjęta

Wniosek komisji zmieniony. Upoważnia się Wydział krajowy do sprzedaży z efektów 198.698 złr. wynoszących, takiej ilości jaka będzie potrzebną do uzyskania w gotówce kwoty 80.000. Po sprzedaży tej ilości pozostanie w efektach prawdopodobnie 92.500. Procent od tej reszty wynosić będzie 4.600. Komisya wnosi, aby ta kwota 4.600 złr. w rubryce dochodów zamieszczoną była.

Wniosek przyjęty.

Rubryka XIII. Różne przypadkowe pozycje 62, 63. przyjęte.

2. Szpital główny we Lwowie. Ref. L. Wodzicki.

Posel Kabat stawia wniosek : Wysoki Sejm raczy uchwalić: Podwyższenie rocznej płacy:

1. Dyrektora szpitala głównego we Lwowie z 840 na 1.200.

Prymaryusza dla oddziału syfilitycznego z 630 na 1.000.

Prymaryusza dla oddziału internistów z 630 na 1.000.

Prymaryusza dla oddziału obłąkanych z 630 na 1.000.

Profesora akuszeryi z 210 na 400.

Wniosek posła Kabata upada.

Suma niedoboru wedle wniosku komisji przyjęta.

3. Fundusz położnic we Lwowie. Sumy potrzeb wydatków i niedoboru wedle wniosku komisji przyjęte.

4. Fundusz obłąkanych. Wniosek odnośny komisji i Wydziału krajowego przyjęty.

5. Preliminarz Wydziału krajowego tyczący się funduszu podrzutek na wniosek komisji przyjęty.

6. Szpital św. Łazarza w Krakowie.

Preliminarz szpitala.

a) oddziału chorych sporadycznych przyjęty wedle wniosku Wydziału krajowego i komisji.

b) Oddział położnic i dodrzutek.

Posel Gniewosz czyni wniosek : Sejm poleci Wydziałowi krajowemu , aby za pielęgnowanie kobiet w oddziale położnic ustanowił taxę odpowiednią rzeczywistym wydatkom.

Wniosek posła Gniewosza upada. Wniosek komisji aby przyjąć niedobór w kwocie 36.296 zł. przyjęty.

Preliminarze szpitalu Św. Ducha oddziału obłąkanych i oddziału syfilitycznych tegoż szpitalu wedle wniosku Wydziału i komisji przyjęte.

10. Fundusz policyjny, referuje poseł Zyblikiewicz. Wniosek komisji, aby przyjąć preliminarz tego funduszu przyjęty.

Preliminarz sumaryczny.

Dochody własne, 85.900 zł.

Suma dochodów 259.658 zł.

Wydatki. 1. fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu.

Koszta zarządu „ 91.737 zł.

Dopłaty na drogi krajowe 369.000 zł.

Suma 961.884 zł.

2. Fundusz w obszerniejszem tego słowa znaczeniu :

Suma wydatków . . . 1,302.938 zł.

259.658 zł.

Niedobór 1,043.280 zł.

91.000 zł.

952.280 zł.

957.000 zł.

Nadwyżka , 4.720 zł.

Uchwała finansowa o pokrycie niedoboru funduszu krajowego na rok admin. 1869.

Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w roku admin. 1869. uchwała Sejm dodatki do podatków stałych z dodatkiem $\frac{1}{3}$ części po 16 $\frac{1}{2}$ centów od każdego zł. austr. przyjęto.

2. Wyjątkowo na r. 1869. przyzwala się Wydziałowi krajowemu przenosić oszczędności z jednej rubryki na potrzeby rubryk innych. Przyjęto.

Komisya budżetowa wnosi: aby fundusze samoistnie przyjąć wedle wniosków Wydziału. Przyjęto.

Budżet w trzeciem czytaniu bez czytania przyjęty.

Referent Zyblikiewicz sprawozdaje z petycji.

Pet. 192. Frankego o subwencję z funduszu krajowego na dalsze kształcenie się w Zurychu. Komisya wnosi: aby petycję do uwzględnienia Wydziału krajowego oddać. Przyjęto.

Pet. miasta Buczacza 227. o gimnazjum. Na wniosek komisji odstąpiono Wydziałowi krajowemu Pet. 196. Adama Skorupki dyrektora teatru krakowskiego o zwrot 2.500 zł. komisya wnosi by Wysoki Sejm przeszedł nad petycją do porządku dziennego. Przyjęto.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji administracyjnej co do pozwolenia pobierania kopytkowego dla miasta Stanisławowa. W rozprawie ogólnej zabiera głos poseł Kamiński, za wnioskiem, przeciw Koloruk, Ławrynowicz.

Poseł Ławrynowicz wnosi, aby nad ustawą przejść do porządku dziennego. Wniosek upada.

Ks. Bawewicz wnosi, aby ustawę przyjąć en bloc.

Izba przyjmuje ustawę en bloc — w trzecim czytaniu, bez czytania.

Marszałek zapowiada posiedzenie na godzinę 9. nazajutrz.

Porządek dzienny.

1. Sprawozdanie komisji konstytucyjnej o przedłożeniu rządowem, względem postanowień na wypadek, że poseł sejmowy ulegnie kondemnacji sądowej, lub zostaje pod śledztwem karnem.

2. Sprawozdanie komisji konstytucyjnej o wniosku posła Krzczunowicza względem nietykalności i nieodpowiedzialności posłów.

3. Sprawozdanie o petycji miasta Stanisławowa, względem uzyskania półmilionowej pożyczki ze skarbu państwa.

4. Sprawozdanie komisji petycyjnej.

5. Sprawozdanie Wydziału krajowego względem pozwolenia gminie Młynisk, powiatu trembowelskiego na pobór dodatku gminnego do wszystkich podatków bezpośrednich w wysokości 36%.

6. Sprawozdanie komisji wybranej do rozpoznania sprawy katastralnej.

7. Sprawozdanie komisji konstytucyjnej o przydzielonych jej petycjach.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz
ks. Bawewicz w. r.

Sekretarz
J. Szujski w. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 9. października 1868. r.

419. Wydział powiatowy w Rohatynie przez p. Szujskiego o ustanowienie emerytury dla nauczycieli szkół ludowych.

420. Lekki Franciszek i Dołkowski Henryk członkowie Rady powiatowej przez p. Wyrobka o przeznaczenie siedziby sądu powiatowego z Biały do Kent.

421. Mieszczanie Doliny obr. gr. kat. przez p. ks. Guszalewicza o zniesienie opłaty na fundusz parafialny zapasowy.

422. Gmina Warynia przez p. Wiśniewskiego o zniesienie opłaty na fundusz zapasowy parafialny.

423. Gminy Warynia i Kropuwka przez p. Wiśniewskiego o przywrócenie im prawa do lasów i pastwisk dworskich.

424. Gmina Poremby kupińskie przez p. Wiśniewskiego o przywrócenie prawa do pastwisk dworskich.

425. Gminy Przewrotne, Pogwizdów i Huciska przez p. Wiśniewskiego o przywrócenie im praw do poboru drzewa z lasów dworskich.

426. Gminy Widelki, Kupno i Poremby Kupińskie przez posła Wiśniewskiego o przywrócenie im prawa do poboru drzewa z lasów dworskich.

427. Wydział powiatowy w Brzesku przez p. Hoszarda o subwencyę 15.000 na budowę drogi od Opatawca do Corekwi na granicy powiatu bocheńskiego.

428. Przełożeni gminy izraelskiej i administracyi szpitalu izraelskiego w Tarnowie przez p. Rutowskiego, o podniesienie szpitalu izraelitów w Tarnowie do zakładu publicznego lub wcielenie go do szpitalu chrześcijańskiego w Tarnowie.

429. Wydział towarzystwa demokratycznego przez p. Smółkę o ukończenie sprawy ksiąg hypotecznych; o komasacyi gruntów i opłacie od przeniesienia własności.

430. Tenże Wydział przez p. Smółkę o polepszenie bytu nauczycieli szkół ludowych.

Index des pages

révisé par le Bureau de la Bibliothèque 1922

- 101. ...
- 102. ...
- 103. ...
- 104. ...
- 105. ...
- 106. ...
- 107. ...
- 108. ...
- 109. ...
- 110. ...
- 111. ...
- 112. ...
- 113. ...
- 114. ...
- 115. ...
- 116. ...
- 117. ...
- 118. ...
- 119. ...
- 120. ...
- 121. ...
- 122. ...
- 123. ...
- 124. ...
- 125. ...
- 126. ...
- 127. ...
- 128. ...
- 129. ...
- 130. ...
- 131. ...
- 132. ...
- 133. ...
- 134. ...
- 135. ...
- 136. ...
- 137. ...
- 138. ...
- 139. ...
- 140. ...
- 141. ...
- 142. ...
- 143. ...
- 144. ...
- 145. ...
- 146. ...
- 147. ...
- 148. ...
- 149. ...
- 150. ...
- 151. ...
- 152. ...
- 153. ...
- 154. ...
- 155. ...
- 156. ...
- 157. ...
- 158. ...
- 159. ...
- 160. ...
- 161. ...
- 162. ...
- 163. ...
- 164. ...
- 165. ...
- 166. ...
- 167. ...
- 168. ...
- 169. ...
- 170. ...
- 171. ...
- 172. ...
- 173. ...
- 174. ...
- 175. ...
- 176. ...
- 177. ...
- 178. ...
- 179. ...
- 180. ...
- 181. ...
- 182. ...
- 183. ...
- 184. ...
- 185. ...
- 186. ...
- 187. ...
- 188. ...
- 189. ...
- 190. ...
- 191. ...
- 192. ...
- 193. ...
- 194. ...
- 195. ...
- 196. ...
- 197. ...
- 198. ...
- 199. ...
- 200. ...

Protokół

34. i ostatniego posiedzenia drugiej sesyi, drugiego peryodu sejmu galicyjskiego z dnia 10. października 1868.

Obecni: Marszałek, książę Leon Sapieha.

Sekretarze: Barewicz, Dr. Emil Pfeiffer, Józef Szujski, St. Tarnowski.

Komisarz rządowy: radca namiestnictwa Bartmański.

Liczba posłów obecnych przy początku posiedzenia 85, w ciągu posiedzenia 116.

Początek posiedzenia o godzinie 10tej minut 10.

Sekretarz Szujski czyta protokół poprzedniego posiedzenia, a po przyjęciu protokołu bez zarzutu, oświadcza marszałek, że wniesione do dnia 10. października petycje, stosownie do powziętej na dniu wczorajszym uchwały, odesłane będą do Wydziału krajowego.

Na porządku dziennym sprawozdanie komisji konstytucyjnej o przedłożeniu rządowem, względem postanowień na wypadek, że poseł sejmowy ulegnie kondemnacji, lub zostaje pod śledztwem karnem.

Sprawozdawca poseł Zyblikiewicz wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić ustawę w przedłożeniu rządowem proponowaną.

Przy rozprawie szczegółowej, wnosi p. Krzeczunowicz następujące poprawki:

1. W wierszu pierwszym po słowach: »za czyn jaki karygodny« opuścić słowo »jaki.« — W wierszu drugim zamiast »utraci,« powiedzieć »traci,« — a wreszcie zamiast słów: »w myśl ustawy z dnia 3. października 1861.« powiedzieć: »w myśl ustawy o nietykalności i nieodpowiedzialności posłów.«

Sprawozdawca przyjmuje tę poprawkę imieniem komisji.

Poseł Paszkowski wnosi: »śledztwo zostało odroczone,« zamieścić: »areszt zaś zdjęty, jeżeli takowy zarządzonym został.«

Sprawozdawca przyjmuje i tę poprawkę. Paragraf z temi poprawkami przyjęty. Paragraf 2gi i tytuł przyjęty. Cała ustawa w trzecim czytaniu przyjęta.

Ustawa

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca postanowienia na wypadek, że poseł sejmowy ulegnie kondemnacji sądowej, lub zostaje pod śledztwem karnem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Posel sejmowy, który za jaki czyn kary godny ulegnie kondemnacie, pociągającej za sobą według ustaw utratę prawa wyboru i wybieralności do Sejmu, traci tem samem i prawo uczestnictwa w Sejmie. Podczas śledztwa karnego nie może wykonywać funkcji członka Sejmowego, jeżeli Sejm w myśl ustawy o nietykalności i nieodpowiedzialności posłów nie zażąda, ażeby śledztwo zostało odroczone, areszt zaś zdjęty, jeżeli takowy zarządzonym został.

§. 2.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Następuje sprawozdanie komisji konstytucyjnej z wniosku posła Krzczunowicza o nietykalności i nieodpowiedzialności posłów.

Sprawozdawca p. Zyblikiewicz wnosi: „Wysoki Sejm raczy uchwalić ustawę podług wniosku posła Krzczunowicza.“

Przy rozprawie szczegółowej wnosi p. Paszkowski:

Ustęp 1. art. I. ma brzmieć:

„Członek Sejmu krajowego nie może być nigdy pociągany do odpowiedzialności za głos dany przy pełnieniu powołania swojego, za zdanie zaś przytem objawione, odpowiedzialnym jest tylko Sejmowi.“

Sprawozdawca przyjmuje tę poprawkę. Ustęp I. z tą poprawką przyjęty. Ustęp II. przyjęty bez dyskusji.

Tak samo ustęp III., IV. i V. Podobnie art. II.

Przy tytule wnosi poseł Krzczunowicz następującą poprawkę. Tytuł ten ma brzmieć:

„Ustawa dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, stanowiąca dodatek do statutu krajowego, z dnia 26. lutego 1867, względem nietykalności i nieodpowiedzialności posłów.“ Poprawka ta jest poparta.

Jako zmiana w statucie krajowym potrzebuje poprawka ta obecności $\frac{3}{4}$ wszystkich posłów, liczba ta (114) jest obecną. Sprawozdawca przyjmuje poprawkę.

Tytuł przyjęty jednomyślnie.

Poseł Grocholski wnosi: „Skoro ustawa uważa się za dodatek do statutu krajowego, powtórzyć drugie czytanie.“ — Wniosek ten jest przyjęty.

Poseł Kowalski wnosi: W ustępie po słowie: „rozporządzam“ dodać: „jako dodatek do statutu krajowego.“ — Poprawka ta przyjęta jednomyślnie; tak samo art. I. i II. i cała ustawa w trzecim czytaniu.

U s t a w a

obowiązująca dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem względem nietykalności i nieodpowiedzialności posłów na Sejm galicyjski.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Megó Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. 1.

Członek Sejmu krajowego nie może być nigdy pociągany do odpowiedzialności za głosowanie, odbyte w wykonaniu powołania swojego, za zdania zaś w wykonaniu tego powołania wypowiedziane, odpowiedzialnym jest tylko Sejmowi.

Członek Sejmu nie może być w czasie trwania sesyi bez zezwolenia Sejmu sądownie ściganym, lub też uwięzionym z wyjątkiem ujęcia na gorącym uczynku.

Nawet w przypadku ujęcia na gorącym uczynku, winien sąd uwiadomić natychmiast marszałka krajowego o dokonaniem uwięzieniu

Jeżeli Sejm zażąda, musi uwięzienie ustać, lub ściganie na cały czas sesyi być odroczonem.

Uwięzienie lub śledztwo, przed rozpoczęciem sesyi, przeciw członkowi Sejmu zarządzone, winno ustać na cały czas sesyi, gdy Sejm tego zażąda.

Art. 2

Wykonanie tej ustawy poruczam memu Ministrowi spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi miasta Stanisławowa, o pożyczkę półmilionową złr wal. austr. ze Skarbu Państwa.

Sprawozdawca poseł Grocholski, z powodu, że kredyt krajowy obciążony już pożyczką głodową, a mający się obciążyć jeszcze nową pożyczką na budowę domu obłąkanych we Lwowie i na budować się mające drogi; mógłby w razie nowej jakiej koniecznej potrzeby nie znaleźć dostatecznej dla siebie poręki, i że kraj pożyczki te z tego względu gwarantować nie może, wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić: Prośbę Rady gminnej miasta Stanisławowa, o udzielenie z funduszów Państwa pożyczki do wysokości 500.000 złr. w. a. na odbudowanie zniszczonych pożarem budynków, odstępuje się c. k. Namiestnictwu z najgorętszem poparciem“.

Przeciw temu wnioskowi przemawia poseł Smolka i Golejewski. Ten ostatni stawia następujący wniosek:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ustawę“.

U s t a w a

o poręczeniu przez kraj pożyczki przez gminę miasta Stanisławowa na odbudowanie zniszczonych pożarem części miasta, zaciągnąć się mającej.

„Zgodnie z uchwałą Sejmu mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

„Kraj poręcza pożyczkę przez gminę miasta Stanisławowa na odbudowanie zniszczonych w dniu 28. września 1808 r. pożarem części miasta do wysokości pół miliona złr. a. w zaciągnąć się mającej.

Art. II.

„Sejm upoważnia Wydział krajowy do ułożenia warunków tej poręki“.

Wniosek ten jest poparty.

Poseł Kowalski wnosi: „Wysoki Sejm raczy uchwalić prosić Najjaśniejszego Pana, ażeby dla poratowania miasta Stanisławowa została rozpisana loterya w całym Państwie. Wniosek jest poparty. Dyskusya zamknięta. Zapisani do głosu przeciw wnioskowi komisji, posłowie: Kamiński, Zyblikiewicz, Adam Sapieha, Chrzanowski, Hönigsmann, Trzeciecki, Smolka, Golejewski. — Generalnym mową wybrany: Książę Adam Sapieha.

Pod głosowanie przychodzi naprzód wniosek posła Golejewskiego i zostaje przyjętym, że zaś jestto wniosek do ustawy, przeto następuje rozprawa szczegółowa. — Przy artykule I. wnosi poseł Skrzyński, ażeby uchwalonem było, że pożyczka ta ma być oparta na specjalnych hipotekach poszkodowanych.

Posel Hönigsmann wnosi: „Polecić Wydziałowi krajowemu, ażeby przybierając do pomocy wnioskodawców Golejewskiego i Skrzyńskiego, ułożył jeszcze wciągu posiedzenia stósowny projekt do ustawy«. Posiedzenie zawieszono na pół godziny. — Po przerwie wnosi sprawozdawca poseł Grocholski następujący projekt do ustawy:

U s t a w a

o poręczeniu przez kraj pożyczki przez gminę miasta Stanisławowa, na odbudowanie zniszczonych części miasta zaciągnąć się mającej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Kraj poręcza pod warunkami niżej wyszczególnionemi pożyczkę, mającą się zaciągnąć przez gminę miasta Stanisławowa, na odbudowanie zniszczonych pożarem w r. 1868 części miasta, do wysokości pół miliona złr. w. a.

§. 2.

Warunki pożyczki ułoży Rada gminna miasta Stanisławowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 3.

Udzielanie funduszów z uzyskanej pożyczki pojedynczym pogorzelncom na odbudowanie zniszczonych domów, uskutecznić będzie komitet mianowany przez Radę gminną, a zatwierdzony przez Wydział krajowy.

§. 4.

Fundusze na odbudowanie pogorzałych domów, mogą być udzielane pogorzelncom tylko na hypotekę dostateczną i w miarę odbudowania.

§. 5.

Odbudowane domy i ich przynależności mają być ogniotrwałym materiałem pokryte.

§. 6.

Wszelkie koszta administracyi, tyżące się zaciągnięcia użycia i spłaty pożyczki, winna ponosić gmina miasta Stanisławowa.

W rozprawie ogólnej wnosi poseł Samelson, ażeby między warunkami umieszczonem było, „że właściciele odbudować się mających realności, mają realności te asekurować“. Przemawia jeszcze Zyblikiewicz, Skrzyński, Kamiński. Dyskusya zamknięta.

Posel Badeni wnosi przyjęcie en bloc. Ustawa w drugim czytaniu przyjęta en bloc. W trzecim czytaniu przyjęta jednogłośnie.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego względem pozwolenia gminie Młynisk na pobór dodatku gminnego do wszystkich podatków bezpośrednich w wysokości 36⁰/₀.

Sprawozdawca poseł Grocholski wnosi:

U s t a w a

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem względem pozwolenia gminie Młynisk, powiatu Trembowelskiego, na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich dla pokrycia wydatków gminnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Gminie Młynisk, powiatu Trembowelskiego, pozwala się pobierać w latach 1868. i 1869. na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek gminny do wszystkich podatków bezpośrednich (bez dodatków nadzwyczajnych) w wysokości 36⁰/₀.

Sekretarz Pfeiffer czyta następujący wniosek naglący posła Ad. Sapichy i 86 posłów:

• Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Zważywszy, iż przy zbyt rzadko odbywających się sesjach sejmowych i nader krótkim ich trwaniu załatwienie spraw najważniejszych niepodobnem się staje,

• Zważywszy, że z tego powodu Sejm nigdy zadaniu swojemu i obowiązkowi w dość skąpo mu wydzielonym zakresie działania zadość uczynić nie może, — zważywszy nareszcie, iż z powodu zbyt wielu nieprzyprowadzonych „reform kraju pomyślność kraju i Państwa tak moralnie jak i materialnie na szwank jest narażona,

• Sejm Królestwa Galicyi i Lodomerji wyraża życzenie:

„Ażeby Wys. Rząd na przyszłość Sejm corocznie w pewnym oznaczonym terminie i na czas odpowiedni „zwoływać zechciał, a przeto dał mu możliwość rozwinięcia niezbędnej i prawem wskazanej czynności ustawodawczej.“

Wniosek jednogłośnie przyjęty.

Sekretarz Pfeiffer czyta pismo od Rady Miasta Lwowa z wyrażeniem uznania dla Sejmu.

Następuje z porządku dziennego sprawozdanie komisji petycyjnej. Sprawozdawca poseł Wyrobek, Petycja l. 336. załatwiona podług wniosku komisji. Liczba 405. załatwiona w ten sam sposób. L. 339. załatwiona zgodnie z wnioskiem komisji. L. 7. załatwiona następującą ustawą:

U s t a w a

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o odłączeniu osady „Klasno“ od gminy „Siercza,“

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego, Mego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie §. 3. ustawy gminnej dla tegoż Królestwa z 12. sierpnia 1866. co następuje:

§. 1.

Osada Klasno w powiecie Wielickim odłącza się od gminy Siercza i tworzyć będzie oddłą osobną gminę.

§. 2.

W trzydzieści dni po ogłoszeniu niniejszej ustawy będą zarządzone dla każdej z tych obecnie rozłączonych gmin, wybory nowych reprezentacyj gminnych.

Skoro nowe Reprezentacje gminne zostaną ukonstytuowane, dotychczasowa Reprezentacja gminna odda każdej z tych dwóch gmin jej dotyczący majątek gminny, i dobro gminne do rąk jej nowoobranej Reprezentacji.

§. 4.

Uzyskane w rozdzielonej obecnie gminie prawo przynależności i wypływające z tąd prawne obowiązki i gminy tyczyć się będą na przyszłość tej gminy, która byłaby się stała gminą przynależną, gdyby rozdzielenie było nastąpiło przed uzyskaniem prawa przynależności.

§. 5.

Instrukcyje co do oddania majątku i dobra gminnego w zarząd nowych Reprezentacyj gminnych, jak co do uregulowania wzajemnych pretensyj między rozłączonymi obecnie gminami z tytułu dotychczasowego wspólnego zarządu, zastrzegają się wspólnemu porozumieniu Wydziału krajowego z Namiestnictwem, którą Izba w drugim czytaniu en bloc, a następnie w trzecim czytaniu przyjmuje.

Petycye niezałatwione odesła Izba na wniosek sprawozdawcy do Wydziału krajowego.

Następuje sprawozdanie z petycyj przekazanych do komisji administracyjnej. Sprawozdawca poseł Paskowski L. 115, 216 i 306 załatwione podług wniosku komisji. Podobnie też liczba 137. Inne petycye nie załatwione, odesłane na wniosek sprawozdawcy do Wydziału krajowego.

Sprawozdanie komisji konstytucyjnej z przekazanych jej petycyj. Sprawozdawca poseł Hoenigsmann. Liczba 6, 85, 40, 47, 58, 97, 102, 106, 107, 126, 165, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 175, 176, 188, 197, 198, 206, 209, 249, 253, 254, 255, 264, 275, 276, 284, 288, 291, 297, 306, 308, 309, 311, 312, 318, 323, 329, 331, 363, 404, 409, 454, 457, 465, 474, 482, 483, 532, 535, 536, 545, 565. załatwione podług wniosku komisji, po-

dobnie jak wniosek posła Krzeczunowicza o zmianę §. 35. ordyn. wybor. dla gmin. Petycja l. 445, 443, 442 ode-
 słane Namiestnictwu do załatwienia. Wszystkie inne nie załatwione petycje odsyłają się do Wydziału krajowego.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji katastralnej o wniosku posła X. Stępka; sprawo-
 zdawca p. Golejewski wnosi:

Wzysoki Sejm raczy powziąć następującą uchwałę:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uznaje, iż kraj nie ma obo-
 •wiązku do ponoszenia z funduszu krajowego wydatków na wynagrodzenie członków komisji katastralnej lub mężów
 •zaufania, i wzywa c. k. Rząd do zaniechania w Galicyi wszelkich czynności katastralnego oszacowania gruntów podług
 •obecnego systemu prowadzonych, niemniej do stosownego obniżenia podatku gruntowego w Wielkiem Księstwie
 •Krakowskiem.“ Wniosek jest przyjęty.

Po przemowie Marszałka, który wzywa Izbę do okrzyku na cześć Najjaśniejszego Pana i Najja-
 śniejszej Cesarzowej, dziękuje poseł Majer Marszałkowi w imieniu Izby.

Po przeczytaniu i przyjęciu protokołu obecnego posiedzenia, Marszałek zamyka posiedzenie i sesję sej-
 mową o godzinie 2 minut 40 z południa.

Leon Książę Sapicha w. r.

Sekretarz
St. Tarnowski w. r.

Sekretarz
Pfeiffer. w. r.

